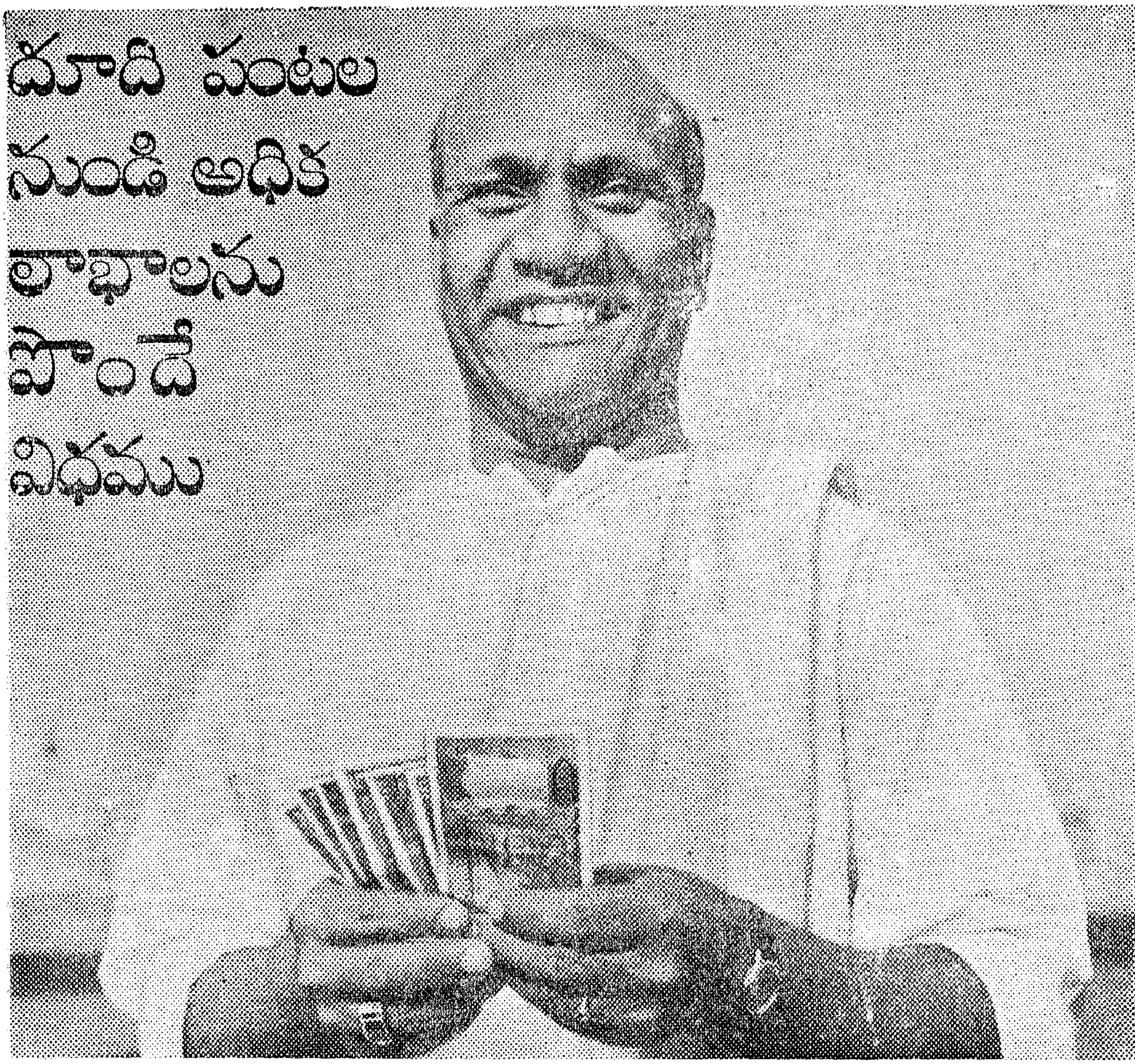
ఆంధ్ర సచిత్ర వార పత్రిక

40, పై

28-3-69

చదవండి:

ఇది చాలా సులభం. దూది పంట ఎక్కువగా వుండి, రకం బాగుంటే లాభాలు కూడా అధికంగానే వుంటాయి గదా. మీ దూది పంటలను, వాటిని నాశనము చేసే చీడ పురుగుల నుండి రక్షించుకొంటే, మీకు అధికంగా లాభాలు వస్తాయి.

తపుటి పురుగులు, కాయలను తినివేసే పురుగులు, 'కట్ వర్మ్స్' మరియు 'జాసిడ్స్' మొదలగు చీడ పురుగులు మరియు కీటకముల నుండి పంటలకు మంచి రక్షణ నిచ్చే మార్గము ఇదిగో : హీలియోటాక్స్ క్రిమి సంహారక మందును జల్లండి! ఇది ఎంతో బాగా పనిచేస్తుంది. ఒక సారి హీలియోటాక్స్ జల్లితే, వర్షాలు కురిసినా, చీడ పురుగులను నాశనము చేసే దాని శక్తి తగ్గదు.

ఇప్పుడే హీలియోటాక్స్ కొనండి. 1 మరియు 5 లీటర్ల డబ్బాలలో సులభంగా లభిస్తోంది. మీ స్థానిక డీలర్‌ను గాని, దగ్గరలో నున్న రాలీస్ స్టాకిస్టును గాని అడగండి

హీలియోటాక్స్

మీ దూది పంటలకు
రక్షణనిచ్చే క్రిమిసంహారక మందు

నౌరోస్‌జీ వాడియా & సన్స్ (ప్రైవేట్) లిమిటెడ్
నెవిల్ హౌస్, బల్లార్డ్ ఎస్టేట్, బొంబాయి-1
—యు.ఎస్.ఎ.లోని హెర్క్యులిస్ ఇన్‌కార్పొరేటెడ్ వారి
ఏకైక దిగుమతిదార్లు

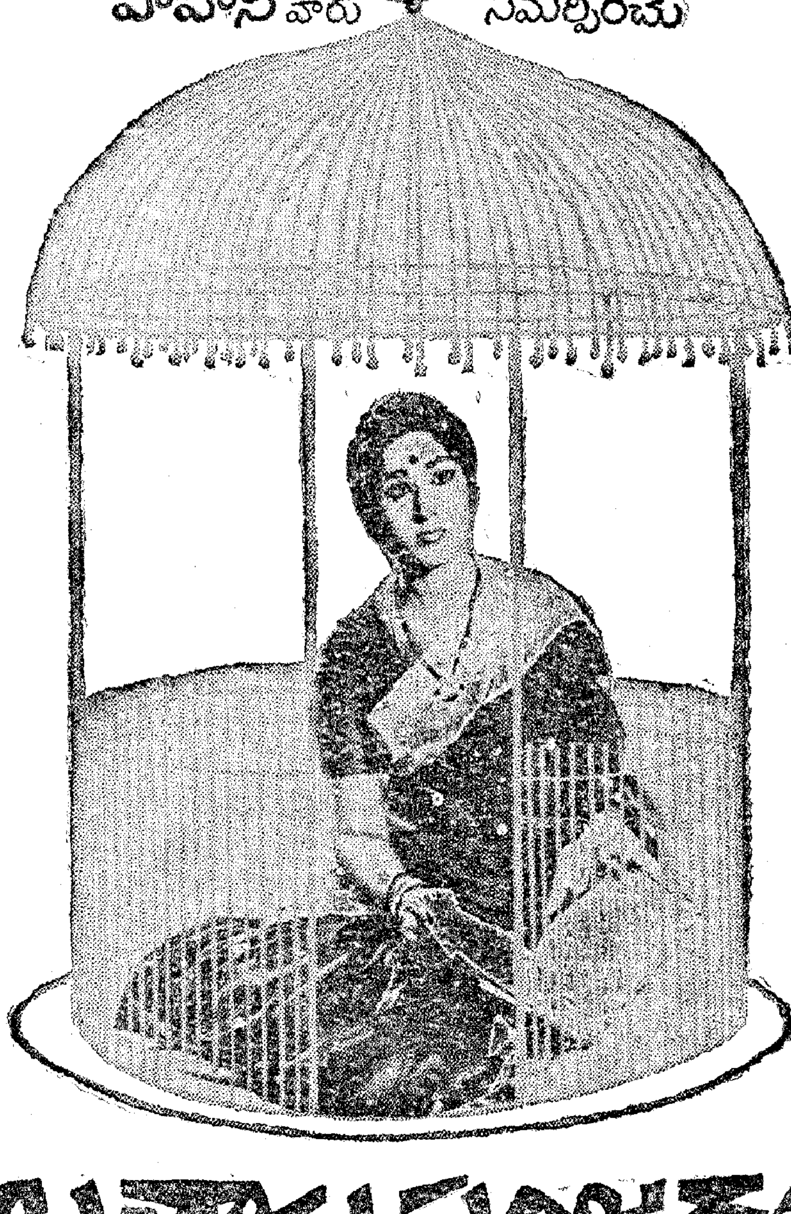
HERCULES

పూర్తి వివరములకు మీకు దగ్గరలోనున్న
రాలీస్ స్టాకిస్టును అడగండి

NW 9025

రసిక హృదయాలకు రాగసుధామయ జోలపాడే కమనీయ చిత్రం

వాహినీ వారు సమర్పించు

బంగారు పంజరం

నిర్మాత-దర్శకుడు: బి.యన్.రెడ్డి

కథ: పద్మరాజు పాటలు: కృష్ణశాస్త్రి సంగీతం: రాజేశ్వరరావు, గోపాలం కళ: ఎ.వి.శేఖర్

ఆంధ్ర-సీడెడ్: విజయా ఆఫీస్, తెలంగాణా: ఉషా ఫిలిమ్స్, మైసూర్: విజయా పిక్చర్ సర్క్యూట్

ఉత్తరాలు

ముఖచిత్రం

శ్రీమతి జానకిగారి ముఖ చిత్రంతో వెలువడిన 14—3—69 వ సంచిక ఎందుకో పదే, పదే చూడాలనిపించే క్రొత్తదనం కనిపించింది.

కె. సౌందర్యకుమార్ (నల్గొండ)

కథలు

సప్తపది కథ బాగుంది. అందానికేగాని హృదయానికి ప్రాధాన్యం లేని యీ కాలంలో చిదానందం మూగవాడైనా విశాల హృదయుడు, మానవత్వమున్న మనిషిగా నిరూపించుకోగలిగాడు. ఇక చేతులెత్తి గీతలు కథ గూడా బాగుంది ప్రస్తుతము పొరుగువారి వినాశనంకోరి లేనిపోని కలతలు రేపేవారే ఎక్కువగా ఉంటారు. కాని శాస్త్రిగారు, ఈశ్వరమ్మలవంటి పరోపకార పరాయణులు చాలా అరుదని నా అభిప్రాయం.

వంగా సరోజ తిరుపతి

వ్యాసాలు

తెలుగు సినిమాలని హేళన చేయడం, తిట్టడం కూడా ఒక ఫ్యాషనై పోయింది. ఆమధ్య పత్రికలో కొంతమంది మహానుభావులు సినిమా శీర్షికలను పూర్తిగా మానివేయమని గొడవచేసి, మళ్ళీ ఎందుకో రెండుమూడు వారాలబట్టీ మానుకున్నారు. ఇప్పుడు ఈ సి. జె. ప్రసిద్ (మహబూబ్‌నగరం) ఒకరు. (21-2-69 తేదీ సంచికలో) ఆ శీర్షికలంత బాధకలిగిస్తుంటే చదవటం ఎందుకో? అసలువాటిని చదవటమే మానివేయవచ్చుగా! ప్రత్యేకంగా ఆ శీర్షికల కోసమే 'పత్రిక' కొంటున్న నాలాంటి పాఠకులింకెంత మందో? ప్రతివారం శ్రీనివాస్‌గారు వ్రాస్తున్న అనేకమైన విషయాలు నాకు చాలా ఆనందం, ఉత్సాహం కలిగిస్తున్నది. 'జర్నలిస్టుగా' వారి బాధ్యతను వారు చాలా ఉత్తమంగా నిర్వహిస్తున్నారని నా అభిప్రాయం. దయచేసి ఈ శీర్షికలని ప్రచురించడం మానివేయకండి. ఈ శీర్షికలనిలాగే, మామూలుగా, వీలైతే ఇంకా అందంగా కొనసాగించగలరని ఆశిస్తున్నాను.

డి. కామరాజు (హైదరాబాద్)

* * *

ఈనాడు ప్రతీ ఊరు ఒక్కొక్క నవలా పురంగ ప్రతీ యువతీ యువకులు ఒక్కొక్క వెంగళావులుగ మారుతున్న ఈ (అ)నాగరిక ప్రపంచానికి చెప్పుదెబ్బలాగ, అతి సహజంగ ఈవారం ముగ్గురు మూర్ఖులు వ్రాసిన మహేష్‌గార్కి ధన్యవాదాలు. సినిమా తారలంటే దేవతలుగ భావించి, పూజించి, తరించేమనుకొంటున్నారు నేటి ప్రజలు. ఇకనైనా ఈ వెర్రి వ్యామోహం తగ్గుతుందని ఆశిద్దాం.

కిరణ్ — (బరంపురం)

* * *

"ముగ్గురు మూర్ఖులు" ఈమధ్య ఎక్కడకు వెళ్ళిపోయారా? అని అనుకొంటుండగా "కనకాభిషేకం కాఫీ హోటల్"లో కనిపించారు. చదువుతూ ంటే పొట్ట చెక్కలై పోయింది అమ్మాయ్ నీ జీవితమే గిల్టు బంగారం. పత్రికల్లో నీ గురించి

శ్రీమతి సుజనీరెడ్డి

శ్రీమతి గోపరాజు హైమవతి

కుమారి మన్నెం శారద

వనితాలోకం వ్యాసరచన పోటీలో ప్రత్యేక బహుమతి పొందిన రచయిత్రులలో ముగ్గురు రచయిత్రుల ఫోటోలు, జీవిత వివరాలు యిక్కడ ప్రచురిస్తున్నాము. మిగతా ఇద్దరు రచయిత్రుల ఫోటోలు, వివరాలు పై వారం ప్రచురిస్తాము.

—సం.

కుమారి మన్నెం శారద

వనితాలోకం వ్యాస రచన పోటీలో ప్రత్యేక బహుమతి పొందిన కుమారి మన్నెం శారదగారి జన్మస్థలం కాకినాడ. గుంటూరు, నెల్లూరు జిల్లాలలో హైస్కూలు చదువు కొనసాగించి కాకినాడలోని ప్రభుత్వ స్త్రీల పాలిటెక్నిక్ కళాశాలలో సివిల్ ఇంజనీరింగ్ డిప్లొమా తీసుకున్నారు. 'చిన్నప్పటినుంచి చిత్రలేఖనంలో, నాట్యంలో, రచనా వ్యాసంగంలో ఆసక్తి, ప్రవేశం ఉన్నాయి.' అని రాస్తున్నారు వీరి కథానికలు, గేయాలు, ఆంధ్రజ్యోతి, ప్రతిభ, యువ జ్యోతి మొదలైన పత్రికలలో ప్రచురితమైనాయి. కొన్నాళ్ళు యువ జ్యోతికి ఆర్టిస్టుగా కూడా పని చేశారు. ప్రస్తుతం వీరు గుంటూరులో ఆర్టిస్ట్ కమ్ డ్రాఫ్ట్స్‌మన్‌గా పని చేస్తున్నారు

శ్రీమతి గోపరాజు హైమవతి

శ్రీమతి గోపరాజు హైమవతిగారు నలభయి రెండేళ్ళక్రితం కృష్ణాజిల్లాలోని కనకవల్లిలో జన్మించారు. భర్తగారయిన శ్రీ గోపరాజు సాంబశివరావు గారు గుడివాడ అక్కినేని నాగేశ్వరరావు కళాశాలలో ఆంగ్లోపన్యాసకులు. నలుగురు కుమారులు, ఇద్దరు కుమార్తెలుకల శ్రీమతి హైమవతిగారికి గేయ వచన రచనలంటే అభిరుచి ఉంది.

శ్రీమతి సుజనీరెడ్డి

శ్రీమతి పి. సుజనీరెడ్డి గారి స్వగ్రామం నెల్లూరు జిల్లాలోని అల్లూరు. భర్తగారి ఉద్యోగరీత్యా చీరాలలో ఉంటున్నారు. ప్రాథమిక విద్య అల్లూరులోనూ, ఉన్నతవిద్య హైదరాబాదులోనూ జరిగింది. 'నవలలు చదవటం, చీరలు పెయింట్ చెయ్యడం అంటే నా కెంతో సరదా' అని ఆమె రాశారు. ఈ వ్యాసం వారి రెండవ ప్రయత్నం.

చూచి
ఆనందించండి
యస్. రంగారావు సమర్పించు శ్రీదేవి కంబైన్స్
భలే అబ్బాయిలు
దర్శకత్వం
పకేటి శివరామ్ B.A
నిర్మాత
తోట సుబ్బారావు
డిస్ట్రిబ్యూటర్స్ ఆంధ్ర ... జయలక్ష్మి నైజాం

వ్రాసే సొగడ్తలూ, శిష్య యిచ్చే సమాధానాలూ నాటిక తొంభై వంతులు అబద్ధాలే కదా?" అంటూ సినిమాతార కనకవర్లికి తల్లి యిచ్చిన హితోప దేశం నిజంగా గీతోపదేశమే నేడు కుక్క గొడు గులవలె మొలిచిపోతున్న సినీ నటుల అభిమానసంఘా లకు ముగ్గురు మూర్ఖులు చక్కగా చెంపపెట్టు పెట్టారు. ముందు ముందు కూడా మహేష్‌గారి కలంనుండి ఇంత చక్కటి విమర్శలే వెలువడుతా యని ఆశిస్తున్నాము

యస్ చంద్రావతి, (శ్రీకరం)

*   *   *

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అంతగ సమ్మెలు, దాడులు జరుగుతుంటే చీమ కుట్టినట్టు అన్నట్లుగ ప్రవ ర్తిస్తున్న మీ వార పత్రిక తెలుగు మాట్లాడే ప్రతి వ్యక్తిని అవమానపరుస్తున్నది. ప్రజలకు అర్థమయ్యే భాషలో వారు చేస్తున్న తప్పులను ఈ పరిస్థితులలో మాసించవలసిన బాధ్యత ప్రతి తెలుగు పత్రికకు ఉన్నది కాని మీ పత్రిక ఏమియు పాత్ర వహించటంలేదు చాల విచారకరము మీ పత్రికయొక్క ఉద్యేశ్యమే ప్రస్తుత ఎడిటర్‌గారు మర్చిపోయారా అని అనుమానం కల్గుతూంది తెలుగు మాట్లాడే ప్రతివాడు అర్థం చేసుకొ నేట్లు, ప్రస్తుతం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో జరుగుతున్న అల్లర్లు మన తెలుగుజాతి అనర్థాలకే దారి తీస్తుం దని పాఠకులకు తెలిసేటట్లుగ వ్రాస్తారని అభిప్రాయపడతాను మీరు తెలుగుజాతి సమైక్య తకు ప్రతివారం ఒక వ్యాసాన్ని ప్రవేశపెట్టవలె నని కోరుతున్నాను.

నాగేశ్వరరావు (బెంగుళూరు)

ఉత్తరాలు

సినిమా

సినిమా గురించి చాల పేజీలు కేటాయిస్తు న్నారు. బాగనేవుంది. పరిచయం చేసిన తారలనే పరిచయం చేయటం ఏం బాగలేదు. తారలనే కాకుండా నేపథ్య గాయనీ, గాయకులను బాల నట లను పరిచయంచేస్తే బాగుంటుందని నా ఉద్దే శ్యము. అందులోను, ఆడవాళ్లను గురించే ఎక్కు వగా పరిచయం చేస్తున్నారు. కృష్ణ మొదలగు వారిని పరిచయం చేయండి. లేఖావాణి (విజయ లలితకు) ఉత్తరాలు ఎప్పుడు అందాలో తెలియపర్చ వలెను. కుమారి యమ్ సావిత్రి (రాయకుదురు)

మీకు తెలుసా ?

'మీకు తెలుసా' అనే చిన్న శీర్షికమీద కూడ ఎవో బోరుకొడుతున్నట్లు మన పాఠక మహాశయులు తెలిపారు. ఏమోమరి..... అంతబోరు కొట్టను...? పట్టుమని పదిలైన్లులేని యీ శీర్షికను చదవనే బోరుకొడ్తే..... యింక పత్రికలో 'ఏం' చదువు తున్నట్లో నాకర్థం కావడంలే.........

అసలు యీ శీర్షిక తప్పక వుండదగిన శీర్షికయే. దీనివల్ల మాలాంటి జూనియర్లు సినిమా రంగానికి చెందిన పలు విషయాలు బోలెడన్ని తెలుసుకుంటు న్నాము.

దయచేసి ... యిటువంటి చిన్నచిన్న విషయాల మీదగాని, చిట్టి శీర్షికలమీదగాని, ఏంతమాత్రం తమ అవిశ్వాసతీర్మానం ఉత్తరాల ద్వారా తెలుపవద్దని మన ఉత్తరాల కాళిదాసులకు, షేక్స్‌పియర్లకు నా ప్రార్థన

పి రమణమూర్తి, పాతకడప, (కడప)

ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రిక

వ్యవస్థాపకులు :
దేశోద్ధారక కాశీనాథుని
నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు

శుక్రవారం : 28—3—'69

శ్రీ సౌమ్యనామ సం॥ చైత్ర శుద్ధ దశమి

సంపుటము : 61   సంచిక : 31

స్థాపితము
1908

ముఖ్య సంపాదకుడు :
శివలెంక శంభుప్రసాద్

సంపాదకుడు
శివలెంక రాధాకృష్ణ

ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము
7, తంబుచెట్టి వీధి, మద్రాసు-1

పోస్టు ద్వారా

సంవత్సర చందా	26.00
6 మాసముల చందా	13.00
3 మాసముల చందా	6.50

విషయానుక్రమణిక

ముఖచిత్రం: 'దునియా' హిందీ చిత్రంలో వైజయంతీమాల

మీరు ఎదిగారు కాని, ఆలస్యంగా!
నియమ విరుద్ధమైన కలయికకు నిరసన
విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానాలు
కొత్త మ.ప్ర. ప్రభుత్వం
ఆయుధాలు
రష్యా
సౌహార్దం
తేనెపట్టును రేపుతున్న మొరార్జీ

దేశం కన్నా ప్రధానమయిన పదవి...

కేంద్ర మంత్రివర్గం చాలా ప్రమాద పరిస్థితిని ఎదుర్కొంటున్నది. ఈ పరిస్థితికి కారకులు మాజీ ప్రజాసోషలిస్టు పార్టీ సభ్యులు శ్రీ చంద్రశేఖర్. ఈయన శ్రీ అశోకమెహతాతోబాటు ప్ర. సో. పా. ని వదిలి కాంగ్రెస్‌లో చేరారు.

ఎవరో ఒకరు

శ్రీ చంద్రశేఖర్ శ్రీ మొరార్జీదేశాయిని గురించి కొన్ని పెద్ద ఆరోపణలు చేశారు. ఆయన నడవడిని కాంగ్రెసు పార్లమెంటరీ పార్టీ ఖండించింది. శ్రీ చంద్రశేఖర్ క్షమార్పణకోసం అడగాలని అన్నది. అంటే, ఇప్పుడు పార్టీలో శ్రీయుతులు దేశాయి, చంద్రశేఖర్‌లు ఇద్దరికీ స్థానం లేదు. ఎవరో ఒకరు బయటికి పోవలసిందే. శ్రీ దేశాయి అంత మాటా అన్నారు కూడా.

ఈ వ్యవహారాన్ని పశ్చిమబెంగాలు వ్యవహారాన్ని నాన్చినట్లు నానిస్తే శ్రీ దేశాయి పని అయిపోయినట్లే; వోటింగులో ఏభయి మందయినా హాజరు అవాలి, ముగ్గురిలో ఇద్దరయినా వోటు చేస్తేగాని తీర్మానాన్ని ఉపయోగించడం జరగదు ఇంత బలం శ్రీ దేశాయివర్గంవారికి ఉన్నదా? శ్రీ చంద్రశేఖర్‌ని పార్టీనుంచి బహిష్కరించగలరా?

పెద్ద ప్రశ్న

ఈ పరిస్థితికి మూలకారకులు శ్రీమతి గాంధీ, ఆమె అనుచరులేనా అన్నది ఇప్పుడు ఎందరినో వేధించే పెద్ద ప్రశ్న. ఈ ప్రశ్నకి సమాధానం - ముందు రాబోయే రోజుల్లో ఆమె, ఆమె శిష్యుల ప్రవర్తనని పట్టి తెలుసుకొనవచ్చు.

సున్నిత మనస్కులు

పార్టీ సమావేశంలో శ్రీమతి గాంధీగారు అన్న మాటలని గమనిస్తే కొన్ని వింత అర్థాలు స్ఫురిస్తాయి. శ్రీ మొరార్జీ దేశాయి అన్న మాటలలో 'డిస్ ఆనరబుల్' అనే పదం ఉందిట; దీనికి 'అవమానకరం' అనే అర్థం ఉంది కాబట్టి సున్నితమయిన చంద్రశేఖర్‌గారి మనసు గాయపడ్డదని మేడమ్ గాంధీ అభిప్రాయం అని పిస్తుంది. తప్పంతా శ్రీ దేశాయిదే ఆయన ఇంత ఘోరమయిన మాట వాడక పోయినట్లయితే పార్టీలో ఇటీవలే చేరిన శ్రీ చంద్రశేఖర్ ఆయనని అంత తీవ్రంగా తిట్టేవారేకాదు. నిజంగా తమతోటి మంత్రులపట్ల శ్రీమతి గాంధీ చూపుతున్న విశ్వాసం అవర్ణనీయం.

మరొక గొప్ప సంగతి. బిర్లా కంపెనీల తనిఖీ గురించి రాజ్యసభ మూడు రోజులు చర్చించింది. పరిశీలనా సంఘం వెయ్యాలన్న ప్రతిపాదన వోడిపోయింది. ఎందుకు వోడిపోయింది?

కలిసి చేసిన నిర్ణయం

కేంద్రమంత్రివర్గం పరిశీలన అనవసరం అని తీర్మానించారు కాబట్టి. కాని, ప్రధానమంత్రి అయిన శ్రీమతి గాంధీ గారు—ప్రజలలో కొన్ని వర్గాలు ప్రభుత్వం నిర్ణయాన్ని శంకిస్తున్నాయి, అన్నారు; పరిశీలన పెట్టటానికి ప్రభుత్వం భయపడుతున్నదనే అనుమానం కలుగుతున్నదన్నారు. కేంద్రమంత్రి వర్గం నిర్ణయం అందరు మంత్రులూ కలిసి చేసిన నిర్ణయం. ఈ సంగతి ప్రధాన మంత్రికి అర్థం కాకపోతే ఆమెగారు మాత్రం ఏమి చేస్తారు?

బాంకింగ్ బిల్లు చర్చ వచ్చినప్పుడు శ్రీ ధారియా శ్రీ దేశాయిని తీవ్రంగా విమర్శించారు అప్పుడు శ్రీమతి గాంధీ తన వయిపు మాట్లాడలేదని శ్రీ దేశాయి అన్నారు. శ్రీ ధారియా అన్న వాటితో శ్రీమతి గాంధీ అంగీకరించి ఉండవచ్చు, అనవచ్చు; లేదా, శ్రీ దేశాయి ఈ సంఘటన జరిగిన చాలా కాలం తర్వాత బాధపడుతున్నారనవచ్చు.

గాంధీ తత్వం

అసలు సంగతి ఏమిటంటే శ్రీ దేశాయి పార్టీలో అయికమత్యం కోసం ఎన్నో బాధలు భరిస్తారు. అయుపది గాంధీగారి తత్వం.

తాము కేంద్రమంత్రి వర్గంలో ఉన్నంత కాలం పార్టీ నాయకురాలయిన శ్రీమతి గాంధీని ఎదిరించరని శ్రీ దేశాయి అన్నారు. విశ్వాసం అనేది ఉభయులకీ ఉండాలన్న విషయం శ్రీ దేశాయికి అర్థం కాలేదని పిస్తుంది. ఆయనకి సన్నిహితులయిన శ్రీ జగన్నాథరావుకి ఎటువంటి అవమానం జరిగిందో అందరికీ తెలుసు.

'చంద్రశేఖర్ ఎటువంటి వాడో మీకూ తెలుసు' అన్నారుట శ్రీమతి గాంధీ. (శ్రీ దేశాయి మీద చేసిన ఆరోపణలని ఉపసంహరించుకోమని ఆయనతో చెప్పటానికి పూనుకొన్న సందర్భంలో.) అంటే, శ్రీ చంద్రశేఖర్‌తో ఉపసంహరణ అనవసరం అని చెప్పినట్లే కదా?

శ్రీ కామరాజు పతనం

పార్టీ ఎక్సిక్యుటివ్‌కి శ్రీ చంద్రశేఖర్ మీద చర్య తీసుకొనే అధికారం లేదని శ్రీమతి గాంధీ అన్నారు ఇది నిజమే. అందువల్లనే శ్రీ కామరాజుగారు నాశనం అయ్యారు. ఆయనని రక్షించటానికి ఏ ఒక్క కేంద్ర మంత్రి ప్రయత్నించలేదు.

తమని ఎవరు నాశనం చేశారో శ్రీ కామరాజుగారికి తెలుసు.

శ్రీ దేశాయిని మంత్రివర్గంలో చేర్చేరాలకి శ్రీ కామరాజుగారు కారకులు. మంత్రి అవగానే శ్రీ దేశాయి మీద ఉద్యమం మొదలయింది.

తర్వాతి దెబ్బ శ్రీ చవాన్‌కి తగులుతుందని ఇంతకిముందే రాశాను. ఆ తర్వాత శ్రీ జగజీవనరామ్‌గారని కూడా అన్నాను. వీరందరూ ఎందుకు ఇలా దెబ్బతింటున్నారంటే, వారిలో అయికమత్యం లేదు కాబట్టి. వారి విభేదాలని మేడమ్ గాంధీ గారు చక్కగా వాడుకుంటున్నారు.

పార్టీ వేరు, మేడమ్ గాంధీ వేరు

శ్రీ దేశాయికి జరిగిన అవమానం పార్టీలో ముసురుతున్న కుట్రలకి చిహ్నం. ఈ సంగతిని గురించి పార్టీ ఎక్సిక్యూటివ్‌లో చర్చ జరిగింది కామా, పార్టీ వేరు వేరు అన్నట్లు మేడమ్ గాంధీ ప్రవర్తిస్తున్నారనే మాట కొందరు అన్నారు. బీహారులో జరిగింది తమకు తెలియదనీ, అంతా శ్రీ నిజలింగప్ప, శ్రీ చవాన్, శ్రీ రామ్‌సుభాగ్‌సింగ్ చేసిన పనేననీ ఆమె మాట్లాడుతున్నారని, ఈ సూచనకి ప్రచారం జరుగుతోందనీ అన్నారు

పశ్చిమ బెంగాల్ మంత్రివర్గం డిస్మిస్ చేసినవారు శ్రీయుతులు దేశాయి, చవాన్‌లు అనే పుకారు కూడా బయలుదేరిందని కొందరు ఆరోపించారు.

పోయినవారం పశ్చిమబెంగాల్ ముఖ్యమంత్రి మేడమ్ గాంధీని కలిసినప్పుడు శ్రీ చవాన్‌ని మర్యాదకోసమయినా చూడలేదు.

దీనికంతా కారణం? చివరికి కేంద్ర మంత్రివర్గం లాలూచీ లేనిదిగా ఉన్నా చాలనే ఆశ, వేరేమీ కాదు.

గత చరిత్ర

కొంత గత చరిత్రని పరిశీలిస్తాను. కామరాజు పథకం ద్వారా శ్రీయుతులు దేశాయి, జగజీవనరామ్‌లని మంత్రి పదవుల నుంచి తొలగించేశారు అప్పుడు వారిద్దరూ మిత్రులుగా ఉండేవారు ఈ మైత్రిని నాశనం చేసినవారు శ్రీ కామరాజుగారు. ఆయనే శ్రీ జగజీవనరామ్‌ని మేడమ్ గాంధీ పయిపుకి మార్చారు (శ్రీ లాల్‌బహద్దూర్ శాస్త్రి మరణం తర్వాత) శ్రీ జగజీవనరామ్ తమపట్ల విశ్వాసంతో ప్రవర్తించలేదని శ్రీ దేశాయికి కోపం.

మళ్లీ శ్రీ జగజీవనరామ్‌ని శ్రీమతి గాంధీగారి కాబినెట్‌లో చేర్పించినవారూ శ్రీ కామరాజుగారే.

కాంగ్రెసుని నాశనం చేసినవారు

కాంగ్రెసుపార్టీ నాశనానికి ముఖ్యకారకులు శ్రీ కామరాజుగారేనని చరిత్ర రుజువు చేస్తుంది.

ప్రస్తుతం దేశాన్ని పీడిస్తున్న అస్థిమితానికి కారణం కూడా ఆయనేనని చరిత్ర రుజువు చేస్తుంది. మేడమ్

(64వ పేజీ చూడండి)

ఆటలు

ప్రాణాలతో చెలగాటం

కొంతకాలంకిందట ఇంగ్లాండు క్రికెట్టు జట్టులో ఎవరెవరు వెళ్ళి దక్షిణ ఆఫ్రికాలో ఆడతారో వెల్లడించారు. అప్పటినుంచి పోయినవారం కాలిన్ కవుడ్రే, అతని తోటి ఆటగాళ్ళు కరాచీలో ప్రాణాలు కాపాడుకొనటంకోసం పరిగెత్తినప్పటిదాకా వారి పరిస్థితి బాధలతో నిండి ఉన్నదనే అనాలి. కరాచీలో టెస్టు మాచి జరుగుతోంది చూసేవారి గుంపులో అలజడి పుట్టింది వారు ఆడేవారిమీద దాడి ఎత్తారు ఆడేవారు ప్రాణ సంరక్షణకోసం పెవిలియన్‌లోకి పలాయనం చిత్తగించారు. ఇది చాలా విచారకరమయిన విషయం. ఈ ఆటగాళ్లందరూ దూరదేశాలనుంచి ఇక్కడికి వచ్చి ఆడుతున్నారు.

అసలే దక్షిణ ఆఫ్రికా జాతి వివక్షణ విధానంవల్ల ఒక నల్లజాతి ఆటగాడు ఇంగ్లాండు తరఫున దక్షిణ ఆఫ్రికాలో ఆడనివ్వమని ఆ దేశం ప్రభుత్వంవారు అన్నారు – ఇంగ్లాండు జట్టువారు తమ దక్షిణ ఆఫ్రికా పర్యటనని రద్దు చేసుకున్నారు దక్షిణ ఆఫ్రికా బదులు సిలోన్, పాకిస్తాన్‌లకి వెడదామనుకున్నారు.

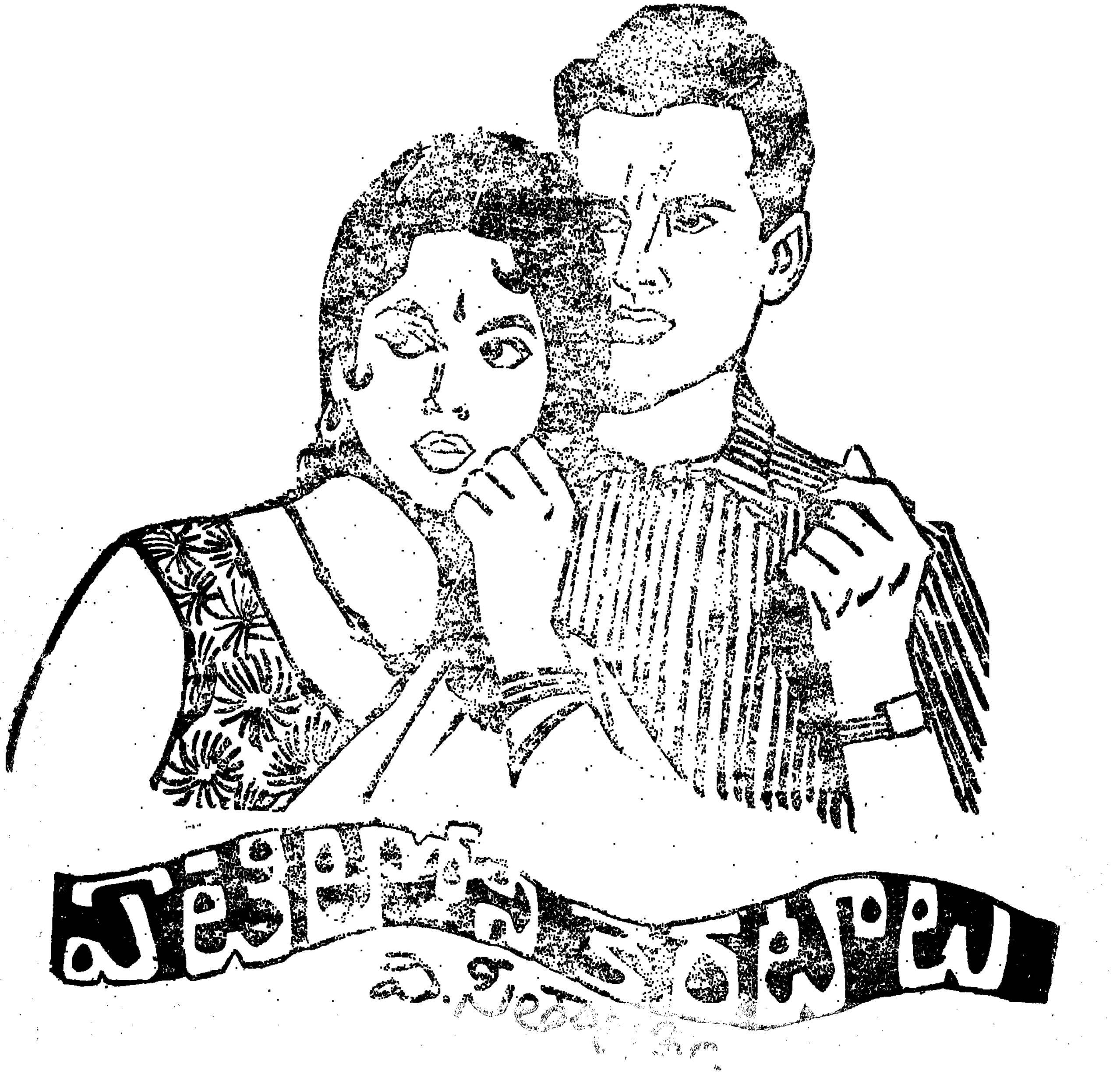
పాకిస్తాన్ వచ్చినప్పటినుంచీ వారి ఇబ్బందులు ఇన్నీ అన్నీకావు. విద్యార్థి విప్లవవాదులు రాజకీయాలకోసమూ, క్రికెట్టు కోసమూ కూడా ఎన్నో నిరసన ప్రదర్శనలు వగయిరా చేశారు. హనీఫ్ మహమ్మద్‌ని తిరిగి కాప్టెన్‌గా చెయ్యటం వారి కోరికలలో ఒకటి ఎన్నో మాచ్‌లకి అంతరాయాలు కల్పించారు ఎవరో ఒకరు కవుడ్రే జేబు కొట్టేశారు! అతని పర్సు పోయింది ఇంగ్లాండు జట్టువారి మానసిక, దైహిక బాధలు అవర్ణనీయమయినవి..

అసలు తమ దేశంలో అంత అల్లకల్లోల మయిన రాజకీయ పరిస్థితి ఏర్పడినప్పుడు పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వంవారు ఈ మాచ్‌ని వాయిదావేసి ఉండాలి. నేను రాజకీయ వ్యాఖ్యాతని కానుగాని—పాకిస్తాన్‌కి అన్ని విధాలా ఆప్తదేశమనతగిన బ్రిటన్ తరఫున వచ్చినవారనే ఇలా బాధ పెట్టారంటే భారతదేశం బృందం వెడితే వారి గతి ఏమయ్యేది? భారత హాకీ బృందాన్ని లాహోరు వెళ్లనివ్వమని మన ప్రభుత్వంవారు అన్నారంటే వారి నిర్ణయం సబబయినదే అనిపిస్తుంది మన క్రీడాకారులని ప్రమాదంలో పెట్టటం చాలా తప్పు.

ప్రతి ఆటకీ సంబంధించిన అంతర్జాతీయ క్రీడా సంస్థ ఒకటి ఉంటుంది ఇటువంటి సంస్థలు రాజకీయ కల్లోలాలు కల దేశాలలో విదేశీ బృందాల పర్యటనలు జరగకుండా నిషేధించాలని నా అభిప్రాయం. అంతేకాదు, ఒకవేళ విదేశీ బృందాలు వెళ్ళి ఆడి అవమానానికి గురి అయితే అవమానం జరిగిన దేశంమీద చర్య తీసుకోవాలి

—కె. ఎస్. నరసింహన్

'వేంకటేశ్వరా! ఏ పాపం చేసాననయ్యా నన్నిలా శిక్షిస్తున్నావ్?' దోసిట్లో ముఖం దాచుకుని బావురుమంది రాజ్యలక్ష్మి. ఆలోచనలు మెదడులో సుళ్ళు తిరుగుతూంటే దుఃఖం ఎగిసెగిసి పడుతోంది. ఏదైతే జరగకూడదని చిన్నతనం నుండి మధుని జాగ్రత్తగా తను పెంచిందో చివరికదే జరిగింది. కొన్ని క్షణాల తర్వాత ఆమె కళ్ళు మళ్ళీ రెండవ మారు చేతిలో ఉన్న కాగితంలోని అక్షరాల వెంట పరుగు తీసాయి.

'అత్తయ్యా!

నమస్కారాలు, మీరు కులాసాగా ఉన్నారనుకుంటాను. మీరిక్కడికి ఎప్పుడు వస్తారు? వెళ్ళి నెలరోజులైనా కాకుండానే రమ్మని వ్రాయడానికి నాకూ మనసొప్పడం లేదు. కాని అత్తయ్యా! ఈ సమయంలో మీ ఒళ్ళో తలదాచుకొని తనివితీరా ఏడ్వాలనుంది. భగవంతుడు నా జీవితాన్నిలా నరకంలా ఎందుకు చేస్తున్నాడో అర్థం గావడం లేదు. మీరిక్కడున్నంత కాలం మీకీ విషయం తెలియనంతేమోనని భయంతో హాలాహలంలా మింగేస్తూ వచ్చాను. ఇంక నా వల్ల కాదత్తయ్యా. మీ అబ్బాయి...మీ అబ్బాయి నన్ను పిల్లల్ని బాగానే చూస్తున్నారు కాని...వాళ్ళాఫీసులో కుముదిని అనే బెంగాలీ అమ్మాయితో... అబ్బ నేను వ్రాయలేనత్తయ్యా. చాలా కాలం ఎందరో ఎన్నో రకాలుగా అనుకున్నా నేను నమ్మలేదు. చివరకు నిజం బయటపడి నాకు తెలిసినా మీకు తెలిస్తే బాధపడతారని తెలియనివ్వకుండా చేసాను. కాని ఇప్పుడు నా అంతట నేనే భరించ

లేక మీకు వ్రాస్తున్నాను. మొన్నొకరోజు ఇంటికే తీసికొని వచ్చారు. నన్ను కాఫీ పెట్టమన్నారు ఎదుట పడటం యిష్టం లేక చాపల్యం చేత చాటు నుండే చూసాను. చాలా అందగత్తె ఎమ్మెస్సీ పాసై ఆయనతోపాటే పని చేస్తోందిట. కాఫీ రూప ద్వారా పంపాను. పేరడిగితే రూప చెప్పింది కాబోలు 'వ్వాటె స్వీట్ నేమ్' అనడం వినిపించింది చాలా సేపటి వరకు గట్టిగా నవ్వులూ అవీ వినిపించాయి. నేను వంట గది దాటి రాలేదు. ఈ మధ్య ఆయన ఎప్పుడోగాని ఇంటికి రావడం లేదు అత్తయ్యా! నేనేం చేయను? ఎవరితోనూ చెప్పుకోలేని బాధ. స్వర్గం లాంటి యిల్లు నరకంలా అయిపోతోంది. నాతో మామూలుగానే ఉంటున్నారు. ఇంట్లోకి అన్నీ తెస్తున్నారు కాని అవన్నీ ఎందుకు సుఖమే కూడా లేనప్పుడు? ఏమైనా అంటే ఈ మాత్రం కూడ రావడం మానేస్తారేమోనని భయం. మౌనంగా చూస్తూ ఊరుకుంటున్నా కన్నతల్లిని మరపించే మీతోనైనా చెప్పుకుంటే గుండెల్లో మంట కాస్త చల్లారుతుందేమో. వీలు చూసుకొని రండి. చి సౌ. కళ్యాణి నాకు కోడల్నిస్తుందని వ్రాసారు చాల సంతోషం. అందర్నీ అడిగినట్లు చెప్పండి.

ఇట్లు,
మీ కోడలు
అలివేలు'

ఆలోచిస్తూ కూర్చున్న రాజ్యలక్ష్మి 'అమ్మా! భోజనానికి రావూ' అన్న కళ్యాణి మాటలతో ఉలిక్కిపడి కాగితాలు మడిచేసింది.

'ఏమిటమ్మా చదువుతున్నావ్? వదిన ఉత్తరం వ్రాసిందా?'

ఏడ్చి ఏడ్చి ఉబ్బిన తన ముఖాన్ని కూతుర్నుండి దాచడానికోసం లేచి నిలబడి చాప చుడుతూ ఔనన్నట్లుగా తలూపింది.

'ఏం వ్రాసిందమ్మా?'

'ఏముందీ అందర్నీ అడిగానని చెప్పమంది. తన కోడల్ని జాగ్రత్తగా చూడకపోతే నీ పని పడతానంది' బలవంతాన నవ్వు తెచ్చుకుంటూ నోటికి వచ్చినట్లనేసింది.

'షోమాన్' అంటూ పిచ్చిగా నవ్వి వెళ్ళిపోయింది కళ్యాణి.

రెండు ముద్దలేదో తిన్నాననిపించి చాప మీద నడుం వాల్చినా రాజ్యలక్ష్మికి నిద్రాదేవి బహుదూరాన నిల్చింది. ప్రక్కకు ఒత్తిగిలి పడుకున్న తల్లి ప్రక్కనే పొట్ట మీద చేయివేసి తల్లి నానుకుని ఒదిగి చిన్నపిల్లలా పడుకుంది కల్యాణి. రాజ్యలక్ష్మి కళ్ళు రెండు నిముషాలు నిద్రిస్తున్న కళ్యాణి వంకే పరీక్షగా చూసాయి. కల గంటున్నట్లున్న కళ్యాణి పెదవులు నిద్రలో నవ్వుతున్నాయి అది చూడగానే రాజ్యలక్ష్మి వీపుమీద కొరడాతో కొట్టినట్లయింది అవును...అదే పోలిక...అవే పెదవులు...మధు కళ్యాణి ఒకే రూపం. మూలం...మనస్సు ఏదో గుస గుస లాడింది ఎలా వచ్చిందీ పోలిక? ఎందుకు రాదూ? మనస్సు ధీమాగా అంది. నిద్రలో కల్యాణి పెదవులు విచ్చుకొని పలువరుస తళుక్కుమంది. ఎర్రని గులాబిరేకులమధ్య మల్లెలను పెట్టినట్లుంది. రాజ్యలక్ష్మి గాఢంగా నిట్టూర్చింది భగవంతుడువల్ల, ఎందుకిలా పోలికలలో తాత, తండ్రి, తల్లి, బిడ్డ ఇలా ఒకే మూసలో పోసినట్లుంటారు కొందరికి శారీరకంగానే కాక గుణాలుకూడా పెద్దవాళ్ళవే వస్తాయి మంచివైతే ఫరవాలేదు చెడ్డైతే...'ఈ పోలిక నా కొడుక్కు రాకూడదు రాజీ.' ప్రభాకరం కంఠం ఖంగున రాజ్యలక్ష్మి చెవుల్లో ధ్వనించింది. కలలాంటి గతంలోకి జారిపోయింది రాజ్యలక్ష్మి మనస్సు.

....

బి. ఎ. పాసైన కొద్ది రోజుల్లోనే కుమారి రాజ్యలక్ష్మి అగ్ని సాక్షిగా శ్రీమతి ప్రభాకరం అయిపోయింది. డబ్బుకేమాత్రం లోటులేని కుటుంబంలోకి రావటమేకాదు, అత్తా ఆడబిడ్డల పోరుకూడ రాజ్యలక్ష్మికి లేదు ప్రభాకరం ఒంటరివాడని, లక్షల ఆస్తి కధిపతియని, మీదు మిక్కిలి బుద్ధిమంతుడు, ఆఫీసర్ రాంకులో ఉన్నవాడని రాజ్యలక్ష్మి తలిదండ్రులు తమ కుమార్తెను మహా సంతోషంగా సమర్పించారు చదువు, సంస్కారం, వినయం మూర్తీభవించిన సుగుణాలఖని రాజ్యలక్ష్మి. ఆమెను పువ్వుల లోనే పెట్టి పూజించాడు ప్రభాకరం. వారి దాంపత్యం కన్నులపండుగగా ఉండేది. షాపులో క్రొత్తరకం చీరె వచ్చిందంటే ఎంతఖరీదుదైనా సాయంకాలానికల్లా రాజ్యలక్ష్మి ఒడిలో ఉండేది. నాలుగు సంవత్సరాల దాంపత్య జీవితంలో రాజ్యలక్ష్మి అనుభవించనిదిలేదు. ఆ రోజుల్లోనే ఒక నాటి సాయంకాలం...తనవంటి అదృష్టవంతురాలు ప్రపంచంలోనే ఉండదని ఊహిస్తూ ముస్తాబై భర్తకోసం ఎదురు చూస్తూ నిలబడ్డ రాజ్యలక్ష్మికి ప్రభాకరం, ఇంకొక అమ్మాయి కలిసిరావడం కనిపించింది. ఆమెను సాదరంగా ఆహ్వానించి కూర్చుండజేసింది ఎవరో తెలియకపోయినా

'ఈమె మా ఆఫీసులో పనిచేస్తున్నారు రాజీ. నీలిమ బి కామ్.'

'నా మిసెస్ రాజ్యలక్ష్మి బి ఎ'

పరస్పరం పరిచయంచేసాడు ప్రభాకరం.

నీలిమ పేరెంత అందంగా ఉందో మనిషి అంతకుమించి సౌందర్యవతి నాతికేళ్ళుంటాయి. పచ్చగా పొడుగ్గా హుందాగా ఉంది విశాలమైన కళ్ళు. చక్కని ముక్కు, చాల అందమైన యువతి అనిపించింది రాజ్యలక్ష్మికి చూడగానే. కాని ఆమె కనుబోయిలో కన్పించే గర్వరేఖలు మటుకు హేయమనిపించింది. పాతికేళ్ళు వచ్చినా అంతటి సౌందర్యవతికి పెళ్ళికాకపోడానికి కారణం ఏమిటో అర్థంకాలేదు. కొద్దిసేపు ఏదో మాట్లాడి డ్రింకు కలపడానికి లోనికి వచ్చేసింది.

'ఏమిటి మీ మిసెస్ గ్రాడ్యుయేట్ అన్నారు ఫక్తు కంట్రీసైడ్‌లా ఉంది' రాజ్యలక్ష్మికి ఫక్కుమన్న నీలిమ నవ్వు తరంగాలుగావచ్చి చెవుల్లోంచి దూసుకుపోయింది. ప్రభాకరం ఏదో అనడానికి తడబడి ఏమీ అనలేక తానూ నవ్వేసాడు. డ్రింకు కలుపుతున్న రాజ్యలక్ష్మి చేతులు వణికాయి అవమానంతో ముఖం కందిపోయింది. తన ఆఫీసర్ భార్యను, ఆఫీసర్ ఎదుటే విమర్శించడానికెంత ధైర్యం? పరాయి వ్యక్తిని ఏకవచనంలో సంబోధించే ఆమె సంస్కారం ఏపాటిదై ఉంటుందో క్షణంలో గ్రహించింది. అయినా ఏమీ ఎరగనట్లే డ్రింకు తీసికొని వెళ్ళి ఇద్దరికీ ఇచ్చి, కావాలని రాజ్యలక్ష్మి వెళ్ళి ప్రభాకరం ప్రక్కనే సోఫాలో కూర్చుంది. నీలిమ కళ్ళల్లో మెరిసి మాయమైన తమాషా రేఖలు రాజ్యలక్ష్మి ఎదలోంచి దూసుకు

పోయాయి. క్షణం రెప్పవాల్చకుండా రాజ్యలక్ష్మిని పరీక్షగా చూసింది నీలిమ. చామన చాయరంగు, ఎత్తుకు తగ్గ లావు, ఎంతటి భావాలనైనా తనలోదాచి, ఒక్క చూపులోనే ఎదుటివాళ్ల మనస్సు వంచనావేయగల అందమైన నయనాలు, గంభీరమైన వదనం, మోకాళ్ల దాటి వ్రేలాడే వాల్జడలో తెల్లటి మల్లెలు, ధర్మవరం నీలం పట్టుచీరె, నడిచేటపుడు ఘల్లుఘల్లుమనే మట్టెలు...తనలో లేనిదేదో రాజ్యలక్ష్మిలో స్పష్టంగా ఉందనిపించింది నీలిమకు. క్షణంలో తలప్రక్కకు త్రిప్పేసింది.

'అరే డ్రింక్ నీకేది రాజీ?' ప్రభాకరం అడిగాడు.

'నేనిప్పుడే ఏమీ తీసికోను. మీరు త్రాగండి. నీలిమను ఓరగాచూస్తూ అంది. కొద్ది సేపట్లోనే ప్రభాకరం, నీలిమ అక్కడ ఇంకో వ్యక్తి ఉన్నదనే సంగతిమరచి తమ కబుర్లలో మునిగిపోయారు. మాటిమాటికీ నవ్వేటపుడు తమాషాగా వంకర్లు తిరిగే నీలిమ పెదవులు ఆడవాళ్లని సహితం విపరీతంగా ఆకర్షిస్తాయని మొదటిసారిగా గ్రహించింది రాజ్యలక్ష్మి. ఎలాంటి వాళ్లనైనా నీలిమ నవ్వు సమ్మోహితుల్ని చేస్తుందనడంలో వింతలేదనిపించింది.వాళ్ల కబుర్లు కొన్ని విని కొన్ని వినక చాలా సేపు ఓర్చుకుంది రాజ్యలక్ష్మి. ఇక చివరికి భరించలేక గభాల్నలేచి నిలబడింది.

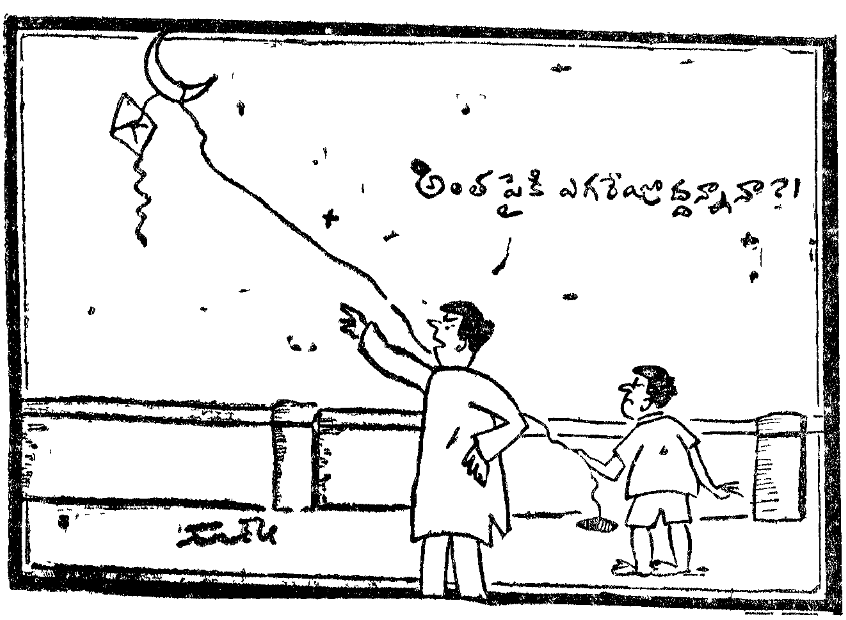
అపుడు పరిసరాలు గుర్తించిన నీలిమ వాచ్ చూసుకుంటూ 'బాస్‌రే చాలా పైమైంది. ఇంక వెళ్తానండి' అంటూ లేచింది.

'వెళ్తొస్తానండి' కంటి చివరలతో రాజ్యలక్ష్మిని చూసి ముందుకు కదిలింది.

'కొద్ది దూరం దిగబెట్టి యిపుడేవస్తాను రాజీ, తలుపులు దగ్గరగా వేసుకో' అంటూ నీలిమననుసరించాడు ప్రభాకరం. ఆఫీసర్ దగ్గరే ఇంత పొగరుగా ప్రవర్తిస్తోందే వీళ్లిద్దరి పరిచయం ఎలాంటిదా ? అనే మీమాంసలో పడింది రాజ్యలక్ష్మి. ఎందుకో ఆమెకిది అశుభసూచకంలా కనబడింది. దీనికి పర్యవసానం ఎలా ఉంటుంది. అలాగే ఆలోచిస్తూ కూర్చుండిపోయింది. తిప్పుడే వస్తానన్న ప్రభాకరం వచ్చాడు గంటన్నరకి.

'భోజనానికి లేవండి' అంది రాజ్యలక్ష్మి. అతడినోట్లో కిళ్లీ చూసికూడ ఏమీ ఎరగనట్లే పిల్చింది. ఆమె ఊహించినట్లే వచ్చింది సమాధానం.

'సో సారీ రాజీ! నీలిమ బలవంతం చేస్తే హోటల్లో తినేసాను' టై ముడి విప్పి సోఫాలోకి గిరావాటువేస్తూ నెమ్మదిగా అన్నాడు. రాజ్యలక్ష్మినుండి ఏమీ విసురు రాకపోవడంతో క్రీగంట చూసాడు ప్రభాకరం. రాజ్యలక్ష్మి ఎటో చూస్తోంది.

ఆమె ముక్కునున్న రవ్వ తళుక్కుమంది.

ప్రభాకరం మాటాడకుండా లోనికి నడిచాడు. రాత్రిమాత్రం పడుకోబోతూ 'నీకు కాలక్షేపంగా ఉంటుందని అపుడపుడు నీలిమను నేనే మనింటికి రమ్మన్నాను రాజీ'అన్నాడు. రాజ్యలక్ష్మి జవాబు చెప్పలేదు.

కాని మళ్లీ ఏనాడూ నీలిమ ఆయింటి గడప త్రొక్కలేదు. ముఖ్యంగా కాలం జరగడంతోపాటు ప్రభాకరంమాత్రం నీలిమ స్వంతం అయిపోయాడు. రాజ్యలక్ష్మికి కంటిలో నీరు కంటలోనే యింకిపోయింది. తర్వాత తర్వాత తెల్సింది నీలిమ బ్రాహ్మణుల అమ్మాయని, పేదరికంవల్ల పెళ్లికాలేదని, ఉద్యోగం చూసుకుని తన త్రోవన ... తాను వచ్చేసిందని అపుడు ప్రభాకరాన్ని పట్టిందని. నీలిమ ప్రభాకరం రిజిష్టర్ మారేజ్ చేసుకున్నారని విన్నరోజు రాజ్యలక్ష్మి గుండెలవిసిపోయేలా ఏడ్చింది. ఎన్నో చేయాలనుకుంది కాని ఏమీ చేయలేకపోయింది. కొందరు హితైషులువచ్చి కేసు పెట్టమన్నారు. ఫలితం ప్రభాకరం జైలుకి వెళ్తాడు. తనకూ అతనికీమధ్య బంధాలు పూర్తిగా తెగిపోతాయి. వివాహం పవిత్రం. ఎన్ని కష్టాలువచ్చినా ఆలుమగల మధ్య బంధం తెగదని ఆమె అభిప్రాయం. ఎన్ని జరిగినా ప్రభాకరానికి రాజ్యలక్ష్మి అంటే అమితమైన గౌరవం. మామూలుగానే మాట్లాడేవాడు. నీలిమను పెళ్లిచేసికొన్న రోజున యింటికివస్తే తెగించి నిలేసి అడిగింది రాజ్యలక్ష్మి. దానికి ప్రభాకరం చెప్పిన సమాధానం 'నాచేతిలో ఏంలేదు రాజీ. జరగాలని రాసి పెట్టి ఉంది. జరిగిపోయింది. నన్నుచూస్తే నీకు కోపంవస్తే ఇక నీ ఎదుట పడను అంతా విధి లిఖితం.' రాజ్యలక్ష్మికి నవ్వాలో ఏడవాలో అర్థంకాలేదు. రోజుకోసారి వచ్చి ముఖం చూపించేవాడు. ఇంట్లో కావల్సినవన్నీ తెచ్చేవాడు. మిగతా రోజంతా నీలిమే అతని ప్రపంచం! అప్పట్లో రాజ్యలక్ష్మి ప్రతిరాత్రి నిద్ర లేకుండానే గడిపింది.

తర్వాత మూడు సంవత్సరాలకు నీలిమ చనిపోయింది. ప్రభాకరం మళ్లీ రాజ్యలక్ష్మిని చేరాడు. అప్పుడే ఆ ఊరి నుండి మకాం ఎత్తేసారు. పసిపాపలైన మధు కళ్యాణిలతో ఇల్లు మళ్లీ కళకళలాడింది. కాని సంతోషం ఎక్కువ కాలం నిలవ

కుండానే ప్రభాకరం కన్ను మూశాడు. చని పోతూ భర్త చెప్పిన మాటలు రాజ్యలక్ష్మి హృదయంలో చెరగని ముద్రలు వేశాయి.

'రాజీ! నీకెంతో అన్యాయం చేశాను. కాని ఈ గుణం ... అంటే కట్టుకున్న భార్య ఉండగా మరొక స్త్రీని చేరదీయడం అదేమిటో మా వంశంలో తరతరాలుగా వస్తోంది. మా తాతలనాటి నుండి ఈ గుణం అందరికీ ఉండేదట, అది గుర్తుండే నేను చాలా భయపడ్డాను వివాహానికి మొదట్లో, యిష్టపడక పోయినా నిన్ను చూసిన తర్వాత నీలాంటి పవిత్రమూర్తి ఛాయలో నేను పునీతుణ్ణావు తానని నిన్ను వివాహం చేసుకున్నాను కాని పిల్లలకు తల్లిదండ్రుల పోలికలు శారీర కంగానే గాక మానసికంగా కూడా వస్తా యంటారు. అది అక్షరాల నిజమైంది నా విషయంలో. మా వంశంలో డబ్బుతోపాటు యిది కూడ వారసత్వంగా వచ్చింది. అందుకే నీ కన్యాయం చేసి ఇంత త్వరలో పోతున్నా.'

'నీతోపాటు నేనూ వస్తాను' అంటూ భోరుమంది రాజ్యలక్ష్మి. ప్రభాకరం నిరా శగా నవ్వి. పసివాళ్లైన మధు, కల్యాణి చేతులు రాజ్యలక్ష్మి చేతిలో పెడుతూ, 'రాజీ! వీళ్ల కోసమైనా నీవు బ్రతకక తప్పదు. పసివాళ్లు నువ్వే లేకపోతే అనా థలైపోతారు నువ్వు నాకోసం ఎంతో త్యాగం చేశావ్. ఇది కూడా చేస్తానని మాటివ్వు రాజీ. నా కొడుకైనా నీ పెంప కంలో మధుకీగుణాలు రావని నా విశ్వాసం. గుణం వంశ పారంపర్యమైనా పెంపకాన్ని బట్టికూడా ఉంటుంది. చిన్నప్పుడు అందర్నీ పోగొట్టుకోవడం వల్లే నేనిలా తయారయ్యానేమో? ఈ గుణం నాతోనే అంతరించి పోవాలి రాజీ! మధుకీ గుణం రాకుండా చూచే బాధ్యత నీది. నీ కోడలు నీలా భర్తప్రేమకు దూరం కాకూడదు రాజీ. ఏనాటికి దూరం కాకూడదు' అంటూనే అంతిమ శ్వాస వదిలాడు. ఆనాటినుండే మధు కళ్యాణులను ఎంతో క్రమశిక్షణతో పెంచి, కంటికి రెప్పలా కాపాడుతూ వచ్చింది. తల్లి ఎంత క్రమశిక్షణలో ఉంచినా, తల్లంటే ఆరోప్రాణంగా ఉండే వారు పిల్లలిద్దరు. ఆమె కంట నీరు చూస్తే తల్లడిల్లిపోయే వారిద్దరూ. వాళ్లను చూసుకుంటూ రాజ్యలక్ష్మి

శ్రీ వాణీ సాహిత్య క్రాస్‌వర్డ్ పజిల్ నెం. 22

Licensed by the District Collector Warangal. L. No.1 Dt. 8—10—67

(ఈ పజిల్ తాలూకు కీ సొల్యూషన్ జిల్లా కలెక్టర్‌గారి కార్యాలయములో సీలు చేయబడినది)

రూ. 1000 లు

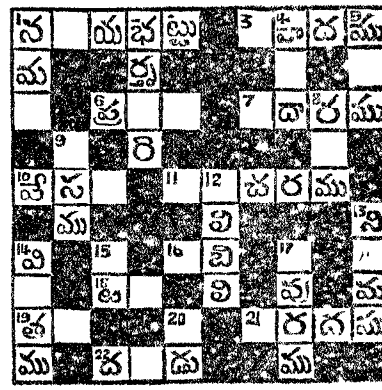
గెలుపొందండి!

మొదటి బహుమతి రు. **500** రైట్ ఆన్సర్

రెండవ బహుమతి రు. **300** ఒక తప్పు ఆన్సర్

3వ బహుమతి రు. **200** రెండు తప్పుల ఆన్సర్

నిఘంటువు : శబ్దార్థ చంద్రిక

ముగింపు తేది 7—4—1969

నెం 22 ఆధారములు

అడ్డము : 1. సంస్కృత భారతమును తొలి దొల్తగా తెనుగుభాషలోని కనువదించి చిరకీర్తి నార్జించిన కవిత్రయములో వీత డగ్రగణ్యుడు. 3. మౌనము వహిస్తే సరి యిది లేకుండా పోతుం దట. (వివాదము, సంవాదము) 6. సాధారణంగా రాజ ప్రాసాదాల చుట్టూ దీన్ని యెత్తుగా నిర్మి స్తారు 7. దీన్ని వేటాడుటలో అర్జునుడు శివు నితో పోటీపడి పాశుపతాస్త్రాన్ని పొందెనట. (కుందాంము, భూదారము) 10 మిక్కిలి శ్రమ చేసేవారికిది కలుగుతుంది. 11. ఐ తారుకుళ్లాయి దీని కెందులకన్నాడో కవి. (అగరము, వనచరము) 16 దీనిలో గిగనేల కాలు కిగగనేల 18 ఇది చేసేవారిని యెవ్వరూ నమ్మరు. 19 చెవియొక్క అడుగుభాగము 21. ధర్మామీరుల్లోని ప్రదమపదా ర్థము (దారదము, పారదము. 22 సాధారణంగా యిట్టివానిని సేనానాయకునిగా నియమిస్తారు. (దముడు, దట్టుడు)

నిలువు. 1. దైవ సమానులైన గురువుల కిది చేయుటకు లజ్జించే శిష్యులు లేకపోలేదు. (నమస్య నమస్సు.) 2. ఈతని సుభాషితములు సకలజనా చరణ యోగ్యములగుచు విద్యార్థులకు ఉత్తమ క్రమశిక్షణ గరపునవిగా నున్నవి 4. న్యాయాధి పతులు విమర్శకై నియమించే దినము 5. మాన పుల కిది సగమాబలము నిచ్చునట 8 దీని సాధిం చిన వారికి వీరస్వర్గము లభించు నంటారు. 9 ముఖానికిది ఒక విధమైన అందాన్ని చేకూర్చు స్తుంది. (మీసము, హాసము) 12 ఈ పేరు వం శంలో నమ్రదయిగా పుట్టింది (గిరిజీ, నలిని) 13 దీన్ని పాలించే గారి ఎడాడే క్రమ శిక్ష మగువని కొందరి విశ్వాసం. (నగము, నయము) 14 మిక్కిలి ప్రసిద్ధి చెందినది (విఖ్యా తము, విశ్రుతము) 15 మార్గము. 17. పూర్వము బొంబులు మోసగించి పోగా దీన్ని ప్రయోగించే వారట పాపురము, నాగరము.) 20 సమూహము. (గండు, పిండు

కూపను ఒక్కంటికి ఒక్క రూపాయి మాత్రమే

ముఖ్య నిబంధనలు:- 1. కూపనులు తుడుపులు, కొట్టివేతలు లేకుండా చదరపు గళ్ళరూప ములో గీసి సిరాతో వ్రాసి పంపవచ్చును. కాని లిస్టు రూపములో వ్రాయబడిన కూపనులు చెల్ల నేరవు 2. ప్రవేశ రుసుము ప్రతికూపనుకు ఒక్క రూపాయి చొప్పున నగదు లేక మనియార్డరు క్రాస్‌చేయని పోస్టల్ ఆర్డర్‌ద్వారా పంపాలి. M. O. రసీదు జతచేయబడని మరియు ముగింపు తేదీలోపుగా మాకు చేరని కూపనులు పోటీలో చేర్చబడవు. కూపనులు, మనియార్డర్లు ఈ దిగువ ఎడ్రసుకు మాత్రమే పంపాలి. 3. కొన్ని ముఖ్యమైన ఆధారముల కెదురుగా నిఘంటువునుండి యూహింపదగిన పదము లీయబడినవి. పోటీదారలు వాటినుండి సులభముగా జవాబులు నెన్ను కొనవచ్చును అటె న్నుకొనబడిన ప్రతి మాటయు కీ సొల్యూషనులోని మాటకు సరిపోని యెడల తప్పుగా ఎంచబడును. 4 విజేతల లిస్టు, అచ్చుకూపనులు వలయువారు 30 పైసల పోస్టేజి పంపి తెప్పించుకొనవచ్చును. మరియు ఇండియా తప్ప యితర దేశములోనివారు ఈ పోటిలో పాల్గొనరాదు. తక్కిన నిబంధనలు యధాతధములు.

Address —The Manager, **Sri Vani Sahitya Puzzles**, Warangal-2. (A.P.)

శ్రీ వాణీ సాహిత్య పజిల్ నెం. *20* కి సొల్యూషన్

అడ్డము:- 1. శ్రీధరుడు 3. నిదేశము 6. ప్రౌఢి 7. విముక్తి 8. క్రముకము 10 ఛక 11. భము 12. కర్త 13. పరీక్ష 14. దీము 15 ముష్టి 16. నిసి 17. గడ్డ 18. పునాది 20. దీవెన 21. గీర్వాణి.

నిలువు:- 1. శ్రీలుడు 2. రుధిరము 3 నిరూఢి 4. శలకము 5 జ్ఞానము 7. విరహము 9. కటాక్షము 11. భర్త 12. కడాని 13 పన్నగము 18 పుబ్బ 19. క్షాంతి.

ఏటిలోని కెరటాలు

గరళంలాంటి గతాన్ని కొద్ది రోజుల్లోనే విస్మరించేసింది. ఆ పిల్లల్ని చూసి మెచ్చుకోనివాళ్ళుండేవారుకారు. ముత్యాల వంటి అలాంటి బిడ్డల్ని కన్నందుకు రాజ్యలక్ష్మి ఎంతో ధన్యురాలని పొగడేవాడు మధు. ఎమ్మెస్సీ పాసై ఉద్యోగంలో చేరగానే అతనిష్టంమీదే ఎమ్. ఎ. పాసైన అలివేలుతో పెళ్ళయిపోయింది, కల్యాణికూడా పెళ్ళయి అత్తవారింటికి వెళ్ళిపోయింది. రాజ్యలక్ష్మి మధు దగ్గరే ఉండేది. అలివేలుకి విద్యావంతురాలైన అత్తగారంటే ఎంతో గౌరవం, చనువూ, ఎన్నో జన్మల పుణ్య ఫలంగా అలాంటి అత్తగారు లభించిందని ఆమె అభిప్రాయం. ఎమ్. ఎ. పాసైనా, 'అత్తయ్యా,' 'అత్తయ్యా' అంటూ చుట్టూ తిరుగుతూ తన్నొక్క పనీ ముట్టుకోనివ్వని కోడలంటే రాజ్యలక్ష్మికి విపరీతమైన ప్రేమ. మధు అలివేలు అన్యోన్యత చూసి ఆమె హృదయం తృప్తిగా నిశ్వసించేది. అలివేలుకి రూప, బాబు పుట్టాక రాజ్యలక్ష్మి హాయిగా ఊపిరి పీల్చుకుంది. ఏదో పెద్ద ఘనకార్యం సాధించినట్లుంది ఆమెకు. ఇక మధు మారడు. ఏమైనా పెంపకంలో ఉంటుంది. వంశపారంపర్యం అనుకోవడం బుద్ధి తక్కువ. రాజ్యలక్ష్మికి తనమీద అపారమైన నమ్మకమేర్పడిపోయింది. ఆ విశ్వాసం తోనే తీర్థయాత్రలకు బయల్దేరి, త్రోవలో కళ్యాణిని చూచిపోదామని ఆగింది. ఇప్పుడకస్మాత్తుగా తెల్సిన విషయం రాజ్యలక్ష్మి మనస్సు అల్లకల్లోలం చేసింది. ఏమైనా మర్నాడే బయల్దేరి వెళ్ళి మధు విషయం కనుక్కోవాలి. తనలాంటి ధైర్యవంతురాలు కాదు అలివేలు. ఒట్టి బేల. ఆమె జీవితాంతం కంట తడిపెట్టకుండా చూచే బాధ్యత తనది. భర్తని మార్చలేకపోయినా కొడుకుని మార్చవచ్చని ఆమె అభిప్రాయం.

మర్నాడే బయల్దేరదామనుకున్న రాజ్యలక్ష్మి కళ్యాణిఅత్తగారికి హఠాత్తుగా జబ్బు చేయడంతో అలాఅలా నెలాపదిహేను రోజులుండి పోవాల్సి వచ్చింది. ఈ మధ్యలో ధైర్యం చెబుతూ అలివేలుకు ఉత్తరాలు వ్రాసింది. అయినా [illegible] ఎంత వ్యధననుభవి[illegible]ంగా అవి బాధపడేవి.

రిక్షావాడికి డబ్బులిచ్చి పెట్టెతో ఇంట్లో అడుగు పెట్టింది రాజ్యలక్ష్మి. ఇల్లంతా నిశ్శబ్దంగా ఉంది. రిక్షా బండికి వచ్చిన అలివేలుకి ముందుగానే ఉత్తరం వ్రాసినా వాకిట్లో [illegible] [illegible]ంతో పెట్టె [illegible] విసుగ్గా వంటయింటివైపు అడుగులు వేయబోతుండగా రూప, బాబు గొంతులు పడగదివైపు వినిపించాయి. అడుగులు అటువైపు మార్చింది.

'అమ్మా! ఆకలేస్తోంది మామ్మా! అన్నం పెట్టనా?' మూడేళ్ళబాబు గోడ వైపు తిరిగి పడుకున్న అలివేలుని కుదుపుతూ అడుగుతున్నాడు. ఐదు సంవత్సరాల రూప కూడ 'అమ్మా అన్నం పెట్టమ్మా' అంటోంది. రాజ్యలక్ష్మి 'అలివేలూ' అంటూ ముందుకు రాగానే 'మామ్మా!' అంటూ పిల్లలిద్దరూ కాళ్ళకు చుట్టేసుకున్నారు, 'చూడు మామ్మా అమ్మ నిద్రపోతోంది. అన్నం పెట్టలా' అంటూ ఫిర్యాదు చేసాడు బాబు. చటుక్కున బిస్కట్ పొట్లాం వాళ్ళకిచ్చి 'ఏమ్మా అలీ! పడుకున్నావ్ ఒంట్లో బాగోలేదా?' అంటూ వంటిమీద చేయివేసి కుదుపుతూ షాక్ తగిలినదానిలా చేతిని లాక్కుంది రాజ్యలక్ష్మి. రెండు నిముషాలు రాయిలా నిలబడ్డ ఆమెకు అది అలివేలు ప్రాణంలేని కట్టె అని మాత్రమే తెల్సింది. ఎన్నో సంవత్సరాలు [illegible] విధాల కష్టాలననుభవించిన రాజ్యలక్ష్మి చలనం లేకుండా అలివేలుకేసి చూస్తూండి పోయింది. అలివేలు గుప్పిట్లోని కాగితాలు గాలికి రెపరెపలాడుతుంటే [illegible] అందుకొని చదివింది.

'అత్తయ్యా,

మీరువచ్చి ఈ ఉత్తరం చూస్తారనే నమ్మకంతోనే వ్రాస్తున్నాను. నేను చేస్తున్న ఈ పనికి మిమ్మల్ని క్షమార్పణ కోరే అర్హత కూడ నాకులేదు. [illegible] మిమ్మల్ని చూసే [illegible] ధైర్యం నాకుండదు. ఆయన [illegible] పెళ్ళిచేసుకొని [illegible] వెళ్ళారు ఈ వ్యథలో [illegible] అత్తయ్యా నాకంటె [illegible]

బాబుని పెంచగలరనే ఆశ వదిలిపోతున్నాను నీ పెంపకంలో రూపకళ్యాణిలా ఆదర్శగృహిణి కావాలి నీ చల్లని నీడలో బాబు సద్గుణవంతుడు కావాలి నీ పెంపకంలో నాకు విశ్వాస ముంది అక్కయ్యా వివాహానికి సద్గుణపతి కరువునప్పుడు ఆయనలా కావడం కేవలం నా దురదృష్టం మాత్రమే.

తగి సమస్యలతో
అలివేలు'

'లేదు లేదు మధు, కళ్యాణి నా బిడ్డలు కారు వాళ్ళు నీలిమ బిడ్డలని ఎవరికి తెలుస్తుంది? అలి! నీకెలా తెలుస్తుంది?' రాజ్యలక్ష్మి గుండెలవిసిపోయేలా ఏడ్చింది. అన్నివిధాలా భగవంతుడు తన కన్యాయం చేసాడు. తనేవిధంగా సుఖపడింది? ప్రాణం లేని అలివేలు ముఖంలో చనిపోతున్నానన్న బెంగకంటె ఏదో మహాత్కార్యం చేస్తున్నానన్న ధీమా కనబడింది. అదేస్థానంలో చనిపోయేటప్పుడు నీలిమ ముఖం గుర్తుకు వచ్చింది రాజ్యలక్ష్మికి.

పాతికేళ్ళ క్రితం ఆరోజు అర్ధరాత్రి బాధలతో నిద్రపట్టని రాజ్యలక్ష్మికి ఆత్రుతతో పరుగెత్తుకువచ్చిన ప్రభాకరం ఆశ్చర్యాన్ని కలుగజేశాడు. 'రాజీ నీలిమ ప్రసవవేదనతో బాధపడుతోంది ఒక్కసారి ప్లీజ్ ఒక్కసారి రా. ఆడవాళ్ళు ఎవరూ లేక నాకేం తోచడంలేదు.' దైన్యత, వేదన మూర్తీభవించిన ప్రభాకరాన్ని చూడగానే రాజ్యలక్ష్మి గుండెల్ని ఎవరో బలంగా నొక్కినట్లైంది ఎలాంటివాడైనా ప్రభాకరాన్ని ప్రాణానికి ప్రాణంగా ప్రేమించింది. సవతి ప్రసవవేదన పడుతోందని కట్టుకున్న భార్యను సహాయానికి పిలుస్తున్న భర్త భగవాన్! ఇలాంటి దుర్భర స్థితి పగవాళ్ళకుకూడ వద్దు అని మనస్సులోనే అనుకుంది మాట్లాడకుండా భర్త ననుసరించింది వెళ్ళేసరికి నీలిమ ఆడపిల్లని ప్రసవించి చావు బ్రతుకుల్లో ఉంది రెండేళ్ళ పిల్లవాడు బయట అరుగుమీద పడుకుని నిద్రపోతూంటే భుజంమీద వేసుకొని ప్రభాకరం లోపలకివచ్చాడు అతిప్రయాసమీద కనులు విప్పిన నీలిమకు ప్రభాకరం, రాజ్యలక్ష్మి కనిపించారు అలసటవల్ల, బాధవల్ల నలిగిన నీలిమ కన్నులు నీలికలువలలా ఉన్నాయి 'అక్కయ్యా!' ప్రేమాప్యాయతలతో ఆర్ద్రంగాఉన్న నీలిమ పిలుపుకి రాజ్యలక్ష్మి కట్టుబడిపోయింది.

'నిన్ను క్షమార్పణకూడ కోరలేనక్కయ్యా! నీ జీవితం ..నాశనం చేసాను. పచ్చని నీ సంసారంలో చిచ్చులా ప్రవేశించాను'

'ఛ అవన్నీ ఇపుడెందుకు నీవు విశ్రాంతి తీసికో నీలిమా!' మృదువుగా అంది రాజ్యలక్ష్మి

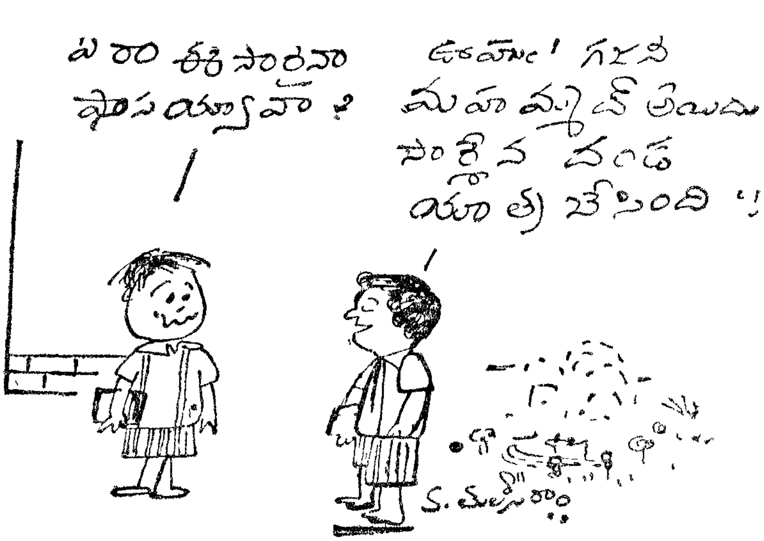
'కాదు అక్కయ్యా! పోయేటపుడైనా తప్పు ఒప్పుకుంటే తృప్తిగా ఉంటుంది అక్కయ్యా నా కోరిక తీరుస్తావా? 'ఆశగా చూస్తూ అంది రాజ్యలక్ష్మి ఆర్ద్రంగా అంది

'ఎలాంటిదైనా తప్పక తీరుస్తాను నీలిమా!'

నీలిమ కళ్ళల్లో కాంతి వచ్చింది ఆయాసపడుతూనే స్పష్టంగా అంది. 'అవు నక్కయ్యా! నాకు తెలుసు ... నీవు తప్పక. తీరుస్తావ్. నీవంటి అనురాగమయి కన్యాయం చేసినందుకే! .. అందుకే ఇంత త్వరలో పోతున్నానక్కయ్యా! ఏమండీ! బాబుచేయి ఇలా ఇవ్వండి' ప్రభాకరం అందించాడు

'అక్కయ్యా ఈ పసివాడికి పాపకి ఇక నీవే తల్లివి నా పిల్లలైనా నీకే బాగా చూస్తావని.. నాకు తెలుసు నీ మనస్సు అమృత భాండమే కాని . కాని . అక్కయ్యా! ఎలాంటి సమయంలోకూడ వీళ్ళకు తమ తల్లి నీతి నియమం లేనిదని ఒక త్యాగమూర్తి సౌభాగ్యాన్ని దోచుకున్న నీచురాలని తెలియకూడదు ఈ రూప నీలా ఆదర్శ గృహిణిగా ..సీతా పవిత్ర మూర్తిలా కావాలి అక్కయ్యా [illegible] ఈ పిల్లలకు తెలియకూడదు . అదే నా కోరిక' రాజ్యలక్ష్మి చేతిలో చేయి వేసి తృప్తిగా కళ్ళుమూసింది నీలిమ. ఆనాటి పసివాళ్ళయిన మధు, కళ్యాణిలను తన బిడ్డలుగా ప్రాణంగా పెంచింది. రాజ్యలక్ష్మి వాళ్ళ కన్నతల్లి ఎవరో ఎవరికీ ఏనాటికీ తెలియదు నీలిమ కోరిక ననుసరించి కళ్యాణి ఉత్తమ ఇల్లాలైంది మరి ప్రభాకరం కోరిక మధుని తన పెంపకంలో [illegible] దిద్దాలనుకుంది రాజ్యలక్ష్మి కాని వంశ పారంపర్యంగా వచ్చేదాన్ని [illegible] గలదా? లేదు తన చేతిలో ఏంలేదు [illegible] మాతృత్వమైనా [illegible] గుండెరాయి చేసికొని బ్రతికింది అలివేలు తన మీద నమ్మకంతో తన ప్రాణం తను రాసుకుంది ఇంకా ఎవరికోసం బ్రతకాలి? నీలిమ, ప్రభాకరం మధు కళ్యాణి అలివేలు రూప బాబు ఎవరు వీళ్ళంతా? వీళ్ళందరి కోర్కెలు తీర్చగలిగినా తను బ్రతికేది? ఎవరి కోసం? ఆశా, అనుభూతులకూ దూరమై జీవచ్ఛవంలా తనెందుకు బతకాలి?

'ఎందుకు బామ్మా ఏడుస్తున్నావ్? అమ్మ నిన్నో మాటన్నదా?' తన మెడ చుట్టూ చేతులు పెనవేసిన బాబుని, రూపని కౌగిలించుకుని ఏడ్చుచుంది రాజ్యలక్ష్మి ●

ముగ్గురు మూర్ఖులు

'మహేష్'

స్వయం సమృద్ధి

'ఒక ఆసామీ' అంటూ చూడామణి చిరంజీవితో యేదో చెబుతున్నాడు చంద్రరావు వెళ్ళేసరికి

'ఒక ఆసామీకి ఒక తోట ఉంది అతను యెంతో కష్టపడి దానిని అభివృద్ధి చేశాడు ఆ తోటను చూసిన వారంతా తోట యజమాని దగ్గరకు వెళ్ళి, అతన్ని పొగుడుతూ ఉండేవారు ఈ తోటను యెవరు అభివృద్ధి చేశారని యెవరైనా ప్రశ్నిస్తే 'నా చేతులతోనే దీన్ని యింత వరకు అభివృద్ధి చేశాను' అని తోట యజమాని సమాధానం చెప్పేవాడు'

'ఒకనాడు ఒక ఆవు ఆ తోటలోనికి వచ్చి మొక్కలను తొక్కివేస్తూ ఉంది తోట యజమాని దానిని చూసి కోపం పట్టలేక, చేతిలో ఉన్న కర్రను ఆవు మీదకు విసిరాడు ఆ కర్ర దెబ్బ ఆవుకు బలంగా తగిలింది అది అక్కడనే చనిపోయింది'

'తోట యజమాని గోహత్య చేశాడని ఊళ్ళో వాళ్ళు చెప్పుకోవడం ప్రారంభించారు ఈ సంగతి తోట యజమానికి తెలిసింది అప్పుడు అతను తన దగ్గరకు వచ్చిన వారితో యిలాగ చెప్పేవాడు

'నా చెయ్యి కర్రను విసిరింది ఆ దెబ్బకు ఆవు చనిపోయింది చెయ్యికి అధిష్టాన దేవత యింద్రుడు అందుచేత ఆ పాపం యింద్రుడికే చెందుతుంది కాని నాకు ఆ పాపంతో యేమీ సంబంధం లేదు'

'ఒకనాడు ఒక వృద్ధుడు తోటలోనికి వచ్చి తోట యజమానిని యిలాగ ప్రశ్నించాడు'

'నాయనా! యీ తోటను చూడగానే నాకు కన్నుల పండుగ అయింది ఇంత బాగా యీ తోటను యెవరు పెంచారు బాబూ?'

''నేనేనండి తాతగారూ! ఇదంతా నా చేతులతో నేనే అభివృద్ధి చేశాను' అని తోట యజమాని వృద్ధునికి సమాధానం యిచ్చాడు'

'నాయనా! నీ చేతులే తోటను అభివృద్ధి చేశాయి అయితే ఆ ఖ్యాతి నీకే చెందాలి కాని చేతులు చేసిన గోహత్య మాత్రం యింద్రుడిదా?' అని వృద్ధుడు ప్రశ్నించగా తోట యజమాని యేమీ జవాబు చెప్పలేకపోయాడు' అని చూడామణి తోట యజమాని కథను చెప్పాడు

'నువ్వు చెప్పిన కథ బాగానే ఉంది కాని ఆకస్మికంగా నీకు యీకథ యెందుకు జ్ఞాపకం వచ్చింది?' అని చంద్రరావు ప్రశ్నించగా చూడామణి తిరిగి చెప్పడం ప్రారంభించాడు

'రాష్ట్రంలో సకాలానికి వర్షాలు కురిస్తే పంటలు బాగా పండుతాయి ప్రజలు కొంచెం సుఖంగా జీవిస్తారు. అప్పుడు యీ మంత్రులందరూ తామే కష్టపడి ఆ వర్షాలను కురిపించినట్లుగా మాట్లాడతారు!

'ఇప్పుడు జరుగుతున్న తెలంగాణా అల్లర్లు వంటివి జరిగాయనుకో, ఆ అల్లర్లు ముందు వేసికొన్న ప్లాను ప్రకారం చేస్తున్నారనీ, వాటి వెనుక స్వార్థపరశక్తులు ఉన్నాయని, రాష్ట్ర మంత్రులు ప్రకటిస్తారు అఖిలభారత స్థాయిలో అల్లర్లు జరిగాయనుకో, వాటికి విదేశీ ప్రోద్బలం ఉందని కేంద్రప్రభుత్వం ప్రకటిస్తుంది'

'దేశంలో జరుగుతున్న అల్లర్లన్నింటినీ, యేవో కొన్ని శక్తులు ముందు వేసికొన్న ప్లాను ప్రకారం చేయిస్తున్నాయని వాదం కోసం అంగీకరిద్దాం కాని అటువంటి వాటిని ముందుగానే తెలిసికోవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద ఉంది కదా! సంవత్సరానికి కోట్లాది రూపాయలు ఖర్చు చేస్తున్న, పోలీసు శాఖ యింటెలిజెన్సు డిపార్టుమెంటు ప్రభుత్వం చేతిలో ఉన్నాయి కదా! అల్లర్లు జరిగేటంతవరకు యీ డిపార్టుమెంట్లు యేం చేస్తున్నాయి?'

'ఇంతటి సమగ్రమైన డిపార్టుమెంట్లు తన చేతిలో ఉన్నా, ప్రభుత్వం జరగబోయే అల్లర్లను తెలిసికోలేక పోయిందంటే, అది అసమర్థపు ప్రభుత్వం అని రుజువు చేయడానికి వేరే సాక్ష్యం అక్కర్లేదు కదా! ఆకస్మికంగా జరిగిన అల్లర్లను ప్రభుత్వం కనిపెట్టలేకపోవచ్చును కాని ముందుగా ప్లాను వేసికొన్న అల్లర్లను ప్రభుత్వం ముందుగానే కనిపెట్టవచ్చును కదా?'

'తెలంగాణా ప్రజలకు ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో చాలా అన్యాయం జరుగుతున్నదని తెలంగాణా నాయకులు అక్కడి ప్రజలతో చెప్పారనుకో వెంటనే అక్కడి ప్రజలు నాయకులను యీ ప్రశ్నలు వేయాలి కదా!'

'ఓ తెలంగాణా నాయక శ్రేష్ఠులారా! ఆంధ్రప్రదేశ్ యేర్పడి యిప్పటికి రమారమి పుష్కరం అయింది తెలంగాణా ప్రజలకు యీ అన్యాయాలు యెప్పటి నుంచి జరుగుతున్నాయి? మీరు చెబుతున్న విషయాన్ని బట్టి చూస్తే ఈ అన్యాయాలన్నీ నిన్ననో మొన్ననో మాత్రమే జరగలేదు కదా! తెలంగాణా ప్రజలకు యీ అన్యాయాలన్నీ కొన్ని సంవత్సరాలనుంచి జరుగుతున్నప్పుడు వీటిని అరికట్టడానికి మీరు చేసిన కృషి యేమిటి? ఇంతవరకు యీ విషయాలను మాకు యెందుకు తెలియజేయలేదు?'

'ఈ ప్రశ్నలను వేసినట్లయితే తెలంగాణాకు అన్యాయాలు జరిగిపోతున్నాయని ప్రజల్ని రెచ్చగొడుతున్న నాయకుల అసలు రంగు యేదో,

బయటపడేది కదా!'

'దేశం వేర్వేరు భాగాలు' అనే అభిప్రాయం ప్రజల్లో కలిగేటట్లుగా ప్రభుత్వం వ్యవహరిస్తున్నది కాని ప్రజల్లో అంఖ్యమత్యం కలిగించడానికి ప్రభుత్వం చేసిన కృషి యేముంది?'

'ఉదాహరణకు కేంద్రప్రభుత్వ విషయాన్నే తీసికో మహారాష్ట్రలో నిషేధించబడిన క్రైస్తవ మతప్రచారకుడు ఫెర్రర్ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఉండడానికి కేంద్రప్రభుత్వం అంగీకరించింది అంటే మహారాష్ట్ర వేరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ వేరు అనే అభిప్రాయాన్ని ప్రజల్లో కేంద్రప్రభుత్వమే కలిగిస్తున్నది కదా!'

'ఇక రాష్ట్రప్రభుత్వ విషయమే తీసికో తెలంగాణాలో మద్యనిషేధ శాసనం అమలులో లేదు మిగిలిన ప్రాంతాల్లో అమలులో ఉంది ఈ పరిస్థితి ఆంధ్రప్రదేశ్ యేర్పడిన నాటి నుంచీ యిలాగే ఉంది 'తెలంగాణా వేరు, మిగిలిన ప్రాంతం వేరు' అనే అభిప్రాయం ప్రజల్లో కలగడానికి యీ పరిస్థితి దోహదం చెయ్యదా? మద్యనిషేధం మంచిదా? చెడ్డదా? అనేది వేరే విషయం మద్యనిషేధం మంచిదనుకొంటే రాష్ట్రమంతటా అమలు జరపాలి లేదా మొత్తం రాష్ట్రంలోనే మద్యనిషేధాన్ని రద్దు చేయాలి అంతేకాని కొంత భాగంలో మద్యనిషేధం అమలులో ఉండి, మరికొంత భాగంలో అమలులో లేకపోతే 'రాష్ట్రం అంతా ఒక్కటే' అనే భావం ప్రజల్లో యెలాగ కలుగుతుంది

'జాతీయ సమైక్యత, జాతీయ సమైక్యత అంటూ యీ నాయకు లందరూ రాత్రింబగళ్ళు ఉపన్యాసాలిస్తారు కాని జాతీయ సమైక్యతను కలిగించడానికి వీరు యేమిటి చేస్తున్నారు?'

'ఇదివరకు దేశాన్ని 'భారతమాత' అని పిలిచేవారు అందుచేత 'దేశం అంటే తల్లితో సమానం' అనే భావం ప్రజల్లో ఉండేది ఆ కారణం వల్లనే దేశస్వాతంత్ర్యం కోసం అప్పుడు ప్రజలు పోరాడారు యెన్నో బాధలను సంతోషంతో అనుభవించారు

ప్రభుత్వపు కార్యాలయాల్లో మహాత్మాగాంధి పటాలను ఉంచుతున్నారు అది బాగానే ఉంది కాని ప్రభుత్వపు కార్యాలయాలు అన్నింటిలోనూ భారతమాత పటాన్ని కూడా ఉంచితే మొత్తం దేశం తల్లితో సమానం అనే భావం ప్రజల్లో కలుగుతుంది కదా! అటువంటప్పుడు భారతమాత పటాన్ని ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో యెందుకు ప్రభుత్వం ఉంచలేదు?' అని చూడామణి ప్రశ్నించాడు

'ఇదివరకు దేశం ఒక్కటిగా ఉండేది స్వాతంత్ర్యం రావడంతో అది పాకిస్తాన్ యిండియాలుగా విడిపోయింది అందుచేత యిదివరకు భారతమాత పటంలో కొంత భాగాన్ని విడిచిపెట్టి వేయవలసి వస్తుంది అది ప్రజల మనస్సుకు బాధను కలిగిస్తుంది. ప్రభుత్వం భారత మాత పటాలను ప్రభుత్వపు కార్యాలయాల్లో ఉంచకపోవడానికి అదే కారణం అయి ఉండవచ్చును.' అన్నాడు చంచ్రాపు

'దేశ విభజన జరిగి యిప్పటికి యిరవై రెండేళ్ళు అయింది పాకిస్తాన్ ఎడపోయిందన్న బాధను ప్రజలు చాలవరకు మరచిపోయారు ఇప్పుడైనా పాకిస్తాను ప్రాంతాలు విడిపోగా మిగిలిన భారత దేశంతో భారతమాత పటాలను ప్రభుత్వపు కార్యాలయాల్లో యెందుకు ఉంచకూడదు? ఆ పటాలను చూసిన తరువాత 'దేశం అంతా ఒకటే' అనే భావం ప్రజల్లో కలుగుతుంది కదా! దీన్ని గురించి ఆలోచిస్తుంటే దీనికి యింకో కారణం ఉందని నాకు ఆలోచన వస్తున్నది' అన్నాడు చూడామణి

'ఏమిటా ఆలోచన?'

'ఏమీ లేదు దేశవిభజన యింకా పూర్తి కాలేదు ఇప్పటికీ మనం బెరుబరీ, కచ్, కచతీవు వంటి ప్రాంతాలను కోల్పోతూనే ఉన్నాం అందుచేత యీ తగాయిదాలు అన్నీ పూర్తిగా తేలే వరకు ప్రభుత్వం యీ విషయంలో చర్యను తీసికోనక పోవచ్చును మనదేశపు సరిహద్దులను గురించి సరిగ్గా తనకు తెలియదని ప్రధానమంత్రిణి యిందిరా నెహ్రూ గాంధి ప్రకటించింది కదా!' అన్నాడు చూడామణి

'కారణం యేదైనా కావచ్చును కాని మహాత్మా గాంధి శతజయంతి జరుగుతున్న సంవత్సరంలోనే ఆంధ్రులు యీ విధంగా అంత కలహాల్లో మునిగి పోవడం ఉచితంగా లేదు' అంటూ తన అభిప్రాయాన్ని వెల్లడించాడు చిదంబరం

'ఒక విధంగా చూస్తే, యిది కూడా చాలా ఉచితంగా ఉంది మహాత్మాగాంధి యొక్క ముఖ్యమైన సిద్ధాంతాలలో, స్వయంసమృద్ధి కూడా ఒకటి కదా! స్వయంసమృద్ధి అంటే, యితరుల మీద ఆధారపడకుండా ఉండడం'

'మహారాష్ట్రలో శివసేన అల్లర్లు మహారాష్ట్రేతరులతో జరుగుతున్నాయి అలాగే అస్సాంలో అల్లర్లు అక్కడ ఉన్న మార్వాడీలతో జరుగుతున్నాయి ఒకానొక వేళ మహారాష్ట్ర నుంచి మహారాష్ట్రేతరులు, అస్సాం నుంచి మార్వాడీలు వెళ్ళిపోయారనుకొందాం అప్పుడు అక్కడ అల్లర్లు జరగడానికి అవకాశం లేదు కదా! అంటే అల్లర్ల విషయంలో మహారాష్ట్రీయులు మహారాష్ట్రేతరుల మీద, అస్సామీయులు మార్వాడీల మీద ఆధారపడి ఉన్నారన్న మాట, దీనికి అర్థం యేమిటి? మహారాష్ట్ర, అస్సాం అల్లర్ల విషయంలో స్వయం సమృద్ధిని సాధించలేకపోయాయనే కదా!'

'ఇక మనరాష్ట్రం విషయం ఆలోచించు. ఇక్కడ అల్లర్ల నిమిత్తం యితరుల మీద యెంతమాత్రం మనం ఆధారపడలేదు మనలో మనమే దెబ్బలాడుకొంటున్నాం అంటే అల్లర్ల విషయంలో, మనం పూర్తిగా స్వయంసమృద్ధిని సాధించాం'

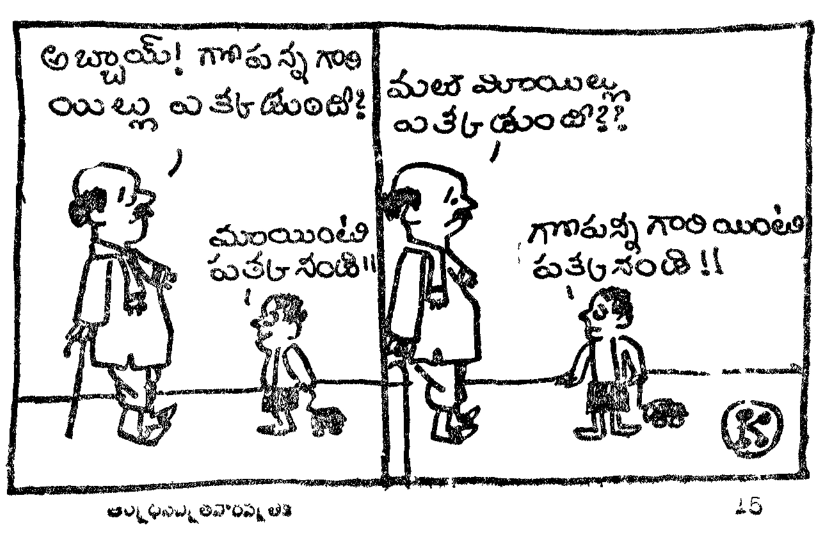
'ఇప్పుడు తెలంగాణా ఆంధ్ర అల్లర్లు జరుగుతున్నాయి ఇవి విడిపోతే, తెలంగాణాలో ఉత్తర, దక్షిణ జిల్లాలనో, లేక తూర్పు, పడమర జిల్లాలనో వానిలో అవి దెబ్బలాడుకోవచ్చును'

'తరువాత ఆంధ్రలో రాయలసీమ, సర్కార్లు దెబ్బలాడుకోవచ్చును అవి విడిపోయిన తరువాత కృష్ణాగుంటూర్లతో గోదావరి విశాఖలు దెబ్బలాడవచ్చును ఆతరువాత జిల్లాతో జిల్లా, తాలూకాతో, తాలూకా, గ్రామంతో గ్రామంగా దెబ్బలాడి మనం విడిపోవచ్చును ఇద్దరు ఆంధ్రులు కలిసి ఉన్నంత వరకు మనం నిరాటంకంగా దెబ్బలాడుకొని ఎడిపోతూ ఉండవచ్చును అందుచేత 'అల్లర్లకు కారణం దొరకలేదు' అనే సమస్యయే మనకు ఉండదు అంటే అల్లర్ల విషయంలో మనం పూర్తిగా స్వయంసమృద్ధిని సాధించామన్నమాట'

'ఇంతటి ఘనవిజయాన్ని సాధించిన ఆంధ్ర మహాజనులకు, ప్రజలు యింతటి ఘనవిజయాన్ని సాధించడానికి అవసరమైన పరిస్థితులను కలిగించిన ప్రభుత్వానికి, మనం జోహార్లు అర్పించకుండా ఉండలేమని అంటూ చూడామణి [illegible] ఊరుకొన్నాడు

'ఇది సరే, కాని కనపర్తి, కప భి[illegible] అభిమాన సంఘాల వ్యవహారం పూర్తి అయిపోయిందా? లేక యింకా ఉందా?' అని చిదంబరం ప్రశ్నించాడు

'ఆ విషయం మళ్ళీసారి చెబుతానంటూ చూడామణి లేవగానే మిగిలిన యిద్దరూ అతన్ని అనుసరించారు'

బి. ఎస్. ఆర్, కొవ్వూరు:

కార్టూనులు పెన్సిలుతోనా, ఇండియన్ ఇంకుతోనా వేయాలి?

ఇండియన్ ఇంకుతోనే అప్పుడే బ్లాకులు బాగా వస్తాయి

కార్టూనులు కథలు రిజిస్టరు పోస్టులో పంపాలా? మామూలు పోస్టులో పంపవచ్చా?

ఎలాగైనా పంపవచ్చు పోస్టుమాన్‌మీద నమ్మకం ఉంటే బుక్‌పోస్టులో పంపినా ఫరవాలేదు!

కె. ఎన్. డి, రేపల్లె

మూర్ఖత్వం తెలివిలో ఒక తరగతి తెలివి మూర్ఖత్వానికి రెండోతరగతి అన్నారు ఎలాగు?

ఎలాగేమిటి నిర్మలా నీ ప్రశ్న చదివాక ఒకటో తరగతి రెండో తరగతి మధ్య ఊయలలూగు తోంది నా తెలివి!!

పి. ఆర్. కె. ఆర్, వనపర్తి

మానవుడు ప్రేమలో సముద్రపుటంచులు దాటుతున్నాడు పరిశోధనలలో ఆకాశపుటంచులు దాటుతున్నాడు ఈ నవీన యుగంలో మానవునకు సాధ్యముకానిదేమున్నదో సెలవిస్తారా?

సమైక్యత బ్రదర్ అది సాధించకల్గితే ఈనాటి మానవుడు దేవుడే

బి. కె. ఎమ్, కోట్మా (మధ్యప్రదేశ్)

పతివ్రతకూ మహాపతివ్రతకూ తేడా ఏమిటి?

చిక్కు ప్రశ్నే వేశావు సోదరీ భర్తపోతే సహగమనానికో ఆత్మహత్యకో పాల్పడే స్త్రీ పతివ్రత సావిత్రిలా భర్త ప్రాణం తిరిగి తెచ్చే స్త్రీ మహా పతివ్రతా అందాం అంటే కుదరదే ఈ రోజుల్లో చావడం సాధ్యంగాని—పోయిన ప్రాణాలు వెతికి తేవడం సాధ్యం అనడానికి నిదర్శనాలు దొరికి చావ్వే. ఎలా?

పతివ్రతను ఇంగ్లీషు భాషలో ఏమంటారు.

ఛేస్టు విమన్ అనవచ్చు.

పి ఎస్. ఆర్. పి, ఎస్. బి.ఎస్. కె. శ్రీ కాకుళం

ప్రేమకీ అభిమానానికీ ఎలాంటి సంబంధం ఉన్నది.?

అవినాభావసంబంధం.

ప్రేమలో సాధారణంగా ఆడువారే మోసం చేస్తారు. కారణం.? ఆసిందయా? చదువా.

ఎక్కువగా మోసపోయేది ఆడవాళ్ళు ఇక్కడివాళ్ళు మీరు చెప్పింది

ప్రశ్నలు?

కె. రామలక్ష్మి

నేటి అసభ్యకరమగు సినిమాలలో వస్త్రధారణపై మీ అభిమానం తెలియచేస్తారా?

మన పాతకాలపు 'పెద్దమడి' అమల్లోకి తెస్తారేమో అని భయంతో చస్తూంటే!

కె. వి. ఆర్. రాజమండ్రి

మీమీద దావా వేస్తే?

కోర్టులో కలుస్తాను ఎక్స్‌పార్టీ డిక్రీ ఆశ వదులుకోండి!

జి. ఎస్. ఎమ్, ఎమ్, అలమండ

రామలక్ష్మిగారూ మీ గురించి కొన్ని వివరాలు తెలుసుకోవాలని ఉంది చెప్తారా?

చిత్తం-ఇష్టం అయితేనే

సాధారణంగా మీరు రోజా ఏంచేస్తారు?

ఏదో ఈ సంసార సాగరంలో మునిగిపోకుండా చేతకాని ఈత ఈదుతూ గట్టుకు వచ్చినప్పుడిలా అడ్డపీత నడకలు నడుస్తూ రోజులు గడుపుతాను మూర్తిగారూ!

వి. బి. ఆర్, తిరుపతి

రామలక్ష్మిగారూ మీ నవల బాగాలేదు.

పోనిండి అది మీ అభిప్రాయం. అది విని నేను ఆత్మహత్య చేసుకోను!

వి. ఎస్. ఎ. వి, మచిలీపట్నం

...మీరావిధమైన అభిప్రాయం దేవదాసు యందు కల్గి ఉండడానికి కారణము ఒకటని తోస్తున్నది. దేవదాసువంటి అమరమైన నవలా రాజం ముందు మీవంటి ఆధునిక రచయిత్రుల రచనలు వెలవెల పోతాయని అనడం నిస్సందేహం... ఈర్ష్యతో దేవదాసువంటి ఉత్తమరచన యందు మీకిలాంటి అయిష్టత కల్గించిందని మాకు కనిపిస్తుంది.

ఇంకా నయం, రామాయణం వాల్మీకి రాసి నా ఛాన్సు కొట్టేశాడని ఏడుస్తున్నానన్నారు కాదు!

ఎస్. ఆర్. ఎల్, కొత్తపేట

జగమేమాయా, బ్రతుకేమాయా అంటూ కవి తన రచనను దేవదాసుచేత సినిమాలో మాట్లాడించారు అదెంతవరకు నిజం?

శరత్ ఇంకేం రాయనట్టు దేవదాసునే పట్టుకున్నారేం? అతగాడంటే నాకు ఎలర్జీ అని తెలిసో? అది దేవదాసు తత్వానికి తగ్గపాటేగా!

పి. ఆర్, చిక్కవోలు

రామలక్ష్మిగారూ మహా ప్రస్థానంలాంటి హృదయాన్ని కదిలించే గీతికలను రాసిన మహాకవి శ్రీ శ్రీ మళ్ళీ అటువంటి రచనలు రాయక పోవడానికి కారణం ఏమిటి?

కవికి కాన్‌స్టెంటుగా ఆకలో విరహమో ఉంటే కాని నిజమైన కవిత్వం రాదట! మళ్లీ రాస్తాడు! తప్పకుండా రాస్తాడు శ్రీ శ్రీ. వైట్ ఏండ్ హోప్.

ఎస్. ఎస్. ఎల్, శ్రీకాకుళం

ఇప్పుడు వచ్చే సినిమాలు చూసి చాలా మంది చెడిపోతున్నారు స్త్రీలు మరీను ... నీవేమంటావక్కయ్యా.

చూసికాదు చెడిపోతూంట చూసి సినిమాలో లోగా ఉండాలని వెర్రి పోకడలు పోతూన్నారను. చెల్లెలా సినిమాలు చూడమన్నారేగాని, వాటిని నిజ జీవితంలో అవలంభించమన్నారా?

ఎస్. ఎస్, కొత్తగూడెం

శరత్ సాహిత్యం గురించి విమర్శలు చేయడం మంచిదికాదు. మనవంటివారు వాటిని మెచ్చుకునేటట్లు చేయకపోగా నిరసన ఇతరులను ఏకీభవించునట్లు చేస్తున్నారు. ఇది చాలా బాధకరంగా ఉంది.

శరత్ సాహిత్యం అంతా దేవదాసేనా?! ఏమిటి కథ?

పి. పి. ఆర్, గద్వాల

మన బంధువులు మనని తల్చుకుంటే ఎక్కిళ్ళు వడతాయి అంటారు. మరైతే దేవుణ్ణి మనమంతా తల్చుకుంటాం కాబట్టి అతను తన జీవితాంతం ఎక్కిళ్ళతోనే గడుపుతాడా?

మనని ఎవరేనా తల్చుకుంటే పొలక మారుతుంది అంటారు. దేవుణ్ణి పాపం, ఇలాగే అంతా తల్చుకుంటే పొలక మారడమేం కర్మ, 'కోమా'లో పడి ఊరుకుంటాడు..... ఇప్పుడలాగే తోస్తూంది కదూ?

అమ్మ

ద్వివేదుల విశాలాక్షి

ఆ రాత్రి అమ్మా నాన్న దెబ్బలాడు కొన్నారు. ఆ రోజే అన్న మాటేముంది ప్రతిరోజూ వారు దేనికోదానికి దెబ్బలాడుకొంటూనే ఉంటారు. కొన్ని సంవత్సరాలుగా ఇంట్లోవారికి అలవాటు పడిన దినచర్యగా మారిపోయింది వారి పోట్లాట. అలా వారిద్దరూ దెబ్బలాడు కోకుండా నవ్వుతూ, తూలుతూ కబుర్లు చెప్పుకొన్న రోజులు నాకొ కొద్దిగా జ్ఞాపకం లేకపోలేదు. ఆ రోజుల్లో అమ్మా, నాన్నా, నేను సాయంకాలం అవగానే ఏ సినిమాకో, బజారుకో పార్కుకో పోయి తిరిగి వచ్చేవాళ్లం. నాన్న కిష్టమైన వంటలు ఏరి కోరి చేసి పెట్టేది అమ్మ. నాన్న ఆఫీసు నుంచి వస్తూ నాకు పిప్పెర మెంట్లు, బిస్కెట్లు కొని తెచ్చేవారు. అమ్మకి రకరకాల పువ్వులు తెచ్చి ఆప్యాయంగా జడలో పెట్టేవారు.

ఆ రోజులు కన్నుపాటు చేసి కరగి పోయాయి. ఎప్పుడు కరగిపోయాయో.... ఎలా తరలిపోయాయో నా కిప్పుడు గుర్తులేదు. పెద్ద తమ్ముడు నాను పుట్టిన తరువాత కూడా మేమిద్దరం చెట్టా పట్టాలు వేసుకొని పార్కులో తిరగడం, నాన్న తెచ్చిన మిఠాయిని పంచుకు తినడం నాకు గుర్తుంది. నాను పుట్టిన రెండేళ్లకి పంకజం పుట్టింది. ముగ్గురు పిల్లల్ని వెంటేసుకొని అమ్మ ముందులా పార్కులకి, సినిమాలకి తిరక్కపోయినా ఈ విధంగా ఇంట్లో నిత్యాగ్నిహోత్రాలు గాజుకోడం ఇంకా ఆ రోజుల్లో ఆరంభం కాలేదు.

లలిత కడుపున పడ్డం, అమ్మ జబ్బు పడ్డం

నాన్నకి ఇంకో వూరుకి ట్రాన్స్‌ఫర్ కావడం అన్నీ ఒక్కసారిగా ఉప్పెనలా ముంచు కొచ్చేయి. ఆర నెల్లపాటు ఇంట్లో ప్రతి విషయానికీ ముజ్జిడ్డుగానే తయారయింది. ఒక విధంగా చెప్పాలంటే అమ్మా నాన్నల మధ్య అంతవరకు నిల్చిన ఏదో ఒక ఏకాభిప్రాయం ఆ సమయంలోనే సడలిపోవడం మొదలయింది. ఇంట్లో అయినదానికి, కానిదానికి దెబ్బలాటలు., అవసరం ఉన్నా లేకున్నా నాన్న తన ఆధిక్యతని చూపుకోడానికి పడే తాపత్రయం., అదివరకు అతి సహజంగా నాన్న ఆజ్ఞల్ని అభిమానంతో పాటించే అమ్మ తనూ మనిషి నంటూ ఎదురు తిరిగి జవాబులు చెప్పడం— ఇలా ప్రారంభమయేయి— ఇంట్లో కలతలు, కన్నీళ్లు.

మొదట్లో పిల్లలం తిళ్లూ, తిప్పలూ మాని దెబ్బలాడుకొంటున్న అమ్మా, నాన్నల వంక బెగిలిపోయి చూస్తూ, నవ్వన్నది ముఖాల మీద లేకుండా, చిరుత ప్రాయపు ఆలోచన లన్నవి మనసులోకి రాకుండా, పుట్టి పెరిగిన ఇంట్లోనే దొంగల్లా నక్కి, నక్కి తిరిగే వారం. కాలం గడుస్తుంటే పెద్దవారి మాటలు, వాదులాటలు, చిన్న పిల్లలకి ఆటలుగా మారిపోయేయి. లలిత, చిన్నవాడు ఆడే వంతులాటల్లో నాన్నపాత్రధారి, దేనికోదానికి విధిగా ఎగిరిపడేవాడు. అమ్మ స్థానం తీసుకున్న పిల్ల ముక్కుచీదుతూ, మూతి విరుస్తూ ప్రతిదానికి కయ్యానికి సిద్ధమయేది.

కాస్త వయసు వచ్చిన నాకు ఆ చిన్న పిల్లల మనసుల మీద ఇంటి వాతావరణం ఎంత క్రూరమైన ముద్ర వేసిందో, అది వారి భావి జీవితాన్ని ఏవిధంగా కలుషితం చేయగలదో అర్థమయేది. కాని దాని నుండి వారిని తప్పించడానికి కాని, అమ్మా నాన్నలను పోట్లాడుకోవద్దని వారించడానికి కాని అనువైన వయసు నాకు లేదు. కొంతకాలానికి ఆ రకమైన వాతావరణానికి ఇంట్లో అంతా అలవాటు పడిపోయేము. పెరిగి పెద్దదాన్ని అయి ఇరుగు, పొరుగు ఇళ్లలో విషయాలు ఆకళింపు చేసుకొంటున్న కొద్దీ, ఇది మా ఒక్కింట పుట్టిన వింతేం కాదని, ఈ రకమైన సంసారాల్లో సర్వ సాధారణంగా వచ్చే పరిణామాల్లో ఇదీ ఒకటని తెలుసుకొన్నాను.

ఇటీవల కాలంలో అమ్మా నాన్నల దెబ్బలాటకి మొదటి కారణం ఏదైనా చివరికి తేలే పర్యవసానం నా పెళ్లి గురించిన అమ్మ ఆరాటమే. నాకు పదమూడో ఏడు జొరబడిన రోజున 'పెళ్లికాని ఆడ పిల్ల గుండెల మీద కుంపటి' అన్న మాట అమ్మనోటి వెంట మొదటిసారిగా విన్నాను. అది మొదలు ఆ మాటని రోజు కెన్నిసార్లు విన్నానో... ఇంకా ఎన్నిసార్లు వినవలసి వస్తుందో నేను చెప్పలేను. ఆ కుంపటిని కదలించడానికి నాన్న తన ప్రయత్నాలు తాను చేస్తున్నా ఇంకా అవి చాలవని అమ్మ అభిప్రాయం.

'చదువు కొంటున్నాను కదమ్మా.... అంతగా పెళ్లికాకపోతే ఉద్యోగం చేసుకు బ్రతుకుతాను. దానికోసం నాన్నతో రోజూ పోట్లాడకమ్మా' అంటే అమ్మ వినదు. 'పెళ్లికాని ఆడపిల్ల ఈనాటి సంఘంలో ఒంటంగా బ్రతక గలదా? తోడేళ్లలా వెంటబడే మగాళ్ల మధ్య నీతిగా బ్రతకడం అంటే మాటలనుకున్నావా? పిల్ల కాకికేం తెలుసు ఉండేలు దెబ్బ? అన్నిటికీ తగుదునమ్మా అంటూ బయలు దేరకు' అంటూ నా నోరు మూయించేది అమ్మ.

అమ్మ ఎంత పోరినా, నాన్న కాళ్లరిగేలా ఎంత తిరిగినా ఆ సంవత్సరం కూడా నా పెళ్లి స్థిరపడ లేదు. కారణం.... వరుడికి చెల్లించవలసిన ముడుపు నాన్న దగ్గర సిద్ధంగా లేదు., అది ఏనాటికీ సిద్ధ పడగలదన్న నమ్మకమూ లేదు. అయినా నాన్నకి తిరుగులేని నమ్మకం., ఏదో నాటికి తన కూతురికి ఏ ఇంజనీరునో, డాక్టరునో వరుడిగా తేగలనని.

అడుగడుక్కీ అమ్మ అడ్డుపడుతున్నా నాన్న ఇస్తున్న భరోసాతో నా చదువు మెట్రిక్యులేషన్ వరకు సాగింది. అమ్మ దృష్టిలో వయసులో ఉన్న కుర్రాళ్లని దాటి రెండో పెళ్లి వాళ్ల మీదికి మళ్లుతున్న సమయంలో టైపు, షార్టుహేండ్ పరీక్షలు రాసి వచ్చేను. 'ఈ ఫలితాలు తెలిసి పరీక్షలు పాసైతే ఉద్యోగం చేస్తానంటూ ఎగబడుతుంది. అప్పుడు దాన్ని కాదూ కూడదూ అని ఒప్పించడం కష్టం. ఈలోగా ఆ గండికోట వారి అబ్బాయికో, అనంతపురం వారి మేనల్లుడికో ఏదో ఒకటి సెటిలు చెయ్యండి' అంటూ ఆ రాత్రి భోజనాల సమయంలో నాన్నని ఒత్తిడి చేసింది అమ్మ.

'అదృష్టం కలసొచ్చి అది ఉద్యోగం చేస్తానంటే పోయేదేముంది? చెయ్యనీ.... సంబంధాలు చూస్తూనే ఉందాం. ఏదో ఒకటి కలసివస్తే అప్పుడే మానేస్తుంది' అన్నారు నాన్న, ఇందులో కంగారు పడ్డాని కేముందన్న ధోరణిలో.

దానితో అమ్మ రెచ్చిపోయింది. "ఇంతకాలం ఈ నాను డికి కారణం ఇదన్నమాట. ఆడపిల్లకి పెళ్లి చెయ్యకుండా, దానిచేత ఉద్యోగం చేయించి ఇల్లు తిప్పుకోవాలను కొంటున్నారన్నమాట. ఏడుగురి పిల్లల తండ్రివై ఆ మాట అనిందికి సిగ్గేనా లేకపోయిందా? దాని వయస్సెంతో జ్ఞాపకం ఉందా? ఆ ఈడుకి నేను ఇద్దరు పిల్లల తల్లినయేను."

"దాని వయసుకేముందే? పద్దెనిమిది వెళ్తాయేమో.... అప్పుడే పెళ్లీడు దాటిపోయిందన్నట్లు మాట్లాడు తున్నావు" నాన్న తన వాదనని బలపరుచుకో చూసేరు.

"దాటి పోయిందని కాదు.... దాటిపోతే ఎవరూ ఈ పాటి కూడా ముఖం చూపించరని.... కాలంలో ఉన్న కర్రిగేదైనా బాగుంటుందిట.... ఇంకా ఇలా ఆలోచిస్తూ కూర్చుంటే......"

ఈ కర్రిగేదెకి ఉన్న రూపు కూడా పోతుందని అమ్మ భయం. "శంకరయ్య అన్ని సంబంధాలు తెస్తున్నా ఒకటికాకపోతే ఇంకొకటైనా కలసిరాక పోడానికి కట్నంతోపాటు పిల్ల రూపురేఖలు కూడా అంతంత మాత్రంగా ఉండడమే కారణం" అంటూ అమ్మలక్కలు చెవులు కొరుక్కోడం చాలాసార్లు విన్నాను. మరీ అంత అందహీనంగా ఉంటుందా నా ముఖం? పక్కనే ఉన్న అద్దంలో పరీక్షగా చూసుకొన్నాను.

ఆ చిరువెలుగులో నా ముఖం నా కెంతో ఆప్యాయంగా కన్పించింది. వైవాహిక జీవితం పట్ల నే నేర్పరచుకొన్న తీయ తీయని కోరికలన్నీ నా కళ్లలో మెరుస్తున్నాయి. అమ్మలా నేను అందంగా లేకపోవచ్చు.... కాని నా ఇంటిని అమ్మ కన్న అందంగా తీర్చి దిద్దుకోగలను. అమ్మలా మాట మాటకి భర్తతో దెబ్బలాడను. చిన్న పిల్లల ముందు అసలు పోట్లాడను. బ్రతుకులో తీపిని చవి చూడక ముందే వారి నోళ్లలో జీవితం పట్ల నిరుత్సాహం, నిర్లిప్తత అనే చేదు కషాయాన్ని రంగరించి పొయ్యను. జీవితంలో ఏనాటికైనా వాళ్లు చేదు చవి చూడవలసి వస్తే ఆ చేదులో అంతర్గతంగా ఉండే తీపిని ఆస్వాదించి తృప్తి పడేలా వారిని పెంచుతాను.

ఆ మధురమైన ఆలోచనలు కలలలోకి జారి పోయి, కాలంతోపాటు ఆ కలలు కరగిపోయి తిరిగి నేను కళ్లు తెరచేసరికి బాగా తెల్లవారి పోయింది.

నాన్న మంచం ఖాళీగా ఉంది. "నాన్నేరమ్మా" పక్క గదిలో ఏమో సవరిస్తున్న అమ్మని ప్రశ్నించేను. "ఈ రోజు నుంచీ డ్యూటీవేళ మారింది. తెల్లవారగట్ల మూడింటికి వెళ్లిపోయేరు"

నాన్నపక్క పరిచింది పరచినట్లే ఉంది. కాస్సేపైనా మనిషి నడుంవాల్చిన ఆనవాళ్లు లేవు. డ్యూటీకి వెళ్లేవరకు అమ్మ నాన్నతో వాదులాడుతూనే ఉందా? అలసిన శరీరంతో, విసిగిన మనసుతో నాన్న అలాగే పనిలోకి వెళ్లేరా? ఎందుకో నా మనసులో బాగ కలుక్కు మంది.

ఉదయం పది గంటలవేళ పుట్టెడు జ్వరంతో తిరిగొచ్చేరు నాన్న.

"కాంతం నీ మాటేకానీ . అమ్మాయికి ఏదోవో సంబంధం నిశ్చయం చేస్తాను. త్వరలోనే పెళ్లి చేసేద్దాం" అంటూ జ్వర తీవ్రతలో నాన్న ఒకటే పలవరింతలు.

ముందు రోజు రాత్రి ఆ మాట నాన్ననోట వినడం కోసం హోరాహోరిన పోట్లాడిన అమ్మ, ఆ స్థితిలో ఉన్న నాన్ననోట ఆ మాటలు విని కళ్ళ నీళ్ళు పెట్టుకొంది. వారం రోజులైనా నాన్న జ్వరం తగ్గలేదు. అమ్మ మతిపోయిన దానిలా నాన్న మంచాన్ని కరుచుకు కూర్చుంది. మందులు, డాక్టర్లు, వచ్చీ, పోయే చుట్టాలు, స్నేహితులు.. .. ఇంటి వాతావరణమే పూర్తిగా మారిపోయింది. నాన్న పలు మాటలు విన్నవారంతా నాన్నవంక, నావంక జాలిగా చూడ్డం నాకు భరించరాని శిక్షగా తయారయింది. రోజులు గడుస్తుంటే నాన్న జబ్బుకి నేనే కారణం అన్నట్లు అమ్మ విసుక్కొంటుంటే, ఏడుస్తుంటే... ఏం చెయ్యాలో, ఆమెని ఎలా ఓదార్చాలో తెలియక తికమకపడే దాన్ని.

మా ఇంటిని, నా జీవితాన్ని చీకటి నింపిన ఆ రాత్రి అందర్నీ వదలి నాన్న వెళ్లిపోయేరు. తన ఏడుగురు పిల్లల్ని దగ్గరికి తీసుకొని బావురుమంది— అమ్మ.

నాన్న లేని ఇల్లు వెల వెల పోయింది. నాన్నలేని అమ్మ మూగబోయింది. ఆడపిల్లనైనా అమ్మ

అమ్మ

సంతానంలో పెద్దదాన్ని కాబట్టి అమ్మతోపాటు ఆ ఇంటి బరువు బాధ్యతలు పంచుకోక నాకు తీర లేదు. అమ్మకి ఇప్పుడు నేను గుండెలమీద కుంపటిని కాను. చేదోడు.... వాదోడు.....

అదృష్టం కలిసొచ్చి నాన్న పోయిన రెండు నెల్లకి మంచి పేరున్న ఒక కంపెనీలో టైపిస్టు ఉద్యోగం దొరికింది. అంతకన్న సంతోషం కలిగించిన విషయం ఆ ఆఫీసులోనే పనిచేస్తున్న మూర్తిరాజుతో స్నేహం. అతడి మంచి హృదయం, పరోపకార-బుద్ధి అచిరకాలంలోనే అతడిని ఇంట్లో అందరికీ ఆప్తుడిగా చేసింది. నన్నూ, నా మనసుని అర్థం చేసుకొని సానుభూతి చూపగలిగే వ్యక్తిని కలుసుకొన్నానన్నదే నా సంతోషకారణం.

క్షణక్షణానికి కదలడమే నైజంగా గల కాలం ఎవరి కోసం.... దేనికోసం ఆగదు. "ఈ రోజు నీ పుట్టిన రోజు" అంది అమ్మ కంచంలో అన్నం వడ్డిస్తూ.

"ఎన్నేళ్ళు?" అన్నాను ఉసిరి కాయ పచ్చడి అన్నంలో కలుపుతూ.

"పాతిక" అమ్మ కంఠంలో ఏ భావం పలక లేదు.

పాతిక ... అంటే ఇరవై అయిదు... నాన్న పోయి ఏడేళ్లయింది. వాసు ఇల్లు వదలిపోయి మిలటరీలో చేరి అయిదేళ్లయింది. పంకజం పెళ్లయి మూడేళ్లయింది. గడచిన కాలాన్ని కొలవడానికి ఎన్ని అనుభవాలని లెక్క పెట్టను? పగలంతా ఆఫీసు పనితో, రాత్రివేళల తుదీ, మొదలూ లేని ఆలోచనలతో గడచిపోయిన ఈ కాలాన్ని, ఒంటి మీద స్వారి చేస్తున్న ఇరవై అయిదు సంవత్సరాలని ఎంత కొలిస్తే తరుగుతాయి? ఏవిధంగా కప్పబడ్తాయి?

ఈనాడు ఇరవై అయిదేళ్ల కన్య ఈ కళ్యాణి. పదహారేళ్ల పుట్టిన రోజునాడు కూతురికి ఇంకా పెళ్లి కాలేదని బాధపడ్డ అమ్మ.... ఈ ఇరవై అయిదో పుట్టిన రోజునాడు 'పాతిక' అని ఎంత నిర్లిప్తంగా చెప్పగలిగింది!

తలెత్తి అమ్మ కళ్ల వంక చూసేను ఆ కళ్లలో ఆనాటి ఆవేదన లేదు. తీరని కోర్కెల జాడలు, తీర్చుకోవాలన్న కాంక్ష వాటిలో కన్పించ లేదు. కాలందాటిపోయిన ఈ క్రిగేదెకి ఇంక పెళ్లి కాదనుకొని నిరాశ చెంది ఉంటుంది. ఆ నిరాశవల్ల జనించిన నిర్లిప్తత మాత్రమే ఆమె మాటలో ధ్వనించింది.

ఆఫీసుకి వెళ్లిపోతూ మరొకసారి అద్దంలో ముఖం చూసుకొన్నాను. ఆ నాటి రాత్రి చిరు వెలుగులో నా ముఖం నాకు ఆప్యాయంగా కన్పించింది. ఈ నాటి పగటి వెలుగులో నా ముఖం హేళనగా ఒకానొక నాటి నా మనసులోని కోర్కెల్ని దృష్టికి తెచ్చి ఫక్కున నవ్వింది. పాతికేళ్ళకే బ్రతుకులోని కష్టాల్ని రుచి చూసిన ముఖం, పాతికేళ్ళకే [illegible] సంసార భారంతో వడలిపోయిన ముఖం అద్దంలో ఆమె రూపు అందంగా [illegible] పోయింది. "క్రిగేదె.... క్రిగేదె.... కాలందాటి పోయిన క్రిగేదె....' మనసులోని ఏడ్పును సభ్యత నేర్పిన పెదవులు చిరునవ్వుగా ప్రకటించేయి. అద్దాన్ని యథాస్థానంలో పెట్టి చిన్నగా నవ్వుకొన్నాను.

ఆ రోజు బస్సు తొందరగా దొరికింది. నా పెదవుల మీద నవ్వు ఇంకా పూర్తిగా మసిపోకముందే ఆఫీసు చేరుకొన్నాను. వరండాలోనే ఎదురుపడ్డాడు మూర్తిరాజు. "ఇంతకాలానికి మీ ముఖం మీద నవ్వు చూసేను. ఈ రోజు ఎంతో శుభదినం" అన్నాడు తృప్తిగా నా వంక చూస్తూ. ఏదో జవాబు చెప్పాలని నోరు తెరచేను. కాలందాటిన క్రిగేదె పలుపుతాడు సడలించుకోవాలని వృథా ప్రయత్నం చేస్తూ కళ్ళ ముందు కదులాడింది. చెప్పాలనుకొన్న జవాబుకి బదులుగా అంతవరకు నాలిక చివర ఆడుతున్న మాటే అప్రయత్నంగా తోసుకు వచ్చింది. "క్రిగేదె" అన్నాను అతని వైపు చూస్తూ.

నా మాట అర్థంకాక అతను నా వంక వింతగా చూసేడు.

'ఏమంటున్నారు?' అన్నాడు.

అప్పటికీ ఉదయాన్నే మనసులో చోటుచేసుకొన్న భావాలు పూర్తిగా తొలగిపోలేదు. "కాలం గడచిపోయిన 'క్రిగేదె'" అన్నాను అదే ధోరణిలో.

'మీరేమంటున్నారో నా కర్థం కావడంలేదు' వెళ్లిపోతూ అన్నాడు అతడు.

'ఈ రోజు నా పుట్టిన రోజు.'

'కంగ్రాట్యులేషన్స్. మరి ఆ మాట చెప్పరేంగా' ఎంతో ఉత్సాహంగా చెయ్యి ముందుకి చాచేడు.

ఆ చెయ్యి వెంటనే అందుకోవాలనీ, వదలకుండా నాది చేసుకోవాలనీ మనసు ఉరకలు పెట్టింది. 'అదే చెప్తున్నాను' అన్నాను అతన్ని అదుపులో పెట్టుకొంటూ నెమ్మదిగా.

'నాకు విన్పించినంతవరకు మీరదేం చెప్ప లేదు ... క్రిగేదె.. క్రిగేదె అంటూ ఏమో అంటున్నారు. దానికి మీ పుట్టిన రోజుకి సంబంధం ఏమిటో....?'

'నా వయసు పాతికేళ్ళు.... అంటే ఇరవై అయిదు. ఏనాడో వెన్నెల్లా తీరిపోయింది ఏ నాడో బాల్యం తరలిపోయింది. కాలంలో ఉన్నప్పుడు క్రిగేదైనా బాగుంటుందిట... మా అమ్మ అంటుంది. . .'

ఆఫీసు మధ్యహాలులో ఉన్న గోడ గడియారం పది గంటలు కొట్టింది. వరండాల్లోను, చుట్టు పక్కల చలనం కలిగింది. ఆ సమూహంలో ఒకతెగా ముందుకి కాలు కదిపేను. మూర్తిరాజు నా అడుగుల్ని అనుసరించేడు. మధ్యహాల్లో ఇద్దరం విడిపోయేం. అతడి సీటు అటు ఆఫీసరు గది ఇటు.

ఆ రోజు లంచ్ అవర్‌లో కూడా ఏహో అర్జెంటు లెటర్స్ డిక్టేటు చేస్తూ ఉండిపోయేడు ఆఫీసరు. ఆ పుణ్యకాలం కాస్తా అలా గడిచిపోయింది. ఆ పని పూర్తిచేసి బైటపడే సరికి మూర్తిరాజు నా కోసం

[illegible] కావల్సొచ్చాను. ఇంక ఆశ్చర్యం [illegible] కొద్దిసేపు తేదు. మీరు వెళ్లవలసిందే'' అన్నాను ఆశ్చర్యంగా.

'నేను చెప్తూనే ఉన్నాను. పాపం మూర్తి రాజాగారు మీ కోసం ఎదురు చూస్తూ తను కూడా కాఫీ మానుకొన్నారు' అంది పక్కనే ఉన్న ఆదోజా నొదవి నవ్వుతూ.

అటువంటి మాటలకి జవాబు ఇవ్వవలసిన అవసరం లేదని ఈ ఆఫీసులో చేరిన నాటి నుంచి నేర్చుకొన్నాను. ఆమె మాటలు వినపడనట్టు ఉత్తరాలు టైపు చెయ్యడంలో మునిగిపోయేను.

ఆ సాయంకాలం కూడా అంతా వెళ్లేసరి కొద్ది సేపటిదాకా నా పని మిగిలిపోయింది. పని ముగించి ఒంటరిగా ఆఫీసు నుంచి బైటపడ్డాను. వీధి చివర బస్సుస్టాప్ దగ్గర నా కోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు మూర్తి రాజా.

'ఈ రోజు ఇటు నిలబడ్డారేం.... అటువైపు కదా మీ పదిహేడో నెంబరు బస్సు వచ్చేది' అన్నాను.

'ఈ రోజు మీతో పాటు మీ ఇంటికి రావాలని ...'

'ఎప్పుడూ లేనిది ఇంటికొచ్చి కేకులు, బిస్కట్లు తినేద్దామనుకొంటున్నారేమో? అలాంటి ఆశలేం పెట్టుకోకండి.... ముందే చెప్తున్నాను. భోజనానికి ఉంటానని మొహమాటం లేకుండా మీరు దక్షిణ ఉపహారం చేసి ఉసిరికాయ పచ్చడి, మిరియాల చారు మాత్రమే....'

'దేనికోసం వస్తున్నానని మీ కెవరు చెప్పేరు?'

'మరెందుకొస్తున్నట్టు?'

'మీ ఇంటికి వచ్చి మీ అమ్మగారితో చెప్పాలని'

'ఏమిటో?'

'కాలం గడిచిన ఈ కన్నె గీరదంటే నా కెంతో ఇష్టమని.. కలుపుకొని మా ఇంటికి తీసుకుపోతానని....' మనసు నిండుగా అన్నాడు ఆ మాట.

'రాజా' ఆనందం, ఆశ్చర్యం ధ్వనించేయి నా పిలుపులో..... అతన్ని ఎప్పుడూ అలా నే పిలవలేదు.... ఆ సమయంలో ఆ పిలుపు నా నోట ఎందుకు వచ్చిందో నే చెప్పలేను.

అతడు క్షణకాలం నా వంక వింతగా చూసేడు. అతని కళ్లలో తృప్తి.... అతడి మనసు నిండి పొరలుతున్న ఆనందం .... దాన్ని అదుపు పెట్టలేక ఉక్కిరి బిక్కిరి అవుతూ ఏం చెయ్యాలో.... ఏ మనాలో నిర్ధారించుకోలేక తడబడ్డాడు.

''ఎంత కాలంగానో అనుకొంటున్నాను ఈ మాట. ఈ రోజు మిమ్మల్ని మీరు అలా కించపర్చుకొంటుంటే.... నా కళ్లలో మీ రూపుకున్న విలువ, నా మనసులో మీ వ్యక్తిత్వానికున్న స్థానం ఎంత ఉన్నతమైందో తెలియజెయ్యాలని .... కాని ఎలా చెప్పను? ఏం చెప్పినా నా భావాల ముందు ఆ మాటలు హీనంగానే విన్పిస్తాయి ....

పదో నెంబరు బస్సు వచ్చింది. సాయంకాలం పూట ఉండవలసినంత రద్దీగానూ ఉంది. ఇద్దరికీ కాలో జాగ్గ్ర నిల్చోడానికి స్థలం దొరికింది. 'తొందర పడకండి.... మరోసారి బాగా ఆలోచించుకోండి' అన్నాను నెమ్మదిగా అటునడుస్తూ.

'ఇంకానా.... అయిదేళ్లుగా ఆకాంక్షిస్తున్నా, రాత్రి, పగలూ ఆరాధిస్తున్నా ఇంకా ఆలోచనేం?' అతడి మాటలు సరుగుడు మొక్కలు పాడే సంగీతంలా విన్పించేయి.

బస్సు బయలు దేరింది. రోజూ చూస్తున్న మనుష్యులు, ఇళ్లు, చెట్లు చేమ ఆ రోజు కొత్తగా కన్పించేయి. బస్సులో ఉన్న అందరి ముఖాల్లో ఎందుకో అంతులేని ఉత్సాహం పొంగిపొరలుతున్నది. ఏమయింది? ఈ రోజు అంతా ఇంత సంతోషంగా ఎందుకున్నారు? ఈ రోజు పండుగా... పర్వదినమా.... ఫస్టుతారీకా? ఏమిటీ సంతోషానికి కారణం?

'నీ మనసులోని భావాల్ని ఎదుటివారిలో చూస్తున్నావు.. నీలో పొంగులువారుతున్న ఆనందం పరిసరాల్లో ప్రతిఫలిస్తున్నాది.... అంతే' ఎవరో చెవి దగ్గరగా నోరు పెట్టి సమాధానం చెప్పినట్లయింది.

'దిగండి.... మనస్టాపు వచ్చింది'

మూర్తి రాజా తట్టి పిల్చేవరకు ఆ విషయమే గుర్తించ లేదు. అరగంట ప్రయాణం.. అప్పుడే గడచి పోయిందా? ఆశ్చర్యంగా చూసి అతని పక్కనే నడక సాగించేను.

'ఇది ఏళ్ల తరబడిగా నాలో కదులాడుతున్న కోరిక. ఈ నాటికి ధైర్యంగా మీ ముందు విప్పి అర్పిస్తున్నాను. మీరు నిండు మనసుతో నా కోరిక మన్నిస్తారని.....'

అమ్మ అనుజ్ఞ పొందడానికి ఇంకా అతనేమేమో అంటున్నాడు. ఆ మాటలు నా చెవిలో పడలేదు. పడ్డవాటిని కూడా సరిగా అర్థం చేసుకొనే స్థితిలో మనసు లేదు. అమ్మ చెప్పబోయే జవాబుకోసం నా మనసు తహ తహ లాడింది. వయసొచ్చిన [illegible] కూతురికి తగినంత కట్నం పెట్టలేని కారణంగా పెళ్లి కాలేదని పదేళ్ల క్రిందటే అల్లలాడిన [illegible] సలక్షణంగా ఉద్యోగం చేసుకొంటున్నవాడు, [illegible]మైన భావాలు, ఉదారమైన మనసు [illegible] ఏరి, కోరి స్వయంగా వచ్చి పెళ్లి చేసుకొంటా నంటే ఏమంటుంది. ఎగిరి గంతేయడం [illegible] దానికి ఇంకో జవాబు ఏముంటుంది?

జీవితంలో ఏనాటి నుంచో కలలు కంటున్న శుభదినం ఈ నాటికి తనంత తానుగా వచ్చి ముందు నిలిచిందన్న తృప్తి, ఆనందంతో అమ్మ కళ్లలో కదులాడే భావాలు చూడాలని అటు కళ్లు తిప్పేను. ఏ భావం ప్రసరించని ఆ కళ, నాన్నపోయినప్పటి నుండీ కన్నీరు కార్చడమే కాని నవ్వడం ఎరుగని ఆ కళ్లు పాతబడి, రంగు వెలిసిపోయిన గాజు బుడ్లలా ఉన్నాయి మౌనంగా, అస్పష్టంగా ఏదో గొణిగింది అమ్మ.

ఆ పాటి అంగీకారానికే ఎగిరి గంతేసేడు మూర్తి రాజా. 'రా కల్యాణీ, మా అమ్మతో కూడా చెప్పి వద్దాం. తన కొడుకు బ్రహ్మచర్యం వదలించడం కోసం ఆ లోకం నుంచి దిగివచ్చిన దేవతని.... కాదు.... కాదు. . పొరపాటు... కన్నెగీరదేవిని మా అమ్మ కూడా చూసి ఆనందిస్తుంది.' అన్నాడు మూర్తి రాజా ఆనందంతో మునకలు వేస్తూ.

'వెళ్లిరానా అమ్మా?'

'వెళ్లు..... వేగం తిరిగిరా' నూతిలోంచి వచ్చినట్లు అతి దూరంగా, పేడ పేడగా విన్పించింది అమ్మ మాట....

మూర్తి రాజా తల్లి భోజనం చెయ్యందే వెళ్ల డానికి వీల్లేదని బలవంత పెట్టింది. ఎంత [illegible] కోవాలను కొన్నా ఆవిడ నడసిలేదు 'మొక్క[illegible] వంగంది మానయు తంగుతుందా [illegible] ఇంకా మూడు ముళ్లు పడకముందే నా [illegible] వినని వానివి లేపొద్దన్న వాడిని కొంగుకు కట్టు కొన్నాక వింటావన్న భరోసా ఏమిటి? [illegible] అయితే ఈ పెళ్లికి నేను ఒప్పుకో[illegible]' అంది ఆవిడ నవ్వుతూ.

'అమ్మగారితో మీరు చెప్పండి. ఇంకో రోజు వస్తాను' అన్నాను మూర్తి రాజా సహాయం కోరుతూ.

'[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]

మా అత్తగారిష్టం' అంటూ అక్కడి నుంచి మెల్లగా జారుకొన్నాడు మూర్తిరాజు.

భోజనం చేసి ఎటూకాని సమయంలో బస్సు అందుకొని ఇంటికి వచ్చేసరికి బాగా ఆలస్యం అయింది. 'ఇంక మీరు వెళ్ళండి. లాస్ట్ బస్ మిస్ అయితే కష్టం' అన్నాను.

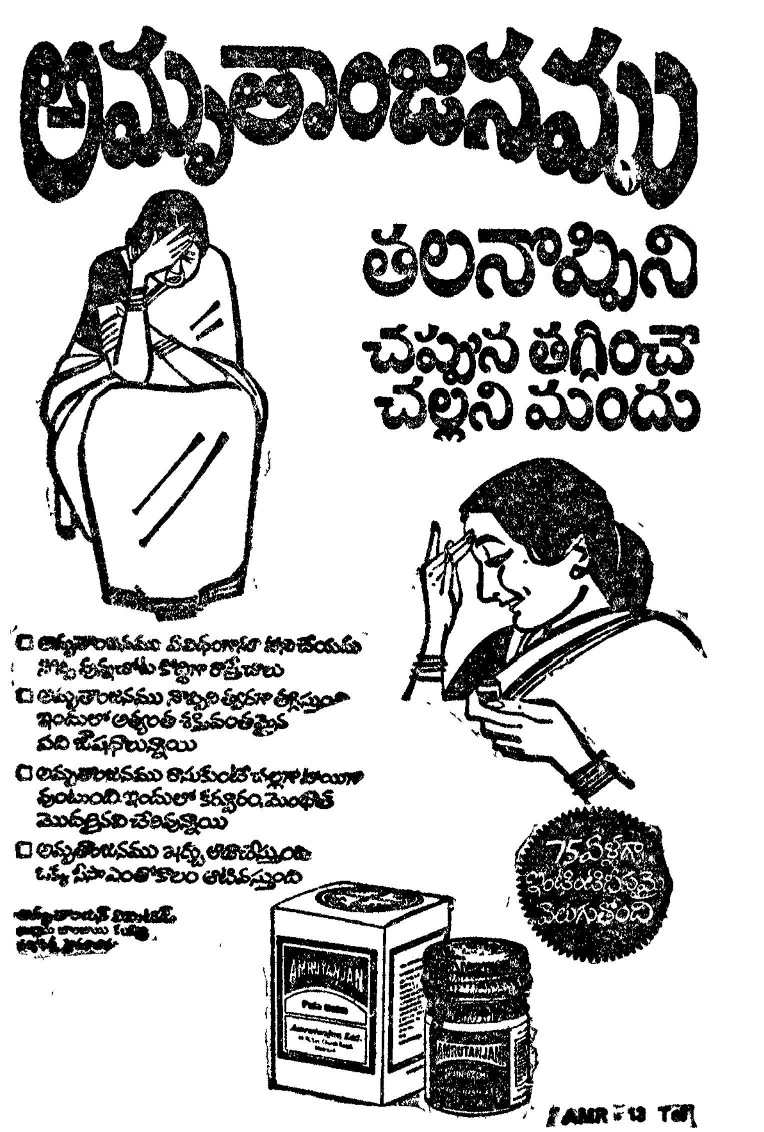
'కష్టం కాదు సుఖం.... అంచక్కా తిరిగి ఇక్కడికే వచ్చేస్తాను' అన్నాడు అతడు చిలిపిగా నవ్వుతూ.

'ఆపాటి దానికి వెళ్ళడం ఎందుకూ?'

'అమ్మతో సాకు చెప్పడానికి.... అసత్యవాద దోషం తగలకుండా ఉండడానికి...' నవ్వుముఖంతో వేయూపుతూ అతడు వెళ్ళిపోయేడు.

ఇల్లంతా చిమ్మచీకటిగా ఉంది. రాత్రి పొద్దుగుపా దివిటీలా దీపం వెలగందే నిద్రపోని బుచ్చిగాడి పక్క దగ్గర కూడా దీపం లేదు. ఏమయింది? గాలికి ఆరిపోయిందా? లేక కిర్సనాయిల్ కొద్దిగా ఉండి కొడిగట్టి పోయిందా? అలవాటు పడిన ఇంట్లో తడుము కొంటూ పోయి వరండాగూటిలో ఉండే అగ్గిపెట్టె తీసి దీపం వెలిగించేను.

ఇల్లంతా శూన్యం... మనుషులున్న జాడలేదు. ఇంత రాత్రివేళ అంతా ఎక్కడి కెళ్ళేరు? ఇంటికి తాళం అయినా పెట్టకుండా.... అందునా అమ్మ ఎక్కడి కెళ్తుంది. ఓరవాకిలిగా వేసిఉన్న పక్క గది తలుపుతోసేను. గదిలో మూలగా ఉన్న మంచం మీద అమ్మ వెల్లికిలా పడుకొని నిద్రపోతున్నాది. చీమ చిటుక్కుమన్నా లేచి కూర్చునే అమ్మ ఇంత గాఢంగా నిద్రపోవడ మేమిటి? ఏదో పాడు శంక మనసులో బల్లెంలా దిగబడింది.

చేతిలో లాంతరు పట్టుకొని దగ్గరగా వెళ్ళిన నలిగిన పక్కమీద అమ్మ. కాళ్ళూ, చేతులూ మంచం పట్టెమీించి కిందికి వేలాడుతూ పడిఉంది.

అమ్మ మూసిఉన్న పిడికిలిలో మడతలతో నలిగి ఉన్న కాగితం.

'అమ్మా' ఏడుపు, ఆత్రం కలగలుపుగా ధ్వనించిన పిలుపు అది. అమ్మ పలకలేదు. ఆమె చేతిలో కాగితం ఆ విషాద గాథ చెప్పింది.

'నువ్వు పక్కన లేందే ఈ బాధ్యత నేనొక్కదాన్నే మొయ్యలేనే కల్యాణి! అందుకే ఈ నిర్ణయాని కొచ్చేను.—పెళ్ళి చేసుకొన్నంత మాత్రాన మిమ్మల్ని దూరం చేసుకొంటానా అమ్మా.... చెల్లెళ్ళను, తమ్ముళ్ళను నా బిడ్డలతో పాటు చూసుకొంటాను. ఈ బరువు బాధ్యతల్ని మోయడానికి ఇప్పుడు నేనొక్కదాన్నే ఉన్నాను. అప్పుడు మూర్తిరాజు కూడా తోడు ఉంటాడు— అంటావు.

నువ్వు అలా అంటావని నాకు తెలుసు కల్యాణి! దానికి మూర్తిరాజు కూడా ఒప్పుకొంటాడని నాకు తెలుసు. కాని ఆడదాని జీవితంలోని ఇంకో విషయం కూడా నాకు తెలుసు తల్లీ! అదే కన్నతల్లి మనసు. తన పిల్లల భవిష్యత్తు కోసం రాయిగా మారి పొగలిగే వెన్నవంటి కన్నతల్లి మనసు.

ఏడేళ్ళ కిందట నీ పెళ్ళి అనేమాట వినడానికి ఈ తల్లి హృదయం అహోరాత్రాలు కొట్టుమిట్టాడింది. కాని, ఈనాడు మిగిలిన ఈ పిల్లల కోసం.... నీ ఆనందానికి అడ్డుగోడగా నాకు నిలవక తప్పలేదు.

ఇది నీ అమ్మ స్వార్థం అను.... నలుగురు బిడ్డల భవిష్యత్తు కోసం ఒక కన్న బిడ్డ బ్రతుకును ఎందుకూ కొరగాకుండా కాలరాచిన త్యాగం అను.... ఏమన్నా సరే...... నా గురించి నువ్వేలా అనుకొన్నా సరే...... నాకు మీరంతా ఒకటే తల్లీ... మిమ్మల్ని పెంచి పెద్ద చేసిందికే ఈ నా పోరాటం..... ఆనాడు మీ నాన్నతో పోరాడేను......ఈనాడు....'

'అమ్మా' అంతులేని బాధ నా కంఠంలో సుళ్ళు తిరిగింది.

అమ్మ మీద పడి అలా ఎంతసేపు ఉండిపోయేనో?

'సినీమా చాలా బాగుందే అమ్మా.... ఎంత బాగుందను కొన్నావు?' ఏళ్ళ తరబడి తీరని కోరిక ఆనాడు తీరిందన్న తృప్తి పిల్లల మాటల్లో ధ్వనించింది. ఒకర్ని తోసుకొంటూ ఒకరుగా అంతా గదిలోకి వచ్చేరు.... తమ ఆనందాన్ని అమ్మతో పంచుకోవాలని..... అమ్మమీద పడి కన్నీరు కారుస్తున్న అక్క. వాళ్ళకంతా అయోమయంగా తోచింది.

'అక్కా.... అక్కా.... అమ్మ కేమయింది అక్కా....' ఒక్కుమ్మడిగా ప్రశ్నించేరు. అమ్మ కేమయిందో.... ఎందుకలా అయిందో.... ఏమని చెప్పను?

నలుగురి పిల్లల్ని దగ్గరికి తీసుకొని బావురుమన్నాను. నాన్నపోయిన రోజు గుర్తుకొచ్చింది. ఆ రోజు అందరికీ అండగా అమ్మ ఉంది..... ఈ రోజు......?

వారఫలం

28-3-1969 శుక్రవారం మొదలు 3-4-1969 గురువారం వరకు

మేషం: సామాన్యమైన పనులకు కూడా విశేషమైన కృషి చేయవలసి వస్తుంది. ఆర్థిక వ్యవహారాల్లో మొగమాటాలు తగవు. వృత్తిలో ఆదాయం బాగానే ఉంటుంది. విద్యావైజ్ఞానిక రంగాల్లో మీ కృషి రాణించగలదు. ఉద్యోగంలో కార్యభారం పెరుగుతుంది.

స్త్రీలకు: సంతానానికి సౌఖ్య సంతోషాలు లభిస్తాయి. ఆడంబరం కోసం వ్యయం చేస్తారు.

వృషభం: వృత్తి వ్యాపారాల్లో మీ కార్యక్రమాలు చురుకుగా సాగుతాయి. రాజకీయ వ్యవహారాలు అనుకూలంగా ఉంటాయి. స్థిరాస్థి వ్యవహారాలు బాగా ఉంటాయి. ప్రయాణంద్వారా కార్యసాధన చేయగలరు. సాహసముతో కూడిన వ్యవహారాలు లాభిస్తాయి.

స్త్రీలకు:— సంతోషకరమైన వార్తలను వింటారు. దైవకార్యాలు నెరవేరుతాయి.

మిథునం: వృత్తిలో ముఖ్యమైన వ్యక్తులను కల్సుకొంటారు. రావలసిన డబ్బు సమయానికి అందుతుంది. అధికారుల వలన జరుగవలసిన వ్యవహారాలు సులువుగా నెరవేరుతాయి. ఉద్యోగంలో గౌరవం బాగా ఉంటుంది. మిత్రులకు సహాయం చేస్తారు.

స్త్రీలకు:— కుటుంబ వ్యవహారాలు బాగా ఉంటాయి. వినోద కాలక్షేపాల్లో పాల్గొంటారు.

కర్కాటకం. ఇదివరకు మీ కార్యక్రమాల్లో యేరడిన అవరోధాలు తొలగిపోతాయి. నూతన వ్యవహారాలు లాభిస్తాయి. విద్యా వైజ్ఞానికరంగాల్లో మీ కృషి రాణిస్తుంది. ప్రయోజనం గల పరిచయాలు యేర్పడతాయి. వ్యాపారంలో నూతనావకాశాలు లభిస్తాయి.

స్త్రీలకు:— ఆరోగ్యం బాగా ఉంటుంది. బంధుమిత్రులను కల్సుకొంటారు.

సింహం. లాభం రావలసిన వ్యవహారాల్లోనే నష్టం వచ్చే పరిస్థితి యేర్పడుతుంది. మీ విలువైన వస్తువులు పోయే ప్రమాదం ఉంది. వారం మధ్యలో అనుకూల పరిస్థితులు యేర్పడతాయి. వృత్తిలో ఆదాయం బాగా ఉంటుంది. రావలసిన డబ్బు సమయానికి అందుతుంది.

స్త్రీలకు:— కుటుంబ వ్యవహారాల్లో కార్యభారం పెరుగుతుంది. పోటీవారిలో గౌరవం లభిస్తుంది.

కన్య: వృత్తి వ్యాపారాల్లో మీ కార్యక్రమాలు ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటాయి. సాహసముతో కూడిన వ్యవహారాలు లాభిస్తాయి. వారం మధ్యలో అన్ని వ్యవహారాల్లోను చికాకులు యేర్పడి తరువాత సర్దుకొంటాయి. ప్రయాణాల్లో శ్రమ కలుగుతుంది. అధిక వ్యయం జరుగుతుంది.

స్త్రీలకు:— ఆరోగ్యం బాగా ఉండదు. సాహిత్య కళారంగాల్లో ఖ్యాతి లభిస్తుంది.

తుల: ఆదాయం మాట యెలాగ ఉన్నా, అన్ని వ్యవహారాల్లోను గౌరవ ప్రాబల్యాలు బాగా ఉంటాయి. వ్యాపారంలో ఆదాయం బాగా ఉంటుంది. స్థిరాస్థి వ్యవహారాలు బాగా ఉంటాయి. నూతన విషయాలను తెల్సుకొంటారు. వారం ఆఖరులో ఆకస్మికంగా చికాకులు యేర్పడతాయి.

స్త్రీలకు:— బంధువులకు సహాయం చేస్తారు. దైవకార్యాలు నెరవేరతాయి.

వృశ్చికం: వృత్తి వ్యాపారాల్లో అనుకూలమైన మార్పులు వస్తాయి. రావలసిన డబ్బు సమయానికి అందుతుంది. ఉద్యోగంలో గౌరవం బాగా ఉంటుంది. ప్రయాణాలు లాభదాయకంగా ఉంటాయి. సాహసముతో కూడిన వ్యవహారాలు వారం ఆఖరులో లాభిస్తాయి.

స్త్రీలకు:— విలాస వస్తువులు కొంటారు. సంతోషకరమైన వార్తలను వింటారు.

ధనుస్సు: వారం ప్రారంభంలోనే వృత్తి వ్యాపారాల్లో చికాకులు యేరడి తరువాత సర్దుకొంటాయి. ఉద్యోగంలో కార్యభారం పెరుగుతుంది. నూతన వ్యవహారాలు శ్రమ మీద ఫలిస్తాయి. వృత్తిలో అనుకూల వార్తలను వింటారు. పోటీవారిలో గౌరవం బాగా ఉంటుంది.

స్త్రీలకు:— కుటుంబ వ్యవహారాల్లో అధిక వ్యయం జరుగుతుంది. బంధు మిత్రులను కల్సుకొంటారు.

మకరం: వ్యాపారంలో ప్రయోజనం గల సంభాషణలను జరుప గలరు. రావలసిన డబ్బు సమయానికి అందుతుంది. వారం మధ్యలో ఆకస్మికంగా చికాకులకు గురి కాగలరు. సాహసముతో కూడిన వ్యవహారాల్లో నష్టం వస్తుంది. నూతన విషయాలను తెల్సుకొంటారు.

స్త్రీలకు:— ఆరోగ్యం బాగా ఉండదు. వినోద కాలక్షేపాల్లో పాల్గొంటారు.

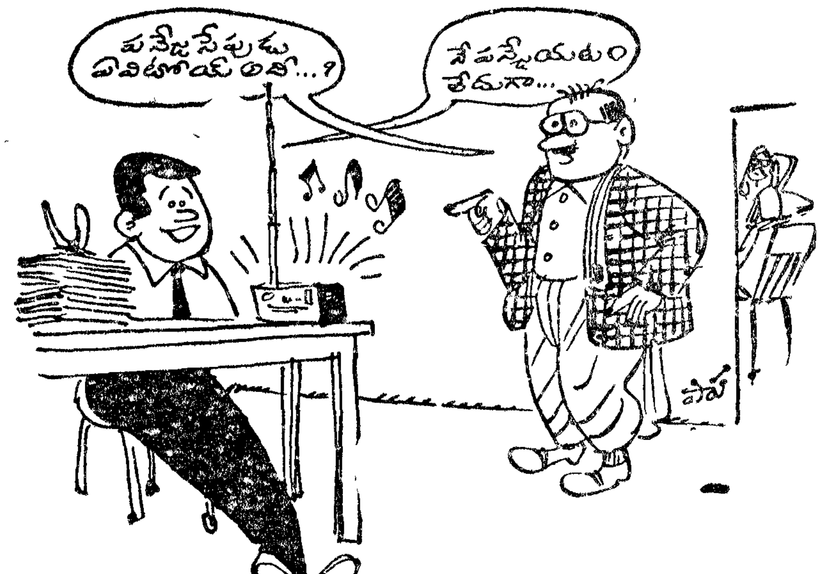
కుంభం: వృత్తిలో పోటీవారితో పోటీ పెరుగుతుంది. ప్రయాణాలు శ్రమ మీద ఫలిస్తాయి. భాగస్వాములతో కలసి చేసే వ్యాపారాలు బాగా ఉంటాయి. ప్రయోజనం గల పరిచయాలు యేర్పడతాయి. వారం ఆఖరులో అన్ని వ్యవహారాల్లోను చికాకులు యేర్పడతాయి.

స్త్రీలకు:— ఆడంబరంకోసం వ్యయం చేస్తారు. పోటీవారిలో గౌరవం లభిస్తుంది.

మీనం: మీకు ముఖ్యంగా లాభించ గల వ్యవహారాల్లో అభివృద్ధిని సాధించ గలరు. వ్యాపారంలో ఆదాయం బాగా ఉంటుంది. పోటీవారితో మాట పట్టింపులు తగవు. రాజకీయ వ్యవహారాల్లో చికాకులు యేర్పడతాయి. సాంఘిక కార్యక్రమాల్లో మీ ప్రాముఖ్యత పెరుగుతుంది.

స్త్రీలకు:— కుటుంబ వ్యవహారాలు బాగా ఉంటాయి. నూతన విషయాలను తెల్సుకొంటారు.

—మహేష్

అగ్నికెరటాల్లో మనిషి

శిఖా వెంకటరమణి

జరిగిన కథ

భవానీప్రసాద్ జడ్జీగారు. రిటయిరయి విశ్రాంతి తీసుకుంటున్నారు. పట్టుదల, స్వాభిమానం ఆయనకి పుట్టుకతో వచ్చాయి. ఆయన భార్య లలితాంబ. కుమార్తె సంధ్యకి భర్త చని పోవడంతో పుట్టింట్లోనే వుంటున్నది. కొడుకు భవానీ శంకరం అతని భార్య దుర్గ. దుర్గ కొడుకును కని బిడ్డ మూస్తుంది. ఆ కుర్రాడిభారాన్ని గోవింద వహిస్తుంది. రమేష్ సాయంతో గోవింద డిస్పెన్సరీ ప్రారంభిస్తుంది. రమేష్ సంధ్యని పెళ్ళిచేసుకుంటానంటాడు. భవానీ ప్రసాద్ వ్యూళ్ళో లేనప్పుడు రమేష్ సంధ్యాల పెళ్ళి అయిపోతుంది. కాళి రోహిణి మీద అభిమానం చూపుతుంటాడు. సంధ్య కూతురని విని చంద్రముఖి దుర్గాప్రసాద్ ఆశ్చర్యపోతారు.

9

'ఇప్పుడు చెప్పండి,' నెక్టీసు చెయి జేర్చి రోహిణి కాళీప్రసాద్ యెదురుగా కూర్చుని అతనివైపు ప్రశ్నార్థకంగా చూసింది.

కాళీప్రసాద్ మొహంలో విచారరేఖలు స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయి. అతని గుండెల్లో దిగులు కన్నీరు రూపంలో కరిగి కరిగి చెంపలమీదుగా వర్షిస్తున్నది.

రోహిణి అతనికి అడుగు దూరంలో కూర్చుని వుంది: 'అసలు విషయం చెప్పేరు కాదు. నేను యెంత దూరంనుంచి వచ్చేనో తెలుసా?'

కాళీప్రసాద్ స్వరాన్ని తగ్గించి అన్నాడు: 'అయితే రోహిణి! మీ అమ్మా నాన్నా యిటువైపే రారా?'

'లేదూ యెప్పుడూ రారు.'

'నీకు కావలసిన డబ్బు పంపుతూ వుంటారు అంతేనా'

'అంతే'

'యెందుకు రారో తెలుసుకోవాలని నీకు అనిపించదా'

రోహిణి నవ్వింది దిగులుగా: 'నేనెప్పుడూ యెవరిదగ్గరా యేడ్చి యెరుగను. దైవికంగా మీరు నావట్ల జాలి చూపిస్తున్నారు. నేనందుకు కృతజ్ఞురాల్ని. నా యింటి చరిత్ర అంత విన తగినదికాదు'

కాళి మధ్యలో అందుకుని 'నేను కొంత విన్నాను రోహిణి, మిగతాది చెప్పం. ఫరవాలేదు. భయపడేందుకు యిందులో యేమీ లేదు', అన్నాడు అతి జాగ్రతగా.

రోహిణి మరోసారి నవ్వింది వ్యర్థప్రయత్నం చేస్తూ. ఆపిల్ల నవ్వులో కృత్రిమం తప్ప సహజత్వం అసలు కనిపించడంలేదు: 'మా అమ్మ చిన్నప్పుడే భర్తను పోగొట్టుకున్న దౌర్భాగ్యురాలు. యిప్పుడు మానాన్న విశాఖపట్టణంలో మంచి పేరున్న డాక్టరు.'

'నాకు తెలుసును రమేష్ అతని పేరు. అంతేనా,'

'మీకెలా తెలుసు?'

'అతను...అతను నాకు మేనత్త భర్త'

'కాళీప్రసాద్', రోహిణి నిర్ఘాంత పోయింది.

'నువ్వు మా సంధ్య అత్త కూతురువి రోహిణి. మాయింటికి తీసుకురమ్మని అమ్మ చెప్పింది.'

రోహిణి నెమ్మదిగా లేచి నిలబడింది. అప్పటికే పార్థసారథి కోవెలవైపు మనుషులు పలుచబడ్డారు. చీకట్లు క్రమ్మకో లేదు కానీ జనసంచారం లేదు.

'యేం నిలుచున్నావేం మా యింటికి రావా రోహిణి,' కాళీప్రసాద్ మరోసారి అడిగేడు.

రోహిణి సంధ్య వీధిలో సన్నంగా నవ్వింది చాలా వెటకారంగా: 'అరోజు అమ్మ మీయింటికివస్తే చేయవలసినంత సత్కారంచేసి పంపేరు. యిప్పుడు నేను మీ యింటికి రావాలా?

'నాకు చాలా నవ్వు వస్తోంది కాళీ,' రోహిణి మరోసారి నవ్వింది.

కాళీప్రసాద్ మౌనంగా వింటున్నాడు.

'ఇన్నాళ్ళూ మీరెవరో అనుకున్నాను. నా చరిత్రని చిలవలు పలవలుగా లల్లి వ్యాఖ్యానించేవారేగానీ నాకూ వో హృదయం వున్నదనీ, నేను బ్రతుకులో చాలా విసిగి పోయిన మనిషిననీ ఒక్కళ్ళూ గ్రహించ లేదు. కారుల్లో తిరగేవాన్ని ఖరీదైన బట్టలు వేసుకుంటున్న మనిషిని. ఖరీదైన బ్రతుకు నా ఆత్మ తృప్తి కోసం గడుపు

తున్నదొన్నాని ఒక్కసారైనా ..ఆలోచించారా ఊహించేరా?'

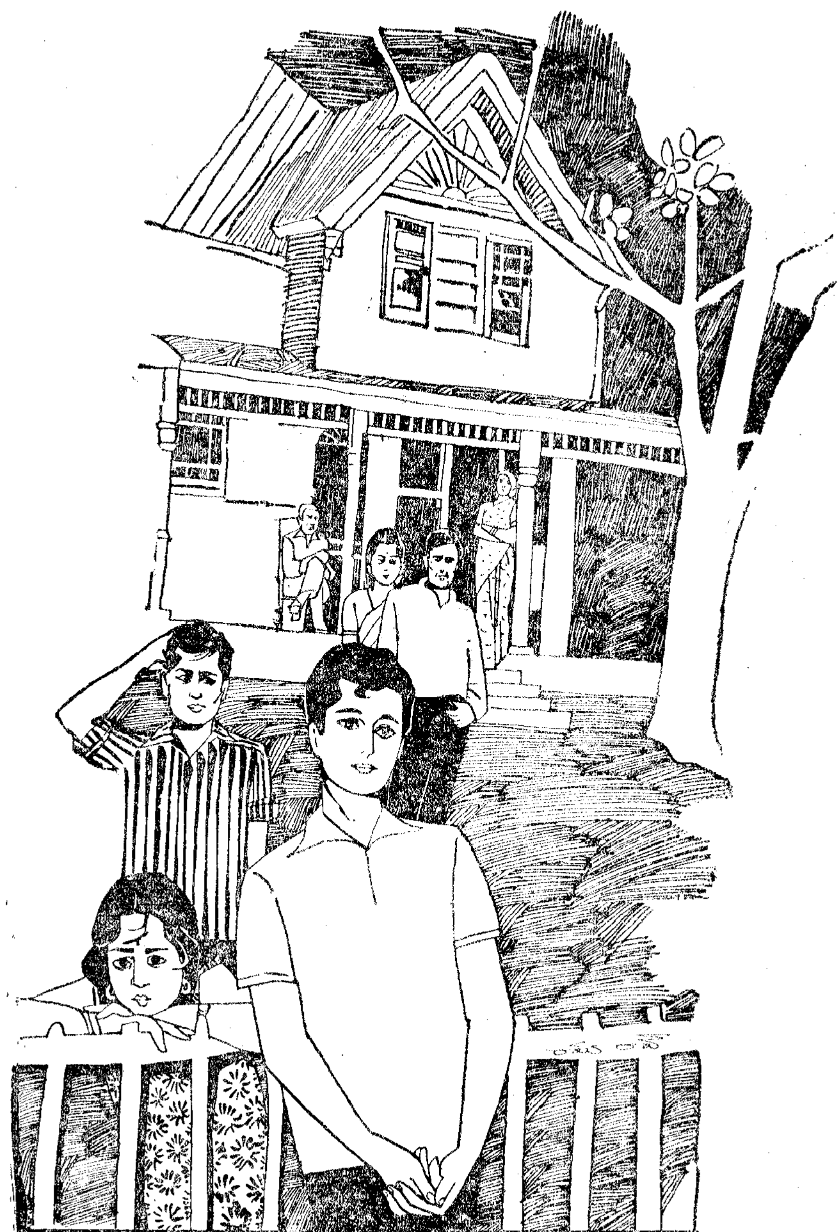
'రంగుటద్దాల మెరుపు చూశారు కానీ నా అంతరంగపు చితికిన చీలికలు గ్రహించేరు కారు. నా తల్లిని పతిత లన్నారు. నా తండ్రిని భ్రష్టుడు అన్నారు. వీళ్ళకి పుట్టేను కనుక నేనో వేశ్యననే అనుకున్నారు. కాలేజీ పిల్లల వెక్కిరింపులకీ, వేడికోళ్లకీ నా మనసు మరిగిపోయింది. అప్పుడే మీరు పరిచయం అయేరు. నాపట్ల సానుభూతి చూపించి, నన్నాదరించి, నా బ్రతుకుని అర్థం చేసుకున్న పెద్దమనిషి మీరనుకున్నాను. కానీ...'

కాళి ఆందోళనగా చూశాడు: 'ఇప్పుడు నీకేమైంది రోహిణీ నిన్నెవరూ యేమీ అనలేదే. నేను అసలు నీపట్ల జాలితప్ప మరేదీలేని మనిషిని నేను. నువ్వెందుకిలా అపార్థం చేసుకుంటున్నావు నన్ను?'

'నేను మీ మరదల్ని అని ప్రత్యేకం శ్రద్ధ చూపించేరు. యిదే మరో ఆడపిల్ల అయివుంటే మీ ధోరణి మరోరకంగా వుండేదేమో?' రోహిణి కళ్లవెంట నీళ్లు బొటబొటా రాలిపడుతున్నాయి. తల్లిదండ్రుల గారాబంతో ముద్దుముద్దుగా పదహారేళ్లు దాటినా సంఘం తాకిడికి ఆ లేత హృదయంలో చురకత్తులు దూసుకుపోయేయి. పదేళ్ల పిల్లగా వున్నప్పుడు ఆటకోసం బయటికి వెళ్లినప్పుడు యిరుగుపొరుగులు యెంతో నీచంగా చూడడం యెప్పటికీ మరిచిపోలేదు. పెద్దదయిన తరువాత యిరుగుపొరుగులు తమ పిల్లల్ని చాలా జాగ్రతగా చూడడం యెరుగును. అటువంటి చిన్న చిన్న గాయాలతో ప్రారంభం అయిన మనసు కాలేజీలో చేరగానే విరిగి ముక్కలైపోయింది. కాలేజీ పిల్లల పరిశోధనలో తన గతం బ్రద్దలవగానే తన వునికి అపహాస్యం అయిపోయింది. చల్లని చూపూ, ఆప్యాయత కనిపించే కబురూ రెండూ కరువే అయిపోయేయి. కాళీప్రసాద్ అప్పుడే పరిచయం అయేడు. రోహిణి ఆలోచనల్ని ఆపి కాళీప్రసాద్ మొహం లోకి చూసింది.

పొడుగ్గా బలంగా తగినంత వెడల్పాటి వక్షస్థలంతో యెదురుగా కూచున్న కాళి రోహిణివైపు పరీక్షగా చూశాడు. బ్రతుకులో విసిగిపోయిన రోహిణి మొహంలో ఆ బాధల వ్యధలు వెతికినా చూస్తేగాని కనిపించడంలేదు. కొందరు యేడుస్తూ యేడిపిస్తారు. యేడుపుని గుండెల్లో భద్రంగా దాచుకుని నవ్వుని చెక్కు చెదరనీయరు మరికొందరు. రోహిణి రెండో కోవకు చెందిన మనిషి. సెలయేరుగా గలగలా కలియతిరుగుతూ నలుగురిని నవ్వించడం తప్ప ఆ పిల్లకి మరొకటి తెలియదు. కాళిమనసు పెనుగులాడింది. రోహిణిని రెండు చేతులా బంధించాలనీ, ఓదార్చి హృదయానికి చేర్చుకోవాలనీ అతని హృదయం రెపరెప లాడింది. వివేకం నిద్రలేపి మెల్లగా అతని చెవిలో గుసగుస లాడింది: 'ఆ కాళం కల్పించుకుని ఆడపిల్లని వుపయోగించుకుంటున్నాడే అనే నింద నీకు భరించాలని వుందా.'

కాళి తలెత్తి శూన్యంలోకి చూస్తూ 'నీమీద నాకు జాలితప్ప మరేంలేదు రోహిణీ. నువ్వు నాకు మేనత్త కూతురివి. నీపట్ల కనీసపు సానుభూతి చూపించాల్సిన అవసరం నాకు యెంతైనా వుంది. నేనే నిన్ను కాదంటే మరెవరు అర్థం చేసుకుంటారు? అవసరంవస్తే నేనే పెళ్లిచేసుకుంటాను నిన్ను', అన్నాడు.

అడకత్తెరలో మనిషి

రోహిణి నవ్వింది వినరాని విషయాన్ని వింటున్నదానిలా. కాస్సేపు ఆగి నెమ్మదిగా అంది: 'యెందుకొచ్చిన ప్రయాస కాళీ యిది మీ తాతముత్తాతలు జమీందార్లు, మీ నాన్నగారూ అందుకు యేమాత్రమూ తీసిపోలేదు. నేనో అనామకురాల్ని. చరిత్ర హీనురాల్ని. సంఘం సానుభూతి లేనిదాన్ని. పరువు—ప్రతిష్ఠలు మొదలంటా లేని మనిషిని. నన్ను కట్టుకుని మీరు మాత్రం సుఖపడతారనే నమ్మకం నాకు లేదు. మనిషికి డబ్బు యెంత ప్రధానమో, పరువు ప్రతిష్ఠలు అంతకు మించిన ప్రాధాన్యం కలిగిస్తాయి. ఆ సంగతి మీకు తెలియక పోయినా నేను పుట్టక పూర్వమే యింట్లోంచి అమ్మను నిర్దాక్షిణ్యంగా వెళ్ళగొట్టిన మీ తాతగారిని అడిగితే తెలుస్తుంది.'

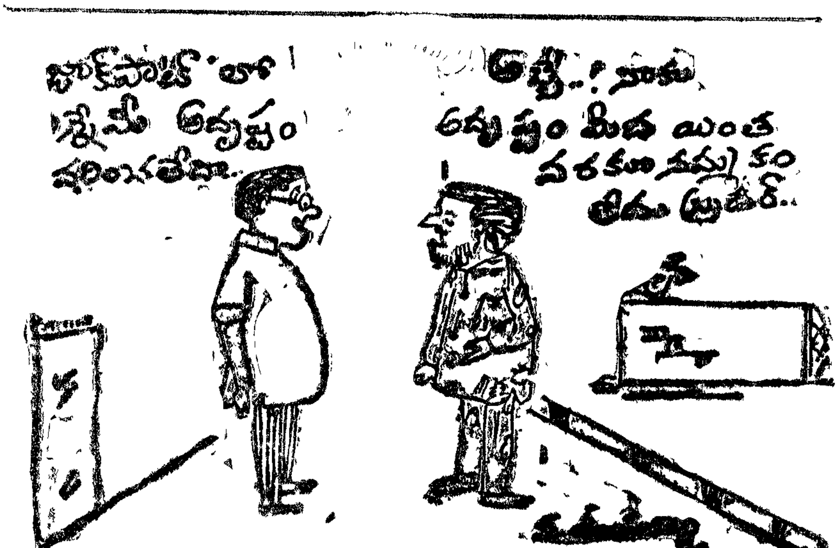
'యెందుకు రోహిణీ మాటి మాటికీ ఆ విషయాన్నే యెత్తి చెప్పిపోదుస్తావు. యిందులో నీ ప్రమేయం యెంతవుందో నా పాత్రా అంతే వుంది. ఆ విషయం యెందుకు గ్రహించవు.'

'గ్రహింపు' రోహిణి కళ్ళల్లో విరక్తి దోబూచులాడింది క్షణికం: 'నే నెందుకు గ్రహించాలి? మా అమ్మ భర్తృవిహీన కావడం తెలిసి చేసిన తప్పంటారా? ముక్కుపచ్చలారని ఆ వయసులో కోరికలకి అతీతురాల్లై వుండగలదనే అనుకుంటున్నారా? తెలిసి తప్పుచేసి బాధపడేకన్నా ఆ విధంగా పెళ్ళి చేసుకోవడాన్ని అంత పెద్ద పెద్ద చదువులు చదివిన తాతగారెందుకు గ్రహించలేక పోయేరు? అమ్మ బ్రతుకు నాన్నే వరిదిద్దారు తాతగారే ఆ బ్రతుకులో నిప్పులు పోశారు. ఆయనే చేరదీసి అమ్మని దయగా చూసినట్లైతే ఈ సంఘం యేం చేయగలిగేది? చూడండి కాళీ, అమ్మని శాసించగలిగిన మీ తాతగారు మావయ్య భార్య బ్రతికివుండగా మళ్ళీ పెళ్ళిచేసుకునేందుకు అభ్యంతరం యెందుకు చెప్పేరు కాదు. పైపెచ్చు గోవిందత్తని నెత్తిన పెట్టుకున్నారేం? యేం ఆవిడ కాదా డాక్టరనా?'

'నువ్వు ఆవేశంగా మాట్లాడుతున్నావు రోహిణీ. తాతగారి హయాంలో విదేశాలు వెళ్ళిన మనిషికి ప్రాయశ్చిత్తం చేయిస్తే గానీ సంఘంలో స్థానం లేదు. తాతగారి నాలుకమీద గరిక కాల్చి వాత పెట్టేరని ప్రతీతికూడా వుంది. ఆయన తల్లితండ్రులు శుద్ధ శ్రోత్రియులు. ఆ వాతావరణంలో పెరిగిన మనిషి కేవలం చదువునే జీర్ణించుకున్నారు కానీ నియమనిష్ఠలకి అతీతులు కాలేకపోయేరు. మనం యిన్ని అనుకుని కూడా ప్రయోజనం లేదు. కాలం మారింది. సంఘంలో పూర్వం వున్నంత కట్టుబాట్లు లేవు. యెవరితిండి వాళ్ళుతింటూ స్వతంత్రంగా బ్రతికే రోజులివి. వర్ణవ్యవస్థలో అనేక మార్పులు జరిగేయి. కాస్మొపొలిటన్ పేరిట నానాజాతి సమితులు అనేకం యేర్పడిపోయేయి. నేను యీ విషయాలు నీకు ప్రత్యేకం విడమరచి చెప్పనవసరం లేదనుకో అయినా చెప్పక తప్పదు. మారిన కాలంతో పూర్తిగా మారలేకపోయినా కొంతలో కొంత మనం నేర్చుకునేవి అనేకం వున్నాయి.

నేను తాతగార్ని యెదిరించి నిన్ను పెళ్ళి చేసుకుంటాను. యింత ధైర్యం రావడానికి మన చుట్టూ పెరుగుతున్న సంఘం కాదని నువ్వు అనగలవా: నీకు నేనంటే యిష్టం అవునో కాదో చెప్పు రోహిణీ. అమ్మ నిన్ను వెంటబెట్టుకుని రమ్మన్నది. నామాట కాదనకు. ఆలోచించే మా యింటికి రా. నీ యిష్టాన్ని బలవంతంగా చంపే సాహసం యెవరికీ లేదు. నేను స్వయంగా అత్తను కలుసుకుని మన విషయం మాట్లాడతాను' కాళీ అన్నాడు.

రోహిణి కళ్ళల్లోంచి నీళ్ళు అవిరామంగా కారుతూ కాళి పాదాల్ని ప్రక్షాళనం చేస్తున్నాయి. రోహిణి అతని పాదాల మీద చేయివుంచి యేడుస్తోంది. కాదు... ఆనందబాష్పాల్ని రాలుస్తోంది. స్త్రీ ఎంత చదువుకున్నా, యెంత పురోగమించినా యెంత అహంకారాన్ని, అభిజాత్యాన్ని మూటగట్టుకున్నా పురుషుడి సహాయాన్ని కోరకుండా, అతని పాదాలచెంత వుండాలనే కోరికని అణచుకుంటూ వుండలేదేమో అనిపిస్తుంది. గర్వంగా తిరుగులేని మహారాణిలా పెరిగిన రోహిణి హృదయంలో స్త్రీత్వపు కవాటాలు తెరుచుకుపోయేయి ఒక్కసారిగా. యెదురుగా మించిన మంచితనంతో కాళి కూర్చుని నెమ్మది నెమ్మదిగా ఆ కవాటాల ద్వారా లోపలికి ప్రవేశిస్తూ అక్కడ పటిష్ఠంగా పాతుకు పోతున్నాడు. రోహిణి తన చదువునీ, అంతస్థునీ ఆ క్షణంలో పూర్తిగా మరిచిపోయింది. సంఘంలో ఓ మనిషిని కావాలి అనే కోరిక కారుచిచ్చులా బయలుదేరి దహించివేస్తోంది. అప్రయత్నంగా కాళి మొహంలోకి సూటిగా చూస్తూ అడిగింది. 'బావా నువ్వు నన్ను నిజంగా పెళ్ళి చేసుకుంటావా? తాతగాయా అత్తయ్యా, మావయ్యా యింతమందిని యెదిరించగలవా నా ఒక్క దానికోసం.' రోహిణి గొంతులో దుఃఖం తాలూకు జీరలు తరిగా మాట్లాడనివ్వడం లేదు, అయినా బలవంతంగా గొంతు చిల్చుకుని

అదెన్నొ [illegible] నేరేది? 'నా దౌర్భాగ్యపు జీవితంలో వెలుగుకి స్థానం లేదనుకున్నాను బావా. నువ్వే యింత ధైర్యం చేస్తావనీ, యింత త్యాగం చేస్తావనీ నేను వూహించనుకూడా లేదు. ఆ మాటకు వస్తే అరగంట క్రితంవరకూ నువ్వు నాకు బావవు అవుతావనికూడా తెలీదు. నీ మాటలు [illegible] తప్పిపోతే బాగుండుననిపిస్తోంది.'

'ఛీ అవేం మాటలు రోహిణీ. ఆడదాని దౌర్భాగ్యాన్నీ, మగవాడి దౌర్జన్యాన్నీ చూస్తూ నిన్ను ... నువ్వెవరివో తెలిశాక యెలా అలక్ష్యం చేస్తాననుకున్నావు. పిచ్చిదానివి నువ్వు. బ్రతుకులో యేదో ఓరోజున [illegible] మనిషి నువ్వే యెందుకు కాకూడదూ అనిపించింది. ఇందులో నా స్వార్థం లేదంటే నాకే బాగుండదు.'

'అది కాదు బావా నువ్వు ఆ యింట్లో అంతమందిని యెదిరించగలవా అని.'

కాశీప్రసాద్ నవ్వుగా నవ్వేడు—'నా

గోడలా బంధించిన పిల్లస్వైతం నమ్మలేని వస్తే విజృంభించి పోరాడి గెలుస్తుంది. కాపాడుతావా.'

రోహిణి దిక్కులు చూసింది. నలువైపులా చీకట్లు ముసురుకున్నాయి. చేతివైపు చూసుకుంటూ 'యిక టైమైపోయింది బావా నేను వెళ్ళిపోవాలి. యింట్లో అపార్థం చేసుకుంటారు. నేనే యిలా చీకటిపడ్డాక వస్తే నలుగురూ మాట అటుంచి నాకే బాగులేదు' అన్నది.

కాశీప్రసాద్ కొంచెం ఆగి అడిగేడు: 'అడ్రసు యిస్తావా రోహిణీ.'

'దేనికి?'

'చెప్పనుగదా'

రోహిణి చీకట్లో తృప్తిగా నవ్వుకున్న [illegible] అతనికి కనిపించేయి. 'నారాయణగూడ, దీపక్‌మహల్‌దగ్గర, హైద్రాబాద్'

'నేను యిప్పట్లో కనిపించను. నువ్వేమీ కంగారుపడకు. నేను విషయాన్ని తేల్చుకుని మరీ వస్తాను' కాశీ ఆఖరిమాటలు సముద్రపు హోరులో కలుస్తూ ఒక్కసారి రోహిణి చెవులకు తాకుతూ గాలిలో సాగిపోయేయి.

* * *

రాత్రి భవానీశంకరం పెద్దపులిలా [illegible] ఒక వైపునుంచి దుర్గాప్రసాద్, మరో వైపునుంచి కాశీప్రసాద్ గుమ్మంలో అడుగుపెట్టగానే యిల్లు అదిరిపోయేలా గర్జించేడు భవానీశంకరం: 'యిన్నేళ్ళు పెంచేను. చేతికొచ్చిన వాళ్ళు [illegible]

అడకత్తెరలో మనిషి

నసుకొని యిష్టం వచ్చినట్లు తిరగడం ప్రారంభించేరు. హాస్పిటల్ పనిలో మిమ్మల్ని పూర్తిగా వదిలేశాననుకుని భ్రమ పడ్డట్టున్నారు. యేరా దుర్గా! యెక్కడికి వెళ్ళావు యింతసేపు.'

అన్నదమ్ములిద్దరి గుండెలూ క్రమంగా జారిపోయినట్లయేయి. తండ్రి...తండ్రేనా ...నమ్మశక్యం కావడంలేదు.

'నిన్నేరా యెక్కడికి వెళ్ళేవు యింత సేపు.'

'బీచ్‌కి నాన్నగారూ.'

'షటప్... నేను చూశానురా. చూసే అడుగుతున్నాను. నిజం దాచడం నేను భరించలేను. యెందుకెళ్ళాల్సి వచ్చిందో చెప్పు;' అతని కంఠం రోళ్ళు బద్దలు చేస్తోంది.

దుర్గాప్రసాద్ రెండుచేతులూ కట్టుకుని తండ్రియెదుట ధైర్యంగా నిలబడి సూటిగా జవాబు చెప్పేడు: 'మేరీ నా గర్ల్‌ఫ్రెండ్ నాన్నగారూ. కొంచెంసేపు బీచ్‌లో కూర్చుందుకు వెళ్ళేను'

భవానీశంకరం కళ్ళలో అగ్నిజ్వాలలు ఒకటొకటిగావచ్చి చేరుకున్నాయి: 'ఊఁ' అంటూ దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి మళ్ళీ అడిగేడు: 'గర్ల్‌ఫ్రెండ్ మీన్స్? దానికి సరియైన డెఫినిషన్ కావాలినాకు'

దుర్గాప్రసాద్ కొంచెంకూడా జంకలేదు. 'నేనా పిల్లను పెళ్ళి చేసుకుంటాను నాన్నగారూ' అన్నాడు.

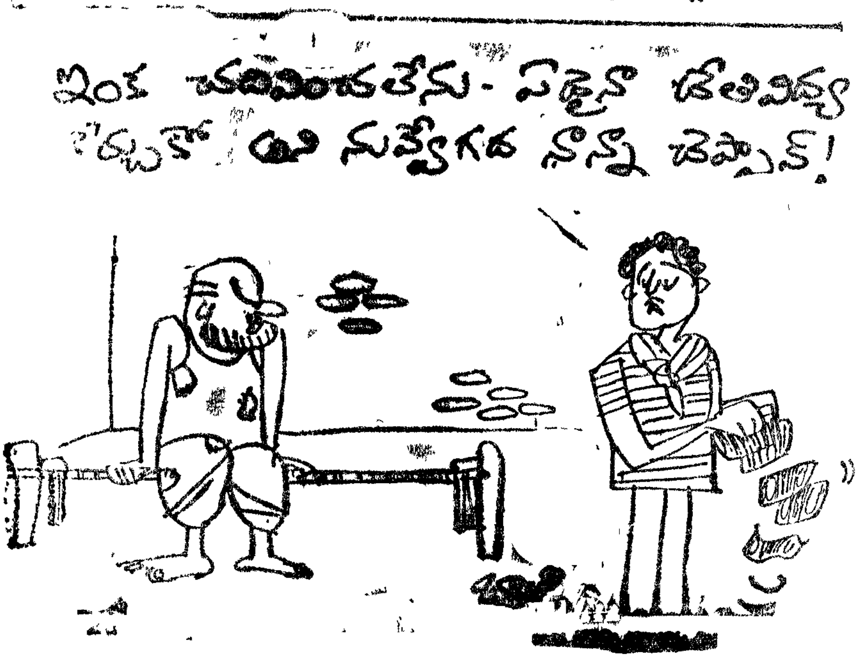
అప్పటికే హాల్లోకి అందరూ వచ్చేశారు. [illegible] భవానీ ప్రసాద్‌కి మొదట్లో యీ సంగతి యేదీ అర్థం కాలేదు. తెలుసుకున్నాక భార్యని పిలిచి గొంతులో యెనలేని మార్దవాన్ని రానిస్తూ [illegible] మనం [illegible] అనిపిస్తోంది. [illegible] రాజమండ్రీ వెళ్ళిపోదాం.'

భవానీశంకరం కొడుకువైపు తీక్షణంగా చూశాడు. 'నీకిల్లా నా పరువు ప్రతిష్ఠలు యీ వృద్ధాప్యంలో దుమ్ములో కలిపి వెళ్ళిపోతున్నారు దుర్గాప్రసాద్ అది నేను యెప్పుడూ సహించను. నిన్ను నేను కన్న తండ్రిని కనుక ఆ ఋణం తీర్చుకునే బాధ్యత నీమీదకు నా వుంది. నీ అమ్మని నీకు కావలసినంత డబ్బు అడిగి తీసుకుని వెళ్ళిపో. మరెప్పుడూ ఈ చాయలకు వచ్చి [illegible] కాపాడుకో దలుచుకుంటే ఆ విషయం గుర్తుంచుకుంటావు'

గోవింద భర్తవైపు చూసింది. మామగారూ, అత్తగారూ ఇద్దరినీ మార్చి మార్చి చూసింది. కొడుకులిద్దరినీ పరీక్షగా చూసింది. [illegible] తన కంఠం [illegible] ఆపిల్లల్ని మామూలుగా [illegible] అడ్డుముకుంది.

భవానీశంకరం కఠినంగా శాసించేడు: 'నువ్వు వెళ్ళి [illegible] మోసి కన్నానని [illegible] అయిపోయింది. వాడికీ నువ్వు [illegible] తీరిపోయింది. [illegible] వాడికి కావలసిన డబ్బు యిచ్చేసి మర్యాదగా వెళ్ళనీ'

గోవింద మాయ మాట్లాడిందికాదు. కొడుకువైపు ఒక్కసారి చూసింది. గుండెల్ని చీల్చుకుని మాతృత్వపు మమత పెల్లుబికి పైకి వచ్చేస్తోంది. స్త్రీత్వపు వాలాకు ప్రేమానురాగాలు రెండూ వక్షోజాలు నిండి పోయి కొడుకుని చూడగానే కళ్ళలు [illegible] కుంటున్నాయా అనిపిస్తోంది. భర్తని కొడుకుని విడివిడిగా వ్యక్తీకరించుకునేందుకు ధైర్యం చాలడంలేదు. భర్తని యెదిరించలేక్కా కొడుకుని పోగొట్టుకోలేక అడకత్తె

తలో నాక చందాన నలిగిపోతుంది.

'యేం ఆలోచన యింకా తెగలేదా కోవిందా. వాడిని వెంటనే పంపించేయి.'

భవానీ ప్రసాద్ కొడుకువైపు తిరిగి అన్నాడు: 'నాగు భవానీ నేను వెళ్ళిపోతున్నందుకు బాధపడకు. వాడిప్పుడు తప్పేమీ చెయబోవడం లేదు. ఈ పరిస్థితులకి తల వొగ్గేంత ప్రమాణానికి నేను యెదగలేక పోయేను. అది నా దౌర్భాగ్యం. ప్రపంచపు తీరు చూస్తూనే వున్నాను. ఈ ప్రవాహంలో అనేకమార్పులు వచ్చేయి. కొత్త నీరు వస్తూనే వుంది.

నేను ఒక్కడిని సంప్రదాయాలకోసం ప్రాకులాడడం నాకే బాగులేదు యివన్నీ వట్టి భేషజాలు. కానీ...కానీ నేను సన్యాసం చేసుకోలేను. యే కులానికాకులం విడిపోవాలనిపించే. ఆడదీ మగవాడూ ఒక్కటే అనేమాట ఎస్టాబ్లిష్ — కాకపోతే ఒక నినాదం. ఆడదెప్పుడూ మగవాడికి సమానం కాలేదు. కుర్రకారు పిల్లలు ప్రేమలనీ పెళ్ళిళ్ళనీ యెగసోస్తూ ఆడదాన్ని అన్యాయం చేస్తున్నారు. నీకొడుకూ అదే పనిచేస్తే ఆపిల్లగతం కావాలి. నామాట విని వాడికి లక్షణంగా పెళ్ళిచేయి'

'నాన్నగారూ' భవానీ శంకరం చెల్లబోయాడు: 'మీరేనా నాన్నా యీ మాట అంటున్నది. వాడో క్రిస్టియన్ పిల్లని ప్రేమించననీ, పెళ్ళి చేసుకుంటాననీ అంటూంటే సమర్థించమంటారా నన్ను. నావల్లకాదు. కులం గోత్రం అనే వాటిని నేనూ మీలాగే నమ్ముతాను. ఆ పని నావల్ల జరిగేది కాదు. అంత క్షమించేశక్తి నాకు లేదు. వీళ్ళు వట్టి వ్యామోహంలోపడి యిలా అదుపు అంద కుండా, పోకు పొందకుండా పోతున్నారు. నేను వీటిని సమర్థించలేను నాన్నా. వాడు ... ఆ వెధవ నా కడుపున పుట్టలేదనే అనుకుంటాను. లేకపోతే పురిట్లోనే సంధి కొట్టుకుపోయేడని తృప్తిపడతాను. కానీ... ఒట్టి భవానీప్రసాద్ మనమడూ, డాక్టర్ భవానీశంకరం కొడుకూ యింత పని చేశాడని ప్రపంచం అంతా యేకం అయి నవ్వులు అంటూంటే నేను తలెత్తుకోలేను. అంతకంటే నేనే...'

అలివేలు కొడుకు తలమీద చేయివేసి అంది. 'అదేం మాట భవానీ, ఆడపిల్లలు కూడా యింకొంచెం చాపుకే సిద్ధ—

పడడం లేదు, నీకేం తక్కువైందని... వాడెవో చిన్నతనంకొలది తను నమ్మకున్న ఆడపిల్లని చేసుకోవాలనుకుంటున్నాడు కడుపుకోత మగవాడికన్నా ఆడవాన్నే యెక్కువ బాధిస్తుంది. గోవింద కడుపుమీద నువ్వు కొట్టుకు తప్పు నాయినా. అలా చేయడం అంత మంచిదికాదు.' ఆవిడ కళ్లల్లో నీళ్లు గిర్రున తిరిగేయి. భర్త విధించిన ఆంక్షలకి సంధ్యని మళ్లీ చూడలేదు ఆవిడ. భర్త కూడా గ్రహించాలనే అన్నది.

భవానీశంకరం కొడుకు లిద్దరివైపూ చూశాడు. పెద్దవాడు నేలచూపులు చూస్తుంటే అప్రయత్నంగా వాడి విగ్రహంలో మూర్తీభవించి నిలువెల్లా తనే అయి చిరునవ్వుతో పలకరించింది దుర్గ. భవానీశంకరం ఒకటికి రెండు పార్లు తలవిదిలించి చూశాడు. దుర్గరూపు కదలడం లేదు. పెద్దకొడుకుని మాటలనేందుకు అతనికి ధైర్యం చాలలేదు. తల్లినీ తండ్రినీ చూస్తూ 'మీరెక్కడికీ వెళ్లద్దు నాన్నగారూ. నేనున్నాను మీకు. ఈ వయసులో నన్ను విడిచిపెట్టి మరెక్కడికి వెళ్లగలరు,' అన్నాడు.

గోవింద డబ్బు తీసుకుని కొడుకుదగ్గరికి వెళ్లింది సరాసరి. అది భవానీశంకరం తిరుగులేని ఆజ్ఞ. 'క్షమించమ్మా నాకు డబ్బువొద్దు. నేను వెడుతున్నాను. అన్నయ్యా వస్తాను అమ్మా వెడుతున్నాను', అనేసి రెండేసిమెట్లు ఒకటొకటిగా దాటేసి వీధిలోకి వచ్చేసి మలుపు దాటేశాడు దుర్గాప్రసాద్.

ఇంటిల్లిపాదీ ఒక్కసారి ఘొల్లుమనడం బాకుని గుండెల్లోకి గురిచూసి చురకత్తి

అడకత్తెరలో మనిషి

విసిరినట్లయింది. రెండడుగులు వెనక్కి వేసి తలవిదిలించి ముందుకి సాగిపోవడం దూరంనుంచి చూస్తూనే వున్నారు యింటి జనం.

ఆరాత్రి భవానీశంకరం భోజనం చేయలేదు. చెట్టంతకొడుకు తనని లెక్క చేయకుండా వెళ్లిపోవడం అతని పితృహృదయానికి గొడ్డలిపెట్టులా అనిపించింది. కన్నీరు అవిరామంగా కారుతూనే వుంది. యెంత నిగ్రహించుకున్నా అతను తనను తాను సంబాళించుకోలేక పోతున్నాడు.

గోవింద వస్తూనే గది తలుపులు మూసేసి భర్త గుండెలమీద వాలిపోయి కుళ్ళికుళ్ళి యేడ్చింది. యెన్నడూ భర్తని యేవిషయంలోనూ నిలేసి అడగని గోవింద మించిన దుఃఖాన్ని భరించలేక పోయింది.

భార్య తలమీద ప్రేమగా చేయివేసి అన్నాడు భవానీ శంకరం! 'నాకుమాత్రం బాధగా లేదంటావా. కుడిభుజంలాంటి వాడు వెళ్లిపోయేడు. ఒక్కసారి నా మాటకి అదిరిపోతాడనుకున్నానేగానీ యింతగా తెగిస్తాడనుకోలేదు గోవిందా. కాన్వెంటు చదువులూ, గారాబపు పెంపకం గుర్తుకు తెచ్చుకుంటాడనుకున్నానేగానీ యింత చిత్రంగా మారిపోయి నన్ను ఖాతరు చేయకుండా వెళ్లిపోతాడనుకోలేదు!'

గోవింద తలెత్తి భర్త మొహంలోకి చూసింది, అతని నుదుటి మీద వృద్ధాప్యాన్ని కౌగలించుకోబోయేముందు ఆవరించే రేఖలు అలుముకున్నాయి. చెంపల పక్కన

వెంట్రుకలు నెరిసిపోయి అతని గడించిన జీవితపు బాధని స్పష్టం చేస్తోంది. కళ్లక్రింద గుండ్రంగా యేర్పడిన చారలు పశ్చాత్తాపాన్ని వ్యక్తం చేస్తున్నాయి గోవింద ధైర్యాన్ని చిక్కబట్టుకుని అడిగింది. 'మీరు నన్ను పెళ్లి చేసుకోవడం, అక్కయ్య వుండగానే అది జరగడం పిల్లలకి తెలుసును. సంధ్య రమేష్‌ని చేసుకోవడంకూడా వాళ్ల పెద్ద వాళ్లయేక గ్రహించక పోలేదు యేమనైనా కానివ్వండి. ముఖ్యంగా మంచికన్నా చెడే పిల్లల్ని మొండి వాళ్లగా తయారు చేస్తుందంటే మీరేం అంటారు. నన్ను చేసుకున్న కారణం అప్పుడు చెప్పలేక పోయేరు. పోనీ యిప్పుడు మించిపోయిందేం లేదు చెప్పండి.'

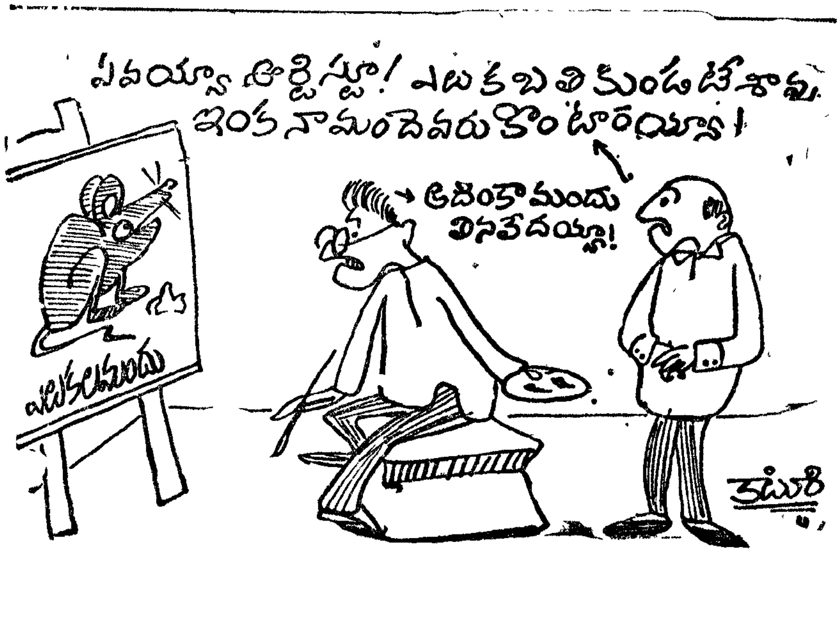
'గోవిందా!' భవానీశంకరం బాధగా అన్నాడు. 'నిజాన్ని భరించేశక్తి నీ కుంటే నేను చెప్పడానికి సిద్ధంగా వున్నాను కానీ నువ్వు...నువ్వు యెంతైనా ఆడదానివి. నువ్వు నిజాన్ని భరించలేవు గోవిందా. యే పరిస్థితుల్లోనూ యీ భయంకర నిజాన్ని బయటపెట్టనని ఒక వ్యక్తికి మాట యిచ్చేను. నిన్నెందుకు చేసుకోవలసి వచ్చిందో కూడా నేను చెప్పలేను'

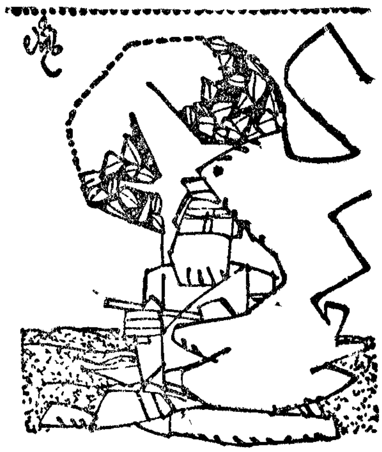
గోవింద కంట తడిపెట్టింది: 'అక్కయ్య యెంతక్షోభ అనుభవించి వుంటుందో తలుచుకుంటే యిప్పటికీ నామీద నాకే అసహ్యంగా వుంది. తనభర్త పరాయిస్త్రీ కంట పడకూడదని అందరి ఆడవాళ్లలా అక్కయ్య కూడా కోరుకునే వుంటుంది. దౌర్భాగ్యురాల్ని నేను పచ్చని సంసారంలో చిచ్చు పెట్టేను. ఆవిడ వుసురే యిలా చేసిందేమో అనిపిస్తోంది. కాకపోతే యెంత కఠోర నియమాల్లో పెరిగారు పిల్లలు. యిప్పుడు వాళ్లు యిలా బరితెగించారంటే కారణం అదికాదంటారా.'

భార్య గుర్తుకురాగానే అతనికళ్లు తడిశాయి. ప్రాణానికి ప్రాణంగా ప్రేమించిన యిల్లాల్ని కొన్ని కఠిన నిబంధనలు కట్టడి చేయడంతో అతను అచేతనుడే అయిపోయేడు. ఈ బాధ వర్ణించేందుకు తనకి సాధ్యం కాలేదు.

గోవింద భర్త గుండెలమీదనుంచి చేతులుతీసి సాధ్యం అయినంత దృఢంగా అన్నది. 'నాకు తెలుసును నిజం. నేను వేశ్య కూతుర్ని, అవునా?'

(ఇంకా ఉంది)

"స్వాహా" ఏర్పడిన విధం

ధర్మపథం

బుఱసు వేంకటరమణయ్య

[illegible] 'స్వాహా చేశాడు' అంటే దాన్ని కాజేశాడని అర్థం ప్రసిద్ధం. దీన్నిబట్టి 'అది లేకుండా పోయింది' అనే భావం ఏర్పడుతుంది. అగ్నిలో ఆజ్యాన్ని హోమం చేసేటప్పుడు 'అగ్నయే స్వాహా' మున్నగు మంత్రాలను చదువుతారు. అప్పుడు కూడా స్వాహాశబ్దం లేకుండా చెయ్యడం అనే అర్థంలోనే పర్యవసిస్తుంది.

అగ్నిదేవుడికి స్వాహా, స్వధా అనే వారిద్దరూ భార్యలని చెప్తూవుంటారు. "స్వాహాంతు దక్షిణేపార్శ్వే దేవీం వామే తథాస్వధాన్' అనేదికూడా ఈ విషయాన్నే తెలియజేస్తుంది. అగ్నికి హోమద్రవ్యాల మీద ప్రీతి అధికం; అవి హోమం చేస్తూ ఉన్నప్పుడు 'స్వాహా, స్వధా'లను ఉచ్చరిస్తూ ఉండడంవల్ల వానిని ఆయన భార్యలుగా గ్రహించివున్నట్లు తోస్తుంది.

ఈ స్వాహాశబ్దం ఏ రీతిగా ఏర్పడింది?

బ్రహ్మసృష్టిలో అగ్ని మొదటివాడు. ఆ తర్వాతనే ప్రజలందరూ సృజింపబడ్డారు. బ్రహ్మ మొదట్లో అగ్నిని సృజించాడే గాని అతని ఆహారం విషయమై ఏమీ యేర్పాటు చెయ్యక ఉపేక్షగా ఉండినాడు. అందువల్ల చాలాకాలంవరకూ తిండిలేక అగ్నిదేవుడు చాలా బాధపడ్డాడు. ఆహార పదార్థాలు ఏవీ అప్పటికి సృష్టికాలేదు. కాని ప్రజలసృష్టి జరుగుతూనే ఉండినది. 'అగ్నిదేవుడు తనకు తర్వాత సృజించబడిన ప్రజలనందరినీ తీసుకుని దూరప్రాంతానికి పారిపోయాడు.

అగ్నిని పట్టుకొనడానికి బ్రహ్మ అతనిని వెంబడించాడు. కాని అగ్నిదేవుడు చాలా వేగంగా పరుగెత్తిపోయి బ్రహ్మకు దొరకకుండా తప్పించుకుపోయాడు. బ్రహ్మ కూడా చాలా దూరం పరుగెత్తి వెళ్లినందున మిక్కిలి అలసిపోయాడు. ఆ అలసటవల్ల అతని నొసట ఎక్కువగా చెమట పట్టింది. దానిని అతడు చేతితో తుడుచుకున్నాడు. అది ఘృతంగా మారిపోయింది. బ్రహ్మ కుడిభాగంలో చెమటను తుడుచుకొన్నందువల్ల—ఏ పురుషునికయినా కుడిభాగం తల వెంట్రుకలు తుడిచివేసినట్లు నుడివలెనే మీదికి పొడుచుకున్నట్లు ఉంటే—అట్టి కేశోత్పత్తిని దరిద్ర దేవత అంటారు. అంటే అట్టివానికి దరిద్రదేవత ప్రత్యక్షమయిందన్న మాట.

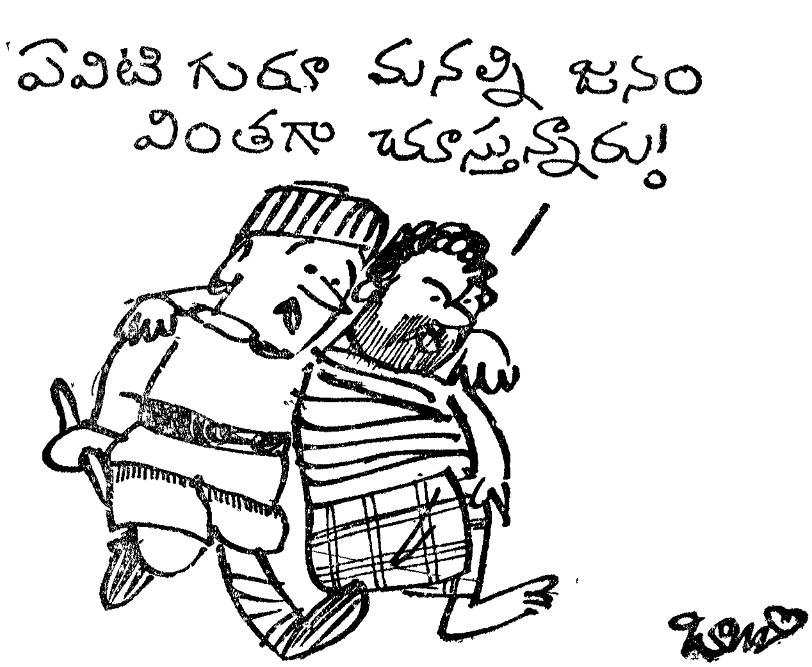
చెమట పట్టడంవల్ల విధాత లలాటాన్ని తుడిచివేసినందువల్లనే ఎవ్వరికీ లలాటం మీద వెంట్రుకలు ఉండవు.

అగ్నికి ఆహారంలేని సంగతి బ్రహ్మకు అప్పుడు జ్ఞప్తికి వచ్చింది. 'ఆ ఘృతాన్నే అగ్నికి ఆహారంగా ఇస్తే బాగుంటుంది' అనే ఆలోచన కలిగింది. కాని 'చెమటవల్ల పుట్టి అపవిత్రమైన ఆజ్యాన్ని అగ్నిలో ఆహుతి చెయ్యవచ్చునా ?' అనే సందేహమూ కలిగింది. ఈ విధంగా సందేహమనేది అప్పుడే యేర్పడింది.

అలాంటి సమయంలో 'హోమం చెయ్యవచ్చు' అనే అశరీరవాక్కు వినబడింది. ఆలోచించగా—అది స్వకీయమైన వాక్కే అనీ, హృదయంలోంచి వచ్చిందనీ బ్రహ్మ తెలుసుకున్నాడు. 'స్వ + ఆహ' అంటే 'నా వాక్కే ఇట్లు పలికింది' అంటూనే ఆయన ఆ నేతిని అగ్నిలో ఆహుతి చేశాడు.

అగ్నిలో హోమం చేసేటప్పుడు 'స్వాహా' అని చెప్పడానికి ఇదే కారణం: 'స్వాహ' అనేది 'స్వాహా' అని దీర్ఘాంతంగా కూడా అప్పుడే అంది.

సంస్కృతంలో అకారాంత స్త్రీలింగ పదాలు దీర్ఘాంతాలుగా ఉంటాయి అందుచేత అగ్నిదేవుని భార్యకు 'స్వాహా' అనే పేరు వచ్చింది. ●

కొండవంటి కాశీపతిరావు

వాసు ఉత్తరం వ్రాశాడు — ఫలాని పూళ్లో తనకి పెళ్లి... భార్యాపుత్ర సమేతంగా నాల్రోజులు ముందుగా రమ్మని మరీ మరీ వ్రాశాడు! వెధవ! నాల్రోజులముందే అని వ్రాసేడుగాని నాల్రోజులు ముందే వెళ్లి కూర్చుందుకు మా ఆఫీసరు సెలవంటూ ఇస్తే. ఇంత ఫ్రెండయ్యుండీ నాల్రోజులు ముందు మాత్రమే రమ్మంటాడా... అని తిట్టుకున్నా తీరా సెలవుకోసం ఆఫీసరు దగ్గరకి వెళ్లేసరికి నాలుగురోజులు సెలవు కావాలని చెప్పడానికి నోరు పెగులుతుందో లేదో.

ముందు మహాహోప్ ఆఫీసరుగారి వడిగాలికదా. ఆవేళరాత్రి చెప్పాను... ఏ కళ నుందోగాని ఆవిడగారు ఒప్పుకుంది. అవును మరి నాకయితే తెల్లారితే... షేవింగూ... స్నానం... బజారూ... భోజనపూ... ఆఫీసూ... కాఫీ... సికారూ... భోజనం... నిద్రా ఆవిడకయితే తెల్లారితే... చిన్నదాని ముక్కు చీమిడి తుడవటం దగ్గర్నుండి... పెద్దాడిని బళ్లోకి పంపడం... నన్నాఫీసుకు పంపటం... వంటా వార్పులు చూసుకోవటం ... ఇద్దరి పిల్లల అల్లరి భరించటం... ఇద్దరుపిల్లల్ని మించిన నా అలకలు తీర్చటం... ఇలా హైటెన్షన్‌తో మరోవ్యాపకమే లేకుండా జీవితమే విసుగ్గా ఉంటోంది మధ్య. అలాంటి సమయంలో వాసు ఉత్తరం... అందులోనూ నేనొకప్పుడు పన్జేసిన ఊరు మళ్లా చాన్నాళ్లకు వెళ్తా వ్రానుకుంటూంటే... ఊరెలా మారిందో... నేను పన్జేసిన స్కూలెలా ఉందో... నేనుండే రూమ్ ఎలావుందో అంటూ ఉత్సాహం పొంగుకు వస్తోంది. జాలీట్రిప్ను ఈస్ట్‌మన్‌కలర్‌లో ఊహించుకున్నాను. నాకలలు నిజం చేయడానికా అన్నట్టు మాఆవిడకూడా ఒప్పుకుంది వెంటనే.

పెద్దవాడికి అవసరమైన కాషన్స్ ఇచ్చేను. చిన్నదానికి అవసరమైన సామాను సర్దేను. రెండ్రోజులు ముందు బయలు దేరేను మా ఆవిడతో సహా.

దిగగానే వాసు ఆప్యాయంగా ఆహ్వానించాడు. తనతోటి వాడినైనా నేనప్పుడే ఇద్దరు పిల్లలతండ్రినయితే తానింకా బాలాకుమారుడిలా ఇప్పుడు పెళ్లి చేసుకుంటున్నందుక్కాబోలు మాటిమాటికి నా కుటుంబాన్నిచూసి ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతున్నాడు. నామాటకేంగాని మా ఆవిడకి పిల్లలకీ ఆ విడిదిలోనే ఓగది కేటాయించి సదుపాయాలన్నీ జరిగేలా ఏర్పాటు చేసాడు.

కాఫీలవీ తాగింతర్వాత తీరిగ్గా కూర్చున్నా మిద్దరమూ పెళ్లికొడుకుగదిలో. 'అయితే ఎంతకిరా అమ్ముడు పోతున్నావ్?' అనడిగా.

'ఓ బంగారుబొమ్మకి' అన్నాడు వాసు.

'ఓరి నీ అసాధ్యంకూలా... పెళ్లి చేసుకుంటున్నావనేసరికి పెద్దమాటలు కూడా వచ్చేసాయేం?' అన్నా ... 'సరేగాని అమ్మాయి ఎలా వుంటుందిరా.'

'చెప్పేనుకదురా బంగారుబొమ్మని ... అమ్మాయి మాటకేంగాని బ్రదరూ... ఆ అమ్మాయి వాళ్లక్క వుంటుందీ... నిజంగా అప్సరసే అనుకో...'

ఇంకా ఏదేదో చెప్పబోతున్నాడువాడు... 'ఒరేఒరే ... అదేవిటిరా? మీ వదినగారిమీద పడిందేవిటి కన్ను? తప్పు' అన్నా.

'ప్చ్... చెప్పేది వినరా. అసలు పెద్దమ్మాయినే అడిగాం. కాని ఒప్పుకోలేదు. ఒప్పుకోనిది ఎవరనుకున్నావ్? ఆ అమ్మాయే. వాళ్ల అమ్మా నాన్నా నెత్తీనోరూ బాదుకున్నారు అలా ఖచ్చితంగా చెప్పేసినందుకు...'

'అవును పాపం ... ఎవర్నో ప్రేమించి వుంటుంది. పోనీ అతని పేరేమైనా చెప్పిందా? అతన్నే పెళ్లిచేసుకుంటానని పట్టుపట్టిందా?' ఉత్సాహంగా అడిగాను.

'పప్పులో కాలేసావ్. ఏవీ చెప్పలేదుట. నేను పెళ్లిచేసుకోనూ... చెల్లాయికి చేసేయండి అందిట. తరువాత ఆ అమ్మాయి నొక ఇంటిదాన్ని చేసేద్దామని తల్లిదండ్రి ఎంతో ప్రయత్నించారు.'

'ఏమో.. ఇంతకుముందెవర్నో ప్రేమించి.. కాలుజారితే తల్లిదండ్రులిలా కట్టుకథ లల్లుతున్నారేమో బ్రదర్...' నా మనస్సు నాకే సంకుచితం అనిపించింది ఒకింత సేపు.

'ఛఛ... అలాంటిదేసి కాదురా. అసలు ఆ అమ్మాయి గడపదాటి ఇవతలికిరాగా చూసిన వాళ్లు లేరని అమ్మా నాన్నా కనుక్కోగా తెలిసిందిట.'

అపాధ్యుడే! అంటే ఆ అమ్మాయినే ఎలాగైనా చేసుకుందామని అనుకుని చాలా ప్రయత్నించి ఉంటాడు వాసు. నేను చెప్పింది కాకపోయినందుకు ఉత్సాహం తగ్గినా, ఆ అమ్మాయి సంగతి చాలా విచిత్రంగా కన్పించింది. 'ఛీఛీ ఏం పెళ్లి' అన్న గడసరి ఆడపిల్లలే చక్కా సంసారాలు దిద్దుకుంటున్నారు. మరి ఈ అమ్మాయేవిటి?

సాయంకాలం... వాళ్ల నాన్నగారు పలకరించారు. అంతవరకూ పెళ్లి పనుల్లో హడావుడిగావుండి అప్పుడే తీరిక చిక్కినట్టుంది.

'ఏం బాబూ... వచ్చావా? అమ్మాయినీ, పిల్లల్నీకూడా తీసుకొచ్చావాలేదా?' అనడిగారు పలకరింపుగా.

'వచ్చారండీ బాబాయ్...' అని చెప్పి గట్టిగా 'బాబూ' అంటూ కేకేసాను. పెద్దాడు వచ్చాడు. 'ఏవిరా తాతయ్యా... చాలా పెద్దాడివైపోయావురోయ్...' అంటూ దగ్గరకి తీసుకున్నారాయన.

వెధవకి ... బయలుదేరినప్పుడే కాషన్స్ ఇచ్చానే... మామిడిపండు తింటూ తింటూ ఆయన తెల్లని చొక్కానిండా పులిమేస్తున్నాడు.

'అరెరె... వెధవా... దిగు. మామిడిపండు తింటూ తాతగారిమీద కెందుకురావెళ్లావ్?' అని గట్టిగా కేకలేస్తే ...

'పొన్నబాబూ...పిల్లబూ...' అంటున్నా రాయన.

'అసలు భోజనం ముందెవ్వరా పిన్ని తినమన్నారు ?' అంటూ జబ్బ పట్టు కున్నాను. 'పిన్ని ఇచ్చింది' గారాంగా తీర్పుం తీసాడు.

'పిన్నెవ్వరా?' కోపం అంతాపోయి ఆశ్చ ర్యంగా అడిగాను. వాసు తండ్రిగారు కూడా ముచ్చటగా చూస్తున్నారు' 'పిన్నంటే పిన్నే ... పిన్నే చెప్పింది పిన్నినని...అమ్మ కూడా పిన్నిని పిన్నీ అనే పిలవమందీ' అన్నాడు వాడు.

'సర్లే. మొత్తంమీద పిన్ని పిన్ని అంటూ ఫ్రెండ్‌షిప్ చేసావ్. వెళ్ళి చెయ్యికడుక్కో' అంటూ పంపించేసాను.

'రా బాబూ కడుగుతాను.' అంటూ సన్నని గొంతు విన్పించింది గాని శాల్తీ కని పించలేదు. 'ఓహ్హో ... భానుమతా! మంచి పరసే కనిపెట్టాడు తాతయ్య...' అంటూ అంతవరకూ ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్న వాసు తండ్రిగారు పకపక నవ్వడం మొద లెట్టారు.

'భానుమతెవరండీ ?' అనడిగా ఉత్సు కతతో.

'నీ పెద్దమరదలు బాబూ' అన్నారు. నాకు మరదలెవరున్నారబ్బా అని ఆలో చిస్తూ ప్రశ్నార్థకంగా ఆయన ప్రక్క చూసాను.

'వాసుకి ఒదినగారు. అంటే పెళ్ళి కూతురువాళ్ళ అక్క. అసలు ఆ అమ్మా యినే ఇద్దామనుకున్నాం వాసుకి. పెళ్ళే వద్దని కూర్చోవటంవల్ల రెండో అమ్మా యిని కుదిర్చాం.' అని ఒక్క నిట్టూర్పు విడిచారాయన. 'సలక్షణమైన పిల్ల. లక్ష్మీ దేవిలా ఉంటుంది. ఈ వయసులో ఆ అమ్మా యికి పెళ్ళిమీద ఈ విముఖత ఏమిటో. అమ్మాయి తల్లీదండ్రీ చెప్తుంటే కళ్ళు చెమర్చాయనుకో బాబూ. ఎప్పుడూ విరక్తిగా ఉంటుందిట. ఏదో సినిమాకని...షాపింగు కనీ బయటికి పంపిద్దామన్నా వెళ్ళదట. అథవా వెళ్ళినా అన్యమనస్కంగా ఉంటుం దిట. ముచ్చటగా కాపరం దిద్దుకోవలసిన పిల్ల...ప్చ్. ఏమిటో... ఒక్కొక్కళ్ళ జీవి తాలు ఎలా వెళ్ళవలసి ఉన్నాయో ఎవరూ చెప్పలేరుకదా.' అంటూ మరో నిట్టూర్పు వదిలి చొక్కామీద అంటుకున్న పండురసం అంటుపోతా తుడుచుకుంటూ లేచారు.

నా మనసు భానుమతిని చూడటానికి ఉరకలువేసింది.

లోపలికి వెళ్ళేసరికి ... మా అవిడకని కేటాయించబడిన గదిలోనుండి ఓ అప్సరస వస్తూండటం చూసాను. వాసు చెప్పిందాని కన్నా ... నే ననుకున్న దానికన్నా అందంగా ఉంది ఆ అమ్మాయి. [illegible] నన్ను తదేకంగా చూస్తూ ... కళ్ళల్లో ఆశ్చర్యం ... ఆరాధనా ... ఆవేదనా ... మొదలైన రంగులన్నీ మార్చుకుంటూ వెళ్ళి పోయింది. ఈ అమ్మాయే కాబోలు భాను మతి అనుకున్నాను. వెంటనే ఈ అమ్మాయి నెక్కడో చూసినట్టుందీ అని కూడా అను

ఉన్నారు. అయితే అందమైన అమ్మాయి కనిపించినప్పుడు ఎక్కడో కనిపించినట్టుం డటం అందరికీ వరిపాటే. కాని నాకు మాత్రం నిజంగా ఎక్కడో చూసినట్టుంది.

మళ్ళీ తిరిగి వీధిలోనికివచ్చి అరుగుమీద కూర్చున్నా ... భానుమతి రూపం జ్ఞాపకం తెచ్చుకోవడానికి ప్రయత్నించాను. అందీ అందనట్టు జ్ఞాపకం వచ్చింది.

నేను బీకాం అయితే పాసయిపోయాను. కాని ఉద్యోగమేదీ దొరకటం లేదు స్టేట్ బేంక్‌లో ప్రయత్నిస్తూ అప్పుడే మూణ్ణెల్లయింది. ఈలోగా వాసు తండ్రిగారే ... 'ఎందుకూరికే కూర్చోవటం... మావూళ్లో మునిసిపల్ హయ్యర్ ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో లీవ్‌వెకెన్సీ ఒహటుంది...నామోషి అనుకోక పోతే చెయ్యరాదూ' అన్నారు.

నాకు చాలా ఉత్సాహం కలిగింది. చిన్న పిల్లల మధ్య మెలగుతూ వాళ్ల మెత్తని మనస్తత్వాల్తో ఆర్నెల్లయినా హాయిగా ఉందాం అనుకుని వెంటనే ఒప్పుకున్నాను. తత్ఫలితంగా స్టేట్‌బేంకి ఉద్యోగం వచ్చే వరకూ చెయ్యడానికి నిశ్చయించుకుంటూ హయ్యర్ ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో చేరాను. అయిదోతరగతి నాకిచ్చారు. అంతా పది పన్నెండేళ్ల వయసులోని పిల్లలు. అంటే ప్రపంచమంటే ఏవిటో అర్థం అయ్యే

అవని వయసు. నాదికూడా అట్టే వయసు కాదు. ఇరవై సంవత్సరాలైనా నిండని యువకుణ్ణి.

నా క్లాసులో ఓ అమ్మాయి నన్నెక్కువ ఆకర్షించింది. ఆ అమ్మాయే భానుమతి. రెండుమూడు నెలలు గడిచేసరికి నా క్లాసు లోని పిల్లలకు నేనెంత ప్రియమైనవాణ్ణి అయ్యానో చెప్పలేను. క్లాసులోని అందరి తోనూ చనువుగా వరసలుకలిపి...మావయ్యా ...తమ్ముడూ...అక్కయ్యా...చెల్లెమ్మా ...పెద్దమ్మా...పిన్నమ్మా...అంటూ పిలుస్తుంటే స్కూల్లో ఏ మేష్టారికీ ఇవ్వని ఆప్యాయత నా కిచ్చేవారు పిల్లలు.

తరువాత కొన్నాళ్ళకి బాగా గమనించిన తర్వాత తెలిసిన విషయమేమిటంటే ...భానుమతి రోజూ నేను పాఠం చెప్పే టప్పుడు, కబుర్లాడేటప్పుడూ తన ఇంతింత కళ్లను అంతంతలు చేసుకొని చూస్తుందనీ...రోజూ స్కూలు టైముకు ముందే వచ్చి నాకోసం గేటుదగ్గర కాచుకుని ఉంటుందనీ...స్కూలు విడిచిన తర్వాత గూడా, నేను తీసుకున్న రూమూ...భానూ వాళ్ల ఇల్లూ దగ్గరే కావటంవల్ల...

నాకోసం...నాతో రావటానికి స్కూలు బయట వెయిట్‌చేస్తుందనీ తెలిసాయిగాని ఆ అమ్మాయి ఎఫెక్షనుకు అవధులెక్కడో తెలియలేదు నాకు

ఓ రోజు ఓ అమ్మాయి అడిగింది...

'మేష్టారూ...మీరందర్నీ వరసలు పెట్టి పిలుస్తారుగానీ...భానుని పిలవరెందుకండీ?' అంతవరకూ నేనే అబ్జర్వ్ చెయ్యని విష యాన్ని పిల్లలంత సునిశితంగా పరిశీలించి నందు కాశ్చర్యపోయాను.

'ఎందుకు పిలవటంలేదూ...భానూ అని పిలవటంలేదూ... ఏం భానూ?' అంటూ ప్రక్కనే ఉండి వింటున్న భానునడిగాను. అవునన్నట్టుగా తలూపింది భాను.

'కాదు. మాకు తెలుసు. భాను మీ పెళ్ళాం. అవునా?' అంటూ కిలకిల నవ్వుతూ పారిపోయిందా అమ్మాయి.

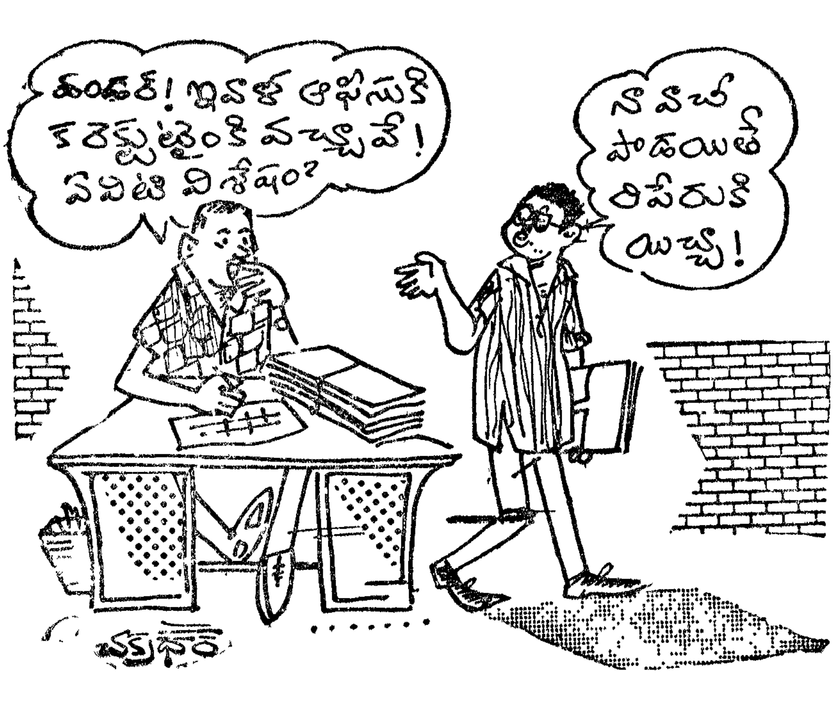
'అవునా?' అనడిగా భానువంకచూస్తూ. నా కళ్లల్లోకి నిర్మలంగా చూసి కళ్లు దించుకుంది భానుమతి. 'ఛీ పోండి' అంటూ అందరి ఆడపిల్లల్లా పారిపోతుందని అను కున్న నామతి స్తంభించిపోయింది...ఆ పన్నెం డేళ్ల అమ్మాయి చేసిన భావ ప్రకటనకి.

తరువాత మరి రెండు నెలలకు నాకు స్టేట్‌బేంక్‌లో ఉద్యోగం రావటంతో నేను మేస్టరుగిరీకి రాజీనామా ఇచ్చి ఆ వూరు విడిచి పెట్టేసాను.

అప్పటి ఆ భానుమతీ...వాసూ, వాళ్ల నాన్న చెప్పిన ఈ భానుమతీ జ్ఞాపకం వచ్చే సరికి నా మనస్సదోలా అయిపోయింది. వాళ్ల అమ్మా నాన్నా నాకు అప్పుడు పరిచయం అవ్వటంవలన వాళ్లనోకసారి కలుసుకోవాలనిపించింది.

మర్నాడుదయం చుట్టాలందరికీ భోజ నాలట. తెల్లారిందగ్గర్నుండీ మహా హడా వుడి పడిపోతున్నారు విడిదిలో. అంచేత అక్కడుండేకన్నా ఆ లా పెళ్లికూతురి ఇంటికి వెళ్లి వాళ్ల అమ్మా నాన్నలను చూసివద్దామనిపించి బయల్దేరాను. అప్రక్క వీధిలోనే వాళ్ల ఇల్లు. పైనేవున్న రంగ నాథంగార్ని నేనూ, నన్ను రంగనాథంగారూ వెంటనే పోల్చేసుకున్నాం.

'ఏవండోయ్ మేష్టారుగారూ...' అంటూ పిల్చేసరికి ఎప్పుడో ఎనిమిదేళ్ల క్రిందట చేసిన ఆర్నెల్ల మేస్టరు గిరీకి నేను వాళ్ళకి మేస్టారుగానే స్థిరపడిపోవడం

గమనించి చిన్ననవ్వు నవ్వుతూ... 'ఇంకా మేష్టార్నేనిటండీ' అన్నా.

'స్టేట్‌బేంక్‌లో పనిచేస్తున్నారట కదూ... రండి రండి ఓ గడియ కూర్చుందురుగాని. వాసు మీ ఫ్రెండట. మేష్టారిలా వచ్చారూ అని భాను చెప్పిందిలెండి. ఆఁ... ఏవిటి సంగతులు?' అని ఆప్యాయంగా అడిగారు రంగనాథంగారు.

ఎప్పుడెలా పసిగట్టిందో ఓ ప్లేటులో స్వీట్సూ, ఓ కప్పుతో కాఫీ పట్టుకొస్తూ 'తీసుకోండి మేష్టారూ' అంది భానుమతి. తలెత్తి చూసాను. నవ్వుతూ నిల్చున్న భానుమతి అప్సరసలా కనిపిస్తోందని ఎన్నోసారి అనుకున్నానో గుర్తులేదు నాకు.

'ఏం భానూ ... మీ ఆయనెక్కడ ?' అన్నాను ఊరికే. చెమర్చిన కళ్ళు దించుకున్నట్టు గుర్తు. తర్వాత మరో క్షణాని కక్కడలేదు భానుమతి.

భానుమతి వెళ్ళిపోయిన ప్రక్కచూస్తూ నిట్టూర్పు విడిచారు రంగనాథంగారు. 'ప్... పిచ్చిపిల్ల. బంగారబ్బొమ్మలాంటి పిల్ల కాపరం చేసుకుంటూ వుండవలసిన వయసులో ఇలా ఇంకా పుట్టింటే వుంది మేష్టారూ. ఏం చెప్పను పెళ్ళికాకుండా ఇంట్లో వుండటం నాకు బరువనికాదు. కాని అచ్చటా ముచ్చటా తీర్చుకుంటూ హాయిగా ఉండవలసింది. ఇల్లు వదలకుండా తనలో తను మధనపడి పోతూందే అని నా బాధ. ఇదిగో చెల్లి పెళ్ళికదా ... పిలుపులకైనా ఎక్కడికీవెళ్ళలేదు. నిన్నమాత్రంమీరు వచ్చినట్టుతెలిసి విడిదింటికివెళ్ళిందిఅంతే.'

నాక్కు నేనే ముద్దాయిలా అనిపించాను. మౌనంగా విన్నాను.

'చూసారా మీరు మీపెళ్ళి శుభలేఖ పంపించారు...ఆ సంవత్సరమే భానుపెళ్ళి చేసేద్దా మనుకున్నాం. ఓ మంచిసంబంధం కూడా వచ్చింది. కాని భానుయే ఒప్పుకో లేదు ఆ సంవత్సరంనుండీ మరీ యోగినిలా మారిపోయింది.' అంటూంటే రంగనాథంగారి గొంతు గద్గదమైపోయింది.

'ఎన్నోసార్లు అడిగాను మేష్టారూ ... పోనీ నువ్వెవరైనా ప్రేమించావా చెప్పు తల్లీ. అతన్ని ఎక్కడ ఉన్నా తెచ్చి చేస్తాను అని...'ఆ స్థితి దాటిపోయింది నాన్నగారూ ...నా పెళ్ళి గురించి మీరేం బెంగపెట్టుకోండి' అని చెప్పేసి తన గదిలోనికి వెళ్ళిపోయింది మేష్టారూ.'

రంగనాథంగారి మనస్సు బరువై నట్టుంది ఆపేసారు. 'అది సరేలేగాని మీ ఆవిడా...పిల్లలూ వచ్చేరుట. ఓసారి తీసుకు రాగూడదుటండీ మేష్టారూ. అక్కగారు అక్కగారు అని మీ ఆవిడసంగతీ ... బాబు అచ్చం మేష్టారి పోలికేనని ఊరికే మురిసిపోయి చెపోతుంది వాళ్ళమ్మతో...' అన్నారు రంగనాథంగారు.

'అలాగేనండి' అన్జెప్పి చాలా పొద్దు కావటం మూలాన లేచాను.

'మరి వెళ్ళొస్తానండీ... అమ్మగారితో చెప్పండి...భాను...' అని ఆపేసాను నేను. 'భానూ' అంటూ రంగనాథంగారు కేకేసే సరికి భానుమతి పరుగెత్తుకు వచ్చింది.

'వెళ్ళొస్తా భానూ' అన్నా.

ఆ కళ్ళల్లో ఏవేవోభావాలు నీడల్లా కదులాడుతున్నాయ్. 'వెళ్ళిపోతారా' అన్నట్టుగా చూస్తున్నాయ్.

విడిదింటికి వచ్చేస్తూ వీధి మలుపు తిరుగుతూ వెనక్కి చూసాను. మంగళ వాద్యాలు ఉచ్ఛంగా మొదలైనాయ్ వాళ్ళింట్లో.

ఆ ఇంట్లోనుండి... ఆ కిటికిలో నుంచి తడితోతళతళలాడుతున్న అంతంతలున్నభాను కళ్ళు ఇక్కడికీ కన్పిస్తున్నాయ్‌నాకు. ●

నేడు వనితాలోకం ఎదుర్కొంటున్న ముఖ్య సమస్య ఏమిటి ?

పర్వతరెడ్డి సుజనీరెడ్డి

పురాణ కాలము నుండి ఆధునిక యుగంవరకు 'స్త్రీ' అనేక యిక్కట్లకు, అవమానములకు గురి యగుచున్నది. అనాదిగ స్త్రీకి అన్యాయమే జరుగుచు వచ్చినదని మన రామాయణ మహాభారతాది యితిహాసముల ద్వారా కూడా మనకు విదిత మగుచున్నది. లోక దూషణ కొరకో, ఆడిన మాటను తప్పరాదను నియమమును త్రోసిపుచ్చ లేకనో, సత్యము కొరకో భార్యను త్యజించను సిద్ధపడినటువంటి గాథలు చదివినప్పుడు హృదయము జాలితో ద్రవించక మానదు. తర్వాతి కాలంలో కూడ సతి సహగమనాది మూఢ ఆచారముల పేరిట స్త్రీకి ఘోరమైన అన్యాయము జరుగు చుండినది. బాల్య వివాహములు బహు వ్యాప్తమై 'స్త్రీ' కేవలం ఆట వస్తువుగనే పరిగణింపబడుచుండినది.

కొంతమంది మహానుభావులు, సంఘ సంస్కర్తలు పూనుకొని సంఘములో అట్టి దురాచారములను రూపుమాపినారు. స్త్రీని వ్యక్తిగ గుర్తించి స్త్రీకి కూడ విద్య అవసరమను సత్యాన్ని లోకమునకు చాటి స్త్రీ విద్యను ప్రోత్సహించినారు. "వరకట్న నిషేధము" మొదలగు చట్టములను ప్రవేశపెట్టి స్త్రీ జన అభ్యుదయమునకు మన ప్రభుత్వము కూడ పాటు పడుచున్నది. కాని చట్టములను త్రోసి పుచ్చుచు నేటికీ వరకట్న వ్యాపారము బ్లాక్ మార్కెట్‌లో యధాప్రకారము సాగిపోవుచున్నది. కట్నం యిచ్చి పెండ్లి చేయలేక బాధతో కృంగి పోవుచున్న తల్లిదండ్రులను చూడలేక, "యింకా ఎప్పుడు చేసుకుంటావు పెండ్లి? ముక్త వయస్సు రాలేదనే అనుకుంటున్నాడా మీ నాన్న" అన్న యిరుగు పొరుగుల సూటిపోటి మాటలను, చులకనతో కూడిన చూపులను ఎదుర్కొన లేక వ్యథ చెందుచున్న కన్యలు నేడు సంఘములో కోకొల్లలు. చదువుకున్న అమ్మాయినే చేసుకోవాలని పట్టు పట్టుచున్న అబ్బాయిలు కట్నం లేకుండా చేసుకొనే దానికి మాత్రం ముందుకు రావడము లేదు. ఒక మధ్య తరగతి కుటుంబీకునకు ఆడ పిల్లలకు మగ పిల్లలతో సమానంగ చదువు చెప్పించి మరల కట్నం యిచ్చి పెండ్లి చేయగలగడం సాధ్యం అవుతుందా? ఎలాగూ యింతవరకు చదువుకున్నాను కదా అని ఆ అమ్మాయి తల్లిదండ్రులు ఎదుర్కొంటున్న ఆర్థిక యిబ్బందులు చూడలేక ఉద్యోగం చేస్తుందనుకో! యిక ఆమెను అందరూ తేలిక భావముతో చూస్తారు. ఆఫీసులో, బయట అనేక విషమ పరిస్థితులను ఎదుర్కొనవలసి ఉంటుంది. ఎటువంటి పరిస్థితులలో ఉద్యోగము చేయవలసి వచ్చినదోనని సానుభూతితో అర్థం చేసుకొనకపోగా లేనిపోని నిందలు వేస్తుంటారు. ఉద్యోగినులకు వివాహము కావడం మరింత గడ్డు సమస్యగ తయారైనది. ఆడపిల్ల పుట్టినదనగానే 'అయ్యో' అని వాపోవలసిన పరిస్థితి నేటి తల్లిదండ్రులకు ఏర్పడినదంటే అతిశయోక్తి కాదనుకుంటా!

స్త్రీకి విద్య అవసరమని నేడు అందరు గుర్తించినారు. పురుషునితో సమానంగ ఉన్నత విద్య నభ్యసించి ఉద్యోగము చేస్తున్నారు. విద్యా సాహిత్య రంగములలో, వైజ్ఞానిక రంగములో, రాజకీయ రంగము మొదలగు అన్ని రంగములలో స్త్రీకి ఉన్నత స్థానము లభించినది. ఈ ప్రగతి మనకి ఎంతో సాధించినామనే గర్వాన్ని కల్గించినా, అన్ని సమస్యలు తీరినట్లు తృప్తిని మాత్రం కల్గించడము లేదు. నేడు మనకి అనేక క్రొత్త సమస్యలు ఎదురగు చున్నవి. స్త్రీకి కావల్సింది గౌరవము, మన్నన, పురుషుని దృష్టిలో పవిత్రమైన స్థానము, కుటుంబములో ప్రశాంతత, సంఘములో రక్షణ. కాని యివి ఎంతవరకు నేడు మనకు లభ్యమవుచున్నవి? బాహ్యంగ, సమాజంలో వ్యక్తులలో కృత్రిమమైన మార్పు కనపడుచున్నా అంతర్గతముగ ఏమీ మారలేదు. నలుగురిలో సభ్యత కొరకు స్త్రీని ఎంతో గౌరవముతో మన్నించినట్లు కనపడినా, 'స్త్రీ' అంటే చాల తక్కువ భావమే వారిలో నాటుకొని పోయినది.

ఆధునిక యువతి చదువుకున్నందువలన సభ్యత, సంస్కారములు కలిగి వ్యక్తిత్వము గలదిగ రూపొందినది. ఆలోచనా పరిధి విస్తృతమై ప్రతి విషయమును నిశితంగ విమర్శనా దృష్టితో చూడడము, మంచి — చెడూ నిర్ణయించుకొనడము అలవరచుకున్నది. కాని స్త్రీలోని ఈ అభివృద్ధిని గుర్తించ లేకనో, లేక అనాదిగ రక్తంలో జీర్ణించుకొని పోయిన అహంభావమువలనో, పురుషుడు నేటికీ స్త్రీని బానిసగ చూస్తున్నాడు. నలుగురిలో గ్రాడ్యుయేట్ తన భార్య అని గొప్పగ చెప్పుకొనను తప్పితే, విద్యవలన ఆమె పరిపూర్ణతను పొందినట్లు గుర్తించలేకున్నాడు. ఆమెకూ హృదయమనేది ఒకటున్నదని ఆలోచించగలదని, ప్రత్యేక ఆశలూ, ఆశయాలు ఉంటాయని ఒప్పుకొనను అతని మనస్సంగీకరించడము లేదు. ఆర్థికంగా వెనుకబడిన కుటుంబములలో భార్య కూడ ఉద్యోగము చేసి సంపాదించుచు, యింటిని, చక్కదిద్దుకొనవలసి యున్నది రెండు బాధ్యతలను ఓర్పుతో నిర్వహించుచున్నా ఏదో ఒక చిన్న పనిలో లోపమును ఎంచడము, మాటి మాటికీ విసుక్కోవడమూ, చేస్తూ ఉంటాడు. ఆశించిన మన్నన, గుర్తింపు, భర్త దగ్గర లభించనప్పుడు స్త్రీ మానసికంగ కృంగిపోతుంది. మన బామ్మల కాలంలో లాగ భర్త ఏదిచెప్పినా గుడ్డిగా అనుకరించుచు, పరుషోక్తులను భరించడము నేటి యువతికి దుస్సాధ్యమే అవుతుంది. అభిమానంతో అతను చెప్పిన దానికి తిరిగి చెప్పినా, ఏ మాత్రం రెట్టించి అడిగినా, "నీ యిష్టం వచ్చిన చోటికి వెళ్ళు, నాతో అంత కష్టంగా ఉంటే" అని ఏవగించుకుంటున్నాడు. అతనికి బాగ తెలుసు తనను ఎదిరించి స్వతంత్రముగ జీవించలేదని, అందుకే అంత తేలికగా ఆ మాటను అనగల్గుతున్నాడు. అవును మరి భర్తచే త్యజించబడిన స్త్రీ సంఘములో నిలబడలేదు. తగిన పరిస్థితులను, భద్రతను, మన సంఘము కల్పించ లేదు. ఎవ్వరి సహాయ సానుభూతిని చివరికి సాటి స్త్రీ దగ్గర నుండి కూడ పొందలేక పోతున్నది. కనీసం స్త్రీలు

వనితాలోకం వ్యాసరచన పోటీలో ప్రత్యేక బహుమతి పొందిన వ్యాసం

'అయినా ఆమెదే తప్పన్నట్లు మాట్లాడి కీర్తి చెరచకుండా సానుభూతితో అర్థము చేసుకొని సీతవంటి వనితకు జరిగిన అవమానము అందరిదిగ భావించి ఆదరించ కలిగి ఉంటే మనము పూర్తిగా నిస్పృహ చెందక పోదుము. ఒంటరిగా ఉన్న స్త్రీని గౌరవ భావముతో సోదరిలా చూచి ఆదరించగల ఔదార్యము మగవాళ్ళలో కనపడడము లేదు. 'స్త్రీ' తన పవిత్రతను కాపాడుకొనవలె అనేక దుస్సంఘటనలను ఎదుర్కొనవలసి వస్తున్నది. అందుకే ఎన్ని కష్టములను భరించుచున్నా, ప్రేమాదరములు కరువైనా, భర్త సన్నిధిలో ఆమెకు రక్షణ లభించుతుంది; కనుక గృహమును విడచి రాలేకపోతున్నది.

అన్ని విధముల పురోగమించినామని భ్రమపడే మనము ఆ పురోగమనమే మనకు త్రిశంకు స్వర్గమైనదని చింతించక తప్పదు. 'ఆత్మవికాసానికి దోహద మిచ్చు విద్య ఈ విధముగ అనర్థములకు దారి తీసినదే, చదువు కొనక పోయినా ఆత్మాభిమానాన్ని చంపుకొని ఎలాగో ఉండగలిగేదాన్ని' అని జీవితంలో ఏదో ఒక రోజు వాపోవని విద్యావంతురాలైన గృహిణి ఉండదనుకుంటా. ఎదిగీ ఎదగని సమాజంలో మారి మారని పాత జాల మనస్తత్వాలతో నేటి ఆధునిక వనిత అనేక సమస్యలను ఎదుర్కొనవలసి వస్తున్నది.

ఆధునిక వనిత, ఆత్మీకంగ తన కాళ్ళపై తను నిలబడగల్గిన సమర్థత కలిగినున్నా, సమాజంలో స్త్రీకి తగిన రక్షణ, గౌరవము లభించడము లేదు. అన్ని విధముల భద్రత కల్గి శాంతియుతమైన, ప్రోత్సాహకరమైన పరిస్థితులు ఏర్పడాలి. ఏ చట్టము దీనిని పూర్తిగా సాధించ లేదు. దీనికి సమాజములోని ప్రతి ఒక్క సభ్యుని తోడ్పాటు అవసరము. అందరిలో విశాల దృక్పథములు ఏర్పడి స్త్రీని పవిత్రంగ, పూజ్యనీయమైనదిగ చూడగలగాలి. స్త్రీ వ్యక్తిత్వంతో పవిత్రంగ, స్వతంత్రముగ సంఘములో నిలబడగలదు — అన్న భావస్ఫూర్తి మనలో కలగాలి. ఆ భావము స్త్రీకి ఆత్మస్థైర్యమును కల్గించుతుంది. పురుషునికి అహంభావము, స్వాభిమానము తగ్గి యదార్థ దృష్టితో న్యాయ పరిశీలన, ఆత్మ విమర్శన చేసుకొనే దానికి దోహద మిస్తుంది. ప్రతి సంసారములో భర్త తన భార్యని తనతో సమానమైన వ్యక్తిత్వము కలదిగ గుర్తించిననాడు, కలతలకు, మనస్పర్థలకు తావులేక స్వర్గతుల్యమే అవుతుంది. మన వివాహ వ్యవస్థ పటిష్ఠమవుతుంది. నేడు మనల్ని బాధించుచున్న ఈ ముఖ్యమైన సమస్య పరిష్కరింపబడు తుందని, మనకు అన్ని విధముల శుభ్రపదమైన జీవిత గమ్యము లభ్యమవుతుందని ఆశించుదాము. అప్పుడే నిజమైన ప్రగతిని సాధించిన వారమవుతాము. అంతవరకు మనకీ వ్యాకులపాటు తప్పదు. ●

ప్రొఫెసర్ ఎస్. ఎన్. బోస్

ఫిజిక్స్‌లో ఎఫ్ ఆర్ ఎస్ గౌరవం పొందిన ప్రొ. ఎస్. ఎన్. బోస్, అసాధారణ ప్రజ్ఞాశాలి, మేధావి. ఈయన 1924 లో ఒక జర్మన్ ఫిజిక్స్ పత్రికలో ప్రచురించిన వ్యాసం ఐన్‌స్టైన్ దృష్టిని ఆకర్షించింది. అందులో బోస్ ప్రతిపాదించిన కొత్త విధానాలు చాలా ముఖ్యమైనవని ఐన్‌స్టైన్ ఆ వ్యాసం క్రింద ఒక అనుబంధంలో రాసాడు. అంతటితో ఆగలేదు ప్రొ బోస్ విధానాల్ని యింకా విస్తృతం చేసి, వాటిని ఒక కొత్త సిద్ధాంతాన్ని రూపొందించడానికి ఐన్‌స్టైన్ వినియోగించాడు. యిదే "బోస్ ఐన్‌స్టైన్" స్టాటిస్టిక్స్ అనే పేరుతో ప్రసిద్ధికెక్కింది. తర్వాత ప్రొ. బోస్ జర్మనీ వెళ్లి ఐన్‌స్టైన్‌తో కలిసి పరిశోధనలు జరిపారు. క్రమేపి వారిద్దరి మధ్య స్నేహ భావం ఏర్పడింది. ప్రపంచ మేధావుల్లో అగ్రగణ్యుడని పేరు పొందిన ఐన్‌స్టైన్ ప్రశంస, స్నేహానికి పాత్రులయ్యారంటే ప్రొ. బోస్ మేధాశక్తి ఎలాటిదో తేలిగ్గా వూహించవచ్చు.

సత్యేంద్రనాథ్ బోస్ 1894 లో కలకత్తాలో జన్మించారు కలకత్తా ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీలో బి యస్ సి. (ఆనర్స్), యం ఎస్. సి. డిగ్రీలు తీసుకున్నారు. అన్ని క్లాసుల్లోనూ యూనివర్సిటీ ఫస్టే. ఈయన క్లాస్‌మేట్స్‌లో స్వర్గీయ మేఘనాథసాహా, అధ్యాపకుల్లో జగదీశచంద్రబోస్, పి. సి. రే వంటి ప్రఖ్యాత శాస్త్రవేత్తలు వుండేవారు. మొదట్లో ప్రొ. బోస్, మేఘనాథసాహా, పి సి. మహలనోబిస్‌లతో కలిసి గణిత శాస్త్రంలో కొన్ని ముఖ్యమైన పరిశోధనలు జరిపారు.

1921—45 లో ఢాకా యూనివర్సిటీ (ఇప్పుడు పాకిస్తాన్‌లో వుంది) లో ప్రొఫెసర్‌గా వుండేవారు. కొంతకాలం విశ్వభారతి (శాంతి నికేతన్)కి వైస్ ఛాన్సలర్ పీఠాన్ని అలంకరించారు. ప్రస్తుతం నేషనల్ ప్రొఫెసర్‌గా వుంటున్నారు. విదేశాల్లో జరిగిన అనేక అంతర్జాతీయ సమావేశాల్లో పాల్గొన్నారు.

కలకత్తా, జాదవపూర్, అల్లహాబాద్ యూనివర్సిటీలు, యిండియన్ స్టాటిస్టికల్ యిన్‌స్టిట్యూట్, విశ్వభారతి మొదలైన సంస్థలు ప్రొ. బోస్‌కి గౌరవ డాక్టరేటు పట్టాల్ని యిచ్చాయి. ప్రొ. బోస్ అనేక కాన్ఫరెన్స్‌ల ఉపన్యాసా లిచ్చారు. 1944 లో సైన్స్ కాంగ్రెస్ ప్రెసిడెంట్ అయ్యారు. నేషనల్ యిన్‌స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్స్‌కి కూడా ప్రెసిడెంట్‌గా పనిచేశారు. రాజ్య సభ సభ్యులుగా రాష్ట్రపతిచేత నియమించబడ్డారు.

ఆధునిక విజ్ఞాన శాస్త్రాన్ని మాతృ భాషలో ఉన్నత తరగతుల్లో బోధించాలని ప్రొ. బోస్ దృఢ విశ్వాసం. ఈ లక్ష్యసాధన కోసం వీరు చాలా కృషి చేశారు. శాస్త్ర విషయాన్ని సామాన్యుల అందుబాటులోకి తేవడానికి భారతీయ భాషల్లో ప్రచురణలు వెలువడానికి కూడా వీరు చేసిన కృషి చెప్పుకో తగింది. బెంగాలీ భాషలో విజ్ఞాన శాస్త్ర పత్రికన్ని నడిపారు. బహుశా ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో వుంచుకునే రవీంద్రనాథ టాగూరు "విశ్వపరిచయం" అనే తమ గ్రంథాన్ని ప్రొ. బోస్‌కి అంకితం చేశారు. వీరికి సంగీతం, సాహిత్యం, యితర లలిత కళల్లో కూడా ఆసక్తి, అభిరుచి వున్నాయి. ఫ్లూట్ బాగా వాయించ గలరు. బహుముఖ ప్రజ్ఞావంతులైన ప్రొ. బోస్‌లో నిరాడంబరత కొట్టవచ్చినట్లు కనబడుతుంది.

—డా॥ ఆర్. ఎల్. ఎన్. శాస్త్రి

కొత్తసీసాలో పాతసారా

వై. రఘునాధరావు

అదొక పల్లెటూరు. పొలాల గట్లమీద పోతున్నారొక తండ్రి, కొడుకు. తండ్రి కొడుకు భుజంమీద చెయ్యి వేసేడు. రెండో చేతితో చుట్టూవున్న పొలాలు చూపిస్తూ అన్నాడు:

'నాయనా ప్రసాదూ! ఈ పొలాలన్నీ ఈ రోజున నావి. రేపు నీవి అయితే ఈ సంపదని నీకు అప్పజెప్పడానికిముందు నాదో హెచ్చరిక. నువ్వు కమ్మవాడివన్న సంగతి మర్చిపోకు. మన కులగౌరవం నిల బెట్టు. మన కమ్మవాళ్ల ఉన్నతికోసం పాటుపడు నువ్వు అనుభవించగా మిగిలిన సంపద ఆంధ్రదేశంలో కమ్మవారిదే పైచెయ్యిగా ఉండడానికి ఖర్చు పెట్టు. మా తరంవాళ్లం కమ్మ బ్రాహ్మళ్లని సృష్టించేం. కమ్మ హాస్టల్సు కట్టేం. కమ్మ కాలేజీలకోసం ప్రయత్నం చేస్తున్నాం. నీతరంవాళ్లు కమ్మ యూని వర్సిటీకోసం పాటుపడాలి. ప్రపంచంలో తన్నుమాలిన ధర్మం లేదుకదా? ఏమం టావ్?' కొడుకు అంగీకారంగా తల ఊపేడు. తండ్రి మళ్లీ ఉత్సాహంగా చెప్పుకుపోయేడు. 'ఇదంతా ఎందువల్ల చెప్పేనంటే, నువ్వు పెద్ద చదువులకి అమె రికా వెళుతున్నావు. అక్కడ నీవేవో పిచ్చి పిచ్చి ఆదర్శాలు బుర్రలోకి ఎక్కించుకొని రాగలవు. మనదేశం ముందుకి పోవడానికి కులాలు అర్థంలేని ఆటంకాలు అని అనుకో గలవు. అది చాలా తప్పు. కులభేదాలవల్ల మనకెంత లాభమో నీకు తెలుసా? మన పొలాల్లో పనిచేస్తున్న ఈతక్కువ కులాల వాళ్లంతా మన చెప్పుచేతల్లో ఎందు కుంటున్నారు? ఈ వెధవలు మన మంటే ఎందుకలా హడలి చస్తున్నారు?'

కొడుకు అర్థమైనట్టు మళ్లీ తల ఆడించేడు. తండ్రి సంతృప్తిగా నవ్వేడు.

* * *

అదొక పట్నం. ఆ పట్నంలోని మెయిన్ రోడ్డు నేషనల్ హైవే మీద ఉంది. అందు చేత ఆ ఒక్క రోడ్డుమాత్రం బాగా వెడ ల్పుగా ఉంటుంది. ఊళ్లో మిగతా రోడ్లు చాలావరకు సందులే. ఆ సందుల్ని ఆ ఊళ్లోవాళ్లు వీధులు అని పిల్చు కుంటారు. అటువంటి సందు వీధిలో ఒకమేడ. ఆమేడమీద గదిలో ఒకతండ్రి కొడుకు భుజంమీద ఒక చెయ్యి వేసేడు. రెండోచేతితో గది కిటికీలోంచి బయటికి చూపిస్తూ 'నాయనా! ఈ మహా

నగరం ఎవరిది? మనరెడ్లది. కొన్నివందల సంవత్సరాలుగా మన రెడ్డిరాజుల కాలంనుంచి ఈ చుట్టుపక్కల దేశం అంతా మనకింద ఉండింది.'

కొడుకు శ్రద్ధగా తలఊపేడు.

'ఈ మహానగరం ఇంతపేరు సంపాదించుకోవడానికి కారణం ఎవరు? మనరెడ్లే. ఈ ఊరునుంచి మనం ఎంతమంది మంత్రులని కేంద్రానికీ, రాష్ట్రానికీ సప్లయి చెయ్యలేదు? అయితే వాళ్ళని మేము ఎలక్షన్లలో గెలిపించేముందు ఒక్కటే హెచ్చరిక చేసేం. ఎవడో కవి ఏమన్నాడు? 'ఏదేశమేగినా ఎందు కాలిడినా—నిలుపరా నీజాతి నిండు గౌరవమును' అన్నాడు. అందుచేత మీరు మంత్రులుగా అయినతర్వాత మన రెడ్డి జాతి నిండు గౌరవాన్ని నిలబెట్టాలి. మర్చిపోవద్దు. మన రెడ్లంతా బాగుపడుతూ ఉంటే తెలుగుదేశంకూడా బాగుపడ్డట్టే కదా? తెలుగుదేశం బాగుపడితే భారతదేశం బాగుపడ్డట్టేకదా?'

కొడుకు అంగీకారంగా తలూపేడు. తండ్రి సంతోషించేడు. 'నువ్వు కలకత్తాలో పెద్దచదువులకి పోతున్నావు. అక్కడ ఈ బంగాళీవాళ్ళతోనూ హిందూస్థానీ వాళ్ళతోనూ సహవాసంచేసి ఏవేవో పిచ్చిపిచ్చి ఆలోచనలు బుర్రలోకి ఎక్కించుకొని రాగలవు. మనమంతా ఒకే భారత జాతి వాళ్ళం అని ఎవడైనా తెలివితక్కువ వాడు నీకు చెప్పగలడు నువ్వు వెంటనే ఒప్పుకో. కాని నమ్మకు. మనదేశంలో నాలుగు జాతులున్నాయి. 'బ్రాహ్మణ, వైశ్య, రెడ్డి, కమ్మ.' 'మాల' అని మరోజాతి ఉన్నారు. కాని వాళ్ళు సరిగ్గా మనుష్యుల్లోకి లెక్కరారు. వాళ్ళని మేమందరం జంతువుల్లా వాడుకుంటాం. అందుచేత వాళ్ళని వదలి పెట్టేను. ఈ పరమ సత్యాన్ని గుర్తుంచుకో. మన రెడ్డి జాతిఔన్నత్యం కోసం పాటుపడు. అప్పుడేనువ్వు బాగుపడతావు ముందుకు వెళతావు'

కొడుకు జ్ఞానోదయం అయినట్టు కళ్ళుమూసి తల ఊపేడు. తండ్రి సంతృప్తిగా నవ్వుకున్నాడు.

* * *

అదొక కాలేజి. మేడమీద ఒకగది తలుపు మీద బోర్డు ఒకటి ఉంది: 'ప్రిన్సిపాల్: బ్రహ్మశ్రీ బ్రాహ్మణపల్లి సుబ్రహ్మణ్యం పంతులుగారు.' ఆ గదిలోపల ఒక తండ్రి కొడుకు నిల్చుని మాట్లాడుకుంటున్నారు. తండ్రి కొడుకు భుజం మీద ఒక చెయ్యి వేసేడు. రెండో చేతితో కాలేజీ ఆవరణంతా చూపిస్తూ 'నాయనా శాస్త్రీ! ఈ కాలేజీ ఈ ఊరి జమీందారుగారు కట్టేరు. వారి దివానుగా ఉండేవారు మా నాన్నగారు. ఆ విధంగా ఈ కాలేజీ మన బ్రాహ్మల హయాంలోకి వచ్చింది. ఈ కాలేజీ మూలంగా మన బ్రాహ్మలు ఎంత మంది బాగుపడుతున్నారో తెలుసా? ఇక్కడున్న లెక్చరర్లంతా మనవాళ్ళే. నువ్వు పెద్ద చదువులకి కాశీ వెళుతున్నావు. అటు నుంచి వచ్చేక ఈ కాలేజీలో నీకో స్థానం ఉంచుతాను. తర్వాత ఈ కాలేజీకి ప్రిన్సిపాల్ వౌతావు. అప్పుడు ఈ సాంప్రదాయాన్ని నువ్వు కన్టిన్యూ చెయ్యాలి. అన్ని కులాలలోనూ బ్రాహ్మణులదే ఎప్పటికైనా పైచెయ్యి అని నిరూపించాలి. ఏమంటావ్?'

కొడుకు అర్థమైనట్టు తల ఊపేడు. తండ్రి సంతోషించేడు. 'బ్రాహ్మణులంటె ఎవరు? అపరబ్రహ్మలు. బ్రహ్మదేముడు మనుష్యుల్ని సృష్టించేడు. మనం కులాల్ని సృష్టించేం. మన ముత్తాతలు బ్రాహ్మణ, వైశ్య, క్షత్రియ, శూద్ర అని నాలుగు కులాలే సృష్టించేరు. మనం అంతకన్న ఓ మెట్టు పైకి పోయేం. 'మాల' అనే మరో కులాన్ని సృష్టించేం. బ్రాహ్మణుల్లో వైదీకులు, నియోగులు అనే ఇద్దరు బ్రాహ్మణుల్ని సృష్టించేం. చూసేవా మన ఘనత!'

తండ్రి గర్వంగా కొడుకువైపు చూసేడు. కొడుకు భక్తి భావంతో తల వంచేడు. తండ్రి మళ్ళీ ప్రారంభించేడు.

'మా తండ్రిగారి హయాంలో ఎలా ఉండేదో తెలుసా? మాదిగవాడు చెప్పులు కుట్టి తీసుకొస్తే బ్రాహ్మణవీధి చివ్వరని నిలబడి కేకెయ్యాల్సిందే వీధిలో నడవడానికేనా అర్హత ఉండేదికాదు. ఇప్పుడా రోజులు మారేయి. మిగతా శూద్రులు బాగా మేలుకొని మనమీద తిరగబడుతున్నారు. కాని ఈ మాలవాళ్ళు మాత్రం ఇంకా మన కన్ట్రోల్లోనే ఉన్నారు. ఏది ఎలా ఉంటేనేం? మన బ్రాహ్మలకున్న పవిత్రత, నిజాయితీ, మిగతా కులాలవాళ్ళకి లేవు. ఇంతకీ ఇదంతా ఎందుకు చెబుతున్నానంటే కాశీలో ఈ రెడ్లు, కమ్మవాళ్ళు, మాల, మాదిగ మొదలయిన అడ్డమైన వాళ్ళలో తిరిగి చెడిపోకు వాళ్ళు మాంసాలు తింటారు. తాగుతారు. మద్యటువంటి పాపపు పనులు చెయ్యకు. ఒకవేళ చెయ్యాలని బుద్ధిపుట్టినా చాటుగా చెయ్యి. నలుగురికీ తెలిసేటట్టు చెయ్యవద్దు. ఇంకో చిన్నవిషయం. మనం వైదీకులం. అందుచేత ఈ నియోగపు ముండా కొడుకులుంటారే, వాళ్ళనికూడా ఎడంగావే ఉంచు. నువ్వు బ్రాహ్మణులకోసం పాటుపడ్డా, బ్రాహ్మణుల్లో వైదీకుల బాగు కోసం కృషిచెయ్యి. తన్నుమాలిన ధర్మం ప్రపంచంలో లేదుకదా?'

కొడుకు వినయంతో తలవంచేడు, తండ్రి కొడుకుని ఆశీర్వదించేడు.

* * *

ప్రసాదూ, రెడ్డి, శాస్త్రి ఒకే రైలు బండిలో కలకత్తావరకు ప్రయాణంచేసేరు. ప్రసాదు కూర్చున్న బెర్తుమీద జాగా ఉన్నా శాస్త్రి కూర్చుంటానంటే వీలు లేదన్నాడు. రెడ్డికి మరో రెడ్డి జాగా ఇచ్చేడు. శాస్త్రికి ఒక సాయిబు జాగా ఇస్తే అయిష్టంగా మొఖం పెట్టించి సాయిబుకి కాస్త ఎడంగా కూర్చున్నాడు. డైనింగ్ కార్లో ముగ్గురూ మూడు జాగాల్లో భోజనానికి కూర్చున్నారు. టికెట్ కలక్టర్ చెకింగ్కి వస్తే 'వాడిదగ్గర ఎక్సెస్ లగేజి ఉన్నట్టుంది. పట్టుకోండి' అన్నాడు శాస్త్రి ప్రసాద్ని చూపిస్తూ. రైల్వే పోలీసుని పిలిచి 'వాడి సామానుతో దింగ [illegible] అసహ్యంగా ఉంది. కొంచెం [illegible] పెట్టండి' అన్నాడు ప్రసాదు శాస్త్రిని చూస్తూ. రెడ్లిద్దరూ [illegible] అడడానికి [illegible] కోసం కంపార్టుమెంటంతా వెదికేరు. కాని ప్రసాద్ని, శాస్త్రిని మాత్రం పిలవలేదు.

* * *

ఖరగ్పూర్లో ఒక తెలుగు కుటుంబం కంపార్టుమెంటులోకి ఎక్కేరు.

'మీ దే ఊరండీ?' అని అడిగేడు ప్రసాదు.

'మాది తెనాలి' అన్నాడు ఖరగ్పూర్లో బండి ఎక్కిన ఆసామీ.

'మీ పేరు?'

'సుబ్బారావు'

'మీరేకులం?'

సుబ్బారావు భార్యవైపు చూసేడు. ఆమె నవ్వింది

'నేను తెలుగువాణ్ణండి' అన్నాడాయన కూడా నవ్వుతూ. ప్రసాద్కి కోపం వచ్చి ముఖం రెండో వైపుకి తిప్పుకున్నాడు. సుబ్బారావుగారి అబ్బాయి రెడ్డి దగ్గరికి

'నీ పేరేమిటబ్బాయ్?' అన్నాడు రెడ్డి.

కుర్రవాడు అర్థం కానట్టు మొఖం పెట్టేడు. సుబ్బారావు భార్య హిందీలో 'నీ పేరేమిటని అడుగుతున్నారు చెప్పు.' అంది కుర్రవాడితో.

'మేరానామ్ సురేష్ హై' అన్నాడు వాడు రెడ్డితో.

'మీ అబ్బాయికి తెలుగురాదా?' అన్నాడు శాస్త్రి సుబ్బారావుతో.

'రాదండీ. మేమీ ఉత్తర దేశాల్లో చాలా సంవత్సరాలుగా ఉండిపోయేం.' అన్నాడు సుబ్బారావు.

'ఉండిపోతే మాత్రం? మీరు ఇంట్లో తెలుగు నేర్పరాదా?' అన్నాడు శాస్త్రి.

'అంత అవసరమేమొచ్చింది?' అన్నాడు సుబ్బారావు.

'అవసరం ఎంతైనా ఉంది. మీ కుర్రవాడు పెద్దయేక వాడికి మీరు పెళ్ళి చేయాలా? అప్పుడెవరికి చేస్తారు?' అన్నాడు శాస్త్రి.

'ఆ! అప్పటికి ఎవరో అమ్మాయి దొరక్కపోతుందా?' అన్నాడు సుబ్బారావు నవ్వుతూ.

'నవ్వుతాలు కాదు. ఇది చాలా పెద్ద సమస్య సుమండీ! మిగతా భాషలవాళ్లెవరూ మీ అబ్బాయికి పిల్లనివ్వరు గదా? ఇక తెలుగురాని తెలుగువాడికి తెలుగు పిల్లనెవరిస్తారు?'

సుబ్బారావు భార్య బిగ్గరగా నవ్వింది.

'మీలాటి వెర్రి బాపనోడెవడైనా ఇవ్వడా?' అందామె. శాస్త్రి ముఖం కందింది. 'నేను బ్రాహ్మణ్ణని ఎలా పోల్చేరు?' అన్నాడు కొంచెం ఆశ్చర్యంగా. సుబ్బారావు సీరియస్‌గా అన్నాడు.

'ఆ మాత్రం పోల్చలేమా? ఆ ముఖవర్చస్సు, స్వచ్ఛమైన మీ మాటల తీరూ, మీ మాటలలో ఉన్న సంస్కారం...' సుబ్బారావు మాటలలో వ్యంగ్యం, హేళన ఉన్నాయి. 'మరో చిన్న విషయం వాడో కులం—నా భార్యదో కులం. తెలుగు నేర్చుకున్నా మా అబ్బాయికి ఏ కులంవారు పిల్లనిస్తారు?'

* * *

కాలిఫోర్నియాలో ప్రసాద్‌ని ఒక స్నేహితుడు రిసీవ్ చేసుకున్నాడు. ఆ స్నేహితుడు ఒక నీగ్రో ఇంట్లో పేయింగ్ గెస్ట్‌గా ఉంటున్నాడు. ప్రసాద్‌కి కష్టమనిపించింది.

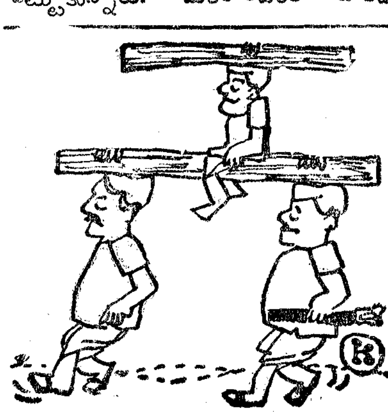
కొత్తసీసాలో...

'ఏదేమిట్రా? ఎవడైనా తెల్లవాడి ఇల్లు సంపాదించక ఈ నీగ్రోగాడి ఇంట్లో ఉంటున్నావా? నీకేం ఖర్మపట్టిందిరా?' అని అడిగేడు.

'ఖర్మపట్టకేం? ఈ దేశంలో మన ఆశియా వాసులకి తెల్లవాడి ఇల్లు అద్దెకి దొరకడం చాలా కష్టం. నువ్వీ దేశంలో ఇప్పుడే అడుగుపెట్టేవు కాబట్టి ముందుగానే ఒక హెచ్చరిక చేస్తున్నాను. నువ్వు నల్లగా ఉంటావు. అందుచేత ఈ దేశంలో నిన్ను నీగ్రోకింద జమకడతారు. ఎందుకైనా మంచిది. తెల్లవాళ్లతో కాస్త మెలకువగా ఉండు. కొన్ని కొన్ని హోటళ్లలోకి నిన్ను రానివ్వరు. వాళ్లతో తగువుపెట్టుకోకు. కొందరు తెల్లవాళ్లు నిన్ను హీనంగా చూస్తారు. పట్టించుకోకు. ఇదంతా మొదట్లో నీకు కొంచెం కష్టంగా ఉంటుంది. కొన్నాళ్ళకి అలవాటైపోతుందిలే.'

ఆరాత్రి ప్రసాద్‌కి చాలాసేపటివరకు నిద్రపట్టలేదు. ఎంతో కష్టంమీద తెల్లవారు జామున నిద్రపోయేడు. ఆ నిద్రలో అతనికో పీడకల వచ్చింది.

ఒక మైదానంలో మూడు గుంజలకి ప్రసాద్, రెడ్డి, శాస్త్రి కట్టబడి ఉన్నారు. ముగ్గురికీ చొక్కాలు లేవు. చిరిగి, పీలికలై, మాసిన పంచెలు కట్టుకున్నారు. ఎండలో వాళ్ల నల్లని శరీరాల మీద చెమట ధారగా కారుతోంది. వీళ్ల చుట్టూ కొన్ని వందలమంది అమెరికన్లు గోలచేస్తూ గెంతుతున్నారు. వాళ్లందరూ తెల్లటి శుభ్రమైన పంచలు కట్టుకున్నారు. కొందరు విభూతులు నుదుటన రాసుకున్నారు. కొందరు పట్టెనామాలు పెట్టుకున్నారు. మరికొందరికి బారెడు

పిలకలున్నాయి. అందరికీ జంధ్యాలున్నాయి.

'కాల్చండి ఈ మాలవెధవల్ని' అని అరుస్తున్నారు అమెరికన్లందరూ.

'మేము మాలవాళ్లం కాము' అన్నారు ఈ ముగ్గురూ.

'మరెవరు?'

'మేము ఉత్తమ కులస్థులం' అన్నారు ఈ ముగ్గురూ.

తెల్లవాళ్లంతా గొల్లున నవ్వేరు.

'మీరు ఉత్తమ కులస్థులెలా అయేరు?'

'మేము ఉత్తమ కులంలో పుట్టేం కాబట్టి.'

తెల్లవాళ్లు మళ్లీ నవ్వేరు.

'మా దేశంలో పుట్టుకని బట్టి కులాలులేవు. ఇక్కడ కులాలు మనిషి రంగుని బట్టి. నువ్వు తెల్లజాతి వాడివైతే బ్రాహ్మడివి, నల్లజాతి వాడివైతే మాలవాడివి. కాబట్టి మీరంతా ఎవరూ?'

'మాలవాళ్లు' అన్నారు అంతా ఏకకంఠంతో.

'కాబట్టి?'

'కాల్చండి వెధవల్ని' అన్నారు అంతా ఏక కంఠంతో..

'పూజారి ఏడీ?' అన్నారెవరో.

'వస్తున్నా వస్తున్నా! దారి తప్పుకోండి. మడి—మడి' అని అరుస్తూ ఒక పెద్ద పిలక పెట్టుకొన్న అమెరికన్ ఒకడు ఒక నీళ్ల బిందెని తలమీద పెట్టుకొని బిరబిర నడుచుకుంటూ వచ్చేడు. అతడి కుడి చేతిలో మామిడి కొమ్మలున్నాయి. ఆ కొమ్మల్ని బిందెలో ముంచి వీళ్ల ముగ్గురిమీదా జల్లేడు ఏవో మంత్రాలు బిగ్గరగా చదువుతూ.

'ఇదేమిటి? ఈ నీళ్లు కిరసనాయిలు కంపు కొడుతున్నాయి?' అని ఏడ్చేడు శాస్త్రి.

తెల్లవాళ్లంతా గొల్లున నవ్వేరు.

'మాల పీనుగులకి స్వర్గానికి పంపించడానికి మడినీళ్లు కిరసనాయిలు కాకపోతే గంగాజలం పోస్తారనుకున్నావా మొద్దూ?' అన్నాడు పూజారి.

'ఆ! మంత్రజలం జల్లేసేను. ఇక మీ పని కానివ్వండి' అన్నాడు పూజారి.

ఈ ముగ్గురికీ నిప్పంటించేరు. అక్కడున్న జనమంతా చప్పట్లు కొట్టేరు. మూడు గుంజల మీది నుంచి మూడు మంటలు రాకాసుల నెత్తురునాలికల వాలు కలాగా అంతరిక్షానికి ఎగబాకాయి. ●

ఇప్పుడు!

కేవలం 12 రోజులలోనే ఎక్కువ తెల్లటి పళ్లు!

పెప్సోడెంట్‌లోని

ప్రభావకరమైన
క్రొత్త సూత్రము కేవలం
12 రోజులలోనే పళ్లను
ఎక్కువ తెల్లగా ఆరోగ్యకరంగా చేస్తుంది

పెప్సోడెంటు ఇప్పుడు మూడు విధాల అభివృద్ధి పరచబడింది. అది క్రొత్త సూత్రము, క్రొత్త రుచి, క్రొత్త ప్యాక్ కలిగివున్నది. సంవత్సరముల తరబడి పరిశోధన చేసి కనుగొనబడిన ఈ క్రొత్త సూత్రములో 'ఇరియమ్ ప్లస్ ఎల్‌డి 3' వుంది. ప్రభావకరమైన ఈ పదార్థములు పళ్ళమీద నుండే పొరను తొలగించి, పళ్ళకు స్వభావ సిద్ధమైన తెల్లటి మెరుగును యిచ్చును. అవి శక్తివంతముగా పనిచేసి హానికరమైన క్రిములు వుండే ఆహార తునకలను తొలగించి పళ్లు పాడవకుండా కాపాడును. శీఘ్రంగా పనిచేసే, సమృద్ధమయిన నురగ మీ పళ్ళ మధ్యనున్న ప్రతి సందులోకి చొచ్చుకొనిపోయి, పూర్తిగా శుభ్రపరచును. ఎక్కువగా వుండే క్రొత్త మింటు రుచి మీకు ఎంతో నచ్చుతుంది. ఇవ్వేళే క్రొత్త పెప్సోడెంటును కొనండి 12 రోజులలోనే పెప్సోడెంటు యొక్క ప్రభావము మీకు తెలుస్తుంది.

క్రొత్త సూత్రము	క్రొత్త రుచి	క్రొత్త ప్యాక్

హిందూస్థాన్ లీవర్ లిమిటెడ్ వారి విశిష్టమైన తయారీ
రిజిస్టర్డ్ యూసర్స్

HTA-HDL-9073

శ్రీరామనవమి

భగవంతుని అవతారాల్లో శ్రీరామావతారం, శ్రీకృష్ణావతారం ముఖ్యమైనవనీ, పరిపూర్ణమైనవనీ పురాణాదులవల్ల తెలుస్తూ ఉన్నది. ఈ రెండూ అద్భుత కృత్యాలకూ ఆదర్శ మానవజీవితాలకూ నిలయాలు! శ్రీరాముడు మూర్తీభవించిన మహాపరాక్రమానికీ, శ్రీకృష్ణుడు వ్యక్తిగా మారిన వేదాంత విద్యకూ తార్కాణాలు. ఈ ఇద్దరు అవతారపురుషుల జయంతులనూ భారతదేశమంతటా ఘనంగా జరుపుతారు.

రామాయణకథ తెలియని వారుండరు అందువల్ల దాన్ని సంక్షిప్తంగానయినా ఇక్కడ వచించడం అనవసరం. రామాయణంలోని ప్రతి వ్యక్తీ ఒక్కొక్క విషయంలో ఆదర్శము కావడం గమనించ దగ్గది. శ్రీరాముని పితృవాక్యపరిపాలన, సత్యసంధత, ఏకపత్నీవ్రతం సాటిలేనివి. సీతాదేవి పాతివ్రత్యం అసమానమైనది. లక్ష్మణుని భాతృప్రేమ, పరదారవిముఖత మెచ్చుకోదగినవి. స్వామి భక్తికి హనుమంతుడూ, మైత్రికి విభీషణుడూ తార్కాణాలు. రాముడు మహా తేజశ్శాలి, శౌర్య ధైర్య బల పరాక్రమ సంపన్నుడూ, రూపవంతుడూ అగుటవల్ల జనులందరి హృదయాలనూ చూరగొన్నాడు. రామ నామమే తారక మంత్రం!

'చరితం రఘునాథస్య
శతకోటి ప్రవిస్తరమ్,
ఏకైక మక్షరం ప్రోక్తం
మహాపాతక నాశనమ్.'

అని శ్రీమద్రామాయణంలోని ఒక్కొక్క అక్షరాన్ని ఉచ్చరించినా మహాపాతకాలు నశిస్తాయని పెద్దల వాక్యం ఉన్నది. రామాయణ పారాయణంవల్ల వైద్యులకు లొంగని పెద్ద వ్యాధులు నశిస్తాయనీ, సంకల్పించుకొన్న కార్యాలు నెరవేరుతాయనీ మనవారి నమ్మకం. నమ్మకం మాత్రం కాదు. అలా జరిగిన సందర్భాలు అనేకాలు ఉన్నవి. ప్రతినిత్యమూ స్నానం చేసుకుని రామాయణంలోని సుందరకాండ పారాయణ చేస్తూ ఉంటారు. అలా నిత్య పారాయణ చేసేవారికి ఏ లోపమూ లేకుండా కాలం గడుస్తుంది.

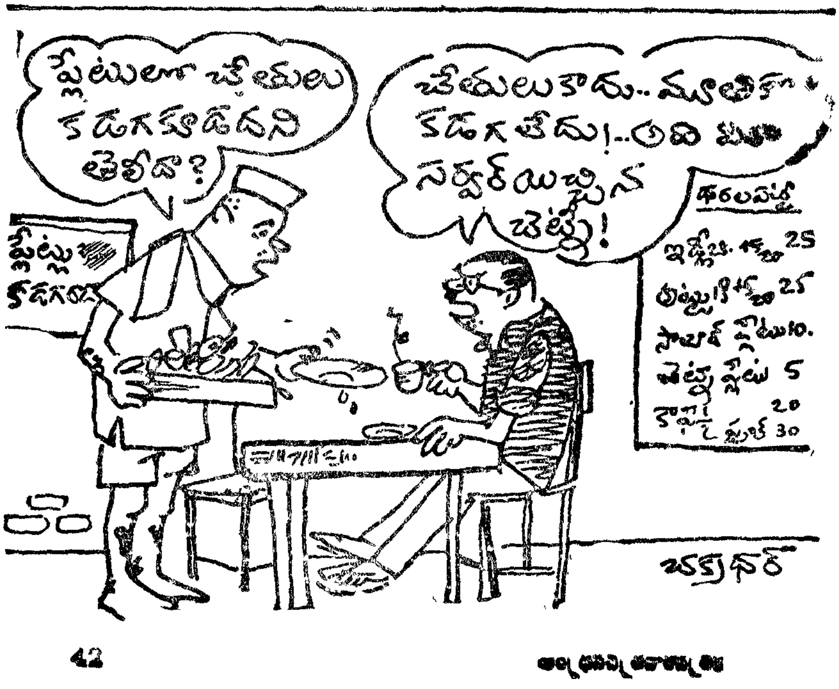
శ్రీరామజయంతి చైత్ర శుద్ధ నవమినాడు వస్తుంది. సౌరమానాన్ని అనుసరించి అప్పటికింకా మేషమాసం పుట్టదు కాబట్టి విష్ణుక్షేత్రాలు కొన్నింటిలో వైశాఖ శుద్ధనవమినాడే ఈ ఉత్సవం జరుపుకుంటారు.

శ్రీరాముని జననం నవమినాడే అయినా దానికి సంబంధించిన రామలీలోత్సవాలు సంవత్సరాదినుంచీ జరుగుతూ ఉంటాయి. ఇది వసంతఋతువు కాబట్టి వాతావరణం సమశీతోష్ణంగా వుంటుంది. పాడిపంటలతో తులతూగుతూ ఉండడంవల్ల జనులకు ఉత్సాహంగా ఉంటుంది. ఈ వసంత నవరాత్రుల్లో ప్రతిదినమూ రామాయణ పారాయణం జరుగుతుంది. నవమినాటికి అది పూర్తి అవుతుంది. పగలు స్నానానంతరం రామాయణ పారాయణ, రాత్రులలో వివిధపద్ధతులలో రామకథా కాలక్షేపాలూ జరుగుతూ ఉంటాయి. నవమినాడు అందర్నీ సమావేశపరిచి రామజనన ఘట్టాన్ని చదివి, వినిపించి పూజ జరుపుతారు. ఇవి జరిగేసరికి రెండుజాములవుతుంది. అప్పుడు ఎండ తీక్షణంగా వుంటుంది. అందువల్ల చల్లగా ఉండడంకోసం, పానకం, వడపప్పు ఫలాలు నివేదన పెట్టి అందరికీ ఆ ప్రసాదాన్ని యిస్తారు. దశమినాడు పట్టాభిషేక ఘట్టాన్ని చదువుతారు.

మరో విశేషమేమిటంటే — రామకోటి వ్రాసి, నవమినాడు శ్రీరాముని సన్నిధిని ఉంచి పూజించడం. కోటి సంఖ్యలో శ్రీరామ నామాన్ని దీక్షతో వ్రాయడమే రామకోటి! మరే అవతారమూర్తి నామమూ ఈవిధంగా వ్రాయడం ఆచారంలోలేదు.

రామునికివుండే ప్రశస్తీ, రామాయణానికుండే వ్యాప్తీ మరొక దేవతామూర్తికిగాని మరొక గ్రంథానికిగాని లేవు. జైన, బౌద్ధమత గ్రంథాలలోకూడా రామాయణ గాథలు కానవస్తున్నవి. కాని, అవి కొన్ని పట్టుల వాల్మీకి రామాయణం కంటె భిన్నంగా ఉంటున్నవి. సర్వసామాన్యమైన మున్నగు విషయాల్లో భేదం కానరాదు.

జావా, సుమత్రా మున్నగు ద్వీపాల్లో రామ కథను బొమ్మలాటలుగానూ, పాటలుగానూ ఆడుతూవుండేవారట. అమెరికాలో ఆదిమనివాసులైన రెడ్ఇండియనులు ఏడాదికొకసారి సీతారామోత్సవాలు జరుపుకుంటారనీ, వారి సాహిత్యంలో సీతారాముల గాథలకు సంబంధించిన పాటలున్నాయనీ తెలుస్తున్నది.

శ్రీరామనవమినాడు ఏలాటి పద్ధతిలో వ్రతం చెయ్యాలో అగస్త్య సంహితలో వివరంగా చెప్పబడి ఉన్నది. అందులో యీ విధంగాఉన్నది—

'శ్రీరామనవమినాడు విష్ణువు రామావతారం ఎత్తినందువల్ల ఈ తిథి సర్వకామద- అంటే కోరిన కోరికల నన్నింటినీ ఫలింపజేసేది. ఆ దినం ఉపవాసం ఉండి రాత్రి శ్రీరాముని సన్నిధిలో జాగరణ చెయ్యాలి. మర్నాడు—అంటె దశమినాడు కాలకృత్యాలనూ, స్నానాదులనూ ముగించుకుని శ్రీరాముని పూజ చెయ్యాలి. తర్వాత శక్త్యనుసారంగా బ్రాహ్మణ సమారాధన చేసి, దక్షిణలతో వారిని సంతృప్తి పరచాలి. రామభక్తులకు అనేకములైన దానాలు చెయ్యాలి. ఈ విధంగా వ్రతం చేస్తే అనేక జన్మలలో చేసిన పాపాలన్నీ నశించి, అంతమందు విష్ణు సాన్నిధ్యం లభిస్తుంది

శ్రీరామనవమినాడు రామ ప్రతిమను దానం చెయ్యడం ముఖ్యమైన విధి. ఇలా దానం చేస్తే, కురుక్షేత్రంలో సూర్య గ్రహణ సమయంలో తులా పురుషదానాదులు చేసినంత ఫలం లభిస్తుంది.'

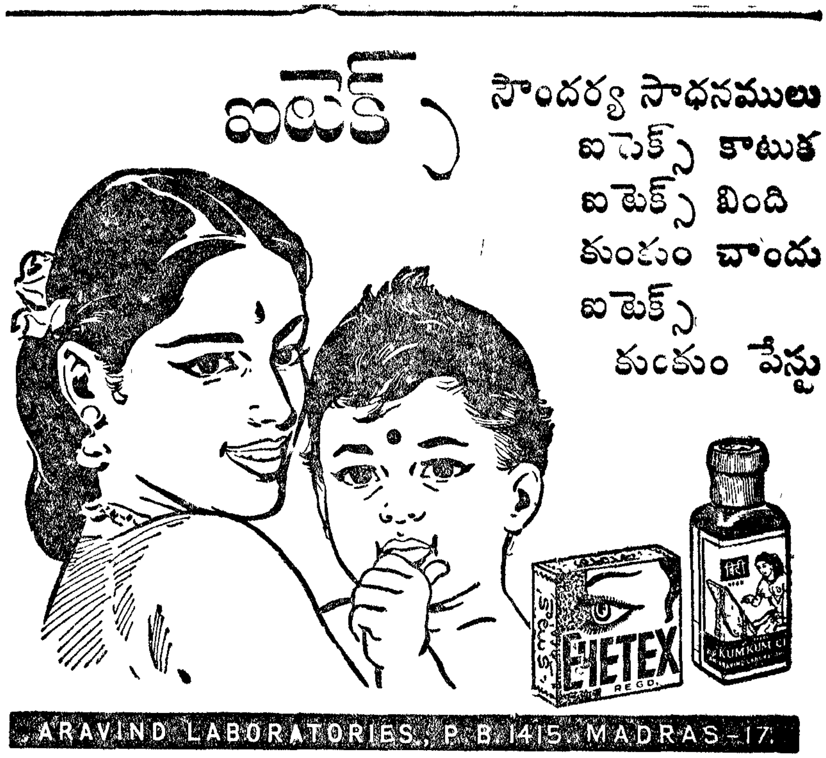
పై విధంగా దానధర్మాలు చెయ్యక పోయినా శ్రీరాముని పూజించడం, అతని జనన కథను వాల్మీకిరామాయణ శ్లోకాలను చదివించి, అర్థం చెప్పించి వినడం, పానకం, వడపప్పు మున్నగునవి నివేదించి అది అందరికీ పంచిపెట్టడం జరుగుతూ నేవున్నది.

శ్రీరాముని ప్రశస్తికి ఆయన ప్రజా పరిపాలన పద్ధతీ, చాలాకాలం రాజ్యం పాలించడమూకూడా కారణాలు. అతని పరిపాలనలో ప్రజలకు ఎట్టికష్టాలూ వుండేవి కావు. న్యాయపాలనకు 'రామ రాజ్యం' దృష్టాంత మయింది.

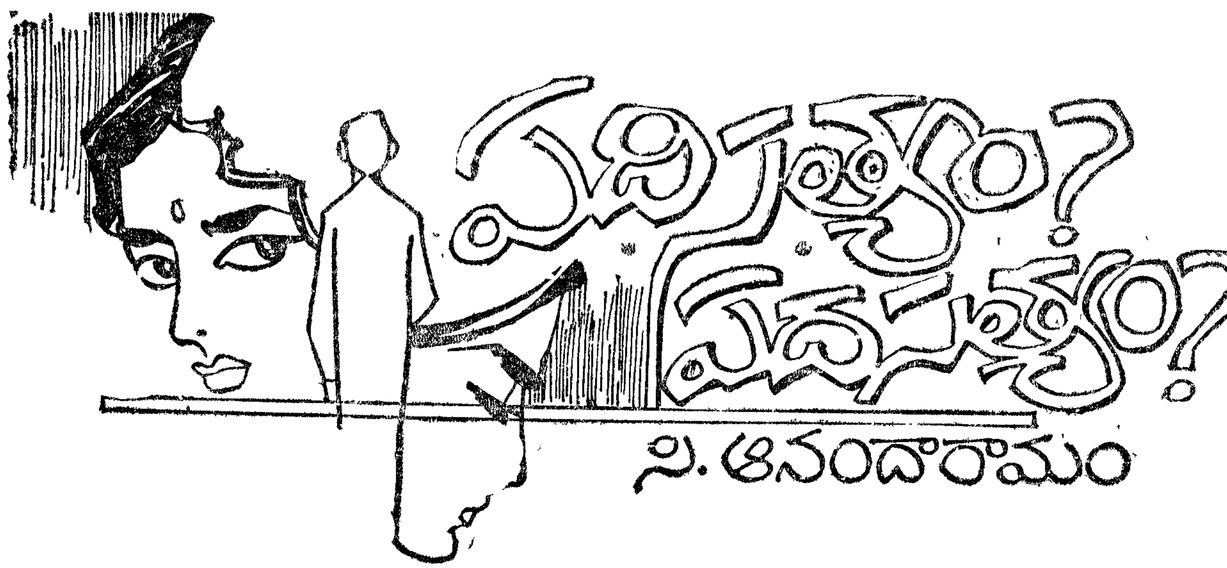
'దశవర్ష సహస్రాణి
దశవర్ష శతానిచ,
భ్రాతృభిః సహితః శ్రీమాన్
రామోరాజ్యమ కారయత్'

అని వేలకొద్ది సంవత్సరాలు అతడు రాజ్యం పాలించినట్లు రామాయణంబట్టి తెలుస్తున్నది. ఇది డెబ్బయి యేళ్లను సూచిస్తున్నట్లు విమర్శకుల తీర్మానం. డెబ్బయి ఏళ్లు రాజ్యం చెయ్యడం సామాన్యమైనది కాదు.

—బు. వేం. ర.

ఏది సత్యం? ఏదసత్యం?

సి. ఆనందారామం

జరిగిన కథ

డాక్టరు సుందర్రావుగారు అయిశ్వర్యవంతుడు. ఆయన భార్య శాంతమ్మ. పెద్దకొడుకు కృష్ణమోహన్ మెడిసిన్ చదువుతున్నాడు — చిన్నకొడుకు వెంకట్రావు యమ్మెస్సీ చదువుతున్నాడు. తర్వాతది కల్యాణి. ఇద్దరన్నలకీ గారాబు చెల్లి ఆమె. కల్యాణికి వసౌళి తటస్థపడతాడు. అతను పేదవాడు. వాళ్ళ పరిచయం ప్రేమగా మారుతుంది. తండ్రి ఆమె కొక పెద్ద సంబంధం తీసుకువస్తాడు. కల్యాణి ఇష్టపడలేదు. కొంత డబ్బు తీసుకుని వసౌళితో మద్రాసు పారిపోవాలనుకుంటుంది. వసౌళి అంగీకారాన్ని కూడా తీసుకుంటుంది. ఇద్దరూ కలిసి మద్రాసు వచ్చేస్తారు. కల్యాణి ఒక స్కూల్లో ఉద్యోగం సంపాదించుకుంటుంది. ఎంత ప్రయత్నించినా వసౌళికి ఉద్యోగం దొరకదు. కల్యాణికి వంట్లో బాగోలేనప్పుడు ఆమె స్నేహితురాలు సుమిత్ర ఆదుకుంటుంది.

5

'భగవంతుడా! నాకీ బ్రతుకొద్దు. తీసుకుపో! నన్ను తీసుకుపో!'

అదేపనిగా కలవరిస్తోంది కల్యాణి. కల్యాణి పక్క అటూ ఇటూ వసౌళి, సుమిత్రా కూర్చుని ఉన్నారు.

సుమిత్ర వసౌళి ముఖంలోకి కరుగ్గా చూసింది. పశ్చాత్తాపంతో వసౌళి శరీరంలోని అణువణువూ దహించుకుపోతుంది— రాత్రింబగళ్ళు కల్యాణిని కనిపెట్టుకుని ఉంటున్నాడు. అతని కనురెప్ప అసలు మూతపడటం లేదు. రెండు రోజులు గడిచాయి, కల్యాణి కొంచెం కోలుకుంది.

'ఇంకా నేను బ్రతికే ఉన్నానా?' నిస్పృహతో అడిగింది. కల్యాణి రెండు చేతులూ తన చేతులలోకి తీసుకుని ఆ చేతుల్లో ముఖం దాచుకున్నాడు వసౌళి—

'నువ్వు వెళ్ళిపోతావా కల్యాణీ! నాలాటి దుర్మార్గుడి బారి నుంచి నీకు విముక్తి కలుగుతుంది. కానీ, నేనేం కావాలి? ఈ దురంతర వేదననుంచి నాకు మరణంతో అయినా విముక్తి కలుగుతుందా? నిన్నతి దారుణంగా హింసించాను. క్షమకు తగను కానీ నన్ను క్షమించవా కల్యాణీ! నా కోసం బ్రతకవా? ఇప్పుడు నిన్ను దక్కించుకోలేకపోతే నేననుభవించబోయే ఘోర నరకాలే పురాణాలలోనూ వర్ణింపబడి ఉండవు—ఒక హత్యా దోషం నుండి నీ వసౌళిని రక్షించు. నన్ను కాపాడు. కల్యాణీ! కల్యాణీ! నన్ను వదిలి వెళ్ళకు కల్యాణీ!'

కల్యాణి నీరసించిన కళ్ళు నీటితో నిండిపోయాయి. శుష్కించిన ఆమె ముఖం వికసించింది. తన చేతులలో అదుముకున్న వసౌళి ముఖాన్ని ఆప్యాయంగా నొక్కింది—

'ఉహూ! చావను. బ్రతుకుతాను, మీ కోసం బ్రతుకుతాను—'

నీరసంగా అయినా దృఢంగా అంది కల్యాణి. ఆ దంపతుల ప్రేమానురాగాలకు సుమిత్ర కళ్ళు చెమ్మగిల్లాయి. కల్యాణి జ్వరంలో వళ్ళు తెలియకుండా పడిఉన్న ఆ రెండురోజులూ వసౌళి అన్నం ముట్టనే లేదు. సుమిత్ర ఎంతో నచ్చచెప్పి ప్రయోజనం లేకపోయింది. సుమిత్ర బలవంతాన మధ్యమధ్య కొంచెం కాఫీ తాగేవాడంతే!

కల్యాణి వసౌళి ముఖంలోకి పరిశీలనగా చూస్తూ 'మీరు భోంచేసారా?' అంది ఆందోళనగా.

'ఇవాళేమిటి? రెండురోజులనుంచీ ఆయన మెతుకు ముట్టడం లేదు' సుమిత్ర అంది.

'వెళ్ళండి. వెళ్ళి ముందు అన్నంతిని రండి'...ఆప్యాయత నిండివున్న నీరసస్వరంతో అంది కల్యాణి—

'నిన్ను వదిలివెళ్ళాలనిలేదు కల్యాణీ.'

'అదేం కుదరదు. వెళ్ళండి — వెళ్ళి అన్నంతిని రండి—వెళ్ళాలిమరి! లేవరూ! ఊ! లేవండి...'

లేవలేక లేవలేక లేచాడు వసౌళి—

'సుమిత్రా కాస్త వడ్డించవూ?

సుమిత్ర కలకల నవ్వింది.

'ఇన్నాళ్ళకి అమ్మాయిగారికి నోరొచ్చి పలుకుతోంది. ఇన్నాళ్ళూ ఎవరు చెప్పారని ఇటు నిన్నూ అటు ఆయనను కనిపెట్టుకుని ఉన్నాను?'

'నీ ఋణం తీర్చుకోలేను సుమిత్రా!'

'తీర్చుకోకు! నువ్వు నాకు ఋణపడి ఉంటేనే నాకు బాగుంటుంది. అయినా నే చేసిందేముందమ్మా! ఆగమ్మ కాకిని. నేనెక్కడున్నా ఏం చేసినా అడిగేవాళ్ళెవరు?'

నవ్వుతూ వసౌళికి వడ్డించటానికి వెళ్ళింది సుమిత్ర. సుమిత్రను తలుచు

ఉంటూ ఐదుపొగా నిట్టూర్చింది కల్యాణి—

సుమిత్ర అతి సామాన్యమైన మధ్య తరగతి కుటుంబంలో వ్యక్తి—దానికి సాయం చిన్నతనంలో తండ్రిని కూడా పోగొట్టు కుంది—మొత్తం బరువంతా అన్నగారి మీద పడింది—సామాన్యమైన తెలివితేటలు—అసా ధారణమైన మంచి మనసు—

బి. ఏ. పాసయింది. బి. యిడి. చేసింది. అతి ముఖ్యమైన పెళ్లి సమస్య వచ్చింది.

కట్నం—

'ఏ వుందని కట్నం లేకుండా చేసుకో వాలి? అందం కొరుక్కు తింటామా?'

ముఖమెదురుగానే పెదవి విరుపులు. సుమిత్ర మనసు క్రుంగిపోయింది—

పెళ్లి గురించిన ఆలోచనలు సంపూ ర్ణంగా విడిచేసి టీచర్‌గా జాయినయింది సుమిత్ర. పిల్లలతో నవ్వుతూ కథలు చెప్తూ, కబుర్లు చెప్తూ తిరిగే ఆ టీచ రంటే పిల్లలందరికీ ప్రాణమే!

బితుకు బితుకుమంటూ బిడియంగా స్కూల్లో అడుగుపెట్టిన కల్యాణి మొదటి రోజునే సుమిత్ర నాకర్షించింది. బొత్తిగా అనుభవంలేని కల్యాణికి టీచింగ్ నోట్స్ వ్రాయటం; ప్రోగ్రెస్‌రిపోర్ట్స్ తయారు చెయ్యటం; వగైరాలన్నీ నేర్పేది సుమిత్ర. కొద్ది రోజుల్లోనే వాళ్ల స్నేహలత గాఢంగా అల్లుకుపోయింది.

* * *

'పోస్ట్' అన్న కేకకు మంచంలో ఉన్న కల్యాణి, పక్కన కూర్చున్న సుమిత్ర, పచార్లు చేస్తున్న వరాళి ఒక్కసారిగా ఉలికిపడ్డారు.

తనకు ఉత్తరాలు రావని కల్యాణికి తెలుసు. తనకు వచ్చినా ఈ ఎడ్రస్‌కు రావని సుమిత్రకు తెలుసు.

అయినా 'పోస్ట్' అన్న పిలుపు వినగానే ఏదో ఉత్సుకత; ఆ పోస్ట్‌మేన్ అందరికీ కావలిసిన వ్యక్తి—టాగూర్ మహాకవి 'పోస్ట్ మన్' నాటికలో ఆ బాలనాయకుని పెద్ద కోరిక పోస్ట్‌మన్ కావాలనేగా!

వరాళి కవరందుకుని విప్పాడు—

మొట్టమొదలు సంతోషం, ఆతరువాత సందేహం, చివరికి విచారం— క్రమంగా అతనిముఖంలో ప్రకటిత మయ్యాయి.

'ఏమిటది? ఎక్కడ్నుంచి?' ఆత్రంగా అడిగింది కల్యాణి—

'పక్కా గోదావరి జిల్లా ప్రత్తిపురంలో కాలేజినుంచి... ఇంటర్వ్యూకి రమ్మని...'

'దానికి విచారం దేనికి?'

'ఏమో! వస్తుందని నమ్మకమేమిటి? ఈమూలనుంచి ఆమూలకి బోలెడు రైలు ఛార్జీలు తగలబెట్టుకుని వెళ్లటం... చివరకు వాళ్లదృష్టిలో ఎవరో ముందే ఉండటం...మామూలేగా!'

'అలాగని వెళ్లటం మానుకుంటామా? మన ప్రయత్నం మనంచేద్దాం! తరువాత అదృష్టం...'

'ఏమో! వెళ్లాలనిలేదు కల్యాణీ!

సున్నితంగా మరోభర్త్య కొన్నాను.'

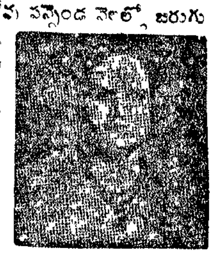
అంతవరకూ వాళ్ల సంభాషణ వింటూ కల్పించుకోకుండా కూర్చున్న సుమిత్ర కలిగించుకుంది.

'ప్రత్తిపురంలో కాలేజి కమిటీ ప్రెసి డెంట్ నాకు బంధువు. ఆయన భార్య మా పెత్తల్లిగారమ్మాయి. ఆయనకు ఉత్తరం రాసిస్తాను. తీసికెళ్లండి— మూడింతలు రావచ్చు. ఖర్చుకేముందిలెండి —నాదగ్గరుంది సర్దుతాను. తరువాత మానుకోవచ్చు—'

కృతజ్ఞత వెల్లివిరుస్తున్న చూపులతో

ఏది సత్యం?...

సుమిత్ర నభిషేకించాడు వసౌళి—

ఇంకా పత్యం కూడా తినకుండా మంచంలో ఉన్న కల్యాణి దిగ్గునలేచి సుమిత్ర చేతులు పట్టుకుంది.

'నా అదృష్టం సుమిత్రా! నీలాంటి స్నేహితురాలిని పొందగలిగాను—'

'నువ్వు పొగుడుతుంటే పారిపోతాను—'

'నువ్వు పొగడమంటే మాత్రం ఎలా పొగడగలను? నీ సహాయ్యానికి కృతజ్ఞత చెప్పుకోవటానికి ఏభాష సరిపోతుంది?'

'వహ్వా! అక్షర లక్షలియ్యచ్చు! వేళాకోళంగా నవ్వుతూ లేచిపోయింది సుమిత్ర—

తూలుతూ లేచి వసౌళి సూట్‌కేస్ సర్దుతోన్న కల్యాణిని తీవ్రంగా ప్రతిఘటించింది సుమిత్ర—

'లేచి కూచోడానిక్కూడా ఓపికలేదు. ఎందుకీపనులన్నీ!'

'నీకు తెలియదు సుమిత్రా! ఈ పనులు చెయ్యడంలో నాకుండే ఆనందం నాకు లేనిబలాన్ని తెచ్చిపెడుతుంది — పైగా ఆయనదంతా అయోమయం—ఏం తీసికెళ్ళాలో కూడా తెలీదు—నన్ను సర్దనీ...'

సుమిత్ర ఆశ్చర్యంగా కల్యాణి ముఖంలోకి చూసింది. ఆ క్షణంలో కల్యాణి ముఖంలో కన్పించిన భావం మాటల్లో పెట్టలేనిది. ఇంక వాదించేశక్తి లేకపోయింది సుమిత్రలో—

కల్యాణి సర్దటం పూర్తిచేసింది.

'ఇవాళే వెళ్తారా?' అంది వసౌళివైపు తిరిగి—

మోకాళ్ళపై చేతులాన్చి ఆ చేతులలో ముఖాన్ని ముద్చుకుని కూర్చున్నాడువసౌళి—

'వెళ్ళ దలచుకుంటే ఇవాళే వెళ్ళాలి'—

'అంటే?...

'నాకు వెళ్ళాలని లేదు—'

'అదేవిటీ?'

'నిన్ని స్థితిలో వదిలి వెళ్ళలేను కల్యాణీ!'

ఆ మాటలు కల్యాణిచెవుల కతి మధురంగా వినిపించాయి. ఆ కాతరస్వరం కల్యాణి మనసును పరవశింప చేసింది—

'భలేవారు! ఇన్నాళ్ళా ఉద్యోగం కోసం ఆంగపెట్టుకుని తీరా రావచ్చునే ఆశఉన్న ఉద్యోగానికి ఇంటర్వ్యూకి వెళ్ళనంటారా?'

వసౌళి సమాధానం చెప్పకుండా ఊరుకున్నాడు — కల్యాణి దగ్గిరగావచ్చి అతని జుట్టులోకి చెయ్యిపోనిచ్చి మృదువుగా దువ్వుతూ 'మరేం పరవాలేదు — వెళ్ళిరండి—అన్నింటికీ సుమిత్ర ఉంది—నా కారణంగా చేతికందిన ఈ అవకాశాన్ని జారవిడుచుకోవద్దు—' అంది—

సుమిత్ర పకపక నవ్వింది.

'అయ్యా! చంద్రవసౌళిగారూ! మీ కల్యాణిని భద్రంగా మీకప్ప చెపుతాను. నిశ్చింతగా వెళ్ళిరండి. ఏం చేసినా చెయ్యకపోయినా, దెప్పి పొడుపులతో మనసును పొడవనులెండి—'

వసౌళిముఖం వాలిపోయింది. బాధగా క్రిందిపెదవి కొరుక్కున్నాడు. కల్యాణి కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి. విసురుగా సుమిత్రవంక తిరిగింది.

'ఛ! పో! ఇంతదాని వయ్యావు నీకసలెప్పుడేం మాట్లాడాలో కూడా తెలీదు. నువ్వాయననేమన్నా అనటం నా కుపకారమనుకుంటున్నావా? ఆయనమనసు బాధపడటం నేను సహించగలనా? అడుగునపడిపోయిన మురికి కెలుక్కోవటం మూర్ఖత్వంకాదూ!'

కల్యాణి కోపానికి కూడా అర్థంగా నవ్వింది సుమిత్ర—

'కల్యాణీ! మరీ ఇంత మెత్తదనం కూడా ముప్పేమమ్మాయోయ్! మరీ అంతలా ప్రేమలో మునిగి కొట్టుకుపోకు. కాస్త నిలదొక్కుకుని ప్రవర్తించు—'

తన పర్సులోంచి డెబ్భయ్ రూపాయలు తీసి కల్యాణికిచ్చింది సుమిత్ర—

'నన్ను క్షమించు సుమిత్రా! ఇంత సహాయం చేస్తున్న నీమీద విసుక్కున్నాను'

నొచ్చుకుంటు అంది కల్యాణి.

'ఏడిశావ్‌లే, ఇప్పటికే అనవసరంగా చాలా శ్రమపడ్డావు. ఇకనైనా కదలకుండా పడుకో!'

ఇంచుమించు బలవంతాన కల్యాణిని మంచంమీద పడుకోబెట్టింది సుమిత్ర—

సుమిత్ర ఇచ్చిన రెకమెండేషన్ లెటర్ తీసుకుని శ్రీపురానికి బయలుదేరాడు వసౌళి—

* * *

శ్రీపురం చాలా చిన్న పల్లెటూరు. కానీ ఆ ఊళ్ళో కోర్టుంది— అదీగాక ఆ ఊరు నానుకుని ఇంకా చాలా చిన్న చిన్న పల్లెటూళ్ళున్నాయి. అందుకే శ్రీపురంలో కాలేజి పెట్టారు — కాలేజికి మంచి ప్రెస్టేంగ్ ఉంది — చుట్టుపక్కల పల్లెటూళ్ళలోని విద్యార్థినీ విద్యార్థులందరూ ఆ కాలేజికే వస్తారు.

ఆ కాలేజి కమిటీ ప్రెసిడెంట్ శివరామయ్యగారు. మనిషి బాగా నలుపు, కొంచెం పొట్టి—అందమనేది ఏమాత్రం లేదు — కానీ బహు సౌమ్యులు—భ్రమరాంబను ఏరి కోరి చేసుకున్నారు. భ్రమరాంబకు తాను అందగత్తెననే పరిజ్ఞానంతో పాటు తనకు శివరామయ్యగారేమాత్రమూ తగిన వ్యక్తి కాడనే భావనకూడా నర నరాలలో జీర్ణించుకు పోయింది. ఆ ఆవేదనను మరిచి పోవడానికావిడకు పాపం, సినిమాలూ, స్నేహితులూ, మహిళా మండలి కబుర్లూ శరణ్యమయ్యాయి — ఆ ఊళ్ళో రెండు సినిమా హాళ్ళున్నాయి. వాటిలో కొచ్చిన ప్రతి సినిమాకీ వెళ్తుందావిడ. అప్పుడప్పుడు బెజవాడకికూడా వెళ్ళి చూస్తుంది. భ్రమరాంబ ఏంచేసినా శివరామయ్యగారావిడనేమి అనరు. అంటే ఆవిడ పనులన్నీ ఆయన కిష్టమని అర్థం కాదు—భ్రమరాంబనేమైనా అనగలిగేశక్తి ఆయనకు లేదని...

ఆయనకిప్పుడు యాభయ్యేళ్ళు నిండాయి — భ్రమరాంబకు ముప్పై నిండ లేదు. అందుకే ఆవిడకు మరింత ఆవేదన.

ఆయనకు నాలుగేళ్ళక్రిందట పక్షవాతం వచ్చింది. ఎడంకాలు, ఎడంచెయ్యీ పడిపోయాయి—కానీ ఎంతో ఖర్చుచేసి ఎంతో ప్రయాసపడి నయం చేయించుకోగలిగారు. కానీ మరోసారి పక్షవాతం వస్తే పూర్తిగా, మంచంలో ఉండిపోవలసి వస్తుందని ముందుగానే హెచ్చరించారు డాక్టర్స్—

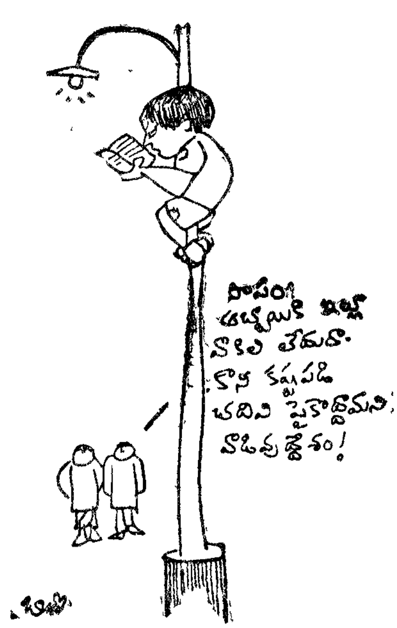
శ్రీపురం చిన్నదవటంవల్ల శివరామయ్యగారిల్లు తేలిగ్గానే కనుక్కోగలిగాడు మురళి—సుమిత్ర తనకిచ్చిన ఉత్తరం అందించి నమస్కారం చేశాడు—ఆ ఉత్తరం చదువుకున్నారు. భ్రమరాంబ తాలూకు బంధువులు పంపిన మనిషని అర్థమైంది—

'సరే! మిమ్మల్ని సెలక్టు చేసుకుంటాం! త్వరగా వచ్చిచేరండి. నెలరోజుల నుండి లెక్కల లెక్చరర్ లేరు—'

అవి చెప్పేసారు—మరోసారి నమస్కరించి బయటబడ్డాడు మురళి—తనఫలితం తెలిసిపోయింది. ఇక ఇంటర్వ్యూల గురించి బెంగక్కర్లేదు. ఏం ఇంటర్వ్యూలు! వచ్చిన అభ్యర్థులను పరీక్షించకుండా కనీసం టెస్టిమోనియల్సూ, డిగ్రీలూ, అయినా పరిశీలించకుండా, కేవలం తన భార్య తాలూకు బంధువులు పంపించిన మనిషన్న ఒకేఒక కారణంతో తనకుద్యోగమిచ్చేసారు. తనకంటె అర్హులై ఉద్యోగానికి దరఖాస్తులు పెట్టుకున్నా వాళ్ళవని స్తున్నాయే!

సంతోషం మిళితమైన ఆవేదనతో బరువుగా నిట్టూర్చాడు — సాయంత్రం నాలుగుగంటలకల్లా ఇంటర్వ్యూ పూర్తయింది. ఏం తోచక అలా గోదావరి గట్టు కేసి నడిచాడు— బెస్తవాళ్ళు చిన్న పడవల్లో అంతకుముందే తాము పట్టిన వలల్లోంచి చేపలు నింపుకుంటున్నారు. గోదావరిమీంచి వస్తున్న గాలులు చల్లగా శరీరాన్ని స్పృశిస్తున్నాయి—అక్కడ కూడా ఇసకదిబ్బలు— కొంతదూరంగా స్మశానం. ఒక ఇసుక దిబ్బమీద ఎవరో, కూర్చుని చదువుకుంటున్నారు-మురళిని చూడంగానే 'రండి. కూర్చోండి—' అన్నాడు—

మురళీ తెల్లబోతూ 'నన్ను మీకెలా తెలుసు ?' అన్నాడు.

'ఇప్పుడు తెలుస్తుందిగా ?' నవ్వుతూ అతని కలుపుగోలుతనానికి ఆశ్చర్యపోయాడు మురళి.

'నాపేరు నారాయణమూర్తి. ఇక్కడ ఇంగ్లీష్ ట్యూటర్ని. మీరివాళ ఇంటర్వ్యూకి కొచ్చారా?'

'మీకెలా తెలుసు ?'

'జ్యోతిష్యం వచ్చు. ఇవాళ ఇంటర్వ్యూలున్నాయని తెలుసు మీ ముఖం కొత్తగా కనిపిస్తోంది—రెంటినీ కలుపుకున్నాను—'

'మీకీ ఊళ్ళోవాళ్ళందరూ తెలుసా ఏమిటి ?'

'ఇంత చిన్న పల్లెటూళ్ళో తెలీకుండా ఎలా ఉంటుంది ?'

'ఏమిటి. మీ ఊరు విశేషాలు?'

'విశేషాలా ? ఈ గోదావరి ఒకపెద్ద విశేషం ! ఆ బెస్తవాళ్ళు మరో మంచి విశేషం—'

'మనకాలేజి గురించి చెప్పండి !' నవ్వుతూ అడిగాడు మురళి—

'మన కాలేజిగురించా ? మన కాలేజి ప్రిన్సిపాల్ వసంతరావుగారు. మన కాలేజికి సర్వాధికారి—నియంత—ఆ నియంతృత్వాన్ని చాలామంది లెక్చరర్లు సంతోషంగానే అంగీకరించారు. కొంతమంది అంగీకరించకపోయినా వాళ్ళ నోళ్ళు పైకి లేవవు. వారి అనుగ్రహానికి పాత్రులైన వాళ్ళూ కనీసం లీవ్ లెటరైనా అక్కర్లేకుండా సుఖంగా ఇంట్లో కూర్చోవచ్చు — అనుగ్రహానికి పాత్రులైనవాళ్ళు తప్పులు చెయ్యక పోయినా టర్మినేట్ చెయ్యబడతారు — ఇదీ విశేషం—

తెల్లబోయాడు మురళి—

'ఇంత అన్యాయమా ! ఎలా ఊరుకుంటున్నారు అందరూ ?'

'అందరూ ఎవరు ? చాలామంది ఏదో ఒక రకంగా అనుగ్రహాన్ని సంపాదించుకున్న వాళ్ళే! మిగిలిన కొద్దిమందీ ఏం చెయ్యగలరు ? తమ ఉద్యోగాలకు నీళ్ళు దులకోవటం తప్ప...'

'ఏం గొడవలో ?...'

'గొడవలు కాదు. పాలిటిక్స్. వీటినే పాలిటిక్స్ అంటారు—'

'ఇంతకూ మీరేపార్టీ ?'

'నాకేపార్టీ లేదు. వసంతరావుగారి అనుగ్రహం పొందటానికి నేను ప్రాకులాడనూ లేదు. ఇంతవరకు వారికి నామీద ఆగ్రహమూ రాలేదు. ఇలా ఉన్నాను—'

వశాళి ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాడు.

'ఒక సంస్థకు అధిపతి అయిన వ్యక్తి ఇంత నీచంగా ఎలా ప్రవర్తిస్తాడో ?'

'దీన్నే నీ చ మం టు న్నారా ? ఇంకా వింటే...'

'ఇంకా ఏవిటీ ?'

నారాయణమూర్తి కొద్దిక్షణాలు తటపటాయించాడు.

'చెప్తాలెండి. ఎందుకంటే ఆయన తన స్త్రీలోలత్వాన్ని చాలా గర్వంగా పరిగణించి తన ఘనకార్యాలు ఇంటింటికీ వెళ్ళి తనే చాటుకుంటాడు. ఆయన స్త్రీలోలత్వం కృష్ణలీలల్లా ద క్షి ణ నాయకత్వంతో ఆగిపోతే ఎవరికీ బాధలేదు. కానీ ఆయనలో రావణాసురుడూ, కీచకుడూ, వీళ్ళ అంశ కూడా ఉంది. ఒకసారి పాలెగాడెంలో ఎవరినో బలాత్కరించబోయి వా ళ్ల తో తన్నులుతిని ఇవతలికొచ్చి ఆయనే అందరితో చెప్పుకున్నాడు—'

వశాళి ఇంక వి న లే క పోయాడు. ఇట్లాంటి వ్యక్తి క్రిందా తనుపని చెయ్యవలసింది ? ఏ మాత్రం ఆస్కారం ఉన్నా ఈ ఉద్యోగం అంగీకరించకపోను. కానీ తప్పదు. తనకు ఉద్యోగం కావాలి. ఎలాంటిదైనా సరే !

మనసంతా చికాకుపడగా గోదావరికేసి చూసాడు.

కొబ్బరితోటలను చీల్చుకుని అస్తమయ సూర్యుని అరుణ కిరణాలు గోదావరీ కెరటాలమీద ఉయ్యాలలూగుతున్నాయి. బెస్తవాళ్ళు ఏవో పదాలు పాడుకుంటూ తిరుగు ముఖం పట్టారు.

నారాయణమూర్తి చెయ్యి మృదువుగా స్నేహపూర్వకంగా నొక్కి లేచి బయలుదేరాడు వశాళి.

*   *   *

నారాయణమూర్తి బాగా చీకటిపడే వరకూ అక్కడే ఉన్నాడు. తరువాత లేచి మైథిలి ఇంటికి బయలుదేరాడు.

మైథిలికళ్ళు పద్మాల్లా ఉండవు— కానీ ఎదుటివారిని అలా నిలబెట్టేస్తాయి—

ఏది సత్యం?...

మైథిలి ముక్కు సంపెంగమొగ్గ కానే కాదు—చిన్నది. కొసని కొనదేలి ఎవరినో వెక్కిరిస్తున్నట్లుగా ఉంటుంది.

మైథిలినోరు చిన్నదికాదు. అయినా ఆమె చిరునవ్వులో తళుకు ఎదుటివారి హృదయాల్లో కోటి మెరుపులను మెరిపిస్తుంది.

మైథిలిముఖం వడిలిపోయి ఉంది—

నారాయణమూర్తి గుండె కలుక్కుమంది—

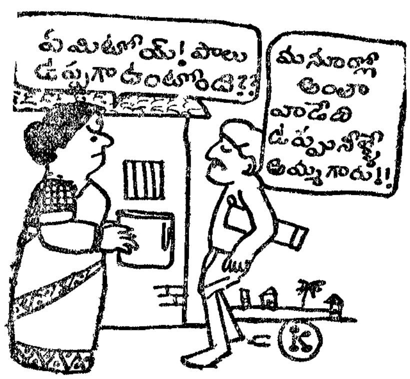
'సంగతేవిటి మైథిలీ ?' ఆదుర్దాగా అడిగాడు.

'పాతసంగతే !' మైథిలి నిట్టూర్చింది—

'మావాళ్ళు నా పెళ్ళికి తొందర పడుతున్నారు.' దీనంగా నారాయణమూర్తి ముఖంలోకి చూసింది. రాబోయే నిట్టూర్పును కష్టంమీద ఆపుకుని తలవంచుకున్నాడు నారాయణమూర్తి.

మైథిలి అతని సర్వస్వము—అంగీకార సూచకమైన ఒక్క తలఊపుతో అతని సొత్తయిపోతుంది. ఈ లోకంలో అతని కంతకంటె కావలసిందిలేదు. అయినా అనలేక పోతున్నాడు—

తండ్రి సంపాదించిన ఆస్తి లేకపోయినా, చేసిన అప్పులు నాలుగు వేలవరకూ ఉన్నాయి. చదువుకోవలసిన తమ్ముడూ, పెళ్ళయి పురుళ్ళకొచ్చే అక్కయ్యలూ, పెళ్ళి కావలసిన చెల్లెళ్ళూ, ఆరోగ్యంలేని తండ్రి ఓపిక ఉడుగుతున్న తల్లీ... అందరూ ఉన్నారు.

పైకి అందరూ నారాయణమూర్తిని పెళ్ళిచేసుకోమంటారు. లోపల అందరికీ బెంగే— నిజంగా అతను పెళ్ళిచేసుకుంటే తమగతి ఏంకావాలని.

నిజానికి వాళ్ళు బెంగపడక్కర్లేదు— ఆ పరిస్థితుల్లో పెళ్ళిచేసుకునే సాహసం నారాయణమూర్తికే లేదు ఇప్పటికే దినదిన గండంగా ఉంది. పెళ్ళిచేసుకుని ఏం సుఖపడగలడు ? ఏం సుఖపెట్టగలడు? కనీసం ఆ అప్పు తీరితేనన్నా కాస్త తెరిపిన పడును. మైథిలి తలిదండ్రులకు నాలుగు వేలు అల్లుడికిచ్చుకోగలిగేశక్తి లేక పోలేదు. కానీ నారాయణమూర్తికయితే వాళ్ళివ్వరు—

అయినకాడికి నాలుగువేలూ ఇచ్చుకుని ఈ సంబంధం దేనికి ? నాలుగువేలిచ్చుకుంటే ఇంతకంటె మంచి సంబంధమే వస్తుందిగా ! ఏదో కట్నంలేకుండా అయితే అనుకోవచ్చు...'

అదీ వాళ్ళవాదన ! అవును ! ఆమాటా రైటే మరి !

కట్నం కేవలం స్త్రీల సమస్యా ?

కాదేమో ! ఇది మధ్యతరగతి కుటుంబీకుల సమస్యేమో ?

ఏది ఏమయినా నలిగిపోతున్నది మైథిలి —మైథిలి మామూలు మంచిపిల్ల. తల్లిదండ్రుల మాటకెదురు చెప్పలేదు. నారాయణమూర్తిని వదులుకోలేదు—నారాయణమూర్తిని కాక మరొకళ్ళని భావనలోనైనా భర్తగా స్వీకరించలేదు—

బాధపడటం బెంగపెట్టుకోవటం తప్ప మరొకటేం చెయ్యగలదు మైథిలి ?

'నన్ను మరిచిపో మైథిలీ !'

విరక్తిగా అన్నాడు నారాయణమూర్తి.

అదిరిపడింది మైథిలి — కళ్ళప్పుడే నీటిని నింపేసుకున్నాయి,

'నా వాళ్ళను నా కర్మానికివదిలి నేను సుఖపడలేను మైథిలీ ! వాళ్ళతో కలిసి సుఖమంటూ ఉండదు— ఈ బ్రతుకింతే ! నిన్ను పొందగలిగితే ఈ లోకంలో సౌఖ్యమంతా నాదే అయ్యేది— కానీ, ఈ దౌర్భాగ్యుడికా అ దృ ష్టం లే దు. మీ వాళ్ళు చూసిన సంబంధం చేసేసుకో ! నువ్వయినా సుఖపడు !'

మైథిలి కెన్నెన్నో చెప్పాలనుంది—కానీ నోరుపెగిలి మాట రాలేదు. క్రింది పెదవి

వెళ్ళతో నొక్కిపట్టి నీళ్ళు నింపుకొన్న రెప్పలు బరువుగా ఎత్తి చూసింది. నారాయణమూర్తి కళ్ళల్లోకి — కళ్ళల్లోంచి గుండెల్లోకి...

నారాయణమూర్తి నిలవలేక పోయాడు. టుక్కున లేచాడు.

'ఆగండి — ' వణుకుతూ అంది మైథిలి—

నారాయణమూర్తి ఆగి జాలిగా చూసాడు—

'నాకే సౌఖ్యాలూ అక్కర్లేదు. మీకష్టాలే పంచుకుంటాను. మీవాళ్ళు తినగా మిగిలిందే తింటాను —

నా క్కావలిసిందల్లా—మీరు !...'

దుఃఖాన్ని అపుకుంటు ఆగి ఆగి అంది—

ఈ మాటలు నారాయణమూర్తి హృదయాన్ని కదిలించాయి. కానీ, అతడు భావుకుడైనా లౌకికుడు — వాపికుడైనా నీతిపరుడు — నిర్లిప్తుడయినా కర్తవ్య పరాయణుడు.

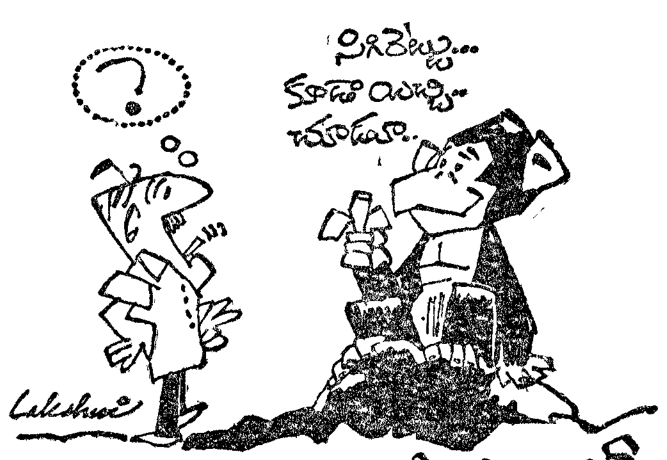
'పిచ్చిపిల్లా ! ఈ నాడు నువ్విలాగే మాట్లాడగలవు. కానీ దారిద్ర్యపు దాడిలో తలమునగా దిగి, ఊపిరాడక కొట్టుకుంటున్ననాడు నీ కిలాంటి తియ్యని మాటలు గుర్తురావు. కటిక జీవిత సత్యం అతి ఆలస్యంగా అర్థమవుతుంది — ఆనాడు నువ్వెంత పశ్చాత్తాపపడినా ప్రయోజనముండదు. కాబట్టి తెలిసినవాడిని నామాట విను...'

'ఏం తెలియదు. మీకేం తెలీదు—'

దుఃఖాన్ని ఆపుకోలేక పారిపోయింది మైథిలి—విస్తుపోయాడు నారాయణమూర్తి —నిజంగానే అతనికేమీ తెలియటంలేదు. ఆలోచిస్తూ బయటకు నడిచాడు.

జొట్టు వేలు ముడివేసుకుని కళకళలాడుతున్న కుంకుమతో వెలిగిపోయే ముఖాన్ని పక్కకు వాల్చి, వంటరిగా అస్తమయ సూర్యబింబంలో దేన్నో వెతుక్కుంటున్న స్త్రీ మూర్తిని గమనించి కొద్ది క్షణాలాగిపోయాడు. అతని మనసు అతనికి తెలీకుండానే ఆ తేజోరాశికి అంజలి ఘటించింది. ఆవిడ సరోజిని—

(ఇంకా ఉంది)

రంగులరాట్నం — చింపాంజీ -

మానవుడు కొన్ని వానరుల నుండి క్రమంగా మారి అవతరించాడని పరిణామవాదం చెపుతుంది. ఇది సత్యం. అయితే ఇప్పుడు బ్రతికుండే ఏ వానరుడి నుంచి కూడా మనం మార్పు చెందలేదు. ఇదికూడా సత్యమే. అన్ని జంతువులకన్నా ఎక్కువ తెలివి ఉండడం, మానవులు చేసే పనులు అనుకరించడం మానవుల్లాగే తమ భావాల్ని వ్యక్తం చెయ్యడం చింపాజీకే తెలుసు. ఇప్పుడు జీవిస్తున్న నాలుగు వానరులలో ఇదొకటి.

ఆఫ్రికా, భూమధ్యరేఖా ప్రాంతంలో ఇది జీవిస్తోంది. గొరిల్లాకు దగ్గిర బంధువే అయినా, మానసికంగాను, శారీరకంగాను వీటిమధ్య కొన్ని తేడాలున్నాయి. చెవులు దానికన్నా పెద్దవి. పెదిమలు సాగి బాగా కదలగల్గి ఉంటాయి. గొరిల్లాకున్నంత బలంకూడా దీనికిలేదు. అయినా నిజానికి ఆంజనేయుడు లాటిది తనకున్నశక్తి తనకే తెలియదు.

అన్ని జంతువులకన్న వీటి మెదడే పదునైనది. నేర్పితే చాలా విద్యలు నేర్చుకొంటుంది. సిగరెట్లు కాలుస్తాయి, సైకిళ్ళు తొక్కుతాయి. స్కేటింగ్ చేస్తాయి. టేబిల్ భోజనం చేస్తాయి నీటుగా. ఇలా ఎన్నో విద్యలు చేస్తాయి.

అడవుల్లో సంసారాలు మనుషుల్లాగే చేస్తాయి. భార్యాభర్తలు ఒకటిగానే ఉంటాయి. ప్రతిదీ తెలుసుకోవాలనీ, నేర్చుకోవాలని ఆకాంక్ష చూపిస్తుంది. వాటి ముఖంలో అన్ని భావాలు గోచరిస్తాయి. కోపం, సంతోషం, చిరాకు, భయం, ఆకలి, తృప్తి, ప్రేమ, అసూయ, ఇష్టం, అయిష్టం అన్నీ చూపిస్తాయి. ఆవిధంగా మరేజంతువూ చెయ్యలేదు సర్కసుల్లో వీటిని సామాన్యంగా చూస్తాము కదా !

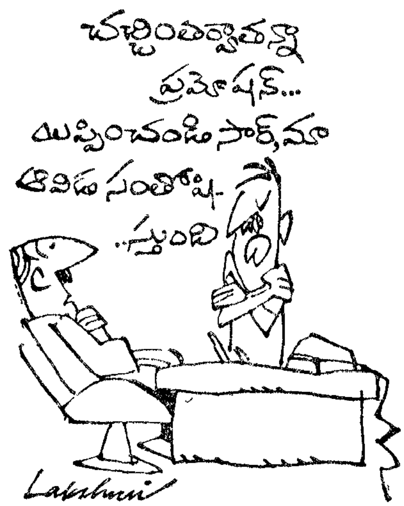
—జమ్మి కోనేటిరావు.

కొడుకుని హత్యచేసిన తండ్రి

50 ఏళ్ళ మిణ్ణా అనే అతన్ని సారా త్రాగినందు వల్ల పోలీసులు పట్టుకుంటే—తనని పట్టి యిచ్చింది తన తమ్ముడు కొడుకు కణ్ణనే అయి వుంటాడని, మిణ్ణా కణ్ణన్ని పొడిచి చంపేశాడట. ఇది తిరుపత్తూరుకు చెందిన గొలవ్ పేటలో జరిగింది.

చనిపోయిన 15 నెలలకి ప్రమోషన్

ఓ ప్రభుత్వోద్యోగి తను చనిపోయిన 15 మాసాలనంతరం ఓవర్‌సిర్‌గా ప్రమోంట్ చేయబడ్డాడట. బ్రతికి వున్నవాళ్ళు ప్రమోషన్లకు

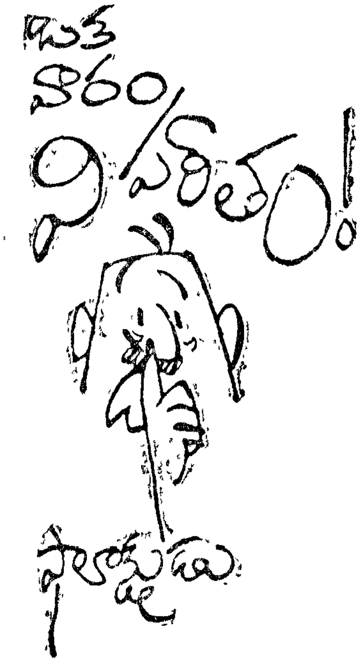

అర్హులు క్యూలోనే ముసలివారయి పోతుండగా యీ రకంగా చనిపోయిన వారికి అసలా సంస్థలో పని చేయని వారికి ప్రమోషనివ్వడంలోని హాస్యం ఏవిటో! ఇది గుజరాత్ రాష్ట్రంలో జరిగింది. దీనిమీద విచారిస్తానని ముఖ్యమంత్రి శ్రీ హితేంద్ర దేశాయి అన్నారట—లెట్ హిమ్!

పెరుగుతున్న డాక్టర్‌ల సంఖ్య

హిందూదేశంలో డాక్టర్ల సంఖ్య చాలా వేగంగా పెరుగుతోందనీ, యిలాగ పెరుగుతూపోతే ఇంజినీర్ల పరిస్థితి (?) లా తయారవుతుందనీ, కనుక మెడికల్ కాలేజీలలో సీట్లు 50 శాతానికి తగ్గించడం మంచిదనీ మద్రాసు స్టేట్ మెడికల్ కౌన్సిల్ ... చేసింది.

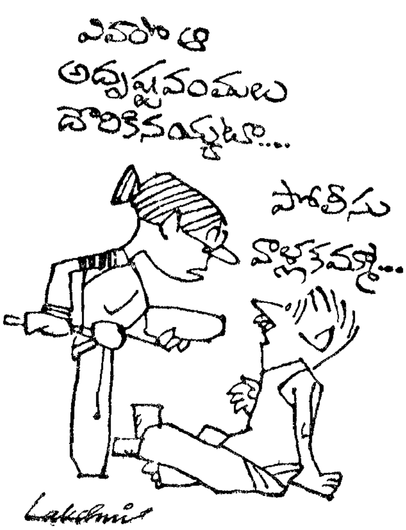
* * *

బొంబాయి నుంచి మద్రాసు వచ్చిన మెయిలు బండిలో ఒక శవం దొరికిందట. ఆ వ్యక్తికి సుమారు 25 ఏళ్ళు వుంటాయని అభిప్రాయ పడుతున్నారు. ఇంతకీ యీ వ్యక్తి ఎవరు, ఎందుకు, ఎవరిచేత ఎలాచంప బడ్డాడు అనే విషయాల మీద పరిశోధన జరుగుతోంది.

* * *

కోటిన్నర కిమ్మత్తు చేసే రెండు రూపాయల నోట్లు అచ్చు వేస్తున్న మహానుభావులను, వారి యంత్రాలనూ, అచ్చయి, ప్రపంచంలోకి చొచ్చుకు పోడానికి సిద్ధంగా వున్న నోట్లనూ పట్టుకున్నారట. కోయంబత్తూరుకు చెందిన పుగలూర్ వద్ద ఓ ఫ్యాక్టరీ ఆవరణలో దొరికాయట యివన్నీ.

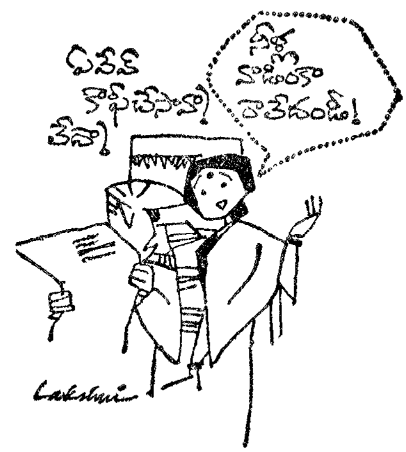

అబ్బాయిగా మారిన అమ్మాయి

పాకిస్తాన్‌లో సలీమా అనే అమ్మాయి ఓ మంచి ముహూర్తాన అబ్బాయిగా మారిపోయిందట. 15 వ ఏడు వచ్చేసరికి నూనూగు మీసాలు వచ్చాయట. ఆతరువాత మరో ఏటికి గడ్డం కూడా వచ్చి రోజూ గీసుకు తీరాల్సిన అవసరం ఏర్పడిందట. చివరికి ఆమెను ఆసుపత్రికి తీసుకుని వెళితే ఆమె పురుషుడుగా మారుతున్నట్టు డాక్టరు తెలియజేసి శస్త్రచికిత్స చేశాడట. స్త్రీగా ఆసుపత్రిలోకి వెళ్ళిన సలీమా పురుషుడుగా తిరిగి వచ్చిందట. ఇప్పుడు ఆ సలీమా తన తండ్రికి పొలం పనులలో సాయం చేస్తోందట.

టుప్రాలు

28 సంవత్సరాల నుంచి పరిష్కారం కాని కేసులో రెండు కలకత్తా హైకోర్టులో వున్నా

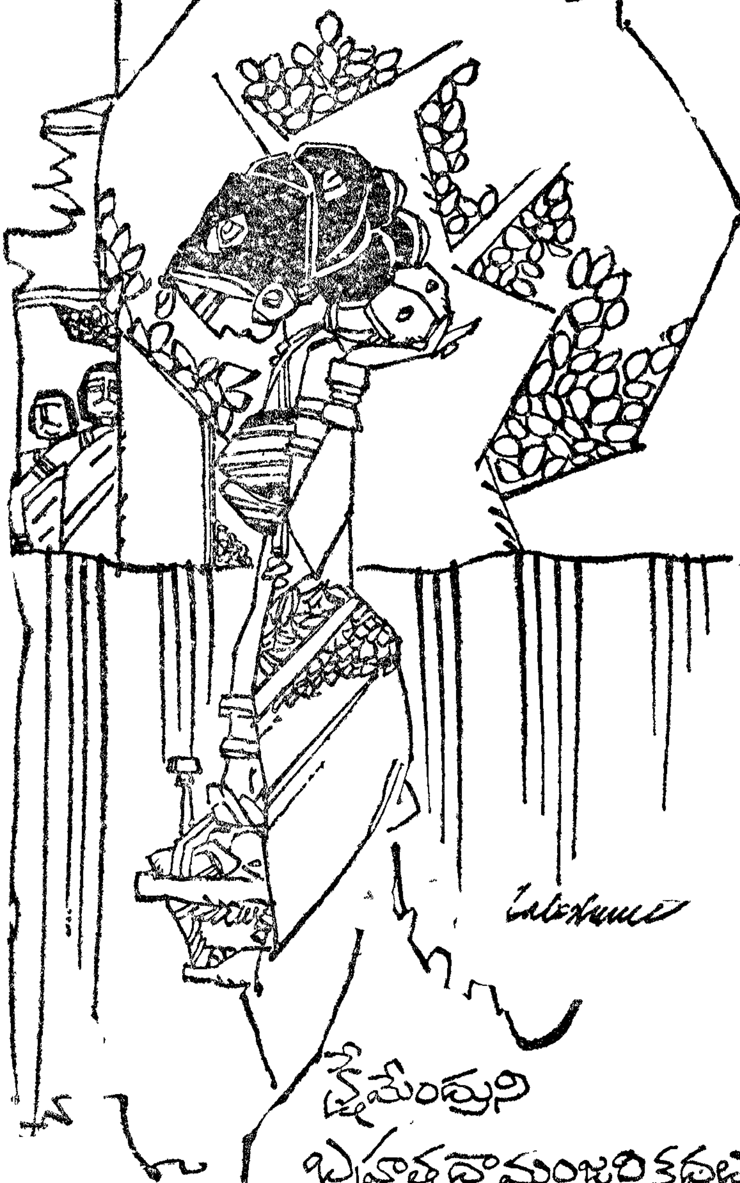
యట. అంతేగాక, పోయిన డిశంబరుకు 12,500 కేసులని లెక్కలు తేలాయట.

ఊటీలో నీటి కొరత చాలా అధికం అయి హోటళ్ళలో కాఫీ, టీలు అమ్మడం మానివేశారట. నీళ్ళు నిలవ వుంచుకోడానికి కిరసనాయిలు టిన్నులూ, పెద్ద పీపాలు చాలా హెచ్చు ఖరీదులకు అమ్ముడు పోతున్నాయట.

నేపాలుకు చెందిన — కుమారదేవి అనే ఆమె తన నూట ఇరవయ్యోయేట చనిపోయిందట. చనిపోయేనాటి వరకూ ఆవిడ వూతం లేకుండానే నడిచేదట. ఎంతటి గట్టి పదార్థాన్నయినా నమిలేటంత చక్కని పళ్ళు వుండేవట.

రంపం పొట్టులోంచి పంచదార తయారు చేయవచ్చని అమెరికాకు చెందిన శాస్త్రజ్ఞులు కనిపెట్టారట. ఈ పద్ధతిన తయారైన పంచదార ఎక్కువ ధరే అయినా, పంచదార కొరత ఎక్కువయితే— ఈ రకంగా పంచదారను చేయవచ్చని వారు అభిప్రాయ పడ్డారు.

మాయనెమిలి కథ

క్షేమేంద్రుని బృహత్కథా మంజరి కథలు

అనువాదం: విడుముల రామచంద్ర

మృగాంకదత్తుడు శ్రుతధి, విమలబుద్ధి వెంట రాగా ఉజ్జయినికి బయలుదేరాడు. దారిలో వారు ముగ్గురూ నర్మదానదిని చూశారు. నర్మదానది మరగలతో నవ్వుతున్నట్లు, కలకలారావం చేస్తున్న పక్షులతో గజ్జెల వడ్డాణం గలగల లాడుతునట్టు, ప్రియ వాక్యాలు గుస గుసగా చెబుతున్నట్లు వున్న ప్రియురాలిలాగ కనిపించింది.

నదిని వారు అలా చూస్తుండగా, నదిలో ఒక శబరుడు కొట్టుకొంటూ ఉండడం కనిపించింది. ఏనుగులవంటి మొసళ్ళు అతనిని పట్టుకొని లాగుతున్నాయి. అతడు మునుగుతూ, లేస్తూ ప్రాణాలపై తీపితో కొట్టుకొంటున్నాడు. మృగాంకదత్తుడు ఆలసించలేదు. వెంటనే ఒరనుంచి కత్తి దూసి నదిలోని మొసళ్ళను నరికివేసి, శబరుణ్ణి గట్టుకు లాగుకువచ్చాడు. ఆ శబరుడు శబరుల రాజా. పేరు మాయావటుడు.

మాయావటునికి మృగంకదత్తునిపై ప్రాణ రక్షకుడనే కృతజ్ఞతతోపాటు స్నేహం కూడా కలిగింది. రాజకుమారుడని అతని మిత్రులను తన పల్లెకు పిలుచుకొని వెళ్ళి చాల ఆదరించాడు. ఆ పల్లెలో అతనికి దుర్గపిశాచుడు మొదలయిన పేర్లున్న శబర నాయకులు ఎంతో మర్యాదతో సేవలు చేశారు. మృగాంకదత్తుడు వారి సేవలకు ప్రీతిపొందాడు. మాయావటుని ఇంట్లో ఇంద్రుడిలాగ వైభవంతో కొంతకాలం గడిపాడు.

వర్షాకాలం వచ్చింది. మేఘాల గర్జనకు కొండల మీద నెమళ్ళు నాట్యమాడుతుండగా మృగాంకదత్తుడు మాయావటునితోపాటు ఆనందిస్తున్నాడు. అప్పుడు చండకేతువనేవాడు మృగాంకదత్తునితో ఇలా అన్నాడు :

'రాజకుమారా, నా యింట్లో ఇంద్రచాపంలాగ ఏడురంగులతో వున్న ఒక నెమలి వుంది. అది సూర్యుడు అస్తమించగానే, మేఘాల అవసరం లేక నృత్యం చేస్తుంది' అన్నాడు. చండకేతువు మాయావటుని ప్రతీహారుడు.

'అయితే దానిని చూపు' అన్నాడు మాయావటుడు.

'త్వరలోనే చూపుతాను' అన్నాడు చండకేతువు.

సూర్యుడు అస్తమించాడు. నెమళ్ళు పురి విప్పి కప్పినట్లు, దిక్కులకు ఏనుగుచర్మం తెరలు కట్టినట్టు, శబర వనితల కేశపాశం రంగుతో వున్న చీకట్లు శబరుల పల్లెలను కప్పివేశాయి.

మృంగాదత్తుడు, రాత్రిళ్ళ ఊళ్ళో జరిగే విశేషాలు చూద్దామని మారువేషంతో ఒంటరిగా బయలుదేరాడు. చీకట్లో ఎవరిదో, భుజం తన భుజానికి తగిలింది. మృగాంకదత్తునికి కోపం వచ్చింది. 'అరే, ఎవడ్రా వాడు పొగరుబోతు! నా కోపాగ్నికి మిడతఅయిపోదలచినవాడు' అన్నాడు.

ఆ చీకట్లో వెళ్ళతున్నవాడు ప్రతీహారుడు చంద్రకేతువు. చీకట్లో కనపడకుండా, 'నేను దొంగనోయ్! నీకు నా భుజం తగలడం నా తప్పు కాదు. చంద్రుని తప్పు. చంద్రుని వెన్నెల లేకపోతే, కళ్ళువున్నా చీకట్లో గుడ్డివాళ్ళే అవుతారు జనులు. చంద్రునిది కాకపోతే సూర్యుని తప్పు. సూర్యుడు త్రైలోక్య చక్షువుకదా! అంతటివాని భాగ్యమే విపరీతమయింది. ఎంతటి దైవదుర్విపాకం! చీకట్లు క్రమ్ముకున్నాయి' అన్నాడు చండకేతువు.

తాను దొంగనని చెబుతున్న చండ కేతువుతో 'నేనూ దొంగనే. పరధనం అపహరించేవాడిని' అని అన్నాడు మృగాంకదత్తుడు. ఇద్దరికీ నేస్తం కుదిరింది. ఇద్దరూ నల్లటి చీకట్లో పరస్పరం దేహాలు కనిపించకుండానే నడుస్తూ వెళ్ళారు!

మాయావటువు ప్రతీహారుడు దొంగకాదు. ప్రచ్ఛన్న కాముకుడు. వాడు మాయావటుని రాణి మంజుమతికి గూఢ ప్రియుడు. ప్రతి రాత్రి వెళ్ళతాడు. ఆమె వద్దకే అప్పుడూ అతడు వెళ్ళడం. మృగాంకదత్తునితోపాటు వాడు ఒక గుప్త బిల మార్గంగుండా మంజుమతి అంతఃపురంలో ప్రవేశించాడు. మృగాంకదత్తుడు బిలమార్గంవద్ద ఆగిపోయాడు.

చండకేతువు - అంతఃపురంలో ప్రతిహారిణిగా [illegible] మంజుమతి మన్మథ రసావేశంతో అతనిని ఆలిం గనం చేసుకొని సంతోషపెట్టింది. మృగాంకదత్తుడు మరుగున ఉండి ఇదంతా చూచాడు.

ఇంతలో వారి కేదో వాదులాట వచ్చింది. మంజుమతి, ప్రతిహారిణ్ణి ఎదిరించింది. చండ కేతువు ఒరనుంచి కత్తి దూశాడు. ఆ రతో త్సవంలోను శస్త్ర సంభ్రమం! దుష్టులతో స్నేహం కలహాలకు మూలం. మంజు లతికఅనే దాసి వారిద్దరినీ నివారించడానికి అడ్డువచ్చింది. దాని వేళ్ళు కత్తి తగిలి తెగిపోయాయి.

చండకేతువు కోపంతో ఇంటికి మరలినాడు. ద్వారంవద్ద మృగాంకదత్తుడు కాచుకొనే ఉన్నాడు. 'నెచ్చెలి, రా! రా! చాల సేపు మేలుకొనివున్నాము. అలసిపోయాము. నీవు మా యింటికిరా. నిద్ర పోయి, విశ్రాంతి తీసుకొని నెమ్మదిగా నీ యిల్లు చేరుకుందువుకాని.' అన్నాడు.

చండకేతువు పైకి ఇలా అన్నాడేకాని, అతని మనసులోని మాట వేరు. 'వీడు నా సంగతి కని పెట్టాడు. వీడిని తుద ముట్టించాలి. లేకపోతే ఎవరికైనా చెబుతాడు' అనే నిశ్చయంతో అతనిని తన యింటికి పిలిచాడు. ద్రోహ బుద్ధితో.

మృగాంకదత్తుడు సరేనంటూ అతనివెంట బయలు దేరాడు. అతడు అతనికి ఒక శూన్య గృహం చూపాడు. అక్కడ హాయిగా నిద్ర పొమ్మ న్నాడు. దీపం వెలుగుతూ వుంది. దీపకాంతి మాలి కలు అంతటా వ్యాపిస్తున్నాయి. ఆ వెలుగులో దూరంలో ఒక ఆట నెమలి కనబడింది. అది కాంతి పుంజంతో వెలిగిపోతూ వుంది. అది మృగాంకదత్తుని చూచి బంధువులాగ స్నేహంతో చూడసాగింది. మృగాంకదత్తుడు దాని మెడకు గట్టిగా కట్టిన దారం గట్టి ముడి విప్పి దారం తీసివేశాడు.

ఆశ్చర్యం! ఆశ్చర్యం! మెడదారం తొలగగానే అది మృగాంకదత్తుని మిత్రులలో ఒకడైన భీమ పరాక్రముడుగా మారింది. మృగాంకదత్తుడు విస్మ యంతో 'మిత్రుడా ఏమిటీ సంతోషామృత సముద్ర సంభ్రమం! ఎందు కిలా జరిగింది? ఏమిటి ఇదంతా? నేనే. మృగాంకదత్తుణ్ణి. అంతా స్పష్టంగా చెప్పు' అన్నాడు.

భీమ పరాక్రముడు తన మిత్రుని మాటలు విన్నాడు. అతనిని కౌగలించుకొని ఇలా అన్నాడు:

'మిత్రమా! ఆనాడు నేను నాగరాజు శాపానికి ఒక భయంకరమయిన అడవిలో పడ్డాను. ఆ అడ విలో ఎక్కడ చూచినా దర్భముళ్ళు. అడుగు పెట్ట లేకపోయాను. దావాగ్ని చెట్లన్నింటినీ కాల్చివేసింది. వేడి పొగలు సెగలు వ్యాపించాయి. ఎండమావులు చెలరేగాయి. తాపానికి జింకలు, కుందేళ్ళు ఎండి చిక్కి పడిపోతున్నాయి. నెమళ్ళు దప్పి తో కేకలు వేస్తున్నాయి.

ఆ ఘోరాటవిలో తిరుగుతూ అలసిపోయి ఒక బూరుగుచెట్టు కింద కూర్చుని ఇక చచ్చిపోవడం మేలనే నిశ్చయానికి వచ్చాను. చావడానికి సిద్ధంగా వుండగా, దారిని పోతున్న ఒక ముసలి పాంథుడు, కాంతితో వెలిగిపోతున్నట్టివాడు "భద్ర, ఎవ్వరిక వెలిగిపోతున్నావు? ముఖం చూస్తే కాంతి తరిగి వాడి పోయిందే! వైక్లబ్యంతో, నిరాశతో ఈ సంసార దుఃఖ పద్ధతిని దాటగలమా? ధైర్యంతో ఎదుర్కోవాలి." అన్నాడు.

నేను నా కథంతా అతనికి వినిపించాను. అతడు అంతా విని, "ధీరులయిన వారి మనస్సును దుఃఖ మనేది తాకదు. బతికున్న వాళ్లు ఎప్పటికైనా కలుసు కొంటారు. ధైర్యంతో వుండు. ధైర్యమే విపత్తులనే విస్తారమైన సముద్రం దాటడానికి సేతువు. ఒక పూర్వ గాథా చెబుతాను విను—

పూర్వం కోసలదేశాన్ని విమలాకరుడనే రాజు పాలించేవాడు. ఐశ్వర్యానికి మొట్టమొదటి ఆకారమా అన్నట్లున్న ఆ విమలాకరుడు పేరుకు తగినట్లుగా చంద్ర కిరణాలవంటి శుభ్రమైన శీలానికి ఆకరం.

అతనికి కమలాకరుడనే కుమారుడు. అతడు పేరుకు తగినట్లు సిరికి ఆటపట్టు. రాజ్యలక్ష్మి విలాసానికి మణి దర్పణం. అతడు వీధుల గుండా వెళ్లుతున్నప్పుడు, నగర స్త్రీలు అతనిని చూచి, అతని సౌందర్యానికి ఆశ్చర్యపడి, "ఇతడు అంగా లతో వున్న మరొక అనంగుడే" అని అనుకొనే వారు.

ఒకనాడు ఆ రాజ కుమారుడు గోష్ఠిలో వుండగా, వందిమాగధులు, సూతులు అతనిని సంతోష పెడుతున్నారు. ఆతడు తన చేతి మణికంకణాలను వారికి బహూకరిస్తున్నాడు. అప్పుడొక వంది ఒక ఆర్యను ఈవిధంగా పాడాడు.

"కువలయ భూషణ మమలం
గుణ నిలయం కవి సహస్ర నిర్ఘృష్టం,
హంసావళి: క్వ రమతే
కాంతం కమలాకరం ముక్త్వా."

కమలాకరుడు భూమండలానికి భూషణం మాలిన్యంలేనివాడు. గుణాలకు నిలయం. వేలాది కవుల గోష్ఠిలో నిరంతరం రాపిడి పొందుతున్నట్టివాడు. మనోహరుడు. అలాటి వానిని హంసావళి (రాజ కుమారి) వదలి మరొకరి వద్దకు ఎందుకు వెళ్ళు తుంది? కమలాకరమయిన సరోవరం భూమండ లానికి భూషణం. మాలిన్యం లేనిది. గుణాలకు నిలయం. వేలాది కవుల (పక్షుల) నిరంతర కలకలా రావంతో వుండేది. ఎంతో అందమైనది. ఇలాటి దానిని హంసావళి (హంసలగుంపు) వదలి పెట్టి మరొక సరస్సుకు ఎందుకు వెళ్లుతుంది?

ఈ ఆర్య పాడినవాని పేరు మనోరథసిద్ధి. కమలాకరుడు మనోరథసిద్ధి ఏదో తాత్పర్యంతో పాడిన ఈ ఆర్యను విన్నాడు. అతనిని తర్వాత ఏకాంత స్థలానికి పిలిచి, "నీవు పాడిన ఆర్యలోని భావ మేమిటి? దానిని నీవు నాకు వినిపించడంలో ఉద్దేశం ఏమిటి?" అని అడిగాడు. అతడు ఇలా అన్నాడు:

రాజకుమారా, విదిశా అనే పేరు పొందిన నగరి ఉంది. లక్ష్మీదేవి దిక్కులు తిరుగుతూ తిరుగుతూ, ఈ విదిశను (విదిక్కును) ఆశ్రయించింది, అన్నట్లు వుంటుంది ఆ నగరి. దానికి రాజు మేఘమాలి. అతని కీర్తి దిక్కులను ఆలింగనం చేసుకొని వాటికి సుఖసంతోషాలు కలిగించింది.

[illegible] ఆమె చిరునవ్వు తెల్లనిది. విస్తీర్ణ గుణగుంఫిత అయిన ఆమె కాముడు పోషించిన ముత్యాల దండలాగ వుంటుంది. శోభ వెదజల్లే ముఖం, చిగురాకుల వంటి చేతులు, గుత్తులవంటి వక్షో ధరాలు, పాలకడలి నుంచి పుట్టిన చంద్ర సహోదర పారిజాత లతలాగా, తియ్యని త ర గ లా గ వుం టుంది. బ్రహ్మ 'మూడు లోకాలూ జయించ వోయ్ దీనితో' అంటూ మన్మథునికి అందించిన మోహనౌషధిలాగా, నవలావణ్యంతో నవమన్మథుడి చేతి కీలుబొమ్మలాగా వుంటుంది.

నేను ఆ సుందరమైన నగరానికి ఒకసారి యథాలాపంగా వెళ్లాను. దర్దురుడనే నాట్యా చార్యుని ఇంట్లో దిగాను. రాజకుమార్తె గొప్ప నర్తకి. గొప్ప నాట్యాచార్యుని వద్ద శిక్షణపొందింది. తన తండ్రి రాజు ఎదుట నృత్యం చేస్తుంది— అనే వదంతి బయలు దేరింది. నేను నాట్యాచార్యుని యింటిలో వున్నాను గనుక, కుతూహలంతో రాచ నగరులోని నాట్యమండలం (శాల) ప్రవేశించాను. అతనితో పాటు.

నాట్య మండలంలో మృదంగం గర్జిస్తుంది. వీణా మూర్ఛనలు, వాటితో సంలాపించే తాళ గతి,— వాటి మధ్య ధ్రువగీతి ఆలాపన ప్రవర్తిం చింది. ఆ గానం రాజపుత్రి స్వయంవర యాత్ర కోసమా అన్నట్లుంది.

ఆ సమయంలో హంసావళి రంగస్థలం ప్రవే శించి పుష్పాంజలి సమర్పించింది. లోకవిజయానికి విధాత ఆమెను సృష్టించి రాజుకు అప్ప జెప్పాడా, అన్నట్లు వుంది. ఆమె సాత్త్వికభావాలతో భరత సూత్రాలు అనుసరించి అభినయం పడుతూ వచ్చి పుష్పాంజలి సమర్పించింది. నాట్యాధిదేవత అయిన కౌశికీ వృత్తే ఆకారం ధరించి వచ్చిందా అన్న ట్లున్న హంసావళి నాట్యం చూచి, రాజు, మంత్రులు ఆశ్చర్య పడ్డారు.

నాట్య విలాసాలతో ఆమె ముఖం, నాట్యం మొదట్లో ఆమె పాడిన నాందీగీతం విని సంతో షంతో చంద్రుడే కదలి వచ్చాడా అన్నట్లు వుంది. పిల్లగాలులకు కదలాడే కల్పలత వంటి హంసావళి శృంగార రసం చిప్పిలే చూ పు ల తో భావామృత ఫలాలు ప్రసాదించింది. ఎలమావిచిగుళ్లను మేసిన డంతో కలిగిన రు చి తో కైపెక్కిన కో కి ల ధ్వనితో పంచమ స్వరంలో వీణవలె వాచికం చెప్పింది ఇలా:

జయతి స నాభిసంరోరుహ
మధుపటవైర్వివసితాకార:,
శౌరి: శ్రీ ముఖ చంద్రే
యత్కాంతి: లాంఛనచ్ఛాయా.

శౌరి నాభి కమలం చుట్టూ మూగిన తుమ్మెదల గుంపు అతని నల్లటి శరీరానికి మరింత వన్నె తెస్తున్నది. ఈ శౌరి శరీర కాంతి సిరి ముఖంలో ప్రతిఫలించి దానికి పుట్టుమచ్చ చందం కలిగి స్తున్నది. అలాటి శౌరి విరాజిల్లుగాక!

ఆమె ఈ ఆర్య పాడగానే, ఆమె ముఖం, సువాసనలకు తుమ్మెదలు ముఖం చుట్టూ మూగాయి.

తానిని చూడగా ఎలా వుందంటే, ఆమె గీతానికి శ్రోతలు మెచ్చుకొనే మాటల అక్షరాలే రూపు గొని ఆమెను చేరాయా అన్నట్లు వుంది.

ఆమె నృత్యంతో సాయంకాల మయింది. రాజుకు తన కుమార్తె నాట్యం చూచి మనస్సు తనివి చెందింది. అతడు అంతఃపురానికి వెళ్ళి పోయాడు. సామాజికులు— ప్రేక్షకులు ఆనందోత్సవం చేసుకొన్నారు. అప్పుడు నా కొకటి తోచింది. ఈ లేడికళ్ల చిన్నది మన కమలాకర దేవునికి తగినది. ఇలాగే పలుమారు అనుకున్నాను.

తర్వాత కొన్నాళ్లకు నేను యుక్తితో కన్యాంతఃపురం ప్రవేశించాను. అక్కడ ఉన్న చిత్రశాలలో నీ పోలిక లున్న చిత్రం గీచాను, ఎవ్వరికీ తెలియ

...బృహత్కథామంజరి

కుండా. నా మిత్రుడు దుర్ధరుడు పిచ్చివాడి వలె వేషం వేసుకొని, నేను గీచిన చిత్రంతో వున్న నిన్ను తెలుపడానికి పలుమారు నిన్ను ప్రశంసించాడు. అతడు చెప్పిన నీ పేరు, వంశం విని హంసావళి నీ రూపం మీద చూపు లగ్నంచేసి చాలసేపు ఉండి పోయింది. అప్పుడామెను మన్మథుడు కొత్తగా ఆవహించాడు. దానితో ఆమె వసంత ఋతువులో మొగ్గ తొడిగిన పూలతీగలాగ కొత్త అందాలు పొందింది.

ఎప్పుడూ అందంగా నవ్వే ఆ బాలికను క్రమంగా మదన జ్వరం పట్టుకుంది. దానితో ఆమె పాడ్యమి నాటి చంద్రరేఖలాగ క్షీణించిపోసాగింది. జ్వరం జ్వరం అంటూ సాకు చెబుతూ, తన వాస్తవవ్యథను మరుగు పరుస్తూ వచ్చింది.

చివరకు శ్రీహరి దేవాలయానికి వెళ్ళి ఆయనను దర్శించి అనుగ్రహం పొందుదామనే ఆశతో తండ్రి అనుమతి పొంది విష్ణ్వాలయానికి బయలుదేరింది. ఈ సంగతి నాకు తెలిసింది. దుర్ధరకునితోపాటు నేనూ దేవాలయానికి వెళ్ళాను. అతని ద్వారా దేవాలయంలో ప్రవేశం సంపాదించి రాజకుమారి ఉన్నచోటు చేరాను.

అక్కడ హంసావళి విరహం భరించలేక, తామర రేకుల శయ్యమీద హంసల పంక్తిలాగే దొర్లుతూ వుంది. నేను ఆ స్థితిలో ఆమెను చూచి, ఆమె మీదే చూపులు నిలిపి, విష్ణువును ఇలాస్తుతించాను:—

జయ కమలాకర లాలిత
చరణ సమాక్రాంత విశ్వ విశ్వాత్మన్,
ప్రకట సుదర్శన కాంతే
పురుషోత్తమ పుండరీ కాంక్ష.

కమలాదేవి లాలించిన చరణాలతో విశ్వాన్ని ఆక్రమించినవాడా, విశ్వమంత వ్యాపించినవాడా, స్పష్టంగా కనిపించే సుదర్శన చక్రంతో విరాజిల్లుతున్నవాడా, పురుషోత్తమ, పుండరీకాక్ష నీకు జయము:—

(ఓ కమలాకరుడా, నీ పాదాలను ప్రపంచం లాలిస్తూంది. నీవు నీ పరాక్రమాది గుణాలతో విశ్వమంతా వ్యాపించినట్టివాడివి. చూడదగిన స్పష్టమైన రూపంతో వెలిగిపోతున్నట్టి వాడివి. నీ కళ్ళు తామర పూవుల వంటివి. నీవు పురుషోత్తముడివి. అలాటి నీకు విజయం కలుగుగాక!)

తన ప్రియతముడైన నీ పేరున్న భగవంతుని స్తుతి రాజకుమారి చెవిని పడింది. సంతోషంతో కళ్ళు వెలిగిపోతుండగా, "మళ్ళీ పఠించు, మళ్ళీ పఠించు అని" తన చెలికత్తెల ద్వారా అడిగించింది. నన్ను అనుగ్రహించి నాకు చీనాంబరాలు రెండు బహూకరించింది. చీనాంబరాల చివర రక్తచందనంతో నేను పఠించిన గాథను వ్రాసింది. "ఇదిగో చూచారా, ఈ గుడ్డ చెరుగు, ఆమె తన చిగురాకు చేతులతో వ్రాసిన గాథ! మన్మథ దీక్ష మంత్రాక్షమాలికలాగ ఎలా వుందో!"

వందిమాగధుని మాటలు రాజకుమారుని మనస్సులో బాగా నాటుకొన్నాయి. మనస్సులో హంసావళీ రాజకుమారినే చూచాడు. మన్మథుడు వెంటనే అతనిపై దాడి చేశాడు. మనస్సనేది దివ్యమైన కన్ను. అది అన్నిటినీ కంటికన్నా మిన్నగా చూస్తుంది.

(ఇంకా ఉంది)

HURRY UP!

ఆంధ్రప్రదేశ్ వెల్ ఫేర్ ఫండ్

8 వ రాఫిల్ డ్రా తేది : 30-3-69 త్వరలో సమీపిస్తున్నది

ఇదివరకే లక్షలాది ప్రజలు తమటిక్కెట్లను కొనుక్కున్నారు ఈరోజు మీరు ఎందుకు కొనగూడదు?

రు. 2 లక్షలు గెలవండి

టిక్కెట్టు ఒక రూపాయి మాత్రమే!

ప్రధాన పోషకులు :
హెచ్ ఇ ఖండూభాయ్ కే దేశాయ్
ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నరు

పోషకులు :
1 శ్రీ కే బ్రహ్మానందరెడ్డి
గా ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి
2 శ్రీ జి లచ్చన్న ప్రతిపక్ష నాయకుడు
ఏ పి లెజిస్లేటివ్ అసెంబ్లీ.

చేర్మెన్ :
శ్రీ మహమ్మద్ ఇబ్రహీం అలీ అన్సారి
గా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ఆరోగ్య వైద్యశాఖ మంత్రి

వైస్ చేర్మెన్
1 గా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ విద్యాశాఖ మంత్రి
2 గా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ పంచాయతీరాజ్య మంత్రి
3 గా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ సాంఘిక సంక్షేమ శాఖమంత్రి

ఆనరరీ శెక్రటరీ :
థాకూర్ వి. హరిప్రసాద్
స్పెషల్ ఆనరరీ ఫస్ట్‌క్లాస్ మెజిస్ట్రేట్.

చేర్మెన్, పబ్లిసిటీ కమిటీ
ఏ కృష్ణస్వామి అయ్యంగార్ IAS
ప్రముఖ్య ప్రత్యేక శెక్రటరీ

ఆనరరీ ట్రెజరర్
పి సీతాపతిరావు
జనరల్ మేనేజర్, స్టేట్ బ్యాంక్ ఆఫ్ హైదరాబాద్.

టిక్కెట్లు ఇప్పుడు జంటనగరాలలోని సూపర్ బజార్లలో లభించును.

టిక్కెట్లు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని జిల్లా కలెక్టర్ల కార్యాలయము లన్నింటిలో లభించును

ఆకర్షణీయమైన షరతులమీద ప్రైవేట్ ఏజెంట్లు కూడా పాల్గొనవచ్చును.

టిక్కెట్లు 28-3-69 తేది వరకు అమ్మకమునకు దొరకును

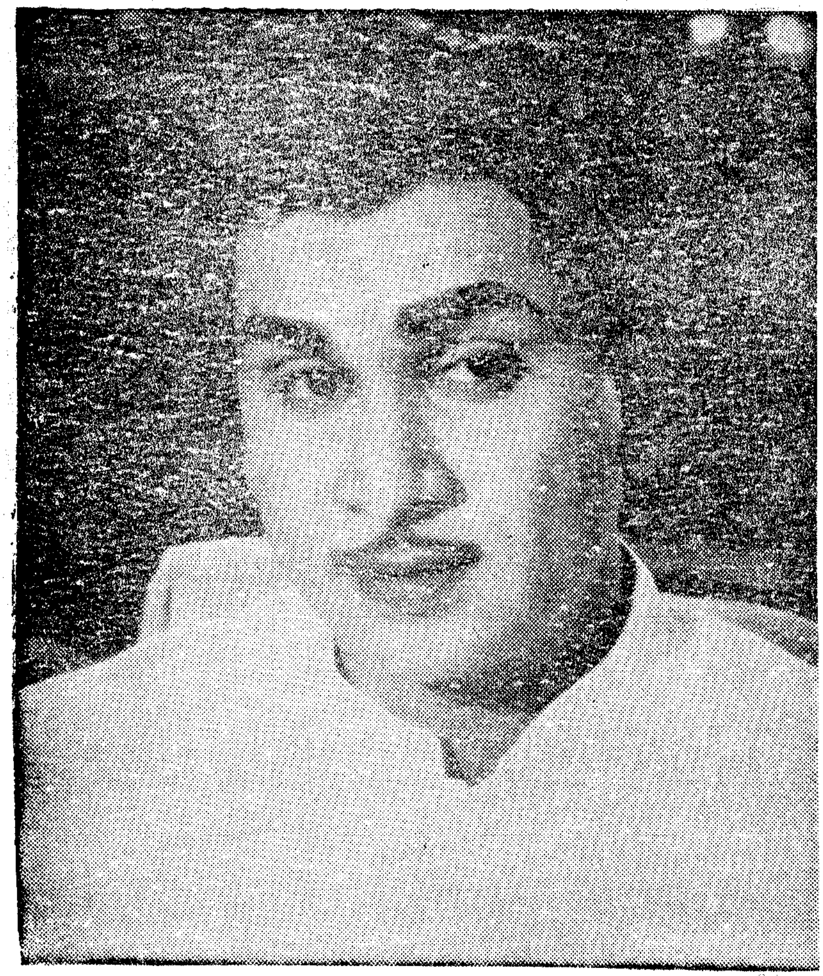
ఇతర వివరములకు:

ఆనరరీ శెక్రటరీ, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ వెల్ ఫేర్ ఫండ్

హెచ్ నెం వి 5-8-51, లక్ష్మీ భవన్, ఫతేసుల్తాన్ లేన్,
నాంపల్లి, హైదరాబాద్-1.

Grams : "WELFARE" Phone : 41071

సౌభాగ్యము ప్రగతి — ఏ. పి. వెల్ ఫేర్ ఫండ్ ధ్యేయములు.

'బందిపోటు దొంగలు'లో నాగేశ్వరరావు

చిత్రసమీక్ష :

బందిపోటు దొంగలు

భారీ తారాగణం, సాంకేతికవర్గం, సెట్లు, విలువైన కాస్ట్యూములతోపాటు—విడివికూడా పెద్దదిగా వుంటేనేగాని భారీ విత్తు చిత్ర మవదని మన నిర్మాతల ఉద్దేశ్యమై వుంటుంది. అనవసరాలను అవసరాలుగా చేసేకంటే, వీటిని పూర్తిగా తొలగించడంద్వారా ఎక్కువ ఫలితాన్ని పొందవచ్చునని మన పరిశ్రమలో కొంత మందికి మాత్రమే అనుభవైక వేద్యము!

మారణాస్త్రాలకన్నా 'ప్రేమ' తీవ్రమైనది. ఈ ఆయుధం ఎంతటి కసాయి వాడినయినా లొంగదీస్తుంది—ఇది గాంధీ గారి సిద్ధాంతాల్లో ఉదాత్తభావం. ఈ భావాన్ని చలనచిత్రంలో నింపాలన్న 'బందిపోటు దొంగలు' నిర్మాతల ధ్యేయం గొప్పది.

యస్. వి. రంగారావు పగపట్టిన త్రాచుపాము. ఒకానొక దుస్సంఘటన ద్వారా అతను బందిపోటుగా మారతాడు. అతను పెంచి పెద్దచేసినవాళ్ళే నాగేశ్వరరావు, జగ్గయ్య. నాగేశ్వరరావు స్వంత తల్లి ఆభరణాల్ని దోచి పోలీసులకు దొరికిపోతాడు. అతని గాయానికి గుమ్మడి ఆపరేషన్ చెయ్యాల్సి వస్తుంది. గుమ్మడి అతన్ని తన కుమారుడుగా గ్రహించి మనిషిగా తయారు చేస్తాడు. మనిషిగా మారిన ఆ మనిషి, ప్రేమతో బందిపోటు దొంగల్ని జయించి సర్వోత్తమమైన సూత్రాన్ని సోదాహరణం చేస్తాడు.

కథానాయకుడుగా నాగేశ్వరరావు పరిపక్వమైన నటన కనబరిచారు. 'బందిపోటు దొంగల'కోసం ఎదురుచూసే ప్రేక్షకులకు నాగేశ్వరరావు నటన కన్నులపండుగ చేస్తుంది: చుట్టూ పరిభ్రమించిన కథ ఆయన నటనకు సానపట్టి చిత్రానికి రాణింపు తెచ్చింది. క్లిష్టమైన పాత్రలని అవలీలగా ధరించడంలో తనకి తనేసాటి అని మరోసారి నిరూపించుకున్నారు యస్వీ రంగారావు. దొంగల నాయకుడుగా అతని పాత్ర చిత్రానికి జీవంపోసింది. జమున చిలిపితనంతో కూడిన పాత్రోచితమైన నటన చిత్రానికి వన్నెతెచ్చింది. కాంచన హృద్యంగమైన నటన మెచ్చుకోలును సంపాదించుకుంటుంది. జగ్గయ్య పాత్రతోపాటు నటనలోకూడా వైవిధ్యాన్ని కనపరచి రంజింపచేశారు. గుమ్మడి ఉదాత్తమైన పాత్ర అందరిమనసుల్లోనూ నిలుస్తుంది. సూర్యకాంతం, రాజబాబు, రమాప్రభ, కె. వి. చలం, నాగభూషణం, త్యాగరాజు మొదలైనవారు తదితర ముఖ్య పాత్రలని చక్కగా పోషించారు.

కథ, స్క్రీన్‌ప్లే, దర్శకత్వము నిర్వహించిన కె. యస్. ప్రకాశరావు ప్రతిభకు ఈ చిత్రం మరో మచ్చుతునకగా ప్రకాశిస్తుంది. పెండ్యాల సంగీతంలో పాటలన్నీ మధురంగా వినిపించాయి. కెమెరా యస్. వెంకటరత్నం, యన్. ఆర్. నంది సంభాషణలు ఉత్సాహంగాను ఉద్వేగంగానూ సాగి చిత్రం స్థాయిని పెంచాయి. అసభ్యకరమైన దృశ్యాలకి దూరంగా బహుజనాదరణీయంగా నిర్మించిన ఈ చిత్రాన్ని ఎ. యస్. ఆర్. ఆంజనేయులు సమర్పించారు. ఉత్తమ ఆశయంతో— గాంధీమహాత్ముని శతజయంతి కానుకగా సమర్పించిన 'బందిపోటు దొంగలు' నిర్మాతలు జె. సుబ్బారావు, జి. రాజేంద్రప్రసాద్.

— సతరాజు

సినిమా

జయలలిత, నాగేశ్వరరావు భార్యా భర్తలు. అన్యోన్యంగా దాంపత్య జీవితాన్ని గడుపుతుంటారు. తనకు తోడు, నీడ, జయలలిత ఒక్కటే అని అక్కినేని తల పోస్తున్నాడని జయకు బాగా తెలుసు ఒకరోజు జయలలిత కన్నీరు కారుస్తున్న దృశ్యాన్ని నాగేశ్వరరావు అద్దంలో చూశాడు; భార్యను సమీపించాడు; ఆ పైన యేం జరిగిందో మీకు తెల్పాలిగ

నాగేశ్వరరావు: ఏమిటిది, ఎందుకా కన్నీళ్ళు?

జయ: ఏంలేదు.

నాగేశ్వరరావు: ఏమో, రాత్రినుంచి ఒకమాదిరిగా వున్నావ్. ఏం జరిగింది.

జయ: నేనప్పుడే చెప్పాను. మనం వేడ్డవాళ్ళమవుతామని.

నాగేశ్వరరావు: ఎవరన్నా యేమయినా అన్నారా?.

జయ: నేనే మీకు మారిపోసానని, అన్నదమ్ములను విడదీసి ఆస్తి పంచుకోవాలని నేనే యీ చిచ్చు రేపానని...

నాగేశ్వరరావు: మీ అక్కయ్యలే గా అన్నారు.

జయ: మీ అన్నయ్యలు మిమ్మల్నంటారా?

నాగేశ్వరరావు: నిజమే. మేము ఒక కడుపున పుట్టాం; ఒకేరక్తం పంచుకున్నాం, ఒకటిగా పెరిగాం, కాని మీరు? తల్లులు వేరే; రక్తంవేరే పెంపకం వేరే. మాకున్న అభిమానాలు, అనుబంధాలు మీకెలా వుంటాయి.

జయ: వాళ్ళు నన్ను నిందిస్తే మీరు ఆడజాతినే నిందిస్తున్నారు. అంతేగా?

నాగేశ్వరరావు: కాదు. సత్యాన్ని గ్రహించని మగవాళ్ళను నిందిస్తున్నాను, మా గొప్పకోసం, మా పరువు ప్రతిష్ఠకోసం, మీ వ్యక్తిత్వాన్ని అణగదొక్కుతున్న మా దౌర్భాగ్యాన్ని నిందిస్తున్నాను.

జయ: నన్ను హేళన చెయ్యక్కర్లేదు. నేను ఓడిపోయానని ఒప్పుకుంటా.

నాగేశ్వరరావు: లేదు నువ్వే గెల్చావు. యీ క్షణంలో అందరి అంతరాంతరాల్లో విడిపోవాలనేవుంది కాని పరువుకు భయపడి తండ్రి; తండ్రికి భయపడి కొడుకులు, కొడుకులకు భయపడి కోడళ్ళు నిజం చెప్పలేకున్నారు.

జయ: మనమింక చేసేదేముంది.

నాగేశ్వరరావు: వుంది. కాని అది కాదు మార్గం. వేరే ఆలోచించాలి.

జయ: మీ ఆవేశం చూస్తే నాకేదో భయంగావుంది.

'భలే మాష్టారు'లో రామారావు, కాంచన.

'జగత్ కిలాడీలు'లో వి. వి. రాధ.

నాగేశ్వరరావు : నాకున్న ఆవేశము, ధైర్యము అన్నీ నువ్వే. ఈ నరకాన్ని స్వర్గం చేస్తున్నది నువ్వే. ఇపుడు వెన కడుగు వేస్తావా ?

జయ : లేదండి. ఎప్పుడూ మీవెంట వుంటాను. (ఆమాట చెప్పడమే తరువాయి నాగేశ్వరరావు, జయలలితను తన బాహు బంధాల్లో యిరికించుకున్నాడు)

ఈ సన్నివేశం యే చిత్రంలోనిదో మీకు తెలపాలిగ. ప్రసాద్ ఆర్టు పిక్చర్సు నిర్మిస్తున్న పదకొండవ సాంఘిక చిత్రం లోనిది. ఈ చిత్రానికి దర్శకు డెవరను కున్నారు ? మరెవ్వరో కాదు. మీ అభి మానాన్ని విపరీతంగా చూరగొన్న ప్రత్య గాత్మయే. ఈ చిత్రం నాగేశ్వరరావు రజతోత్సవచిత్రం; ఉన్నత ఆశయాలు, ఉదాత్త భావాలుగల అనుమోలు వెంకట సుబ్బారావు ఈ చిత్రాన్ని ప్రెస్టేజ్ చిత్రంగా వాహినీ స్టూడియోలో నిర్మిస్తు న్నాడు నవయుగద్వారా విడుదల కానున్న యీ చిత్రంలో నాగేశ్వరరావు, జయ లలిత, గుమ్మడి— అంజలి, ఎస్వరలక్ష్మి— నాగభూషణం, అనిత— పద్మనాభం, గీతాం జలి — శివరాజా, నాగయ్య, హేమంత, సూర్యాకాంతం, రమణారెడ్డి ప్రధాన పాత్రలను పోషిస్తున్నారు.

ప్రసాద్ ఆర్టు పిక్చర్సు చిత్రాన్ని

సినిమా

డైరెక్టుచేస్తున్న ప్రత్యగాత్మను కృష్ణా రావు నాయుడు వీధిలోని పి. ఎ పి ఆఫీసులో కలిసినప్పుడు, ఆయన నాతో చెప్పిన విషయాలను మీ ముందుం చెడు తున్నాను. తెలుగులో 'రాజా— పేద' చిత్రాన్ని మీ రందరూ చూసేవుంటారుగ ఆ చిత్రాన్ని 'రాజా—అవుర్—రంక్' పేరుతో ప్రత్యగాత్మ దర్శకత్వంలో ప్రసాద్ ప్రొడక్షన్స్ విడుదల చేసారనికూడ ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రికద్వారా మీకు తెలిపాను ఆ చిత్రం దాదాపు కోటి రూపాయలదాకా వసూలు చెయ్యగలదని ప్రత్యగాత్మ నమ్మ తున్నారు 'నన్ను డైరెక్టుచేసి పెట్టమని షుమారు డజనుమంది అడగుతున్నారు అన్నింటిని అంగీకరిస్తే యే ఒక్కదాని మీదా సరయిన కాన్సన్ట్రేషన్ కుదరదుగా. అందుకే రెండు చిత్రాలను మాత్రం ఒప్పు కున్నాను 'తమాషా' విడుదలకు సిద్ధంగా వుంది. కె. ఎస్ పిక్చర్స్ నిర్మించే రెండవ చిత్రాన్ని ఏప్రిల్ 25 న ప్రారంభిస్తాను ఇందులో దేవ్‌ముఖర్జీ నాయకుడు. దీన్ని జూన్‌కు ముగించి, జూన్ రెండవవారంలో ఎం బి ఎం. పిక్చర్స్‌కు షూటింగు మొదలెడతాను ఇందులో నూతన్ మొట్ట మొదటిసారిగా ద్విపాత్రాభినయం చేస్తుంది' అని యింకేదో చెప్పబోతుంటే— కాస్త

> # మీకు తెలుసా?
>
> నటి కాంచన మార్చి ఆఖరు వారంలో శ్రీధర్ పిక్చర్‌లో నటించేం దుకై విదేశాలకు వెళ్తుంది.
>
> ప్రముఖ దర్శక, నిర్మాత వి శాంతారాం 'మకర సంక్రాంతి' అనే చిత్రాన్ని నిర్మిస్తున్నారు
>
> నటి దేవిక హిందీని అనర్గళంగా మాట్లాడగలదు; మాధ్యమిక పరీక్ష కూడ ప్యాసయింది.
>
> నాట్యనటి పద్మిని యిప్పటివరకు 220 చిత్రాల్లో నటించివున్నది.
>
> తరచు సిగిరెట్లు కాల్చే ప్రముఖ దర్శక, నిర్మాత శ్రీధర్ గత మూడు మాసాలుగా ఆ అలవాటును మాను కున్నాడట.
>
> పద్మవిభూషణ్ లతామంగేష్కర్ గత 25 సంవత్సరాలనుండి పాడుతున్న ప్పటికీ, ఆమె పాడినపాటల సంఖ్య ఆమెకే తెలియదట.

ఆగండి, మీరు హింది చిత్రాలనుగూర్చే చెప్తుంటే తెలుగు సంగతేమిటి అని ప్రశ్నిం చాను. 'నాకుమాత్రం నాభాషపై మక్కువ లేదా, లేక తియ్యాలనే వుద్దేశం లేదా— నాకు ఖాళీదొరక్కగానీ లేకుంటే సంవత్స రానికి ఒక తెలుగు చిత్రానికయినా డైరెక్షన్ ఒప్పుకునేవాడ్నే' అని చెప్తూ గడియారంవంక చూసుకున్నాడు. 'సారీ, బ్రదర్, మ్యూజిక్ కంపోజిషన్‌కు టైం అయింది. మరోసారి కలుద్దాం అని వెనుక నున్న వరండాలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

* * *

ప్రత్యగాత్మతో సంభాషించి వస్తుంటే, పి. ఎ. పి. జనరల్ మేనేజరు పి. వి. సుబ్బా రావు కన్పించి తాను నిర్మించనున్న చిత్రం యొక్క వివరాలను చెప్పాడు. త్రివేణి చిత్ర పేరుతో జూన్ మాసంలో సారథి స్టుడియోలో నిర్మించనున్న సాంఘిక చిత్రానికి తాతినేని రామారావు దర్శకుడని, బాలమురుగన్ కథకు చిరంజీవి మాటలను వ్రాస్తున్నారని, రాజేశ్వరరావు సంగీతాన్ని వినిపించనున్నారని, నాగేశ్వరరావు, జగ్గయ్య,

'శ్రీ రామకాంత[illegible] దేవిక, శోభన్‌బాబు.

విజ్ఞానోదయ సాహిత్య పదావళి 3

వరంగల్లు.2 (ఆ.ప్ర)

రు. **2200** తప్పక గెలవండి

భారత ఉన్నత న్యాయస్థాన తీర్పు ననుసరించి నిర్వహించబడుచున్న సాహిత్య పోటీ

ముగింపు తేదీ **11-4-69**

మొదటి బహుమతి రు 1000 ఆల్ కరెక్టు
రెండవ బహుమతి రు 400 ఒక తప్పు
మూడవ బహుమతి రు 300 రెండు తప్పులు
నాలుగవ బహుమతి రు 250 మూడు తప్పులు
లఘుపదావళి రు 250 ఆల్ కరెక్టు

ఇది చించి పంపండి

చిరునామా:— విజ్ఞానోదయ సాహిత్య పదావళి - 3, వరంగల్లు - 2

సూచనలు :—(1) ప్రతి ఆధారములోను మీరు తప్పుఅని భావించిన పదము ను సిరాతో కొట్టి వేయండి. (2) మీరు నాలుగుకన్న తక్కువ కూపనులు పంపదలచుకున్నచో మిగిలినవాటిని కొట్టివేయండి. (3) ప్రవేశశుల్కం M.O. ద్వారా పంపినచో M.O. రశీదు దీనికి తప్పక జతచేయండి. M.O. రశీదులేని కూపనులు పోటీలో చేర్చబడవు. (4) పోస్టల్ ఆర్డరు క్రాస్‌చేయకూడదు. దాని మీద కేవలం విజ్ఞానోదయ సాహిత్య పదావళి వరంగల్లు 2 అని మాత్రమే వ్రాయాలి. (5) ఆల్ కరెక్టు లేనియెడల తక్కువ తప్పులున్న కూపనుకు మొదటిబహుమతి లభించును. ఆ క్రమము ననుసరించి మిగిలిన బహుమతులుకూడా మారును.

కూపను 1 (రు 1)

1	గౌరవింప	పూజింప
2	కష్టం	సులభం
3	సాహిత్యం	కళల
4	భావం	నినాదం
5	వ్యాధి	దుఃఖము
6	వెయ్యి	నూరు
7	పిల్లలు	పెద్దలు
8	చిరంతన	ఘోర
9	మానవులు	సంఘం
10	స్నేహాలు	కలహాలు
11	ధైర్యం	సౌందర్యం
12	తృప్తి	ధైర్యం
13	జీవం	ఆత్మ
14	నీరసించి	కృశించి
15	అనుభవాల	జ్ఞాపకాల

కూపను 2 (రు 1)

1	గౌరవింప	పూజింప
2	కష్టం	సులభం
3	సాహిత్యం	కళల
4	భావం	నినాదం
5	వ్యాధి	దుఃఖము
6	వెయ్యి	నూరు
7	పిల్లలు	పెద్దలు
8	చిరంతన	ఘోర
9	మానవులు	సంఘం
10	స్నేహాలు	కలహాలు
11	ధైర్యం	సౌందర్యం
12	తృప్తి	ధైర్యం
13	జీవం	ఆత్మ
14	నీరసించి	కృశించి
15	అనుభవాల	జ్ఞాపకాల

ప్రతి రెండు కూపనులకు ఒక లఘుపదావళి ఉచితము

కూపను 3 (రు 1)

1	గౌరవింప	పూజింప
2	కష్టం	సులభం
3	సాహిత్యం	కళల
4	భావం	నినాదం
5	వ్యాధి	దుఃఖము
6	వెయ్యి	నూరు
7	పిల్లలు	పెద్దలు
8	చిరంతన	ఘోర
9	మానవులు	సంఘం
10	స్నేహాలు	కలహాలు
11	ధైర్యం	సౌందర్యం
12	తృప్తి	ధైర్యం
13	జీవం	ఆత్మ
14	నీరసించి	కృశించి
15	అనుభవాల	జ్ఞాపకాల

కూపను 4 (రు 1)

1	గౌరవింప	పూజింప
2	కష్టం	సులభం
3	సాహిత్యం	కళల
4	భావం	నినాదం
5	వ్యాధి	దుఃఖము
6	వెయ్యి	నూరు
7	పిల్లలు	పెద్దలు
8	చిరంతన	ఘోర
9	మానవులు	సంఘం
10	స్నేహాలు	కలహాలు
11	ధైర్యం	సౌందర్యం
12	తృప్తి	ధైర్యం
13	జీవం	ఆత్మ
14	నీరసించి	కృశించి
15	అనుభవాల	జ్ఞాపకాల

ప్రతి రెండు కూపనులకు ఒక లఘు పదావళి ఉచితము

ఉచిత లఘు పదావళి

7	పిల్లలు	పెద్దలు
10	స్నేహాలు	కలహాలు
11	ధైర్యం	సౌందర్యం
12	తృప్తి	ధైర్యం
13	జీవం	ఆత్మ

వి సా ప 3

ఉచిత లఘు పదావళి

7	పిల్లలు	పెద్దలు
10	స్నేహాలు	కలహాలు
11	ధైర్యం	సౌందర్యం
12	తృప్తి	ధైర్యం
13	జీవం	ఆత్మ

మీ నిబంధనలకు లోబడి ఈ పోటీలో పాల్గొనుచున్నాను. ••• కూపనులకుగాను రు. .... మనీ/పోస్టల్ ఆర్డరుద్వారా పంపి రశీదు జతపరచుచున్నాను.

పేరు ....

చిరునామా ....

ఇది చించి పంపండి

ఆధారములు :

1. స్త్రీలు గౌరవింప / పూజింప బడుచున్న చోట్లనే దేవతలు క్రీడింతురు.
2. కొన్నిరకాల బాధలు ఒంటరిగా భరించటం కష్టం/సులభం.
3. సాహిత్యం/కళల ద్వారా సమాజాన్ని నిజంగానే రెచ్చగొట్టవచ్చు.
4. సంస్కృతికన్న సంప్రదాయం బలమైనది. అర్థంకంటే భావం/నినాదం బలమైనది.
5. శాంతమువంటి తపస్సు, సంతోషముకంటె సుఖము, తృష్ణను మించిన వ్యాధి/దుఃఖము దయనుబోలిన ధర్మమును లోకమున లేవు.
6. వేదాంత వాక్య శ్రవణము కంటె మననము వెయ్యి/నూరు రెట్లు గుణవత్తరము.
7. సహనమంటే యేమిటో యెరుగరు పిల్లలు/పెద్దలు.
8. అసలు జీవించటమనేదే ఒక కళ! కళాకారుని చిరంతన/ఘోరమైన తపస్సు లాంటిదే మానవుని జీవిత పోరాటంకూడా......
9. పరిస్థితులతోపాటు మానవులు / సంఘం కూడ మారాలి.
10. చిన్నపిల్లల స్నేహాలు/కలహాలు బీరకాయ పీచులాంటివి.
11. ధైర్యం/సౌందర్యం స్త్రీలలో వుంటే మరీ ఆకర్షిస్తుంది పురుషుణ్ణి.
12. జీవితంలో కావలసింది తృప్తి/ధైర్యం.
13. ప్రకృతీ మానవుల పరస్పర ప్రభావమే భారతీయ కళకి జీవం/ఆత్మ.
14. జీవితాన్ని కలతపెట్టే విషయాన్ని గూర్చి తిగా ఆలోచిస్తున్నప్పుడు మానసికంగా నీరసించి/కృశించి పోతాడు మనిషి.
15. ప్రతి నిమిషం మారుతున్న జీవితానికి గతించి పోయిన అనుభవాల/జ్ఞాపకాలవల్ల ప్రయోజనం లేదు.

పదావళి 2 కి సొల్యూషన్

1. ఆనందాన్ని 2. సంసారాన్ని 3. నానాత్వము 4. జీవితాన్ని 5. అనుబంధాన్ని 6. సంఘం 7. నౌక 8. సామాజిక 9. భౌతిక 10. క్షమ 11. లాలించుట 12. సర్దటం 13. క్రోధ 14. రక్తి 15. విజ్ఞానుల.

ఏజెంట్లు కావలెను

వివరములకు వ్రాయండి.

నిబంధనలు :— (1) ఆధారములు భారతీయ రచయితల గ్రంధములనుండి తీసుకొనబడినవి. ప్రతి ఆధారములోనూ మా "కూర్పరి" ఒక పదమును చేర్చును. పోటీదారులు ఆ పదమును గుర్తించి కొట్టివేయాలి, రచయిత గ్రంథములో వాడిన పదముమాత్రమే సరిఅయినది. (2) ప్రతి కూపనుకు ప్రవేశ శుల్కం ఒక రూపాయి వంతున చెల్లించి తాము ఎన్ని కూపనులైనను ఒకేపేరుతో పంపుకొనవచ్చును. ప్రతి రెండు కూపనులకు ఒక లఘు పదావళి ఉచితం. ఆల్ కరక్టునుండి మూడు తప్పులవరకుగల ప్రతి కూపనుకు బహుమతి లభించును. లఘుపదావళిలో ఆల్‌కరక్టువారికి మాత్రమే బహుమతి లభించును. (3) ప్రవేశ శుల్కం మనీ / పోస్టల్ ఆర్డరుద్వారా పంపవచ్చును. (4) ఒకరికన్న ఎక్కువమంది విజేతలున్నచో బహుమతి మొత్తం అందరికి సమానముగా పంచబడును. (5) 18—4—69 లోగా గ్రంధాది వివరణ విజేతల పట్టిక ప్రచురించబడును. కావలసినవారు 0—15 పైసల పోస్టేజి అదనంగాపంపి పొందవచ్చును. (6) కూపనులు మాకు వ్రాసి ఉచితంగా తెప్పించుకొనవచ్చును. లేదా వరుసక్రమములో పదములు వ్రాసి పంపినను అంగీకరించబడును. (7) గడువు దాటిన తరువాత వచ్చు కూపనులు పోటీలో చేర్చబడవు. (8) పోస్టువారి ఆలస్యమునకు మా బాధ్యత ఉండబోదు. (9) ఒకే కవరులో ఎందరి కూపనులైనా ఒకే M.O. ద్వారా ఎందరి ప్రవేశ శుల్కమైన పంపవచ్చును. (10) ఇది కేవలం తెలివి, అనుభవమూ, జ్ఞాపకశక్తితో సాధింపగల సాహిత్య పోటీ.

'అన్నదమ్ములు' లో విజయనిర్మల, కృష్ణ.

గుమ్మడి ముఖ్యపాత్రలను ధరించడానికి అంగీకరించారని, నాయికలుగా కె. ఆర్. విజయ, విజయనిర్మలను పెట్టదల్చుకున్నానని నాతో చెప్పాడు.

* * *

కృష్ణారావు నాయుడు వీధినుండి సెంగో భగీరధమ్మాళ్ వీధిలోగల అన్నపూర్ణా ఆఫీసుకు వెళ్లాను. నిర్మాత మధుసూదనరావు సాదరంగా ఆహ్వానించి నేను వచ్చిన పని ఏమిటి అని అడిగారు. మరేంలేదు. అన్నపూర్ణా పిక్చర్స్ చిత్రం యెప్పుడు

సినిమా

ప్రారంభిస్తారో తెల్సుకుందామని వచ్చానన్నాను; 'రెండు మూడు మాసాల్లో ప్రారంభించాలి' అన్నారు. 'అంటే మే, జూన్‌లో వుండొచ్చా' అని అడిగేసరికి, 'అవును. మే నెలలోనే చెయ్యాలనుకున్నాము కాని మే మాసంలో నా కుమార్తె వివాహం జరపడానికి నిశ్చయించాము. అందువల్ల చిత్రాన్ని జూన్‌లో మొదలెడుతాను' అన్నారు; 'మీ చిత్రం తాలూకు వివరాలేమయినా తెల్పగలరా' అని అడిగాను. 'డి. వి. నరసరాజు రచనచేస్తున్నారు. జయలలిత, నాగేశ్వరరావు ముఖ్యభూమికలను ధరిస్తారు యోగానంద్ డైరెక్టుచేస్తారు; యిప్పటికి యింతవరకు అయింది' మద్రాసులో యెన్నాళ్లుంటారో చెప్తారా అన్నాను. 'పదిరోజులుంటాను. సారధి స్టుడియోస్ 'ఆత్మీయులు' రీ—రికార్డింగు ధరణిలో జరుగుతూవుంది' అని సమాధానమిచ్చారు; మేము మాట్లాడుతున్న సమయంలో నరసరాజుగారు పైనవున్న గదిలోకి వెళ్లడాన్ని చూచిన నేను వాళ్ల కార్యక్రమానికి భంగం కల్గించడం యిష్టంలేక మధుసూదనరావుగారితో మళ్లీ కలుస్తాను అని చెప్పి వచ్చేసాను.

దుక్కిపాటి మధుసూదనరావు గారివద్దనుండి వస్తుంటే, ఆదుర్తి వద్ద సహాయకుడిగవుండే మాధవస్వామి కన్పించాడు; కుశలప్రశ్నల తర్వాత అసలు విషయాన్ని ప్రస్తావించాను; 'మీరు డైరెక్టు చేస్తున్నట్టు తెలిసింది, నిజమేనా?' అన్నాను; 'నిజమేనండీ; వెంకట్రామరాజుగారు ఒక సాంఘికాన్ని నిర్మిస్తూ, నన్ను డైరెక్టు చెయ్యమని అడిగారు. మొదట్లో కాస్త భయపడ్డాను; మా గురువుగారు సుబ్బారావుగారి సలహా నడిగాను. ఆయన వీపు తట్టి 'గో ఎహెడ్, మై బాయ్' అని నాకు ధైర్యం యిచ్చారు. సరేనని ఒప్పేసుకున్నాను; ఆత్రేయచేత రచన చేయిస్తున్నాను. మహదేవన్ సంగీతాన్ని నిర్వహించే యీ చిత్రంలోని ముఖ్యపాత్రలను కృష్ణంరాజు, విజయనిర్మల, రాజబాబు పోషిస్తారు నా సంస్థకు జయలక్ష్మి ఆర్ట్సు అని, నాకు మాధవరావు అని, మా స్నేహితుడు ఒకాయన పేరుపెట్టారు' అని స్టుడియోకు దారితీశాడు. నేను హబిబుల్లారోడ్డుకు వెళ్లాను; నెం. 37 యింట్లోకివెళ్లాను. ఆయింటి యజమాని హైద్రాబాదుకు వెళ్లారని తెలిసింది; ఆ వ్యక్తి మరెవ్వరోకాదు; క్యారెక్టరు నటుడు గుమ్మడి వెంకటేశ్వరరావే! ఆయనలేడని తెలియగానే నెం. 38లోవున్న కౌముదీ ఫిలింస్‌కు వెళ్లాను; నేను వెళ్లిన సమయానికి నిర్మాత సుందరరామిరెడ్డి స్క్రిప్టును తిరగేస్తున్నాడు! అయ్యా! రావచ్చా అన్నాను; 'నీకు అభ్యంతరమా

'టక్కరిదొంగ చక్కనిచుక్క' లో కృష్ణ, విజయలలిత.

ధారాళంగా రావచ్చు' అని కుర్చీ చూపించాడు. 'నేనెందుకొచ్చానో మీకు తెలుసనుకుంటా. మరి ఆలస్యం దేనికి' అన్నాను.

'శ్రీకృష్ణవిజయం' అనేది పౌరాణిక కథను నేనే వ్రాశాను; దాన్ని చిత్రంగా నిర్మించాలనుకుంటున్నాను పింగళి నాగేంద్రరావు మాటలు వ్రాస్తున్నారు. కమలాకర కామేశ్వరరావు దర్శకత్వం నెరపనున్న యీ చిత్రానికి ఎన్. టి. రామారావు కృష్ణ పాత్రను ధరిస్తేనే కథ రక్తికడుతుంది; రామారావుగారి కాల్‌షీట్ల కోసమే చిత్ర నిర్మాణాన్ని వాయిదావేశాను' అని ముగించాడు.

* * *

హాబిబుల్లానుండి బజుల్లాకు వచ్చాను. బజుల్లారోడ్డులో గోపాల్‌క్రిష్నా ఆఫీసుకు వెళ్ళాను. నేను వెళ్ళినప్పుడు హేమాంబరధరరావును, నిర్మాత గోపాల్‌క్రిష్నను (కనీసం యాభైమందయినా వుండొచ్చు) 'కథానాయకుడు' చిత్ర విజయాన్ని గూర్చి శ్లాఘిస్తూవుండడాన్ని చూశాను. నేను కూడా మనసారా దర్శకుడ్ని, నిర్మాతను అభినందించి నా కలానికి పని కల్పించమని అడగాను. నిర్మాత గోపాలకృష్ణ యిచ్చిన వివరాలను మీకు తెల్పుతున్నాను.

"కథానాయకుడు" చిత్రం మొదటి వారంలో (32 ప్రతులకు) ఏడులక్షల నలభైనాలుగు వేలరూపాయలను సంపాదించి తెలుగు చిత్రాల కలెక్షన్ రికార్డును అధిగమించింది. "కథానాయకుడు" చిత్రాన్ని తమిళ, హిందీ భాషల్లో నిర్మించే హక్కులను ప్రముఖ నిర్మాత నాగిరెడ్డి కొన్నారు. ఇంతవరకు యే తెలుగు చిత్రానికి రానంతడబ్బు దీనిద్వారా కూడ వచ్చింది.' అని చెప్పి, మున్ముందు కూడ దేశశ్రేయస్సుకు వుపయోగపడే నీతివంతమయిన చిత్రాలనే నిర్మించడానికి ప్రయత్నిస్తామని ముగించారు.

* * *

గోపాల్‌క్రిష్నా పిక్చర్స్‌నుండి వస్తూంటే చంద్రశేఖరరెడ్డి (వి మధుసూదనరావు, ఆదుర్తి సుబ్బారావులవద్ద సహాయ దర్శకుడిగ పనిచేసినవ్యక్తి) కనిపించాడు 'నిన్ననే విన్నాను మీరు ఒకపిక్చరును డైరెక్టు చేస్తున్నట్టు—ఈరోజు మీరే కన్పడ్డారు. వివరాలని తెలుపగలరా ?' అన్నాను. 'మీకు నేనే చెప్దామనుకున్నాను' అని చెప్పసాగాడు.

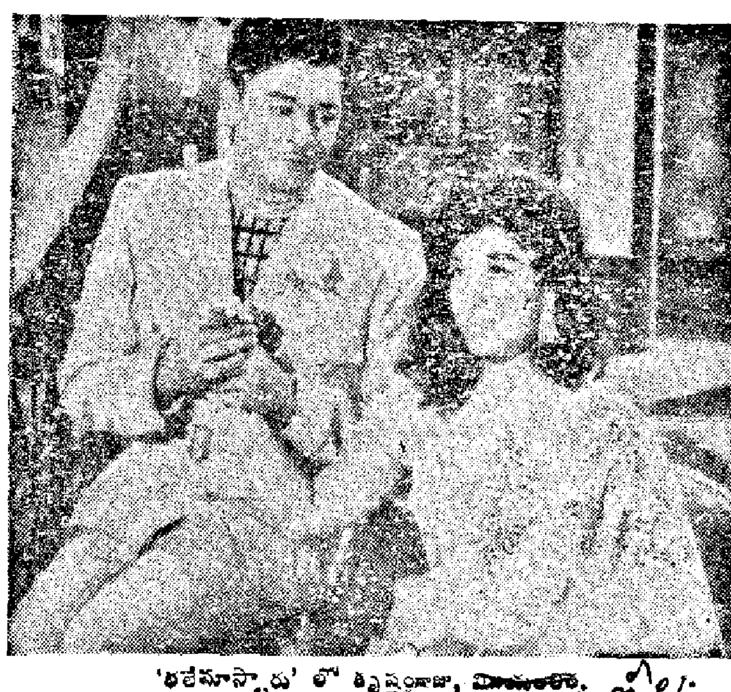
చిత్ర కల్పనవారి తొలిసాంఘిక చిత్రంలో నాగేశ్వరరావు, విజయనిర్మల.

'అనూరాధ ఆర్ట్సు ప్రొడక్షన్స్ పేరిట మలయాళంలో హిట్ అయిన ఒకచిత్రాన్ని తెలుగులో నిర్మిస్తున్నాను' బహుశా బొల్లిముంత శివరామకృష్ణచే సంభాషణలు వ్రాయించాలనుకుంటున్నాను. మహదేవన్ సంగీతాన్ని విన్పించే యీ చిత్రంలో కృష్ణ నాయకపాత్రను ధరిస్తాడు, ఎస్. వి. ప్రభాకరరెడ్డి నిర్మించనున్న యీ చిత్రం మద్రాసులో జూన్‌నెలలో ప్రారంభమౌతుంది' అని ముగించాడు.

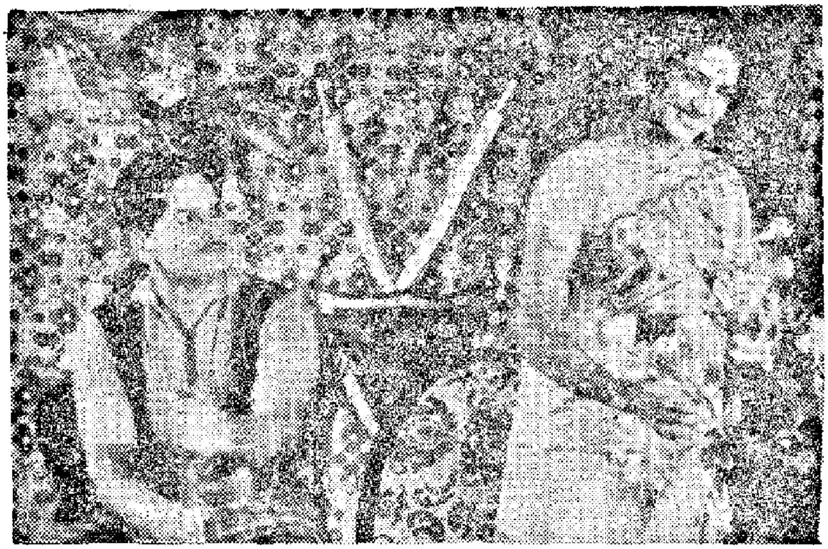
* * *

మధ్యాహ్నం మూడుగంటలకు బోగ్ రోడ్డులోని సురేష్ ఆఫీసుకు వెళ్ళాను. అప్పుడే రామానాయుడుకూడ ఫ్లిమత్‌నుండి దిగాడు, ఇద్దరం మేడపైకి వెళ్ళాము. వెళ్ళగానే ఒక పెద్దఫైలు తీశాడు, 'ఏమిటండీ యిది ?' అని అడిగాను. 'ఇది ఒక మంచి సబ్జెక్టు, నాగేశ్వరరావు యీ చిత్రంలోని నాయకుడి పాత్రకు న్యాయం చెయ్యగలడు, ఆయన కాల్‌షీటుకోసం చూస్తున్నాను.' అన్నాడు.

* * *

'భలేమాస్టారు' లో కృష్ణంరాజు, [illegible]. గోల.

'దేశం కోసం' లో తనుమూరు సత్యం, స్వర లత.

అక్కడ్నించి ఫర్స్రోడ్డులోని అంజలీదేవి యింటికి వెళ్ళిన నాకు సహాయదర్శకుడు శేఖర్ యెదురొచ్చాడు. 'అంజమ్మ, ఆది 'నారాయణరావు ఉన్నారా?' అని ప్రశ్నించాను. 'ఇద్దరూ లేరండీ. ఒకరు హైద్రాబాదుకు షూటింగుకై వెళ్ళారు మరొకరు వీనస్ స్టుడియోకి వెళ్ళివున్నారు' అని వివరాలను తెల్పాడు. 'చిన్ని బ్రదర్స్ బ్యానర్లో ఉగాదిరోజున (మార్చి 19 న) టి. వి. ప్రసాద్ దర్శకత్వంలో ఒక సాంఘికాన్ని ప్రారంభిస్తారు. కృష్ణ, కృష్ణంరాజా, గుమ్మడి, అంజలీదేవి, విజయనిర్మల ముఖ్యపాత్రలను పోషించే యీ

సినిమా

చిత్రానికి ఆదినారాయణ సంగీత దర్శకుడు; వి. ఎస్. ఆర్. స్వామి ఛాయాగ్రాహకుడు; కథ దర్శకుడిదే, సంభాషణలను ప్రత్యగాత్మ పర్యవేక్షిస్తారు' అని చెప్పాడు.

* * *

ఫర్స్రోడ్డునుండి సెనోటాఫ్రోడ్డుకు వచ్చి శ్రీదేవి ఆఫీసుకి వెళ్ళాను. లోపల తోట సుబ్బారావు బిజీగావుండినా, నన్ను చూడగానే లోపలికి రమ్మన్నారు 'ఏమిటీ హడావిడి?' అని ప్రశ్నించాను. 'భలే అబ్బాయిలు పూర్తయింది. ఇప్పుడు రెండు చిత్రాలను ప్లాన్ చేస్తున్నాను. వాటిని గురించి ఆలోచిస్తున్నాను. అంతే'నన్నాడు. 'శ్రీదేవీ మూవీస్ నిర్మించే చిత్రంలో కాంచన, హరనాథ్ ముఖ్యపాత్రధారులు—యీ చిత్రాన్ని అనిసెట్టి సుబ్బారావు డైరెక్టు చేస్తారు; మరొక సాంఘికాన్ని పేకేటి శివరాం దర్శకత్వంలో కృష్ణ నాయకుడిగ త్వరలో ప్రారంభిస్తాను' అన్నాడు. సరే వస్తానండీ అని అక్కడ్నించి బయలుదేరాను.

* * *

'విచిత్రకుటుంబం' లో జ్యోతిలక్ష్మి.

హరనాథ్ను చూడగానే ఆశ్చర్యమేసింది. మనిషి బలహీనంగాను, బక్కచిక్కిగానూ కన్పించాడు. కళ్ళు వచ్చగావున్నట్టు అనిపించింది; 'ఏమిటండీ యిలా అయిపోయారే?' అన్నాను గత నెలరోజులుగా జాండిస్తో (కామెర్లు) వున్నాను. ఇప్పుడు పర్వాలేదు' అన్నాడు. సరేనని రాబోతూంటే 'వెయిట్ యె మినిట్, నేను వస్తాను' అన్నాడు. 'ఎక్కడికి?' అన్నాను.

'ఇంకెక్కడికి? స్టూడియోకెళ్ళాలి. 15

'మమత'లో కృష్ణకుమారి.

చిత్రాల్లో నటిస్తున్నాను. నావల్ల యెవ్వరికీ కష్టంగానీ, నష్టంగానీ వుండకూడదుగా' అని నాతో బయల్దేరాడు.

'15 చిత్రాలేమిటి?'

'జెమినీః దిగ్విజయా; చంద్రామూవీస్ః నరసచిత్ర; రాధాకృష్ణ; శ్రీదేవి మూవీస్; మహావిష్ణు ఫిలింస్; ఎస్ పి. వి. పిక్చర్స్, పాపులర్ ఎంటర్ ప్రయిజస్, గణేష్ రమా పిక్చర్స్; గౌరి శంకర్ కళాచిత్ర, అనూరాధ మూవీస్, గౌరి పిక్చర్స్; లలితా ఆర్ట్సు చిత్రాలలో నటిస్తున్నట్లు తెలిపాడు!

* * *

'రాజసింహ'లో వాణిశ్రీ.

'ప్రేమ్‌నగర్' చిత్రంలో జమునా అక్కినేని నాయకీ నాయకులుగా నటించనున్నారని, ఆ చిత్రాన్ని వి. మధుసూదనరావు డైరెక్టు చెయ్యనున్నారని మీకిదివరకు తెల్పివున్నాము. జమునా రమణారావు గర్భవతిగా వుండడంచేత నాయిక పాత్రను పోషించడానికి కె. ఆర్. విజయను నిర్ణయించినట్లు, షూటింగు జూన్‌లో ప్రారంభం కానున్నట్లు విశ్వసనీయంగా తెలియవచ్చింది

—శ్రీనివాస్ ●

'గండికోట రహస్యం'లో రామారావు, దేవిక.

సినిమా డైరీ

● "కిలాడీలు లోకమంతా, కిలాడీలురా" అనెడి పాటను "జగత్కిలాడీలు" చిత్రానికిగాను అయ్యన్‌మూర్తి శారదా స్టూడియోలో చిత్రీకరించాడు. విజయలలిత, రంగారావు, రావుగోపాలరావు పాల్గొన్నారు.

● రాజా పిక్చర్స్ "రాజసింహ" షూటింగులో సత్యనారాయణ మాంత్రికుడిగ, వాణిశ్రీ ముగ్ధ మోహనకాంతగా, గీతాంజలి, మీనాకుమార్లు మాంత్రికుడ్ని మోసగించే మునుగు శిష్యులుగా నటించిన సన్నివేశాలు సుబ్బరామదాసు చిత్రీకరించాడు.

● విజయ స్టూడియోలో జెమినీవారి "తులాభారం" (తెలుగు) షూటింగు జరిగింది. శోభన్, హరినాథ్, శారద, కాంచన, రావికొండలరావు, కె. వి. చలంకు సంబంధించిన దృశ్యాలను వి. మధుసూదనరావు చిత్రీకరించాడు

● వాహిని అయిదవ ఫ్లోర్‌లో ఎన్. టి రామారావు "ఎంతవారు కాని, వేదాంతులయిన కాని" అంటూ క్లబ్బులో పాడుతూ నటించిన సన్నివేశాన్ని బి. ఎ. సుబ్బారావు తారకరామా పిక్చర్స్‌కుగాను చిత్రీకరించాడు

● ఎ. వి ఎం లో శ్రీ రాజా ఆర్ట్సు ఫిలింస్ "విచిత్రకుటుంబం" షూటింగులో రామారావు, సావిత్రి, విజయ నిర్మల, కృష్ణలకు సంబంధించిన సన్నివేశాలను కె. ఎస్. ప్రకాశరావు చిత్రీకరించాడు.

● రాజమండ్రి రైల్వే సాంస్కృతిక సంఘం ఆరవ వార్షికోత్సవ సందర్భంగా నాగభూషణం, లింగమూర్తి, ముళ్ళపూడి వెంకటరమణ, సంధ్యారాణిలకు సన్మానం జరిగింది

● ఎ. జి. ఆర్. పిక్చర్స్‌వారి "బాలవీర ఏకలవ్యుని గురుభక్తి" స్క్రిప్టువర్కు పూర్తయింది. పి. శ్రీధర్ దర్శకత్వం నెరవుతున్న ఈ చిత్రానికి వి రామయ్యనాయుడు నిర్మాత. కథ. మాటలు, పద్యాది. సంగీతం టి వి. రాజు మాస్టర్ రాజ్, బేబీపద్మిని, నాగయ్య నెల్లూరు కాంతారావు, రాజ్‌బాబు, మాలతి, సూర్యకాంతం మొదలైనవారు ముఖ్యతారాగణంగా వున్నారు.

పుస్తకాలు

భూమి, ప్రజలు, చరిత్ర

[వ్యాసం. మూలం : శ్రీమతి ఎలిజబెత్ యస్. హాల్ఫ్‌మన్. అనువాదం: శ్రీ జొన్నలగడ్డ రాధా కృష్ణయ్య. ప్రతులకు : బాల సరస్వతీ బుక్ డిపో, ఎడ్యుకేషనల్ పబ్లిషర్స్ కర్నూలు: మద్రాసు—1. వెల: రూపాయిలు రెండు.]

భూమిని మానవుడు మొదటి నుంచి, ఏవిధంగా ఉపయోగించుకొన్నాడో, లేదా ఎలా ఉపయోగించుకోలేకపోయాడో తెలిపే గ్రంథం ఇది. ఇది భూమి చరిత్ర అనేకంటే నాగరకతా చరిత్ర అని చెప్పవచ్చు.

భూమి ఉపయోగం తెలిసి, నదీ లోయలలో వ్యవసాయంచేసి, పొలంలో ఎరువు వేయటం గుర్తించి, మర నాగళ్ళతో వ్యవసాయంచేసేదాకా మనిషి పెరిగిన దశను చూపే పుస్తకం ఇది.

ప్రారంభదశలో యుద్ధాలు నేలకోసం పంట పండే నేలకోసం జరిగాయని చెబుతూ రోము చరిత్రనే చెప్పటానికి ప్రయత్నించింది రచయిత్రి—తెలుగులో ఈ పుస్తకం ముద్రించినవారు రచయిత అనుకొన్నారు!

ఈ పుస్తకం అమెరికా ఆధిపత్యం చెప్పే ప్రయత్నం చేసింది. బహుశః ప్రచార దృష్టితోనే ఈ దేశం చేరుకొని వుంటుంది.

అమెరికాలో విశాల భూములలో వలస వచ్చిన వాళ్ళు స్థిరపడుతున్న విషయం వ్రాస్తున్నప్పుడు రచయిత్రి కవయిత్రి అయింది.

అనువాదం హాయిగా సాఫీగా వుంది.

తెలుగులో ఇటువంటి రచనల అవసరం ఎంతయినా వుంది. —మనోరాణి

మానవుడు-నాకు-దేవుడు

శ్రీ వెన్నం రచన: క్రౌన్ ఆక్టావొ 108 పేజీలు. ప్రచురణ : కవితా పబ్లికేషన్స్, విజయవాడ—2, వెల: రు. 2/—లు.

వచన గేయ రచనలో సాగిన 74 విభాగాల కావ్య సంపుటి ఇది. 'నాకు దేవుడు లేడు—మానవుడే నాకు దేవుడు' అనే ప్రారంభ వాక్యాలను గ్రంథమంతటా సహేతుకంగా సమర్థించుకు పోతూ, 'అందుకే మానవుడు నాకు దేవుడు, ఇంకే దేవుడితో నాకు పనిలేదు' అనే తుది పలుకులతో కావ్యాన్ని ముగిస్తున్నారు రచయిత.

రక రకాల తాత్విక చర్చలతో, వివిధాలైన ఇజమ్‌ల మధింపుతో ఈ కావ్యం చదువ సొంపుగావుంది, ఆలోచనల్ని రేపుతుంది. అడుగడుగునా సంశయాలు ప్రశ్నార్థకంగా ఉదయిస్తూ, వెంట వెంటనే జవాబులూ స్ఫురిస్తాయి. ఇదే ధోరణిలో కావ్యమంతా అతి రమణీయంగా నడిచింది. ఇందు ప్రబోధింపబడిన సమస్యలు కోకొల్లలు.

ఏది అవసరమైనా నేను దేవుణ్ణి అర్థించను.
ఏ అవసరము లేకపోయినా మానవుణ్ణి ప్రార్థిస్తాను.
ఈ విధంగా మానవుణ్ణే దేవుడిగా అర్చించి, ఆరాధించి, అంకితమైన రచయిత ఇంకా ఇలా అంటాడు:

'ప్రతి గృహము నా కొక దేవాలయము.
ప్రతి మానవుడూ నా కొక దేవత.'

—శివకుమారి

శ్రీమతి

పత్రికా సాహిత్యంలో రచయిత్రులు వీరవిహారం చేస్తున్న అభ్యుదయ యుగం ఇది. అటువంటప్పుడు స్త్రీల సచిత్ర మాస పత్రికకు స్థానం లేకపోలేదు. నిర్వాహకుల సత్సంకల్పానికి అభినందిస్తున్నాం. ప్రముఖ రచయిత్రుల రచనలు ఈ ఫిబ్రవరి తొలి సంచికలో చోటు చేసుకున్నాయి. స్త్రీలచేత, స్త్రీలకోసం వెలువరిస్తున్న ఈ మాస పత్రిక ఆశలూ, ఆశయాలూ బాగున్నాయి. ఇదే పథంలో ముందడుగువేస్తే శ్రీమతుల ఆదరణకి లోపం ఉండక పోవచ్చు. పుస్తకం గెటప్‌లో మరికొంత శ్రద్ధ తీసుకోవాలి.

శ్రీమతి డి. కృష్ణకుమారి జాయింట్ ఎడిటర్‌గా శ్రీమతి రమాదేవి సంపాదకత్వంలో వెలువడుతున్న ఈ పత్రిక చిరునామా: అరండల్‌పేట, విజయవాడ—? పుస్తకంనూరుపేజీలు, వెల: రూపాయి.

- ఈశ్వరాజు

న్యూఢిల్లీలేఖ

(7వ పేజీ తరువాయి)

గాంధీ భారతదేశం యొక్క మూడవ ప్రధాన మంత్రి కావటానికి కారకులూ శ్రీ కామరాజుగారే.

శ్రీమతి శారదా ముఖర్జీ కాంగ్రెసు పార్లమెంటరీ ఎక్సిక్యూటివ్ సభ్యులు. ఇటీవలే ప్రారంభం అయిన 'సిటిజెన్' అనే పక్ష పత్రికలో ఆమె ఇలా రాశారు —

'ఈ మధ్య కాంగ్రెసుకి మధ్యతరం ఎన్నికలలో పెద్ద దెబ్బలు తగిలాయి. తాము భవిష్యత్తులో అవలంబించ తగ్గ విధానం, ఉపాయాలని గురించి కాంగ్రెసు పార్టీవారు కొంత శ్రద్ధ తీసుకుంటారేమో అని ఎదురు చూస్తాము. దీనికి ఆధారం కనిపించదు. ఎందుకో తెలియకుండా కొన్ని పోర్టు ఫోలియోల మార్పులకి పార్టీ సభ్యులు అంగీకరించారు. కొందరు ఎలాగో అలాగమంత్రిపదవులమీదకి ఎక్కికూర్చుందామని ఆశించి హతాశులయ్యారు'

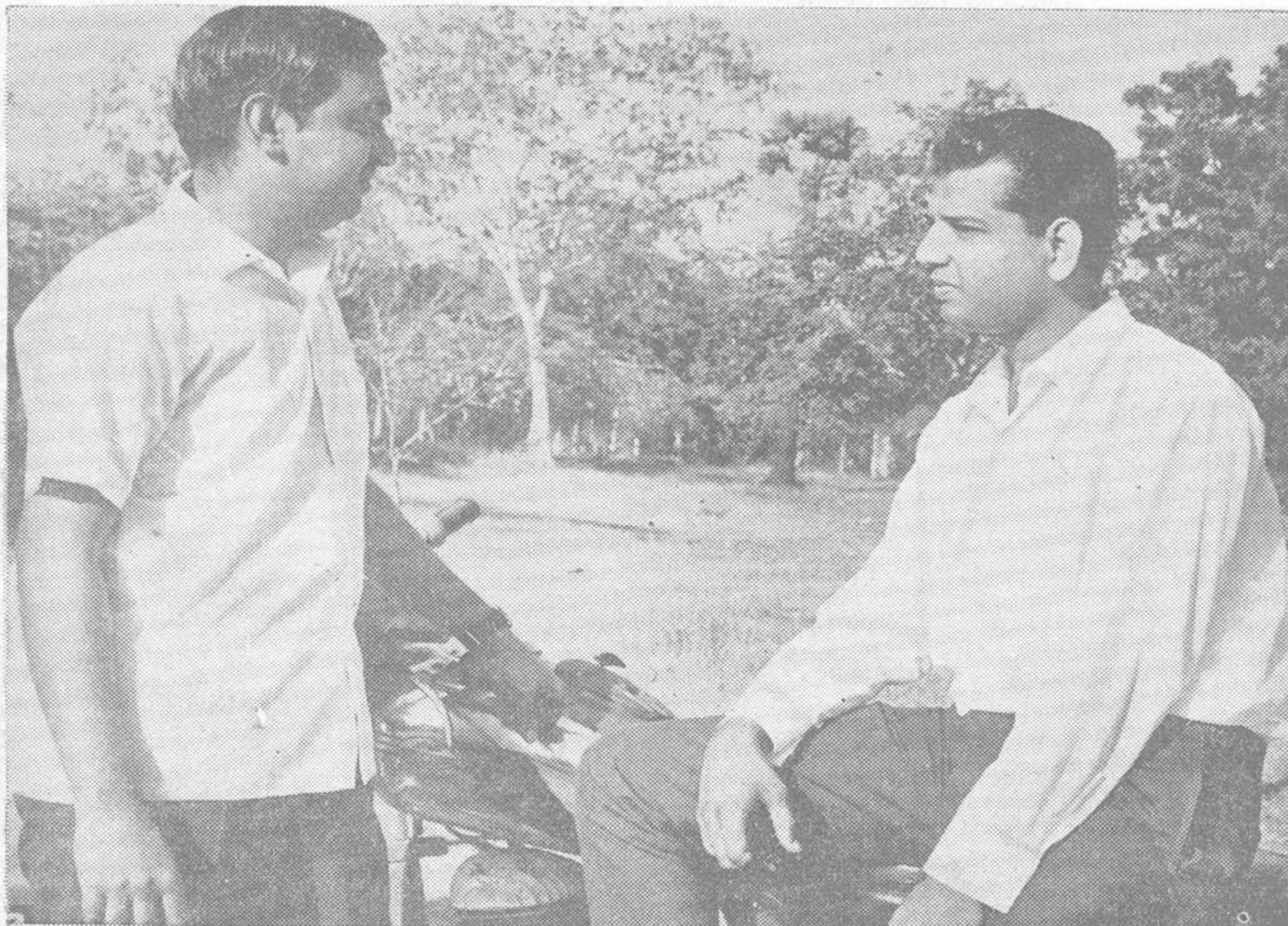
పశ్చిమ బెంగాలు సరిహద్దు దగ్గరి రాష్ట్రం. చాలా ముఖ్యమయిన రాష్ట్రం. ఈ రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో కేంద్ర ప్రభుత్వం నెగ్గుకు రావాలంటే కేంద్ర మంత్రివర్గంలో ఎడమవయిపుగా కనిపించే వారు కొందరు కావాలి. అప్పుడే కమ్యూనిస్టులని సంతృప్తి పరచవచ్చు. కమ్యూనిస్టుపార్టీ తరఫున కాంగ్రెసులో పని చేస్తున్న ఇద్దరిని ఉప — మంత్రులుగా వేస్తారని వదంతి.

అల్ప సంఖ్యాకుల వర్గాల వారితో బాటు ప్రాంతీయ, వర్ణాభిమానాల వల్ల పయికి వచ్చిన రాజకీయ నాయకులకి కూడా మంత్రి వర్గంలో స్థానాలు లభించవచ్చు. ఈ విధంగా కేంద్రప్రభుత్వం సుస్థిరం అవుతుందన్న మాట.

చిల్లర సద్దుబాట్లు

రాజకీయాలు అంటే ఇంతేనా? చిల్లర సద్దుబాట్లతో ఆర్థిక మాంద్యం, దుష్పరిపాలనలని అరికట్ట వచ్చునా? మనల్ని ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలు చాలా పెద్దవి. రష్యా, అమెరికాల సహాయం కాని, అసంతృప్తితో ఇబ్బంది పడుతున్న రాజకీయ వాదులకి పడవేసే చిరుతిళ్ళు కాని ప్రజల అసంతృప్తిని శాంతింప చెయ్యలేవు.

Edited Printed and Published by S. Radhakrishna at the Andhra Patrika Press; 6 & 7, Thambu Chetty Street, Madras-1. Chief Editor: S. Sambhu Prasad.

Regd No. 4479 ANDHRA SACHITRA VARA PATRIKA.

